

4.2 Locaties en vastgoed

Gebiedsontwikkeling

Utrecht groeit in een hoog tempo en de ruimte om te wonen, te werken en te recreëren is al beperkt. In de *Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040* (RSU 2040) hebben we onze visie op de ontwikkeling van de fysieke omgeving vastgelegd. In de *Uitvoeringsnota Huisvesting Culturele en Creatieve Sector* staat beschreven hoe we ruimte geven aan de creatieve en culturele sector in de stad.

Als gemeente hebben we een actieve rol in gebiedsontwikkelingen: soms omdat we eigenaar zijn van de grond of de panden die daarop worden gebouwd, soms omdat we kaders stellen voor marktpartijen. Wanneer we delen van een gebiedsontwikkeling willen toewijzen aan nachtcultuur, moet dit worden opgenomen in het bestemmingsplan. Voordat we dat kunnen doen, moeten we op de hoogte zijn van wensen en behoeften en weten wat er speelt in de sector. Nu is dat nog te weinig het geval. De gemeente houdt onvoldoende rekening met mogelijkheden voor de uitbreiding van nachtcultuur bij gebiedsontwikkeling.

We moeten voorkomen dat het welzijn van omwonenden en de status quo van nabije voorzieningen worden geschaad. Een nachtclub midden in een woonwijk is zelden een goed idee, terwijl een kleine of middelgrote club op bijvoorbeeld een (oud) bedrijventerrein plezier en levendigheid met zich meebrengt. Een nachtcultuurbestemming kan verlaten panden en omgevingen nieuw leven inblazen; omwonenden krijgen niet alleen een uitgaansgelegenheid dichtbij huis, door de bedrijvigheid nemen de sociale controle en het gevoel van veiligheid in de buurt toe. Tegelijkertijd hebben al te afgelegen gebieden uitdagingen rondom mobiliteit en veiligheid tot gevolg; voor (fietsend) uitgaanspubliek moet de uitgaansgelegenheid niet al te ver weg zijn en veilig te bereiken zijn.

In het *Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018* worden de verschillende type vergunningen gekoppeld aan profielen voor de horeca (niet te verwarren met de nieuwe locatieprofielen in het kader van deze Nachtvisie). Binnen een aantal van deze profielen is het ontwikkelen van alle mogelijke horeca toegestaan. A-vergunningen, die vereist zijn voor een club en een muziekpodium met nachtprogrammering, zijn ook binnen deze profielen mogelijk. Dit geldt voor het Stationsgebied en het Beurskwartier, voor Leidsche Rijn en Vleuten-de Meern, en voor 'bedrijventerreinen en kantorenlocaties', 'bijzondere horeca op bijzondere locaties' en 'creatieve hotspots'. Clubs behoren hier tot de mogelijkheid, al wijst de praktijk uit dat vaker lichtere vormen van horeca, zoals restaurants, zich nestelen op deze locaties.

Binnenstad

In de *Omgevingsvisie Binnenstad 2040* staan de ambities voor de binnenstad beschreven. In de toekomst kent de binnenstad nog altijd een grote variatie aan functies: wonen en werken, winkels en cultuur, kerken en horeca. Het is de bedoeling dat de veelzijdigheid van de horeca toeneemt.¹² Ofschoon het risico van overlast toeneemt op een plek waar mensen dicht op elkaar wonen, werken en recreëren. Nieuwe A-vergunningen zijn op basis van het horecabeleid niet toegestaan. Alleen op panden waar al een A-vergunning op zit, kan nieuwe nachtcultuur in de binnenstad ontstaan. Dit betekent in de praktijk dat nieuwe nachtcultuurinitiatieven hier weinig kans maken. We hechten wel aan het behoud van de (bestaande) nachtcultuur in het centrum, ook omdat het aanbod aan diversiteit heeft ingeboet. De clubcultuur vormt een welkome aanvulling op de feestcafés en dansbars.

¹² Omgevingsvisie Binnenstad 2040

Tijdelijke locaties

Culturele organisaties en horecaondernemers zijn dankbare gebruikers van leegstaande panden. De huur is vaak een fractie van de prijs van regulier vastgoed. Bovendien is de ambiance vaak aantrekkelijk voor een creatief en jong publiek. Dit heeft tot gevolg dat de laatste jaren pop-uplocaties als paddenstoelen uit de grond zijn geschoten.

Het gebruiksklaar maken van een leegstaand gebouw vraagt om een behoorlijke investering. Zo'n tijdelijke locatie is alleen rendabel als een club er minstens vijf jaar kan blijven zitten, maar liever nog tien jaar. Ad Hoc is de instantie die leegstaand gemeentelijk vastgoed nu beheert. In het kader van Maatschappelijke Meerwaarde krijgt effectiever gebruik van tijdelijke leegstand de komende jaren meer prioriteit. In 2022 wordt het leegstandsbeheer opnieuw aanbesteed. Geldende kaders en eisen kunnen mogelijk worden aangepast ten gunste van de nachtcultuur.

Knelpunt: In gebiedsontwikkeling wordt er nog onvoldoende rekening gehouden met (tijdelijke) locaties voor nachtcultuur.

Kans: Dankzij het Nachtoverleg zijn de lijnen tussen de gemeente en de nachtsector kort. Kennis over de behoefte aan ruimte aan de ene kant en mogelijkheden door leegstand of gebiedsontwikkeling aan de andere kant kan gemakkelijker worden gedeeld.

Ambitie: We selecteren een aantal gebieden in de stad die mogelijk geschikt zijn voor nachtcultuur. In samenspraak met de nachtsector en de verantwoordelijke gebiedscoördinatoren formuleren we per gebied een 'zoekopdracht'.

(Doorklik)

4.3 Leefbaarheid en levendigheid

Voor in de binnenstad kunnen de behoeften en belangen van bewoners en uitgaanspubliek botsen. In de Omgevingsvisie Binnenstad staat beschreven hoe de gemeente de overlast wil beperken in samenspraak met bewoners, ondernemers en organisaties. Bewoners kunnen last hebben van geluidsoverlast, maar ook van fietsen voor deur of vuil op straat. Daarnaast kan de doorlopende drukte (veegwagens, een markt die opbouwt, busverkeer) storend zijn.

Tegen de verschillende oorzaken van overlast treedt de gemeente op, onder meer door toezicht te houden. Fietsen worden verwijderd op plekken waar ze niet mogen staan. Op sommige plekken waar veel overlast wordt ervaren, treft de gemeente extra maatregelen. Zo is er in de Nobelstraat de afgelopen jaren af en aan met stewards gewerkt. Zij wijzen het publiek op parkeerplekken voor de fiets en spreken mensen aan op overlastgevend gedrag. In de buurt loopt een project dat het tegengaan van overlast verder onderzoekt samen met bewoners. Het is een optie om structureel gebruik te gaan maken van horecastewards.

Voor bewoners is het belangrijk dat ze weten waar ze aan toe zijn; het is van belang dat ze op tijd worden geïnformeerd en dat ze hun mening kunnen geven. Ook dat is een manier om (het gevoel van) overlast te beperken. Niemand wil worden overvallen door een nieuwe horecazaak in de straat of een evenement voor de deur. Maar ook horecaondernemers en evenementorganisatoren wensen duidelijkheid van de gemeente en hebben daar recht op. Gebiedsprofielen moeten houvast gaan bieden. In 2023 treedt bovendien de nieuwe landelijke omgevingswet in werking. Daarin is meer ruimte voor maatwerk.

Een gebiedsprofiel voor het Damplein

De gemeente, omwonenden van het Damplein en andere belanghebbenden zijn gestart met het opstellen van een gebiedsprofiel voor het Damplein. Dit gebiedsprofiel omvat ruimtelijke, sociale en maatschappelijk thema's. In verschillende werkgroepen komen actuele onderwerpen aan de orde, zoals 'goederenvervoer' op het plein. Betrokkenen analyseren gewoontes en gedrag die leiden tot ergernissen of overlast nauwgezet, zodat wederzijds begrip kan ontstaan. De werkgroep neemt vervolgens een standpunt in (of meerdere) op basis waarvan oplossingen en strategieën worden aangedragen. Deze landen in het gebiedsprofiel in de vorm van richtlijnen voor leefbaarheid en werkbaarheid. Deze manier van werken wordt in de toekomst naar verwachting vaker ingezet.

Locatieprofielen en evenementenbeleid

Aan de hand van locatieprofielen willen we (muziek)evenementen en nachtcultuur beter spreiden over de stad. Zo kunnen we de balans tussen leefbaarheid en levendigheid in de stad verbeteren en het toewijzingsbeleid voor ondernemers en bewoners inzichtelijk maken. We beginnen met tien locatieprofielen voor evenementen. We onderzoeken de mogelijkheden van de betreffende plekken in de stad en bepalen vervolgens welke richtlijnen bij de locatie past.

Knelpunt: De verhoudingen in sommige gebieden in de stad staan op scherp: bewoners ondervinden overlast, ondernemers raken in de verdrinking.

Kans: Onvrede komt vaak voort uit onwetendheid en onvoorspelbaarheid. Door bewoners en ondernemers beter te informeren kan veel onvrede worden weggenomen.

Ambitie: We gaan locatieprofielen en gebiedsprofielen ontwikkelen met duidelijke richtlijnen voor het gebruik en de inrichting van de omgeving.

NB *Locatieprofielen* brengen de mogelijkheden en beperkingen voor nachtcultuur en evenementen in kaart; *gebiedsprofielen* zijn bedoeld om mogelijk botsende belangen op drukke locaties in de stad in goede banen te leiden.

Hoofdstuk 5 Ambities

De Utrechtse nachtcultuur heeft een stevige basis. Er zijn clubs, podia, dj's, radiostations, makers en creatieven in de stad die met elkaar een levendige *scene* vormen en met veel energie, enthousiasme en kunde bouwen aan de voortzetting en uitbreiding ervan. Over publieksbelangstelling heeft de scene niet te klagen. Toch is er ruimte voor verbetering.

Met deze Nachtvisie geven we de nachtsector een impuls. De komende jaren investeren we in regelingen en voorzieningen die bestending en verbreding van de sector en een duurzaam nachtcultuurbeleid mogelijk maken. In het gemeentebudget is daar op basis van het *Coalitieakkoord 2022-2026* geld voor vrijgemaakt. Tussentijds zullen we de gang van zaken evalueren. Deze Nachtvisie is een document in ontwikkeling: gaandeweg kan het bijgeschaafd, aangepast en uitgebreid worden. De rol van de gemeente is faciliterend, maar ook sturend en regisserend als dat nodig is. We willen een solide gesprekspartner zijn voor vertegenwoordigers van de nachtcultuur. Inhoudelijk heeft de sector de vrije hand.

In deze visie schetsen we een vergezicht voor 2030. We formuleren vier hoofdambities waaraan we een aantal actiepunten koppelen, deels tijdelijk, deels permanent van aard.

5.1 De Utrechtse nachtcultuur krijgt de erkenning die ze verdient

Met deze Nachtvisie erkennen we het belang van de nachtcultuur voor Utrecht. Nachtcultuur geeft niet alleen dj's en producers een podium en de gelegenheid zich te ontwikkelen, maar ook andere creatieven: visual artists, vormgevers, beeldend kunstenaars en performers. Nachtcultuur is meer dan uitgaan; bezoekers ontmoeten gelijkgestemden, genieten de vrijheid om te zijn wie ze willen zijn. Nachtcultuur is onderdeel van de culturele sector in onze stad. De komende jaren krijgt de sector ondersteuning en ruimte om te groeien.

❖ Het Nachtoverleg krijgt een permanent karakter

Met het Nachtoverleg heeft de sector een belangrijke stap gezet om zich te verenigen en verder te professionaliseren. We stimuleren deze ontwikkeling en investeren in uitbouw en bestendiging van het overleg tot en met 2026. Het Nachtoverleg is toegankelijk voor de hele Utrechtse nachtsector. Het overleg voert zelf de regie over de structuur en de inhoud van de agenda en voorziet de gemeente gevraagd en ongevraagd van advies.

❖ Het aanbod wordt beter zichtbaar

De stad heeft 's nachts meer te bieden dan menig een weet of denkt. Voor het publiek is informatie over de actuele Utrechtse nachtcultuur niet altijd even makkelijk te vinden. Daar brengen we verandering in in samenwerking met Utrecht Marketing en platform NOX030.

5.2 De Utrechtse nachtcultuur is divers en veilig

Op het gebied van diversiteit laat de Utrechtse nachtcultuur nog te wensen over. De nachtcultuur is te weinig representatief voor de bevolkingssamenstelling van onze stad wat betreft aanbod en bezoekers. Ook op het gebied van sociale veiligheid valt er wel wat te verbeteren. In 2030 heeft Utrecht een gevarieerd nachtleven voor verschillende leeftijden en doelgroepen, waar iedereen zich thuis en veilig kan voelen.

❖ Sociale veiligheid heeft prioriteit

Veilig uitgaan betekent onder meer dat bezoekers ongehinderd zichzelf kunnen zijn, zichzelf kunnen uiten zoals ze willen, en geen discriminatie, agressie en grensoverschrijdend gedrag ondervinden. Helaas krijgen nog te veel mensen hiermee te maken. Samen met de nachtsector kijken we hoe we onwenselijk gedrag beter kunnen signaleren en voorkomen.

❖ Beleidsinstrumenten als Veilig Uitgaan worden uitgebreid

Het portiersoverleg, Panel Deurbeleid en het convenant Veilig Uitgaan richten zich alleen op de binnenstad, terwijl het aantal uitgaanslocaties buiten de binnenstad toeneemt. We onderzoeken op welke manier we deze overleggen voor de hele stad toegankelijk kunnen maken. Sociale veiligheid en discriminatie zijn ook hier relevante thema's.

❖ **Subsidieregelingen worden beter toegankelijk**

We willen de doorstroom binnen de nachtcultuur verbeteren, zodat ook jonge dj's en nieuwe organisatoren er een plek in vinden. We willen subsidieregelingen beter zichtbaar en toegankelijk maken voor mensen die er onbekend mee zijn. Op deze manier willen we diversiteit in het aanbod vergroten.

❖ **De doelgroep 18-min krijgt een plaats in het nachtcultuurbeleid**

Voor jongeren onder de 18 jaar zijn er bijna geen uitgaansgelegenheden meer, los van incidentele feesten die poppodia en ondernemers voor de doelgroep organiseren. Veel jongeren herkennen zich bovendien niet in het aanbod. Aan de hand van gesprekken met de jongeren van Young Minds brengen we wensen en behoeften in kaart. Op basis daarvan stimuleren we initiatieven voor de jongere leeftijdsgroep.

5.3 De Utrechtse nachtcultuur heeft ruimte voor experiment en ontwikkeling

Door ruimtegebrek zijn er weinig plekken voor experiment en talentontwikkeling in de stad. Toch zijn die nodig, willen we de nachtcultuur serieus nemen en een impuls kunnen geven. Vanuit de sector is de vraag naar ruimte veelgehoord en frequent. We gaan de komende tijd op zoek naar drie nieuwe locaties. Een kanttekening is hier op zijn plaats: de gemeente wil niet interveniëren in de marktwerking van de sector. De invulling van de locaties laten we aan de sector over. Met een Nachtspreekuur willen we de gemeente bovendien beter toegankelijk maken voor de nachtssector.

❖ **We zoeken drie nieuwe locaties voor nachtcultuur**

Voor 2026 onderzoeken we de mogelijkheden voor drie nieuwe locaties voor nachtcultuur: klein (capaciteit voor 100-150 bezoekers) en groter (capaciteit 500+). De gemeente zoekt de locaties in eerste instantie binnen het eigen vastgoed verspreid over de stad. De aard van de zoekopdracht wordt samen met vertegenwoordigers van de nachtssector bepaald. De invulling van de locatie is aan hen.

❖ **We markeren gebieden in Utrecht waar nachtcultuur kansrijk is**

De stad ontwikkelt zich in hoog tempo. Bij gebiedsontwikkeling houden we rekening met eventuele ruimte voor nachtcultuur. Deze plekken in de stad zijn mogelijk geschikt: Overvecht, Lage Weide, Utrecht Science Park, Stationsgebied, Werkspoorgebied, Papendorp en Rotsoord. Dit betekent niet dat we in al deze gebieden een nieuwe locatie gaan zoeken.

❖ **We ontwerpen een subsidieregeling voor het inrichten van nieuwe locaties**

Een geschikte locatie vinden is stap één. Het is aan ondernemers en organisatoren om een clubconcept te bedenken en deze locaties nieuw leven in te blazen. We richten een subsidieregeling in die ondernemers handvatten geeft voor het opstellen van een businessplan en het geschikt maken van de locaties.

❖ **We stellen een nachtspreekuur in**

Voor veel creatieven en feestorganisatoren is de gemeente een ondoorgrondelijke organisatie. Zij weten niet waar ze terecht kunnen met vragen over beschikbare ruimte, vergunningen en subsidieregelingen. Met een periodiek spreekuur willen we de sector tegemoetkomen.

5.4 De stad is levendig én leefbaar

In een grote stad kan de balans tussen wonen, werken en recreëren soms een uitdaging zijn. Utrecht vormt daarop geen uitzondering. Het uitgaansleven en terugkerende evenementen kunnen gepaard gaan met overlast voor bewoners. We vinden het belangrijk om die waar mogelijk in de kiem te smoren. Leefbaarheid is een belangrijk aspect om rekening mee te houden bij de zoektocht naar nieuwe locaties. We streven naar spreiding over de hele stad: van nachtcultuur, maar ook van andere evenementen die mogelijk overlast geven.

- ❖ We stellen tien *locatieprofielen* op voor evenementen. We schetsen de mogelijkheden van de locaties en bepalen welke richtlijnen bij de locaties passen. De profielen geven duidelijkheid over wat bewoners kunnen verwachten aan voorzieningen en evenementen in hun omgeving. Voor ondernemers vormen zij een leidraad en inspiratiebron.
- ❖ We werken met *gebiedsprofielen* voor de (her)ontwikkeling van drukke gebieden. Die brengen in kaart wat op die locatie al dan niet wenselijk is. In samenspraak met bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden komen de profielen tot stand. Zij worden in een vroeg stadium betrokken bij het proces zodat zij niet voor verrassingen komen te staan.

From: "5.1.2E 5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>
Sent: Wed, 7 Dec 2022 09:19:13 +0200
To: "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>; "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>; "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>; "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>; "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>
Subject: FW: Nachtvisie
Attachments: 221122 Nachtvisie na eindredactie.docx

Beste allemaal,

Ter kennisname. Culturele Zaken (CZ) is zo te zien al aardig op weg in hun denken. Wie is hier vanuit ons bij aangesloten, dan wel zou hierbij aan moeten sluiten?

Met vriendelijke groet,

5.1.2E 5.1.2E

5.1.2E

5.1.2E

5.1.2E

5.1.2E@utrecht.nl

www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Van: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>
Verzonden: dinsdag 6 december 2022 14:49
Aan: 5.1.2E 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>
CC: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>
Onderwerp: FW: Nachtvisie

Hallo 5.1.2E

Hierbij stuur ik je de conceptversie van de nachtvisie. Vanuit OOV ben ik erop aangehaakt, ik denk dat het goed is om ook input vanuit THBO mee te geven in de visie. Dat heb ik met 5.1.2E besproken, beleidsadviseur bij CZ en coördinator van de nachtvisie. Hierbij koppel ik jou en 5.1.2E aan elkaar voor verdere afstemming.

Met vriendelijke groet,

5.1.2E

5.1.2E 5.1.2E 5.1.2E

5.1.2E

5.1.2E

5.1.2E@utrecht.nl

www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Openbare Orde en Veiligheid

ma, di, do, vr

Van: [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>

Verzonden: dinsdag 6 december 2022 13:27

Aan: [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>

Onderwerp: RE: Nachtvisie

Ha [redacted]

Zie bijlage voor de versie na eindredactie, Carwash heb ik er uit gehaald. 12 dec ligt deze weer bij Eva oosters, 14 dec staat het op de agenda van de combistaf Eva + Dennis, 19 dec staat hij op de agenda voor de staf met Susanne. Als er de 12^e geen opmerkingen meer zijn gaat hij vervolgens in de leesmap van Eelco en naar Sharon Dijksma in de vorm die jullie/[redacted] het best vinden passen. Hoor graag weer als er verdere vragen of opmerkingen zijn en als jullie 'm intern weer besproken hebben. Koppel je me nog aan [redacted]?

Groet,

[redacted]

From: "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>
Sent: Wed, 7 Dec 2022 10:19:23 +0200
To: "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>
Subject: RE: Nachtvisie

5.1.2E

Dat is weer een korte tijd om te reageren. Overleg zeker even met 5.1.2E maar als het nodig is en als het kan uiteraard laat dan weten we dat je wat later reageert. PB Ook als het niet kan maak er dan even een punt van. PB;

Met vriendelijke groet,

5.1.2E
5.1.2E 5.1.2E
5.1.2E
5.1.2E
5.1.2E@utrecht.nl

www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht
Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Van: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>
Verzonden: woensdag 7 december 2022 09:13
Aan: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>
Onderwerp: RE: Nachtvisie

Ha 5.1.2E

Dat is zeker logisch. Als ik het goed begrijp is de deadline 12 dec (a.s. maandag) voor een reactie. 5.1.2E PA
Ik overleg wel even met 5.1.2E en 5.1.2E over onze input/feedback.

Met vriendelijke groet,

5.1.2E
5.1.2E
5.1.2E
5.1.2E@utrecht.nl

www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht
Vergunningen, Toezicht en Handhaving
Toezicht en Handhaving Bebouwde Omgeving
Stadsplateau1
14e etage Zuid
ma, di, wo, do, vr

Van: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>
Verzonden: woensdag 7 december 2022 09:07
Aan: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>
Onderwerp: FW: Nachtvisie

5.1.2E
Ik vind het ook logisch dat jij naar voren geschoven wordt, gezien het onderwerp. De vraag die ik heb is kan je dit handelen qua tijd en weet je bij wie je moet zijn voor de informatie.

Als je bij het laatste geholpen wil worden kan je dit als een soort intervisie stuk/vraagstuk aanstaande dinsdag In het beleidsoverleg brengen. Kleine context geven en een vraag stellen. Kijk maar even.

Met vriendelijke groet,

5.1.2E
5.1.2E 5.1.2E
5.1.2E
5.1.2E
5.1.2E@utrecht.nl

www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Van: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>
Verzonden: woensdag 7 december 2022 08:48
Aan: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>; 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>; 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>;
5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>
Onderwerp: RE: Nachtvisie

Ja, prima, dank!

Met vriendelijke groet,

5.1.2E
5.1.2E
5.1.2E
5.1.2E
5.1.2E@utrecht.nl

www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Van: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>
Verzonden: woensdag 7 december 2022 08:40

Aan: [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>; [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>; [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>;
<[redacted]@utrecht.nl>; [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>

Onderwerp: Re: Nachtvisie

Goedemorgen,

De dame is eens met [redacted] meegeweest en daarnaast heb ik wel eens met haar gezeten.

Ik heb het document even gestand en denk dat we nog wel iets mee moeten geven.

Er wordt bijvoorbeeld nu naar de industrieterrein verwezen als goede locaties voor nu nachtleven. Daar moeten we zeker wat van vinden, [redacted]

[redacted] Verder mis ik iets over de bescherming van het gehoor van de bezoekers, zoals dat laatst in het nieuws was.

Zal ik het commentaar van geadresseerden bijelkaar verzamelen en via [redacted] een reactie geven?

Gr [redacted]

[Outlook voor Android](#) downloaden

From: [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>

Sent: Wednesday, December 7, 2022 8:19:13 AM

To: [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>; [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>; [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>;
[redacted] <[redacted]@utrecht.nl>

Subject: FW: Nachtvisie

Beste allemaal,

Ter kennisname. Culturele Zaken (CZ) is zo te zien al aardig op weg in hun denken. Wie is hier vanuit ons bij aangesloten, dan wel zou hierbij aan moeten sluiten?

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]@utrecht.nl

www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Van: [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>

Verzonden: dinsdag 6 december 2022 14:49

Aan: [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>

CC: [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>

Onderwerp: FW: Nachtvisie

Hallo [redacted]

Hierbij stuur ik je de conceptversie van de nachtvisie. Vanuit OOV ben ik erop aangehaakt, ik denk dat het goed is om ook input vanuit THBO mee te geven in de visie. Dat heb ik met [redacted] besproken, [redacted] bij CZ en coördinator van de nachtvisie. Hierbij koppel ik jou en [redacted] aan elkaar voor verdere afstemming.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]

5.1.2E
5.1.2E
5.1.2E @utrecht.nl

www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Openbare Orde en Veiligheid

ma, di, do, vr

Gemeente Utrecht

Van: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>

Verzonden: dinsdag 6 december 2022 13:27

Aan: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>

Onderwerp: RE: Nachtvisie

Ha 5.1.2E

Zie bijlage voor de versie na eindredactie, Carwash heb ik er uit gehaald. 12 dec ligt deze weer bij Eva oosters, 14 dec staat het op de agenda van de combistaf Eva + Dennis, 19 dec staat hij op de agenda voor de staf met Susanne. Als er de 12^e geen opmerkingen meer zijn gaat hij vervolgens in de leesmap van Eelco en naar Sharon Dijksma in de vorm die jullie/5.1.2E het best vinden passen. Hoor graag weer als er verdere vragen of opmerkingen zijn en als jullie 'm intern weer besproken hebben. Koppel je me nog aan 5.1.2E?

Groet,

5.1.2E

From: "5.1,2E"
Sent: Wed, 7 Dec 2022 10:20:21 +0200
To: "5.1,2E" <5.1,2E@utrecht.nl>
Subject: nachtvisie

From: "5.1,2E" <5.1,2E@utrecht.nl>
Sent: Wed, 7 Dec 2022 14:34:24 +0200
To: "5.1,2E" <5.1,2E@utrecht.nl>; "5.1,2E" <5.1,2E@utrecht.nl>; "5.1,2E" <5.1,2E@utrecht.nl>; "5.1,2E" <5.1,2E@utrecht.nl>; "5.1,2E" <5.1,2E@utrecht.nl>
Subject: RE: Nachtvisie

Ik begrijp van 5.1,2E dat er voor 12 december gereageerd worden. Als van ons een rol wordt verwacht dat schat ik zo in dan dient hier een handhavingsparagraaf bij te zitten die er dus niet bij zit en moeten we aangeven wat dat kost aan capaciteit. timing is altijd lastig maar het handhavingsprogramma wordt binnenkort vastgesteld. Dus voor de taken die is geen budget.

Volgens de afspraken dient met veto te komen op de stuk omdat paragraaf voor handhaving mist en omdat dit stuk dus niet is afgestemd met het MT van VTH.

Met vriendelijke groet,

5.1,2E
5.1,2E 5.1,2E
5.1,2E
5.1,2E
5.1,2E@utrecht.nl

www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Van: 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>

Verzonden: woensdag 7 december 2022 08:48

Aan: 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>; 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>; 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>; 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>; 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>

Onderwerp: RE: Nachtvisie

Ja, prima, dank!

DUBBEL

From: "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>
Sent: Wed, 7 Dec 2022 14:50:57 +0200
To: "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>
Subject: RE: nachtvisie

Ja zeker!

Met vriendelijke groet,

5.1.2E

5.1.2E

5.1.2E

5.1.2E

5.1.2E@utrecht.nl

www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Van: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>
Verzonden: woensdag 7 december 2022 13:50
Aan: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>
Onderwerp: RE: nachtvisie

5.1.2E

Helemaal mee eens. Hopelijk heeft 5.1.2E morgen even tijd om te overleggen. 5.1.2E PA Wat mij betreft moet naast de handhavingsparagraaf ook een beeld ontstaan van wat de consequentie is van toezicht op een nieuwe locatie gedurende onder andere de nachtelijke uren (pecunia causa).

Met vriendelijke groet,

5.1.2E

5.1.2E

5.1.2E

5.1.2E@utrecht.nl

www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Toezicht en Handhaving Bebouwde Omgeving

Stadsplateau1

14e etage Zuid

ma,di,wo,do,vr

Gemeente Utrecht

Van: [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>

Verzonden: woensdag 7 december 2022 13:42

Aan: [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>; [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>

CC: [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>

Onderwerp: RE: nachtvisie

Hoi,

Ik had me niet gerealiseerd dat er al heel snel een reactie van ons werd verwacht. Voor “even een snelle reactie” is dit onderwerp voor ons te belangrijk en de implicaties te groot. Mijn beeld is meer dat we ons de komende tijd samen gaan buigen over de bijbehorende handavingsparagraaf. De nota kan niet verder zonder een dergelijke paragraaf, maar daarvoor is wel echt even overleg nodig.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]@utrecht.nl

www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Gemeente Utrecht

Van: [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>

Verzonden: woensdag 7 december 2022 09:39

Aan: [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>

CC: [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>; [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>

Onderwerp: nachtvisie

Beste [redacted]

Het is wel heel kort dag om vanuit THBO een adequate reactie te geven op de visie vóór a.s. maandag. Het zou fijn zijn als we iets meer tijd krijgen om input op te halen. Is het werkbaar dat ik in de loop van volgende week met een reactie kom vanuit THBO ?

Met vriendelijke groet,

5.1.2E

5.1.2E

5.1.2E

5.1.2E@utrecht.nl

www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Toezicht en Handhaving Bebouwde Omgeving

Stadsplateau1

14e etage Zuid

ma, di, wo, do, vr

From: "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>
Sent: Wed, 7 Dec 2022 14:52:16 +0200
To: "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>
Subject: FW: nachtvisie

Hoi,

Het is toch wat groter, is de aanname (met name van 5.1.2E). Ik heb dus even een signaal afgegeven. tkn

Met vriendelijke groet,

5.1.2E
5.1.2E

5.1.2E
5.1.2E
5.1.2E@utrecht.nl
www.utrecht.nl
Gemeente Utrecht
Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Van: 5.1.2E
Verzonden: woensdag 7 december 2022 13:42
Aan: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>; 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>
CC: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>
Onderwerp: RE: nachtvisie

Hoi,

Ik had me niet gerealiseerd dat er al heel snel een reactie van ons werd verwacht. Voor "even een snelle reactie" is dit onderwerp voor ons te belangrijk en de implicaties te groot. Mijn beeld is meer dat we ons de komende tijd samen gaan buigen over de

DUBBEL

From: "5.1,2E" <5.1,2E@utrecht.nl>
Sent: Wed, 7 Dec 2022 15:11:58 +0200
To: "5.1,2E" <5.1,2E@utrecht.nl>
Cc: "5.1,2E" <5.1,2E@utrecht.nl>; "5.1,2E" <5.1,2E@utrecht.nl>
Subject: RE: nachtvisie

In elk geval 5.1,2E de ander laat ik even aan 5.1,2E en 5.1,2E over.

Met vriendelijke groet,

5.1,2E
5.1,2E

5.1,2E
5.1,2E
5.1,2E@utrecht.nl
www.utrecht.nl
Gemeente Utrecht
Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Van: 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>
Verzonden: woensdag 7 december 2022 14:10
Aan: 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>
CC: 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>; 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>
Onderwerp: RE: nachtvisie

Ha 5.1,2E

Dank, ik heb 5.1,2E al gesproken over de nachtvisie, en ik ben een avond mee op pad gegaan met 5.1,2E. Wat is wat jullie betreft de handigste samenstelling om in gesprek te gaan en gauw stappen te kunnen ondernemen? Dan plan ik voor volgende week een afspraak in.

Groet,
5.1,2E

Van: 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>
Verzonden: woensdag 7 december 2022 14:08
Aan: 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>
CC: 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>; 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>
Onderwerp: RE: nachtvisie

Hoi 5.1,2E

Ook aangenaam om kennis te maken inderdaad 😊. Fijn dat er nog tijd is. Ik denk dat het beter meteen kan doorpakken op een afspraak met § 1,2E die bij ons beleid doet, en eventueel met iemand vanuit het horecateam, die kan vertellen hoe de handhaving bij ons in de praktijk gaat. § 1,2E kan daarbij wel helpen. Ik neem de teamleider van dat team alvast even in de cc mee.

Met vriendelijke groet,

§ 1,2E

§ 1,2E

§ 1,2E

§ 1,2E

§ 1,2E @utrecht.nl

www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Van: § 1,2E <§ 1,2E @utrecht.nl>

Verzonden: woensdag 7 december 2022 14:03

Aan: § 1,2E <§ 1,2E @utrecht.nl>; § 1,2E <§ 1,2E @utrecht.nl>

CC: § 1,2E <§ 1,2E @utrecht.nl>

Onderwerp: RE: nachtvisie

Dag § 1,2E

Aangenaam, dank voor je reactie. De nota zit nog in het proces van meelezen, dus het is zeker nog niet te laat. Ik heb met enorm veel mensen gesproken voor deze visie, maar § 1,2E merkte terecht op dat handhaving hier nog te summier in terug komt. Dus laten we gauw in gesprek. Heb jij volgende week tijd?

Vriendelijke groet,

§ 1,2E

Van: § 1,2E <§ 1,2E @utrecht.nl>

Verzonden: woensdag 7 december 2022 13:42

Aan: § 1,2E <§ 1,2E @utrecht.nl>; § 1,2E <§ 1,2E @utrecht.nl>

CC: § 1,2E <§ 1,2E @utrecht.nl>

Onderwerp: RE: nachtvisie

Hoi,

Ik had me niet gerealiseerd dat er al heel snel een reactie van ons werd verwacht. Voor “even een snelle reactie” is dit onderwerp voor ons te belangrijk en de implicaties te groot. Mijn beeld is meer dat we ons de komende tijd samen gaan buigen over de bijbehorende handavingsparagraaf. De nota kan niet verder zonder een dergelijke paragraaf, maar daarvoor is wel echt even overleg nodig.

Met vriendelijke groet,

5.1.2E

5.1.2E

5.1.2E

5.1.2E

5.1.2E @utrecht.nl

www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Van: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>

Verzonden: woensdag 7 december 2022 09:39

Aan: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>

CC: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>; 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>

Onderwerp: nachtvisie

Beste 5.1.2E

Het is wel heel kort dag om vanuit THBO een adequate reactie te geven op de visie vóór a.s. maandag. Het zou fijn zijn als we iets meer tijd krijgen om input op te halen. Is het werkbaar dat ik in de loop van volgende week met een reactie kom vanuit THBO ?

Met vriendelijke groet,

5.1.2E

5.1.2E

5.1.2E

5.1.2E @utrecht.nl

www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Toezicht en Handhaving Bebouwde Omgeving

Stadsplateau1

14e etage Zuid

ma,di,wo,do,vr

From: "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl> on behalf of "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>
Sent: Wed, 7 Dec 2022 18:23:29 +0200
To: "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>
Subject: Geaccepteerd: nachtvisie

Voorwoord wethouder

Xxx

Visual bewonerspanel

Xx

Visual nachtvisie

Xx

Context/leeswijzer

Voor deze visienota hebben we een groot aantal gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van de nachtsector: makers, publiek, bewoners, brancheorganisaties en onafhankelijke organisatoren. Daarnaast hebben we vijf rondetafelgesprekken georganiseerd met clubeigenaren en programmeurs, makers en publiek. Verschillende thema's kwamen aan bod: ruimte voor de nacht, talentontwikkeling en experiment, de betekenis voor het publiek en de blik op de toekomst. Ook thema's zoals veiligheid, vergunningen, gebiedsontwikkeling en volksgezondheid zijn uitvoerig aan de orde geweest. Binnen de gemeente is de sector vanuit verschillende beleidsterreinen belicht. Op basis daarvan hebben we ambities geformuleerd. Via het bewonerspanel en de sociale media is een vragenlijst over de nachtcultuur in Utrecht verspreid in de stad, die door bijna 7000 Utrechters is ingevuld. Verder heeft overleg plaatsgevonden met andere steden waar nachtcultuurbeleid ook een actueel thema is.

Met het onderzoeksrapport *Untz untz untz. Clubcultuur in Utrecht* (2020), in opdracht van de gemeente Utrecht, is een belangrijke eerste stap gezet voor erkenning van de clubcultuur als stedelijk beleidsterrein. In 2021 is het Nachtoverleg opgericht, waarin vertegenwoordigers zich hebben verenigd in het kader van belangenbehartiging en expertise-uitwisseling. Deze visienota vloeit daaruit voort. We willen de Utrechtse nachtcultuur een impuls geven en de sector financieel en anderszins ondersteunen. De komende jaren moeten de ambities die in de Nachtvisie zijn geformuleerd realiteit worden. We willen dat nachtcultuurbeleid integraal onderdeel wordt van de afdelingen Cultuur, Economische Zaken, Openbare orde & Veiligheid en Volksgezondheid.

Verwijzing naar bijlagen:

X Deelnemers rondetafelgesprekken

X Vragenlijst en analyse

X Aanbevelingen van Untz untz?

Inleiding

In de 24-uurssamenleving lijkt het onderscheid tussen dag en nacht steeds verder te vervagen. Internet maakt het mogelijk om ook 's nachts te winkelen, te daten of colleges te volgen, terwijl nachtwerk niet langer voorbehouden is aan specifieke beroepen. Tegelijkertijd nodigen juist die uren waarin de meeste mensen slapen uit tot avontuur, erop uitgaan, zelfontplooiing en ontspanning van de dagelijkse verplichtingen. Een dynamisch segment van clubs, muziek- en dansevenementen, concertpodia en andere culturele instellingen voorziet in die behoefte. Zij openen hun deuren op een tijdstip waar vroeger de roep om 'de laatste ronde' klonk en gaan dicht als de dag allang is begonnen – en gaan daarmee ook overdag door. Meer nog dan het tijdstip is de nachtcultuur verbonden met *dance*: een (elektronische) muzieksoort die vele verschijningsvormen kent, met de dansvloer en de dj als epicentrum.

De bevolking van Utrecht is relatief jong. In studiejaar 2021-2022 volgen meer dan 100.000 studenten een universitaire of een mbo- of hbo-opleiding in de stad. Utrecht heeft op het gebied van kunst en cultuur veel te bieden met een waaier aan opleidingen, grote en kleine podia, gerenommeerde gezelschappen en experimenteerruimte. De nachtcultuur is een volwaardig onderdeel daarvan. Uit de Utrecht Monitor 2021 blijkt dat 83 procent van de Utrechters tussen de 18 en 30 jaar culturele evenementen bezoekt. Voor veel inwoners is de levendigheid van de stad een reden om zich er te vestigen. De nachtcultuur draagt bij aan die levendigheid, geeft de stad karakter en voegt een grootstedelijk aura van avontuurlijkheid toe.

Sinds de house-explosie van de late jaren tachtig – de geboorte van een nieuwe jeugdcultuur met een enorme impact – heeft de nachtcultuur alleen maar aan belang en omvang gewonnen. Dat geldt wereldwijd en ook in Utrecht. Zowel grootschalige dancefestivals als elektronische concerten van vooraanstaande producers en dj's als undergroundfeesten voor een nichepubliek drukken een stevige stempel op de hedendaagse (uitgaans)cultuur. Ze vormen een niet te onderschatten factor voor enerzijds de persoonlijke ontwikkeling en het welzijn van bezoekers en anderzijds de talentontwikkeling van (jonge) creatieven in de stad.

De sector is ook kwetsbaar, zoals de pandemie heeft aangetoond. Daarnaast spelen andere uitdagingen, met name op het gebied van veiligheid, vergunningen, toezicht en handhaving, volksgezondheid en gebiedsontwikkeling, in toenemende mate een rol. De stad groeit razendsnel, maar het aanbod aan clubs groeit niet mee. Is er extra ruimte te vinden voor de nachtcultuur? Welke rol kan de gemeente daarin spelen? En hoe verhoudt nachtaanbod zich tot de balans tussen leefbaarheid en levendigheid?

Het zal duidelijk zijn dat de gemeente de nachtcultuur serieus neemt en omarmt, zoals blijkt uit dit rapport. Aan de ene kant wil de gemeente de specifieke knelpunten en ontwikkelingsmogelijkheden van de branche erkennen en eraan tegemoetkomen in het kader van een zo divers mogelijk cultuurbeleid. Aan de andere kant is een visie wenselijk omdat de nachtcultuur raakt aan andere beleidsterreinen, zoals openbare orde en volksgezondheid. Die verstrengeling vraagt om een speciale aanpak.

Met deze visienota staat Utrecht niet alleen. Ook Rotterdam, Den Haag, Nijmegen en Groningen werken aan een visie op nachtcultuur, nadat Amsterdam in juni 2021 al het voortouw nam met

Toekomst van de nacht, nachtcultuur in Amsterdam. Een moderne stad kan niet zonder een bruisende nachtcultuur. Het is aan de overheid om daar de juiste randvoorwaarden voor te scheppen: voor makers, organisatoren, kunstenaars en publiek. Zodat de cultuur gedijt en kan floreren, ook in een groeiende stad met toenemend ruimtegebrek, en iedereen zich veilig kan voelen in de nacht.

Hoofdstuk 1 Nachtcultuur algemeen

- 1.1 Begripsbepaling
- 1.2 De waarde
- 1.3 De stand van zaken
- 1.4 Gemeentebeleid
- 1.5 Nachtvisie 2030

Hoofdstuk 2 De makers

- 2.1 Creatieven
- 2.2 Organisatoren
- 2.3 Clubs en podia

Hoofdstuk 3 De bezoekers

- 3.1 Een plek voor iedereen
- 3.2 Veilig uitgaan
- 3.3 Gezondheid

Hoofdstuk 4 De stad

- 4.1 Evenementenkalender
- 4.2 Locaties en vastgoed
- 4.3 Leefbaarheid en levendigheid

Hoofdstuk 5 Ambities voor 2030

Hoofdstuk 1 Nachtcultuur

Dit hoofdstuk schetst de nachtcultuur in het algemeen en de Utrechtse context van deze visienota, zowel cultureel-maatschappelijk als beleidsmatig

1.1 Begripsbepaling

Cultuur kent geen begin- of eindtijd. Ook in de nacht – of misschien wel *juist* – zoeken creatieven en publiek elkaar op: om muziek te maken, te draaien en te dansen. Hoewel (elektronische) muziek de bindende factor is, is het meer dan dat. Nachtcultuur is een overkoepelend begrip voor het domein waar dj's, kunstenaars, vormgevers, creatieve professionals en publiek samenkomen.

Onder nachtcultuur verstaan we:

- Nachtclubs en muziekpodia met een eigen autonome muziekprogrammering in de nacht, vaak gerelateerd aan elektronische muziek.
- Dancefestivals met een programmering die kenmerkend is voor nachtcultuur.
- De *scene* rondom de nacht: dj's, organisatoren, vormgevers, online radiostations, programmeurs, producenten, technici en bezoekers. In sommige community's, zoals de queer community, vormt de sociale inbedding van de nachtcultuur een belangrijk onderdeel van de identiteit.¹

Dansbars en feestcafés

In deze visie staat de nachtcultuur centraal, zoals hierboven staat omschreven. Daarnaast kent de stad dansbars en feestcafés die weliswaar een belangrijke rol spelen in het Utrechtse uitgaansleven, maar niet onder de definitie vallen. Deze gelegenheden komen in deze visienota zijdelings aan bod, omdat thema's als veiligheid en overlast ook hen aangaan. In dansbars en feestcafés wordt wel gedanst, maar de muziekprogrammering is niet het hoofddoel.

Als het over beide sectoren gaat – nachtcultuur enerzijds en dansbars en feestcafés anderzijds – is de term uitgaansleven van toepassing. Horecagelegenheden die tot laat open zijn, maar waar niet wordt gedanst, zoals kroegen, nachtcafés, shisha-lounges, wijnbars, blijven buiten beschouwing in deze visie. Voor hen geldt het *Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018*. Ook snackbars en winkels die in de nacht open zijn, worden buiten beschouwing gelaten.

Nacht en dag

In de regel vinden dance-evenementen, concerten en feesten die tot de nachtcultuur behoren plaats tussen 22.00 uur en 06.00 uur. Maar ook overdag en in de vroege avond worden feesten en dancefestivals georganiseerd die onder de noemer vallen. De nacht heeft hier op de eerste plaats betekenis als aanduiding voor een cultureel fenomeen en geldt niet als strikte tijdsaanduiding.

¹ De nachtcultuur trekt van oudsher tegencultuur aan: mensen die zich in de gevestigde orde niet thuis voelen, vormen nieuwe subculturen in de nacht. Nachtcultuur is dan ook sterk verweven met bijvoorbeeld mode, activisme, kunst en undergroundstromingen.

1.2 De waarde

Nachtcultuur voegt op verschillende manieren waarde toe aan het leven in de stad: cultureel, sociaal-maatschappelijk en economisch. Het is waarde die ten goede komt aan de samenleving als geheel, maar ook bijdraagt aan persoonlijke groei en welbevinden.

Culturele waarde: ruimte voor experiment en ontdekking

De nacht is voor velen een vrijplaats, waar ruimte is voor experimenteren en ongekennde creativiteit. Sinds het ontstaan van de dancecultuur in de jaren tachtig is die betekenis gebleven, voor zowel makers als publiek. De nacht nodigt uit tot een ander soort interactie en een andere beleving van kunst en cultuur dan overdag. Door de jaren heen is de nachtcultuur uitgegroeid tot een levendige, diverse sector waar zowel professionals als beginnend talent tot hun recht komen en kunnen floreren. Nachtcultuur behelst meer dan (elektronische) muziek; veel subculturen vinden er hun oorsprong. Voor een grote groep bezoekers vormt de nachtcultuur een eerste kennismaking met het Utrechtse culturele leven.

Persoonlijke waarde: mentale gezondheid en een plek om jezelf te kunnen zijn

Het nachtleven brengt mensen samen. Het is een plek om te dansen, samen met vrienden en gelijkgestemden, een plek om grenzen te verleggen en nieuwe mensen ontmoeten. Uit een enquête onder Utrechters bleken dansen, sociale contacten en het vinden van een uitlaatklep de belangrijkste redenen om uit te gaan.² De nachtcultuur vormt voor velen een *safe space*, waar ze wel kunnen zijn, vrij van de normen van de mainstream, wie ze overdag niet kunnen zijn. Clubs doen hun best om bezoekers die vrijheid en veiligheid te kunnen garanderen.

Waarde voor de stad: een aantrekkelijke plek voor iedereen

Het nachtleven geeft kleur aan het leven in de stad. In de rangorde van aantrekkelijkste Nederlandse steden om te wonen staat Utrecht op de tweede plaats, na Amsterdam. Het culturele aanbod is van grote invloed op de aantrekkingskracht – naast de beschikbaarheid van werk, de natuurlijke ligging, de Universiteit Utrecht en de historische binnenstad, blijkt uit onderzoek van Atlas voor Gemeenten 2022³. De nachtcultuur draagt bij aan de werkgelegenheid in de stad en vormt een belangrijke economische motor. De provincie Utrecht is na Stockholm de meest competitieve regio van alle 268 regio's in de EU. Utrecht staat op een gedeelde tweede plaats, samen met Londen. Ook bedrijven vestigen zich hier graag, mede dankzij de stad Utrecht, levendig en creatief, met passende voorzieningen⁴.

1.3 De stand van zaken

Sinds 2010 is het aantal clubs in de stad iets afgenomen. Sommige locaties zijn gestopt met nachtprogramma, maar er zijn ook nieuwe locaties bijgekomen. Ondertussen is Utrecht een van de snelst groeiende steden van het land. De groei van het aanbod in nachtcultuur blijft hierbij achter.

² Bewonerspanel Nachtcultuur augustus 2022: [Resultaten bewonerspanel Utrecht uitgaansleven | Gemeente Utrecht](#)

³ Onderzoeksflits Atlas voor Gemeenten 2022, Thema Wonen – De positie van Utrecht uitgelicht. Afdeling Onderzoek & Advies, gemeente Utrecht

⁴ Competitiviteit van de regio Utrecht. Onderzoeksflits: de positie van de regio Utrecht in de EU Regional Competitiveness Index 2019. Afdeling Onderzoek, gemeente Utrecht

Ontstaan van de house

Midden jaren tachtig ontstaat de housemuziek in Chicago: een ritmisch georiënteerde, muziekstijl die voortbouwt op disco en gebruikmaakt van synthesizers. De naam house (ook wel 'acid house') is ontleend aan The Warehouse in Chicago, een legendarische club met roots in de zwarte -, latino- en queer-community's. Rond 1987 slaat de house over naar Engeland, waar vooral Manchester en Londen in de ban raken. In Nederland gaat de acceptatie moeizaam. Dj Eddy de Clercq, een voorvechter, draait house in de RoXY in Amsterdam (opgericht in 1987), maar stuit op onbegrip. De zomer van 1988 staat bekend als de 'Summer of Love': de nieuwe muziekcultuur – die liefde en saamhorigheid predikt, al dan niet aangewakkerd door de nieuwe partydrug ecstasy – krijgt steeds meer navolging. In september 1988 vindt op het KNSM-eiland in Amsterdam het eerste illegale housefeest plaats in Nederland. De omslag is definitief.

Uit de housemuziek komen tal van substromingen voort, zoals techno, trance en hardcore. In de jaren negentig heeft 2 Unlimited wereldwijd succes met een mix van topveertigpop en house. Gabber is een authentiek Nederlands fenomeen, afkomstig uit Rotterdam. Langzaam maar zeker ontstaat er een serieuze industrie met gespecialiseerde feestorganisatoren en massale feesten die veel publiek trekken. Nederlandse dj's maken internationaal carrière en worden wereldsterren (Hardwell, Afrojack, Martin Garrix, Armin van Buuren).

Utrecht speelt in die beginjaren een bescheiden rol. Hoewel: uit discotheek Cartouch op de Mariaplaats – in 1972 de eerste discotheek van Nederland; later de plek van restaurant-dancing Stairway to Heaven – komt in 1986 club Escape aan het Leidse Plein in Amsterdam voort. Poppodia Tivoli en de Vrije Vloer organiseren incidenteel housefeesten, maar een structurele voorziening kent de stad niet. Langzaam maar zeker zet de nachtcultuur door op diverse locaties (Sophie's Palace, Fellini, PLF, Winkel van Sinkel). Liefhebbers gaan uit in Amsterdam en Rotterdam, of zelfs Antwerpen of Manchester. De ligging van Utrecht op kleine afstand van Amsterdam, hét centrum van de nachtcultuur, heeft voordelen, maar er gaat ook een remmende werking van uit.

Vandaag de dag kent de nachtcultuur een waaier aan niches en substromingen, waarin de oorspronkelijke uitgangspunten van saamhorigheid en persoonlijke vrijheid misschien niet meer overal terug te vinden zijn, maar zeker nog relevant zijn. De emancipatoire kracht van de nachtcultuur blijft een sterk gegeven.

Huidig aanbod

Anno 2022 kent Utrecht acht clubs en muziekpodia met een clubprogrammering. BASIS, Club Maggy en Club Poema zijn de enige clubs op een vaste locatie die uitsluitend nachtprogrammering hebben. Club WAS. in het Werkspoorgebied is één a twee keer per maand open. Van de poppodia hebben EKKO, De Helling en TivoliVredenburg een uitgebreide nachtprogrammering. Zij verzorgen die deels zelf, of ze vormen de vaste locatie voor feestconcepten van externen die op verschillende locaties in het land neerstrijken. Bassment op de Voorstraat is een evenementenlocatie zonder eigen programma, die gehuurd kan worden voor openbare en besloten feesten.

Incidenteel aanbod

Er zijn ook gelegenheden in de stad die af en toe nachtprogrammering hebben, zoals cultureel centrum ACU, oefenstudio en poppodium dB's, cultureel café Klein Berlijn en stadsstrand SOIA. Dansbars Stathe en Back & Fourth zijn open vanaf vroeg in de avond en bieden daarna dansprogramma in de nacht. Feestcafés zoals De Vrienden, de Jansbar en café Otje richten zich voornamelijk op studenten, net als studentendiscotheek Woolloomooloo. De afgelopen jaren heeft de pop-uplocatie een hoge vlucht genomen. Op plekken als De Nijverheid, Nar Café der Kunsten en de Zware Jongens wordt regelmatig in de nacht geprogrammeerd. Tenslotte zijn er in de stad evenementenlocaties zoals de Jaarbeurs waar uiteenlopende feesten worden georganiseerd.

Leeftijdscategorie 18-35

Naar verwachting groeit het aantal Utrechters tussen de 18 en 35 jaar van een kleine 125.000 in 2022 naar een kleine 155.000 in 2040⁵. Dat is een toename van bijna 25 procent. Dit is de leeftijdsgroep die het meest gebruikmaakt van het uitgaansleven. Daarmee is niet gezegd dat de nachtcultuur is voorbehouden aan jongeren. Ook ouderen, van wie sommigen zijn opgegroeid met de dancecultuur, bezoeken clubs en dance-evenementen.

Nachtoverleg

In 2020 is het onderzoeksrapport *Untz untz untz. Clubcultuur in Utrecht*⁶ gepubliceerd, een inventarisatie van wensen en knelpunten binnen de sector. Daaruit kwam een sterke behoefte naar voren aan enerzijds meer contact (onderling en met de gemeente) en anderzijds een duurzame visie voor de stad. Dit resulteerde begin 2021 in het Nachtoverleg. Betrokkenen komen tweemaandelijks bij elkaar om over actuele thema's te praten, zoals veilig uitgaan, diversiteit en inclusie, personeel en bedrijfsvoering en ruimte en omgeving. Het overleg wordt geleid door een coördinator die verantwoordelijk is voor de agenda, de algehele voortgang en de communicatie met de gemeente.

Het Nachtoverleg vormt de verbindende schakel tussen de Gemeente Utrecht en de nachtsector. Het voorziet in kennisdeling en -uitbreiding en initieert en coördineert lobbyactiviteiten. Voor de gemeente functioneert het overleg als vraagbaak en aanspreekpunt, andersom weet het Nachtoverleg de gemeente ook op eigen initiatief te vinden. Bij het Nachtoverleg zijn onder meer aangesloten: ACU, BASIS, Bassment, Club Poema, De Helling, EKKO, TivoliVredenburg, WAS. (Elevation Events) en de Beurs. Online radiostation Stranded FM, dat een belangrijke functie op het gebied van experiment en talentontwikkeling binnen de Utrechtse nachtcultuur heeft, schuift ook regelmatig aan. Derden worden incidenteel uitgenodigd, wanneer de omstandigheden erom vragen.

1.4 Gemeentebeleid

⁵ Utrecht Monitor 2022 ([Bevolkingsontwikkeling | Utrecht Monitor \(schaduw\) \(utrecht-monitor.nl\)](#))

⁶ Door Vera Vaessen, als afstudeeronderzoek in opdracht de Gemeente Utrecht & Universiteit Utrecht

Een grote stad als Utrecht kan niet zonder een visie op nachtcultuur. Deze overtuiging heeft geleid tot de volgende paragraaf in het Coalitieakkoord Utrecht 2022-2026 *Investeren in Utrecht: kiezen voor gelijke kansen, betaalbaar wonen en klimaat*:

‘Een bruisende nachtcultuur is belangrijk voor een grote stad als Utrecht. Denk bijvoorbeeld aan podia voor nieuwe bands en een levendige Utrechtse dance-scene. Om dit naar een hoger niveau te tillen stellen we een Utrechtse Nachtvisie op. Daarmee maken we nachtcultuur een serieus onderdeel van de cultuursector. Samen met het Nachtoverleg en bewoners wordt gezocht naar geschikte locaties voor nachtcultuur en wordt gekeken hoe we ruimte kunnen bieden voor talent en experiment.’

Nu, met deze nota, is de Nachtvisie een feit. Daarmee is de basis gelegd voor een gezonde toekomst voor de Utrechtse nachtcultuur en een uitgangspunt geformuleerd voor nachtcultuurbeleid in de komende jaren. Het nachtcultuurbeleid vloeit voort uit bestaand beleid. Het bouwt voort op de ruimtelijke koers van de stad, vastgelegd in *Gezond stedelijk leven voor iedereen, RSU 2040* (2019), en de *Cultuurnota Kunst Kleurt De Stad* (2019). Een levendige, creatieve nachtcultuur vormt niet alleen een serieus onderdeel van de cultuursector, maar is ook van essentieel belang voor het welzijn van de inwoners en het leefklimaat in het algemeen.

Gezond stedelijk leven

In ‘RSU 2040’ is de ruimtelijke koers van de stad beschreven. Leefbaarheid – een gezond stedelijk leven voor iedereen – staat hierin voorop. De rol van nachtcultuur is evident; nachtcultuur geeft bezoekers een uitlaatklep, brengt mensen samen, geeft gelegenheid tot experiment en zelfontplooiing, en laat mensen kennismaken met muziek en kunst. In een stad waarin de beschikbare ruimte beperkt is en het inwonersaantal verder toeneemt, zijn dergelijke voorzieningen noodzakelijk.

Utrecht hanteert een ‘barcode’ in het ruimtelijk beleid: een formule voor de inrichting van de ruimte. Culturele voorzieningen, zowel op stedelijk niveau als op wijkniveau, maken standaard deel uit van die barcode. In de *Uitvoeringsnota huisvesting culturele en creatieve sector* zijn doelen, mogelijkheden en wensen (zoals meer broedplaatsen, meer programma op bijzondere locaties) voor de huisvesting van de sector concreet uitgewerkt. Samen met andere gemeenten, de provincie en het Rijk werkt Utrecht aan de culturele stedelijke regio. In het regioprofiel *Eeuwig Jong* zijn ambities vastgelegd voor de regionale invulling van ruimte voor makers, innovatie, educatie en talenthubs.

Kunst Kleurt De Stad

De Utrechtse Cultuurvisie steunt op vier pijlers: 1. een pluriform aanbod, 2. een inclusieve cultuursector, 3. het stimuleren van creatief vermogen, 4. ontwikkelruimte. Op basis van deze pijlers hebben de Utrechtse culturele instellingen voor de periode 2021-2024 hun toekomstplannen vormgegeven. Een visitatiecommissie stelde in een analyse van de cultuurnotaperiode 2017-2020 vast dat het aandeel van de nachtcultuur nog te marginaal was in het gemeentebeleid. Uit het *Visitatierapport Cultuurnota 2017-2020*: ‘Daarnaast zien wij het belang van een nog bruisender cultureel nachtklimaat. Het Utrechtse nachtleven lijkt als het gaat om aanbod en locaties buiten de singel achter te blijven ten opzichte van andere grote steden. Terwijl een experimenteel en spannend nachtaanbod onontbeerlijk is voor een inclusieve culturele metropool.’

Die achterstand willen we inlopen. Een levendige nachtcultuur draagt per definitie bij aan een inclusieve, pluriforme cultuursector waar ruimte is voor experiment en jong talent de kans krijgt zich

te ontwikkelen. Nachtcultuur vormt bovendien voor veel jongvolwassenen de eerste kennismaking met kunst en cultuur.

Nachtvisie 2022

Met deze Nachtvisie geven we de nachtcultuur, het uitgaansleven en de culturele sector in Utrecht een nieuwe impuls. We willen de middelen en instrumenten waarmee de gemeente werkt toegankelijker maken, tijdelijke regelingen ontwikkelen, adviseren bij het vinden van nieuwe locaties en de sector beter zichtbaar maken. De rol van de gemeente is ondersteunend en faciliterend. We willen dat de nachtcultuur een vanzelfsprekend thema in het gemeentebestuur wordt.

We onderscheiden de volgende fases:

- In het coalitieakkoord 2022-2026 is budget vrijgemaakt voor nachtcultuur in het algemeen en een gemeentelijke visie daarop.
- De komende jaren werken we aan de ambities zoals geformuleerd in deze nota.
- In 2025 volgt een evaluatie van gebruikte instrumenten en regelingen; welke komen bijvoorbeeld in aanmerking als structurele maatregel?
- De periode 2026-2030 staat in het teken van het verder inbedden van de nachtcultuur in het algehele gemeentebestuur. We willen dat de nachtvisie een natuurlijk en integraal onderdeel wordt van de afdelingen Cultuur, Economische Zaken, Openbare orde & Veiligheid, Vertgunningen, Toezicht & handhaving en Volksgezondheid.

1.5 Nachtvisie 2030

Utrecht wil uitgroeien tot een inclusieve culturele metropool. Nachtcultuur is een belangrijk en aantrekkelijk aspect van die metropool en maakt er op een vanzelfsprekende manier deel van uit. Met deze Nachtvisie leggen de gemeente en de Utrechtse nachtcultuursector een stevige basis voor verbreding en verdieping van de nachtcultuur in de stad. De nachtcultuur zal de komende jaren verder aan belang, impact, zichtbaarheid, creativiteit en belangstelling winnen. Daar zijn we van overtuigd. De stad heeft er behoefte aan en er is voldoende potentie en talent aanwezig in Utrecht om deze toekomstvisie vorm te geven. Het is aan de gemeente om de juiste omstandigheden te creëren. Waar nodig nemen wij een sturende rol op ons.

In 2030 is nachtcultuur een vanzelfsprekend onderdeel van de Utrechtse culturele sector. Het aanbod is goed zichtbaar in de stad en daarbuiten. De sector heeft zich verenigd en onderhoudt contact met de gemeente via korte lijnen. Het nachtcultuurbeleid is van toepassing op nachtcultuur in de hele stad en niet alleen in de binnenstad.

In 2030 vormt het nachtculturaanbod in de stad een reële afspiegeling van de bevolkingssamenstelling. Voor uiteenlopende doelgroepen en leeftijden is er aanbod, en er is ook voor de behoeften van jongeren onder de 18 jaar. Jonge makers en organisatoren vinden bij de gemeente een welwillend oor voor hun ideeën; voor hen is er voldoende ruimte om een feest of een evenement te organiseren.

In 2030 zijn het aantal plekken voor nachtcultuur uitgebreid en beter verspreid over de stad. De variëteit is toegenomen en de nachtcultuur is als geheel aanzienlijk gegroeid. Voor jonge creatieven is

het aantrekkelijk om in Utrecht te blijven of naar Utrecht te komen. Clubs verschillen niet alleen in signatuur, sfeer en doelgroep, maar ook in omvang. In gebiedsontwikkeling is nachtcultuur structureel een punt van aandacht.

In 2030 bestaat er een beter evenwicht tussen leefbaarheid en levendigheid in de stad. Dankzij locatieprofielen en gebiedsprofielen zijn de behoeften van verschillende belanghebbenden beter op elkaar afgestemd. Niemand hoeft voor onaangename verrassingen komen te staan bij herinrichting en gebiedsontwikkeling. Een levendige stad en een prettige woonomgeving kunnen dus goed samengaan.

Hoofdstuk 2 Makers (Aanbod)

In dit hoofdstuk ligt de focus op de makers: dj's en andere creatieven, organisatoren, clubs en podia

In de nachtcultuur zijn veel creatieve professionals aan het werk: jong talent en gevestigde namen. Zij vormen met elkaar een levendige scene. In een dynamische wisselwerking tussen makers, organisatoren, locaties en publiek krijgt het nachtcultuuraanbod vorm. Makers moeten de ruimte hebben om te leren en te experimenteren en vervolgens door te groeien, te floreren en te excelleren. Een voorwaarde voor professionele en creatieve groei zijn goede voorzieningen. Op dit moment is het aanbod in de stad nog te beperkt.

2.1 Creatieven

Opleidingen

Utrecht heeft veel creatieve opleidingen, zowel op mbo- als hbo-niveau. Sommige richtingen zijn rechtstreeks verwant aan de nachtcultuur, zoals Artiest Muzikant Dance Producer van de Herman Brood Academie (HBA) en Composition Electronic Music aan de Hogeschool voor de kunsten Utrecht (HKU). Andere hebben indirect te maken met nachtcultuur, zoals Music Management (HKU) en Podium- en Evenemententechniek aan het Creative College van ROC Midden Nederland. De opleidingen trekken studenten uit het hele land. Wij zijn daar trots op. Maar een deel van hen vertrekt ook weer, deels omdat zij elders betere omstandigheden zien om zich te ontwikkelen. We willen een stad zijn waar creatieve studenten niet alleen studeren, maar ook blijven wonen en aan hun carrière kunnen werken. Dat kan met de juiste faciliteiten: locaties om te experimenteren en een levendige scene als inspiratiebron.

Workshops en radiostations

Ook buiten de opleidingen om zijn veel Utrechters actief als dj of danceproducer, of ze koesteren de wens dat te doen. Instellingen als EKKO, DUMS, Birdcage, jongerencultuurhuis BOKS en EQ030 bieden dj-lessen en -workshops aan voor amateurs. Ook hier komt talent bovendrijven. Beginnende dj's en producers moeten de kans hebben zich te ontplooien. Dit kan bijvoorbeeld op kleinere stages op festivals of op vroege tijdslots tijdens een clubavond. Online radiozenders als Stranded FM en Birdcage geven jonge talenten de kans om sets te draaien. Zij vormen een belangrijke katalysator in de nachtsector. Ook labels vormen een spil in het nachtcircuit. De Utrechtse dj Carista richtte United Identities op: een label, community, radioprogramma en springplank voor nieuw talent in de

elektronische muziek. Voor een rijke nachtcultuur zijn zulke initiatieven onmisbaar. Met wat extra stimulans hopen meer makers aan te moedigen tot vergelijkbare stappen.

Visuals en grafische kunst

De nachtcultuur vormt ook een voedingsbodem voor andersoortige creatieve beroepen. Veejays verzorgen visuals voor clubnachten, fotografen maken vliegrepen op festivals en vormgevers ontwikkelen artwork voor clubconcepten. Bij de analoge printstudio Kapitaal werken bijvoorbeeld grafisch kunstenaars aan artwork gerelateerd aan de nachtcultuur. In broedplaatsen als de Vechtclub XL, het Hof van Cartesius en de Havenloods komen creatieven uit allerlei sectoren samen. Kruisbestuiving vindt hier plaats rondom festivals en nachtevenementen. Utrechtse festivals als Soenda, By the Creek, Lief! en Smeerboel hebben hun wortels in de stad. Ze bieden Utrechtse makers en creatieve professionals een podium zowel voor als achter de schermen. Ook voor (aankomende) productieleiders, geluids- en lichttechnici en stagemanagers biedt de nacht een opstap naar werk en een vruchtbaar netwerk. Zij floreeren allemaal bij betere voorzieningen.

Knelpunt: Voor de nieuwe lichting zijn de mogelijkheden in de stad om ervaring op te doen beperkt.

Kans: Door het diverse aanbod aan (creatieve) opleidingen is de voedingsbodem voor talent groot.

Ambities: We willen de experimenteer- en doorgroeiruimte in de stad versterken en zo het aanbod uitbreiden. Dit doen we onder meer door actief op zoek te gaan naar meer ruimte voor de nachtcultuur.

[Doorklik naar Hoofdstuk 6](#)

2.2 Organisatoren

Feesten waar verschillende dj's onder de vlag van een feestconcept draaien, vormen een belangrijk onderdeel van de nachtcultuur. Trekpleister voor de bezoeker zijn niet alleen de namen van de dj's, maar ook de merknaam – van zeg, Vunzige Deuntjes in TivoliVredenburg of Freaky Dancing in EKKO – en de muziekstijl die daarbij hoort. Elevation Events is een grote organisator die meerdere concepten aanbiedt in Utrecht. Daarnaast zijn er kleinere organisatoren actief zoals La Casette, Disko Disko en Yallah! Yallah!. Voor publiek en dj's zijn zulke feesten in de stad van groot belang. Zoals beginnende dj's een plek moeten zien te veroveren op het podium, zo geldt dat ook voor jonge organisaties die nieuwe concepten lanceren. In het 'ecosysteem' van feestenaanbod vormen zij als het ware de humuslaag, met opties om door te groeien en de overstap te maken naar de gevestigde orde. Aanwas van onderop staat garant voor een divers, dynamisch aanbod in de stad.

Vergunningen

Een organisator heeft een [evenementen](#) vergunning nodig voor feesten en festivals in de buitenlucht en voor feesten binnen met meer dan tweeduizend bezoekers. Die regel kan een onneembare drempel opwerpen: niet alleen gaat de kost voor de baat uit, het vergunningsproces is ook complex. Er zijn commerciële partijen die helpen bij dat proces, maar niet elke organisatie kan zich professionele hulp veroorloven. Bovendien is geschikte en beschikbare ruimte schaars in en om de stad. Dit heeft tot gevolg dat het lokale festivallandschap al lange tijd uit dezelfde (gevestigde) partijen bestaat. Zij kunnen het risico wel dragen en kennen de weg binnen de gemeente.

Knelpunt: Voor nieuwe organisatoren is het lastig om een [feestvergunning](#) [evenementenvergunning](#) te krijgen, met stagnatie en gebrek van diversiteit in het aanbod als gevolg.

Kans: Deze Nachtvisie biedt een kans om te werken aan de toegankelijkheid van de vergunningverlening.

Ambitie: We willen de doorstroom in de nachtcultuur stimuleren en meer variatie bewerkstelligen in het aanbod. Dit doen we onder meer door een nachtspreekuur in het leven te roepen. Hier kunnen organisaties bijvoorbeeld advies inwinnen over onder andere het verkrijgen van evenementen vergunningen.

Doorklik

2.3 Clubs en podia

Het clublandschap is de afgelopen jaren ingrijpend veranderd, onder meer door de opkomst en het succes van de festivalcultuur. Ook het verhogen van de minimumleeftijd voor alcohol en het rookverbod zijn van invloed geweest op het uitgaansleven. In Utrecht heeft de opening van TivoliVredenburg in 2014 een aanzienlijke verschuiving teweeggebracht. Waar Tivoli Oudegracht op de eerste plaats een podium was voor alternatieve popmuziek, bedient TivoliVredenburg vele doelgroepen tegelijk onder één dak. De verschillende zalen in het nieuwe pand nodigen uit tot een uitgebreid nachtprogramma waarin uiteenlopende genres aan bod komen: van drum'n bass tot dabke nights. Het rijke aanbod gaat hand in hand met een zekere verschraving elders in de stad. Dit doet niets af aan het feit dat Utrecht nog steeds een redelijk uitgebreid uitgaansaanbod heeft, van dansbars en feestcafés tot drukbezochte feestconcepten. Utrechtse clubs en muziekpodia met nachtprogrammering proberen hun aanbod zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Deze collegiale houding kenmerkt het veld van Utrecht.

Zichtbaarheid

Utrecht staat bekend om de rijke muziekcultuur, van het Festival Oude Muziek tot Le Guess Who?, maar de nachtcultuur blijft enigszins onder de radar. Dat is zonde, want er gebeurt genoeg interessants. Sinds jaar en dag is het Utrechtse culturele aanbod te vinden in de gratis Uitkrant en op de website www.uitagendautrecht.nl. Utrecht Marketing is verantwoordelijk voor de Uitagenda en houdt zich bezig met promotie van het aanbod in onze stad. De nachtcultuur is echter geen onderdeel van de Uitagenda.

Knelpunt: Het aantal clubs en muziekpodia met nachtprogrammering is niet alleen beperkt, het aanbod is slecht zichtbaar.

Kans: In het kader van Utrecht900 is het platform NOX030 opgericht (www.NOX030.nl). De website geeft een overzicht van nachtcultuur in de stad. De mogelijkheden van het platform kunnen verder worden uitgebreid.

Ambitie: We willen de zichtbaarheid in de stad verder vergroten. Dit doen we door samen met Utrecht Marketing en online nachtplatform NOX030 te onderzoeken hoe dat het best kan.

Doorklik

Hoofdstuk 3 Bezoekers

In dit hoofdstuk ligt de focus op het publiek: het belang van een divers aanbod en van veiligheid, op straat en in de persoonlijke belevingssfeer

We vinden het belangrijk dat alle Utrechters, ongeacht de buurt waar ze wonen, hun economische status, gender, culturele achtergrond of fysieke beperking, nachtcultuur kunnen bezoeken. Er moet dus aanbod zijn voor iedereen. We willen ook dat de bezoekers veilig uit kunnen gaan.

3.1 Een plek voor iedereen

Een inclusieve stad

Utrecht is de vierde stad van het land. De bevolkingssamenstelling is divers: een bonte mix leeftijden, culturele achtergronden, genders en smaken en voorkeuren. De nachtcultuur is voortgekomen uit de underground en is daarmee van oudsher een plek om te ontsnappen aan de mainstreamcultuur en een veilige plek voor ondervertegenwoordigde groepen. Dat aspect is nog altijd relevant, hoewel de nachtcultuur zelf intussen ook deel uitmaakt van de gevestigde orde.

Feesten en clubs voor iedereen

Zo divers als de dancemuziek is, zo divers zijn de feesten die ofwel in het teken van een subgenre staan ofwel zich op specifieke doelgroepen richten. De Utrechtse LHBTQIA+-organisatie PANN organiseert al tientallen jaren feesten voor jonge queers. PANN-feesten zijn vooral voor jongeren tussen de 18 en 25 jaar. Net zo belangrijk voor de Utrechtse queer scene zijn de feesten van Rubber en Cruise Control. Tijdens Dabke Nights en Yallah! Yallah!, waar Arabische muziek wordt gedraaid, staat het samenbrengen van verschillende culturen centraal. Liefhebbers van drum 'n bass kunnen terecht op Blackout. Collectief La Casette bedient een jong hiphoppubliek. Voor mensen met een gehoorbeperking is er het zintuigprikkelende festival Sencity. Inclusiviteit staat bij veel nachtlocaties hoog in het vaandel. Club WAS. hanteert strikte huisregels op dit gebied en checkt of bezoekers zich daaraan houden. Sommige clubs zijn gespecialiseerd zoals feesten dat zijn. Club Maggy is dé urban club van Utrecht, voor liefhebbers van hiphop, r&b en reggaetown. Club Basis richt zich vooral op technofans. TivoliVredenburg, EKKO en De Helling hebben een divers programma met uitgesproken accenten. Voor de alternatievere *scene* worden feesten georganiseerd in onder andere de Nar.

Wie zich onderdompelt in het uitgaansleven treft doorgaans geen realistische afspiegeling van de inwoners van de stad aan. Het Utrechtse uitgaansleven wordt vaak als 'studentikoos' getypeerd⁷. Veel kroegen richten zich op hbo- en universitaire studenten. Mbo-studenten en Utrechters met een bi-culturele achtergrond zijn minder vaak te vinden in kroegen, danscafés en clubs. Het gebrek aan diversiteit is in het bewonerspanel over nachtcultuur veelvuldig aan bod gekomen.⁸

Er zijn verschillende oorzaken aan te wijzen voor het gebrek aan diversiteit. Eén daarvan is de betaalbaarheid van danscafé- en clubbezoek. Onder invloed van de inflatie zijn zowel de entreprijzen als de prijzen van consumpties flink gestegen. Dat maakt dat het aanbod sowieso minder toegankelijk wordt. Bovendien spreekt het huidige aanbod niet iedereen in gelijke mate aan. Dat is niet erg, smaken verschillen tenslotte, maar het is wel kwalijk dat er voor sommige doelgroepen geen of nauwelijks aanbod is.

⁷ Resultaten bewonerspanel nachtcultuur 2022, antwoorden open vraag V11

⁸ Resultaten bewonerspanel nachtcultuur 2022, antwoorden open vraag V11

Sommige Utrechters organiseren hun eigen alternatieve uitgaansgelegenheden. Deels omdat ze die spannender vinden dan het reguliere aanbod en deels uit noodzaak, bijvoorbeeld omdat hun geloofsovertuiging botst met de heersende zeden en/of alcoholgebruik. Deze doelgroep spreekt vaker thuis af of gaat naar speciale avonden in buurtcultuurhuizen.

Knelpunt: Niet alleen het uitgaansaanbod is weinig divers, het geldt ook voor het publiek dat er gebruik van maakt.

Kansen: Door in jong talent te investeren, het vergunningensysteem en de subsidieregelingen toegankelijker te maken en te helpen bij het vinden van nieuwe locaties kan de gemeente bijdragen aan een breder aanbod waarin meer mensen zich kunnen herkennen.

Ambitie: We willen de diversiteit van de nachtcultuur stimuleren en meer in lijn brengen met de bevolkingssamenstelling van de stad. Dit doen we onder meer door een Nachtspreekuur in het leven te roepen.

Resultaten bewonerspanel

Van maandag 22 augustus tot en met zondag 4 september 2022 heeft afdeling Onderzoek & Advies een peiling gehouden over het uitgaansleven en de nachtcultuur in Utrecht. De peiling is door 6.761 mensen ingevuld. Ruim tweederde van de respondenten zegt sinds de heropening na corona (februari 2022) wel eens uit te gaan. Kroegen (71 procent), muziekpodia met nachtprogrammering (52 procent) en nachtclubs (48 procent) zijn de locaties die het meest worden bezocht. Over het aanbod van kroegen is men het meest tevreden (70 procent). Ook over het aanbod van muziekpodia met nachtprogrammering is men tevreden (48 procent). Over het aanbod nachtclubs is slechts 19 procent tevreden, tegenover 39 procent die ontevreden is.

Hoewel men de kwaliteit van nachtcultuur als 'goed' bestempelt (57 procent) is men over de hoeveelheid locaties ontevreden (57 procent). Van de respondenten is 44 procent het oneens met de stelling dat het aanbod van nachtcultuurlocaties (clubs, podia, etc.) veelzijdig is. De respondenten zijn het met name (zeer) eens met de stelling dat clubs en podia makkelijk te bereiken zijn (90 procent). Ook geeft 82 procent van de respondenten aan dat de locaties van de clubs/podia/feesten goed toegankelijk zijn. 77 procent van de respondenten voelt zich veilig tijdens het uitgaan en 75 procent voelt zich welkom op clubs/podia/feesten.

Op de stelling over informatievoorziening zijn de meningen verdeeld: 32 procent vindt dat er voldoende informatie te vinden is over nachtcultuur in Utrecht, een derde is het hier niet mee eens. 'Dansen/feesten' en 'sociale contacten' worden verreweg het meest genoemd als reden om uit te gaan. Ook 'uitlaatklep' komt vaak terug. De Utrechtse nachtcultuur wordt gezien als 'gezellig' (55 procent) maar ook als 'eenzijdig' (44 procent). 'Gemoedelijk', 'braaf' en 'toegankelijk' komen ook vaak terug. Op de afsluitende open vraag over wat er in de stad ontbreekt, heeft maar liefst een derde gereageerd (2.182 open antwoorden). Het meest genoemd wordt het gebrek aan clubs, het gebrek aan diversiteit en de behoefte aan aanbod voor specifieke leeftijdsgroepen. Dat geldt zowel voor aanbod onder de 18 jaar, tussen de 18 en 21 jaar en voor 25 jaar en ouder.

Deurbeleid

De meeste clubs, dansbars en feestcafés werken met een deurbeleid. Ze maken vaak gebruik van expliciete huisregels ten behoeve van een veilige en tolerante omgeving voor iedereen: bezoekers en medewerkers.

Portiers aan de deur hebben een belangrijke rol als beschermers van de *safe space*. Op basis van de huisregels en de drukte kunnen zij besluiten of zij mensen binnenlaten. Maar een deurbeleid kan ook leiden tot discriminatie of een gevoel van uitsluiting.

Om misstanden te voorkomen, is het Panel Deurbeleid Utrecht opgericht: een samenwerking tussen de Gemeente Utrecht, de politie, Koninklijke Horeca Nederland en art. 1 Midden Nederland. Mensen die vinden dat ze onterecht zijn geweigerd in een Utrechtse horecagelegenheid, kunnen dit melden bij Panel Deurbeleid. Het panel organiseert bemiddelingsgesprekken en helpt desgewenst bij het opstellen en controleren van huisregels.

Panel Deurbeleid Utrecht is onderdeel van de gemeentelijke aanpak Veilig Uitgaan, net zoals het portiersoverleg, waarin de portiers van de uitgaansgelegenheden in de binnenstad elkaar regelmatig treffen. Veilig Uitgaan richt zich op de binnenstad, terwijl steeds meer uitgaansgelegenheden zich buiten de binnenstad bevinden. Voor hen zijn de meeste veiligheidsthema's net zo relevant.

Knelpunt: Gemeentebestuur op het gebied van veilig uitgaan richt zich hoofdzakelijk op de binnenstad, terwijl er steeds meer uitgaanslocaties buiten de binnenstad ontstaan.

Kansen: We onderzoeken of we het portiersoverleg het convenant Veilig Uitgaan en het panel deurbeleid kunnen uitbreiden naar andere delen van de stad.

Ambities: We willen dat Utrechters overal in de stad veilig kunnen uitgaan. We willen dat clubs, podia en evenementen, waar dan ook in de stad, gebruik kunnen maken van voorzieningen op dat gebied.

Safe space

Veel clubs, feesten en evenementen treffen al maatregelen om ongewenst gedrag te voorkomen. Er zijn bijvoorbeeld hosts, die duidelijk herkenbaar zijn en aanspreekbaar zijn bij problemen. Zo werken zij ook binnendeurs aan een veilige omgeving. Clubs lopen voorop met deze trends. Met een training als Safer Clubbing van organisatie Sex Matters kunnen clubs hun werkwijze op het gebied van grensoverschrijdend gedrag verder aanscherpen.

Leeftijd

Voor de jonge doelgroep zijn er nauwelijks uitgaansgelegenheden meer in de stad sinds de leeftijdsgrens voor alcohol is verhoogd van 16 naar 18 jaar. Sommige uitgaansgelegenheden hanteren een minimum-entreeleeftijd van 18 jaar, andere richten zich op een publiek vanaf 21 jaar en ouder. Voorheen was er jongerendiscotheek Brothers in Bunnik, maar die ging in 2022 dicht. Ook in Bassment zijn er nauwelijks feesten meer voor de leeftijdsgroep vanaf 16 jaar: feesten waar geen alcohol wordt geschonken, zijn niet rendabel voor de verhuur. Bovendien is de handhaving op het alcoholverbod intensief en kostbaar. En ook voor PANN, die voorheen in TivoliVredenburg besloten feesten organiseerde voor de doelgroep, werden de kosten te hoog. Een aantal jongerenhuiskamers in de wijk organiseren wel aanbod voor jongeren, zoals tienerdisco's of meidenavonden.

Recent verscheen het rapport *De staat van de Utrechtse Jeugd*. Daaruit blijkt dat de sociaal-emotionele ontwikkeling van jongeren tijdens corona op veel fronten vertraging heeft opgelopen⁹.

Zij hebben weinig contact gehad met leeftijdsgenoten en hebben nauwelijks kunnen experimenteren. Ook voor de jonge doelgroep heeft uitgaan een vormende waarde. Onder de titel 'disconnected' is in 2015 de haalbaarheid van alcoholvrije feesten voor jongeren tussen de 16 en 18 jaar onderzocht. Het was een initiatief van jongeren, horeca, politie, Victas en de gemeente Utrecht. Destijds bleek de controle op 'indrinken' (blaastesten bij de ingang) een heikel punt en niet waterdicht. Zoveel jaar later – destijds was de leeftijdsgrens net verhoogd – verdient het onderwerp opnieuw de aandacht.

Knelpunt: Er is nauwelijks aanbod voor jong publiek.

Kans: Veel organisaties die in de nacht programmeren, zeggen om financiële redenen niet voor de doelgroep te kunnen programmeren. Subsidie kan verlichting geven.

Ambitie: We voeren gesprekken met jongeren over hun uitgaansbehoeften. Op basis hiervan treffen we maatregelen, al dan niet structureel, bijvoorbeeld op het gebied van subsidies.

3.2 Veilig uitgaan

Convenant veilig uitgaan & UIT-team

Utrecht werkt sinds 2003 met convenanten Veilig Uitgaan. Daarin zijn afspraken vastgelegd over thema's die bijdragen aan een veilig uitgaansklimaat, zoals veiligheid op straat en preventie van schadelijk middelengebruik. De politie in Utrecht werkt op donderdag, vrijdag en zaterdagavond met het UIT-team (Uitgaansinterventieteam). Dit team surveilleert tijdens uitgaansavonden in de binnenstad, werkt nauw samen met de horecabeveiligers en -ondernemers en is snel oproepbaar via een speciaal telefoonnummer. Eens per zes weken is er binnen de werkgroep Veilig Uitgaan overleg tussen de politie, gemeente en de horeca. Uitgaansgelegenheden ervaren de laagdrempeligheid van het team als zeer prettig.

Uitgaansgelegenheden buiten de binnenstad – waar het UIT-team niet opereert – hebben voorsnog geen problemen op het gebied van veiligheid. Daarmee is niet gezegd dat de gemeente niet ook hier een vinger aan de pols houdt. Met de Fietsenbond is er contact over veilige fietsroutes van en naar locaties.

Knelpunt: Beleid van de gemeente op het gebied van veiligheid richt zich hoofdzakelijk op de binnenstad, terwijl er steeds meer locaties buiten de binnenstad ontstaan.

Kansen: Uitgaansgelegenheden buiten de binnenstad kunnen aansluiten bij de bestaande overleggen in de binnenstad.

Ambitie: We willen de veiligheid van uitgaansgelegenheden buiten de binnenstad versterken. Dat doen we onder meer door hen te betrekken bij het portiersoverleg en het Panel Deurbeleid.

3.3 Gezondheid

Het belang van uitgaan voor de mentale en fysieke gezondheid staat buiten kijf. Mensen willen kunnen ontsnappen aan de dagelijkse verplichtingen. Nachtcultuur geeft hun de gelegenheid om te ontspannen, plezier te maken en uit de band te springen. Die behoefte gaat gepaard met

⁹ De Staat van de Utrechtse Jeugd, 2022

middelengebruik, hetgeen gezondheidsrisico's met zich meebrengt. Jongeren en jongvolwassenen die uitgaan, gebruiken aanzienlijk meer alcohol en drugs dan anderen. Zij vormen een risicogroep wat betreft combi- en *binge*-gebruik. Tegelijkertijd blijkt uit onderzoek dat velen zonder al te veel problemen met alcohol en drugs kunnen omgaan¹⁰.

Mentale gezondheid

De leeftijdsgroep 18-25 jaar heeft het meest te lijden gehad van de lockdowns tijdens de coronacrisis, blijkt uit onderzoek van het RIVM en de GGD. Sombere gevoelens en eenzaamheid kwamen veel voor bij jonge mensen, voornamelijk bij jonge vrouwen in een stedelijke omgeving. Het gebrek aan sociale contacten en mogelijkheden om iets te ondernemen waren de belangrijkste oorzaken¹¹.

Gezond stedelijk leven voor iedereen in Utrecht is een belangrijk uitgangspunt in het gemeentebestuur. We hechten aan de fysieke en de mentale gezondheid van de inwoners van de stad. De coronacrisis heeft met name de aandacht voor de mentale gezondheid van jongeren vergroot. Sociale contacten zijn van cruciaal belang en cultuur heeft daarin een essentieel aandeel. Voor veel jongeren is het uitgaansleven – en vooral de nachtcultuur – niet los te zien van het sociale bestaan. Daar is ruimte om jezelf te zijn, te experimenteren, te dansen, plezier te hebben met vrienden, en nieuwe mensen en nieuwe muziek te ontdekken.

Middelengebruik

Uitgaan en middelengebruik zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden; met name alcohol, cannabis, ecstasy, cocaïne en amfetamine zijn favoriet in de nachtcultuur. De afgelopen jaren is het gebruik van sterke drank en harddrugs in de privésfeer (tijdens huisfeestjes) toegenomen. Of middelengebruik tot gezondheidsproblemen leidt, is afhankelijk van meerdere factoren. De gemeente wil de risico's beperken. Dat gebeurt met preventieprogramma's van Jellinek, gericht op informatie voor bezoekers en trainingen voor het personeel [en het preventie- en handavingsplan alcohol-](#)

Gehoorschade

Gehoorschade kan een neveneffect zijn van uitgaan. Steeds meer jongeren ondervinden tijdelijke of blijvende gehoorschade door harde muziek. De meeste clubs wijzen standaard op het belang van oordoppen en bieden gehoorbescherming aan.

Drugs & alcohol in het coalitieakkoord 2022-2026

We hebben een realistische kijk op drugs. Volksgezondheid staat centraal in het drugsbeleid waarin regulering en legalisering hand in hand gaan. Dat doen we zonder de ogen te sluiten voor de problematische kanten van drugsgebruik zoals gezondheidsrisico's en drugsgerelateerde criminaliteit – een probleem waarover de partijen in de driehoek (burgemeester, Openbaar Ministerie en politie) zich buigen.

- We zoeken de balans tussen ruimte om te experimenteren met legalisering, een mogelijke regulering van de keten en het voorkomen van misbruik, verslaving en criminaliteit.
- We ontwikkelen samen met deskundige partners informatie gericht op preventie van problematisch alcohol- en middelengebruik en gokken voor alle leeftijdsgroepen (jeugd en ouders, volwassenen en jongvolwassenen). We bieden passende zorg voor mensen met

¹⁰ Het Grote uitgaansonderzoek Trimbos 2020

¹¹ RIVM gezondheidsonderzoek COVID-19 (2021) [Mentale gezondheid jongeren](#) | RIVM

acute of chronische verslavingsproblemen.

- We willen als stad een rol vervullen in het landelijke experiment 'gesloten coffeeshopketen' om te onderzoeken of legale levering, inkoop en verkoop van cannabis mogelijk is. De Rijksoverheid stelt een aantal eisen aan gemeenten om mee te kunnen doen aan het wietexperiment. Het overleg met Utrechtse coffeeshophouders zetten we voort.

Nachtrust

Voor omwonenden van uitgaansgelegenheden kan geluidsoverlast een vervelend bijverschijnsel zijn, met in sommige gevallen kwalijke gevolgen voor de gezondheid. Overlast kan zich voordoen wanneer een club of evenement zich niet houdt aan de wettelijke geluidsnorm of als een locatie slecht is geïsoleerd. Maar vaker is de overlast afkomstig van bezoekers die de gelegenheid verlaten of buiten staan te roken. Inwoners kunnen met klachten terecht bij het online meldpunt Signalen. Op sommige plekken in de stad werken we samen met bewoners aan oplossingen.

Hoofdstuk 4 De stad

In dit hoofdstuk ligt de focus op locaties, vastgoed en leefbaarheid.

De nachtcultuur is energiek en veelomvattend met een uiteenlopend aanbod van (pop-up)clubs tot feestconcepten, van undergroundfeesten tot grootschalige evenementen. Al die verschijningsvormen voorzien in een behoefte, maar er moeten wel mogelijkheden (lees: fysieke ruimte) voor zijn. Dat is een uitdaging in een groeiende stad. De nachtcultuur raakt hier direct aan beleidsterreinen als gebiedsontwikkeling, ~~of~~ de openbare orde en veiligheid en toezicht & handhaving in de stad. Op plekken waar geluidsoverlast een terugkerend probleem is, komt de leefbaarheid onder druk te staan. Het is een thema waarmee ook andere uitgaansgelegenheden, vooral in de binnenstad, te maken hebben. In deze Nachtvisie vertellen we hoe we met gebiedsprofielen en locatieprofielen richtlijnen vastleggen voor de inrichting van de ruimte.

4.1 Evenementenkalender

In en rond Utrecht vinden regelmatig evenementen plaats: culturele evenementen, sportevenementen, buurt evenementen, maar ook zakelijke beurzen en congressen. Dancefestivals horen ook tot dit aanbod. Bekende Utrechtse voorbeelden zijn Soenda, Smeerboel en Verknijpt, maar ook State of Trance en Thunderdome – die jaarlijks in de Jaarbeurs worden georganiseerd. Al die evenementen staan vermeld op de zogeheten evenementenkalender, die de gemeente opstelt aan het einde van het jaar. Organisatoren kunnen zich daarvoor aanmelden. Evenementen die een plek hebben op de kalender, weten zich niet alleen verzekerd van de beschikbaarheid van de locatie, maar ook van voldoende capaciteit van de hulpdiensten (mits er geen noodgevallen elders zijn). Kleine festivals zonder risicoprofiel kunnen probleemloos in de loop van het jaar worden toegevoegd, als er ruimte voor is.

Het aantal locaties in en rondom Utrecht waar evenementen zijn toegestaan is beperkt. Een deel daarvan zal de komende jaren nog afvallen in verband met bouwplannen. Voor een aantal plekken in de stad, zoals het Jaarbeursplein, is een maximum vastgesteld voor het aantal bezoekers en het aantal dagen per jaar dat er evenementen georganiseerd mogen worden. Over het algemeen geldt: wie het eerst komt, wie het eerst maalt. Het gebruik van de grond is voor alle soorten festivals en evenementen

gratis. Bij meerdere aanvragen voor één locatie wordt in overleg met de betrokkenen naar een oplossing gezocht. Er zijn geen inhoudelijke toetsingskaders voor verschillende aanmeldingen voor eenzelfde locatie op dezelfde datum. Om toch meer sturing te kunnen geven aan de toewijzing, zijn kaders noodzakelijk. Daarom werkt de gemeente aan locatieprofielen voor de spreiding van evenementen over de stad (zie paragraaf 4.4).

4.2 Locaties en vastgoed

Gebiedsontwikkeling

Utrecht groeit in een hoog tempo en de ruimte om te wonen, te werken en te recreëren is al beperkt. In de *Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040* (RSU 2040) hebben we onze visie op de ontwikkeling van de fysieke omgeving vastgelegd. In de *Uitvoeringsnota Huisvesting Culturele en Creatieve Sector* staat beschreven hoe we ruimte geven aan de creatieve en culturele sector in de stad.

Als gemeente hebben we een actieve rol in gebiedsontwikkelingen: soms omdat we eigenaar zijn van de grond of de panden die daarop worden gebouwd, soms omdat we kaders stellen voor marktpartijen. Wanneer we delen van een gebiedsontwikkeling willen toewijzen aan nachtcultuur, moet dit worden opgenomen in het bestemmingsplan of omgevingsplan. Voordat we dat kunnen doen, moeten we op de hoogte zijn van wensen en behoeften en weten wat er speelt in de sector. Nu is dat nog te weinig het geval. De gemeente houdt onvoldoende rekening met mogelijkheden voor de uitbreiding van nachtcultuur bij gebiedsontwikkeling.

We moeten voorkomen dat het welzijn van omwonenden en de status quo van nabije voorzieningen worden geschaad. Een nachtclub midden in een woonwijk is zelden een goed idee, terwijl een kleine of middelgrote club op bijvoorbeeld een (oud) bedrijventerrein plezier en levendigheid met zich meebrengt. Een nachtcultuurbestemming kan verlaten panden en omgevingen nieuw leven inblazen; omwonenden krijgen niet alleen een uitgaansgelegenheid dichtbij huis, door de bedrijvigheid nemen de sociale controle en het gevoel van veiligheid in de buurt toe. Tegelijkertijd hebben al te afgelegen gebieden uitdagingen rondom mobiliteit, ~~en~~ veiligheid en toezicht tot gevolg; voor (fietsend) uitgaanspubliek moet de uitgaansgelegenheid niet al te ver weg zijn en (sociaal) veilig te bereiken zijn.

In het *Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018* worden de verschillende type vergunningen gekoppeld aan profielen voor de horeca (niet te verwarren met de nieuwe locatieprofielen in het kader van deze Nachtvisie). Binnen een aantal van deze profielen is het ontwikkelen van alle mogelijke horeca toegestaan. A-vergunningen, die vereist zijn voor een club en een muziekpodium met nachtprogrammering, zijn ook binnen deze profielen mogelijk. Dit geldt voor het Stationsgebied en het Beurskwartier, voor Leidsche Rijn en Vleuten-de Meern, en voor 'bedrijventerreinen en kantorenlocaties', 'bijzondere horeca op bijzondere locaties' en 'creatieve hotspots'. Clubs behoren hier tot de mogelijkheid, al wijst de praktijk uit dat vaker lichtere vormen van horeca, zoals restaurants, zich nestelen op deze locaties.

Binnenstad

In de *Omgevingsvisie Binnenstad 2040* staan de ambities voor de binnenstad beschreven. In de toekomst kent de binnenstad nog altijd een grote variatie aan functies: wonen en werken, winkels en cultuur, kerken en horeca. Het is de bedoeling dat de veelzijdigheid van de horeca toeneemt.¹²

¹² Omgevingsvisie Binnenstad 2040

Ofschoon het risico van overlast toeneemt op een plek waar mensen dicht op elkaar wonen, werken en recreëren. Nieuwe A-vergunningen zijn op basis van het horecabeleid niet toegestaan. Alleen op panden waar al een A-vergunning op zit, kan nieuwe nachtcultuur in de binnenstad ontstaan. Dit betekent in de praktijk dat nieuwe nachtcultuurinitiatieven hier weinig kans maken. We hechten wel aan het behoud van de (bestaande) nachtcultuur in het centrum, ook omdat het aanbod aan diversiteit heeft ingeboet. De clubcultuur vormt een welkome aanvulling op de feestcafés en dansbars.

Tijdelijke locaties

Culturele organisaties en horecaondernemers zijn dankbare gebruikers van leegstaande panden en terreinen. De huur is vaak een fractie van de prijs van regulier vastgoed. Bovendien is de ambiance vaak aantrekkelijk voor een creatief en jong publiek. Dit heeft tot gevolg dat de laatste jaren pop-uplocaties als paddenstoelen uit de grond zijn geschoten.

Het gebruiksklaar maken van een leegstaand gebouw vraagt om een behoorlijke investering. Zo'n tijdelijke locatie is alleen rendabel als een club er minstens vijf jaar kan blijven zitten, maar liever nog tien jaar. Ad Hoc is de instantie die leegstaand gemeentelijk vastgoed nu beheert. In het kader van Maatschappelijke Meerwaarde krijgt effectiever gebruik van tijdelijke leegstand de komende jaren meer prioriteit. In 2022 wordt het leegstandsbeheer opnieuw aanbesteed. Geldende kaders en eisen kunnen mogelijk worden aangepast ten gunste van de nachtcultuur.

Knelpunt: In gebiedsontwikkeling wordt er nog onvoldoende rekening gehouden met (tijdelijke) locaties voor nachtcultuur.

Kans: Dankzij het Nachtoverleg zijn de lijnen tussen de gemeente en de nachtsector kort. Kennis over de behoefte aan ruimte aan de ene kant en mogelijkheden door leegstand of gebiedsontwikkeling aan de andere kant kan gemakkelijker worden gedeeld.

Ambitie: We selecteren een aantal gebieden in de stad die mogelijk geschikt zijn voor nachtcultuur. In samenspraak met de nachtsector en de verantwoordelijke gebiedscoördinatoren formuleren we per gebied een 'zoekopdracht'.

(Doorklik)

4.3 Leefbaarheid en levendigheid

Vooral in de binnenstad kunnen de behoeften en belangen van bewoners en uitgaanspubliek botsen. In de Omgevingsvisie Binnenstad staat beschreven hoe de gemeente de overlast wil beperken in samenspraak met bewoners, ondernemers en organisaties. Bewoners kunnen last hebben van geluidsoverlast, maar ook van fietsen voor deur of vuil op straat. Daarnaast kan de doorlopende drukte (veegwagens, een markt die opbouwt, busverkeer) storend zijn.

Tegen de verschillende oorzaken van overlast treedt de gemeente op, onder meer door toezicht te houden. Fietsen worden verwijderd op plekken waar ze niet mogen staan. Op sommige plekken waar veel overlast wordt ervaren, treft de gemeente extra maatregelen. Zo is er in de Nobelstraat de afgelopen jaren af en aan met stewards gewerkt. Zij wijzen het publiek op parkeerplekken voor de fiets en spreken mensen aan op overlastgevend gedrag. In de buurt loopt een project dat het tegengaan van overlast verder onderzoekt samen met bewoners. Het is een optie om structureel gebruik te gaan maken van horecastewards.

Voor bewoners is het belangrijk dat ze weten waar ze aan toe zijn; het is van belang dat ze op tijd worden geïnformeerd en dat ze hun mening kunnen geven. Ook dat is een manier om (het gevoel van) overlast te beperken. Niemand wil worden overvallen door een nieuwe horecazaak in de straat of een evenement voor de deur. Maar ook horecaondernemers en evenementorganisatoren wensen duidelijkheid van de gemeente en hebben daar recht op. Gebiedsprofielen moeten houvast gaan bieden. In 2023 treedt bovendien de nieuwe landelijke omgevingswet in werking. Daarin is meer ruimte voor maatwerk.

Een gebiedsprofiel voor het Damplein

De gemeente, omwonenden van het Damplein en andere belanghebbenden zijn gestart met het opstellen van een gebiedsprofiel voor het Damplein. Dit gebiedsprofiel omvat ruimtelijke, sociale en maatschappelijk thema's. In verschillende werkgroepen komen actuele onderwerpen aan de orde, zoals 'goederenvervoer' op het plein. Betrokkenen analyseren gewoontes en gedrag die leiden tot ergernissen of overlast nauwgezet, zodat wederzijds begrip kan ontstaan. De werkgroep neemt vervolgens een standpunt in (of meerdere) op basis waarvan oplossingen en strategieën worden aangedragen. Deze landen in het gebiedsprofiel in de vorm van richtlijnen voor leefbaarheid en werkbaarheid. Deze manier van werken wordt in de toekomst naar verwachting vaker ingezet.

Locatieprofielen en evenementenbeleid

Aan de hand van locatieprofielen willen we (muziek)evenementen en nachtcultuur beter spreiden over de stad. Zo kunnen we de balans tussen leefbaarheid en levendigheid in de stad verbeteren en het toewijzingsbeleid voor ondernemers en bewoners inzichtelijk maken. We beginnen met tien locatieprofielen voor evenementen. We onderzoeken de mogelijkheden van de betreffende plekken in de stad en bepalen vervolgens welke richtlijnen bij de locatie past.

Knelpunt: De verhoudingen in sommige gebieden in de stad staan op scherp: bewoners ondervinden overlast, ondernemers raken in de verdrukking.

Kans: Onvrede komt vaak voort uit onwetendheid en onvoorspelbaarheid. Door bewoners en ondernemers beter te informeren kan veel onvrede worden weggenomen.

Ambitie: We gaan locatieprofielen en gebiedsprofielen ontwikkelen met duidelijke richtlijnen voor het gebruik en de inrichting van de omgeving.

NB *Locatieprofielen* brengen de mogelijkheden en beperkingen voor nachtcultuur en evenementen in kaart; *gebiedsprofielen* zijn bedoeld om mogelijk botsende belangen op drukke locaties in de stad in goede banen te leiden.

Hoofdstuk 5 Ambities

De Utrechtse nachtcultuur heeft een stevige basis. Er zijn clubs, podia, dj's, radiostations, makers en creatieven in de stad die met elkaar een levendige *scene* vormen en met veel energie, enthousiasme en kunde bouwen aan de voortzetting en uitbreiding ervan. Over publieksbelangstelling heeft de scene niet te klagen. Toch is er ruimte voor verbetering.

Met deze Nachtvisie geven we de nachtsector een impuls. De komende jaren investeren we in regelingen en voorzieningen die bestendinging en verbreding van de sector en een duurzaam

nachtcultuurbeleid mogelijk maken. In het gemeentebudget is daar op basis van het *Coalitieakkoord 2022-2026* geld voor vrijgemaakt. Tussentijds zullen we de gang van zaken evalueren. Deze Nachtvisie is een document in ontwikkeling: gaandeweg kan het bijgeschaafd, aangepast en uitgebreid worden. De rol van de gemeente is faciliterend, maar ook sturend en regisserend als dat nodig is. We willen een solide gesprekspartner zijn voor vertegenwoordigers van de nachtcultuur. Inhoudelijk heeft de sector de vrije hand.

In deze visie schetsen we een vergezicht voor 2030. We formuleren vier hoofdambities waaraan we een aantal actiepunten koppelen, deels tijdelijk, deels permanent van aard.

5.1 De Utrechtse nachtcultuur krijgt de erkenning die ze verdient

Met deze Nachtvisie erkennen we het belang van de nachtcultuur voor Utrecht. Nachtcultuur geeft niet alleen dj's en producers een podium en de gelegenheid zich te ontwikkelen, maar ook andere creatieven: visual artists, vormgevers, beeldend kunstenaars en performers. Nachtcultuur is meer dan uitgaan; bezoekers ontmoeten gelijkgestemden, genieten de vrijheid om te zijn wie ze willen zijn. Nachtcultuur is onderdeel van de culturele sector in onze stad. De komende jaren krijgt de sector ondersteuning en ruimte om te groeien.

❖ Het Nachtoverleg krijgt een permanent karakter

Met het Nachtoverleg heeft de sector een belangrijke stap gezet om zich te verenigen en verder te professionaliseren. We stimuleren deze ontwikkeling en investeren in uitbouw en bestendiging van het overleg tot en met 2026. Het Nachtoverleg is toegankelijk voor de hele Utrechtse nachtsector. Het overleg voert zelf de regie over de structuur en de inhoud van de agenda en voorziet de gemeente gevraagd en ongevraagd van advies.

❖ Het aanbod wordt beter zichtbaar

De stad heeft 's nachts meer te bieden dan menig een weet of denkt. Voor het publiek is informatie over de actuele Utrechtse nachtcultuur niet altijd even makkelijk te vinden. Daar brengen we verandering in in samenwerking met Utrecht Marketing en platform NOX030.

5.2 De Utrechtse nachtcultuur is divers en veilig

Op het gebied van diversiteit laat de Utrechtse nachtcultuur nog te wensen over. De nachtcultuur is te weinig representatief voor de bevolkingssamenstelling van onze stad wat betreft aanbod en bezoekers. Ook op het gebied van sociale veiligheid valt er wel wat te verbeteren. In 2030 heeft Utrecht een gevarieerd nachtleven voor verschillende leeftijden en doelgroepen, waar iedereen zich thuis en veilig kan voelen.

❖ Sociale veiligheid heeft prioriteit

Veilig uitgaan betekent onder meer dat bezoekers ongehinderd zichzelf kunnen zijn, zichzelf kunnen uiten zoals ze willen, en geen discriminatie, agressie en grensoverschrijdend gedrag ondervinden. Helaas krijgen nog te veel mensen hiermee te maken. Samen met de nachtsector kijken we hoe we onwenselijk gedrag beter kunnen signaleren en voorkomen.

❖ Beleidsinstrumenten als Veilig Uitgaan worden uitgebreid

Het portiersoverleg, Panel Deurbeleid en het convenant Veilig Uitgaan richten zich alleen op de binnenstad, terwijl het aantal uitgaanslocaties buiten de binnenstad toeneemt. We onderzoeken op welke manier we deze overleggen voor de hele stad toegankelijk kunnen maken. Sociale veiligheid en discriminatie zijn ook hier relevante thema's.

❖ **Subsidieregelingen worden beter toegankelijk**

We willen de doorstroom binnen de nachtcultuur verbeteren, zodat ook jonge dj's en nieuwe organisatoren er een plek in vinden. We willen subsidieregelingen beter zichtbaar en toegankelijk maken voor mensen die er onbekend mee zijn. Op deze manier willen we de diversiteit in het aanbod vergroten.

❖ **De doelgroep 18-min krijgt een plaats in het nachtcultuurbeleid**

Voor jongeren onder de 18 jaar zijn er bijna geen uitgaansgelegenheden meer, los van incidentele feesten die poppodia en ondernemers voor de doelgroep organiseren. Veel jongeren herkennen zich bovendien niet in het aanbod. Aan de hand van gesprekken met de jongeren van Young Minds brengen we wensen en behoeften in kaart. Op basis daarvan stimuleren we initiatieven voor de jongere leeftijdsgroep.

5.3 De Utrechtse nachtcultuur heeft ruimte voor experiment en ontwikkeling

Door ruimtegebrek zijn er weinig plekken voor experiment en talentontwikkeling in de stad. Toch zijn die nodig, willen we de nachtcultuur serieus nemen en een impuls kunnen geven. Vanuit de sector is de vraag naar ruimte veelgehoord en frequent. We gaan de komende tijd op zoek naar drie nieuwe locaties. Een kanttekening is hier op zijn plaats: de gemeente wil niet interveniëren in de marktwerking van de sector. De invulling van de locaties laten we aan de sector over. Met een Nachtspreekuur willen we de gemeente bovendien beter toegankelijk maken voor de nachtsector.

❖ **We zoeken drie nieuwe locaties voor nachtcultuur**

Voor 2026 onderzoeken we de mogelijkheden voor drie nieuwe locaties voor nachtcultuur: klein (capaciteit voor 100-150 bezoekers) en groter (capaciteit 500+). De gemeente zoekt de locaties in eerste instantie binnen het eigen vastgoed verspreid over de stad. De aard van de zoekopdracht wordt samen met vertegenwoordigers van de nachtsector bepaald. De invulling van de locatie is aan hen.

❖ **We markeren gebieden in Utrecht waar nachtcultuur kansrijk is**

De stad ontwikkelt zich in hoog tempo. Bij gebiedsontwikkeling houden we rekening met eventuele ruimte voor nachtcultuur. Deze plekken in de stad zijn mogelijk geschikt: Overvecht, Lage Weide, Utrecht Science Park, Stationsgebied, Werkspoorgebied, Papendorp en Rotsoord. Dit betekent niet dat we in al deze gebieden een nieuwe locatie gaan zoeken.

❖ **We ontwerpen een subsidieregeling voor het inrichten van nieuwe locaties**

Een geschikte locatie vinden is stap één. Het is aan ondernemers en organisatoren om een clubconcept te bedenken en deze locaties nieuw leven in te blazen. We richten een

subsidieregeling in die ondernemers handvatten geeft voor het opstellen van een businessplan en het geschikt maken van de locaties.

❖ **We organiseren het toezicht en handhaving op nieuwe locaties**

Voor nieuwe locaties voor de nachtcultuur is adequaat toezicht en handhaving op de naleving van de vergunning belangrijk.

❖ **We stellen een nachtspreekuur in**

Voor veel creatieven en feestorganisatoren is de gemeente een ondoorgrondelijke organisatie. Zij weten niet waar ze terecht kunnen met vragen over beschikbare ruimte, vergunningen en subsidieregelingen. Met een periodiek spreekuur willen we de sector tegemoetkomen.

5.4 De stad is levendig én leefbaar

In een grote stad kan de balans tussen wonen, werken en recreëren soms een uitdaging zijn. Utrecht vormt daarop geen uitzondering. Het uitgaansleven en terugkerende evenementen kunnen gepaard gaan met overlast voor bewoners. We vinden het belangrijk om die waar mogelijk in de kiem te smoren. Dit doen we volgens de algemene handhavingsstrategie. Leefbaarheid is een belangrijk aspect om rekening mee te houden bij de zoektocht naar nieuwe locaties. We streven naar spreiding over de hele stad: van nachtcultuur, maar ook van andere evenementen die mogelijk overlast geven.

- ❖ We stellen tien *locatieprofielen* op voor evenementen. We schetsen de mogelijkheden van de locaties en bepalen welke richtlijnen bij de locaties passen. De profielen geven duidelijkheid over wat bewoners kunnen verwachten aan voorzieningen en evenementen in hun omgeving. Voor ondernemers vormen zij een leidraad en inspiratiebron.
- ❖ We werken met *gebiedsprofielen* voor de (her)ontwikkeling van drukke gebieden. Die brengen in kaart wat op die locatie al dan niet wenselijk is. In samenspraak met bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden komen de profielen tot stand. Zij worden in een vroeg stadium betrokken bij het proces zodat zij niet voor verrassingen komen te staan.

From: "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>
Sent: Fri, 16 Dec 2022 17:06:37 +0200
To: "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>
Subject: RE: nachtvisie

Hi 5.1.2E

Maar is dat voldoende?

Er wordt bijvoorbeeld aangegeven dat de uitgaanslocaties moeten worden verhuisd naar de industrieterreinen maar in hoeverre is dat afgestemd met Ruimte en Ruimtelijke ordening.

.

Met vriendelijke groet,

5.1.2E
5.1.2E 5.1.2E
5.1.2E
5.1.2E
5.1.2E @utrecht.nl

www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Toezicht en Handhaving Bebouwde Omgeving

Van: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>

Verzonden: vrijdag 16 december 2022 14:50

Aan: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>

Onderwerp: nachtvisie

5.1.2E

Bijgaand de geannoteerde versie van de nachtvisie. Hier en daar heb ik toezicht en handhaving toegevoegd aan de tekst. Bij 5.3 heb ik een kopje toegevoegd met "We organiseren het toezicht en handhaving op nieuwe locaties".

Alvast een fijn weekend !

Met vriendelijke groet,

5.1.2E
5.1.2E
5.1.2E
5.1.2E @utrecht.nl

www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Toezicht en Handhaving Bebouwde Omgeving

Stadsplateau1

14e etage Zuid

ma,di,wo,do,vr

Voorwoord wethouder

Xxx

Visual bewonerspanel

Xx

Visual nachtvisie

Xx

Context/leeswijzer

Voor deze visienota hebben we een groot aantal gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van de nachtsector: makers, publiek, bewoners, brancheorganisaties en onafhankelijke organisatoren. Daarnaast hebben we vijf rondetafelgesprekken georganiseerd met clubeigenaren en programmeurs, makers en publiek. Verschillende thema's kwamen aan bod: ruimte voor de nacht, talentontwikkeling en experiment, de betekenis voor het publiek en de blik op de toekomst. Ook thema's zoals veiligheid, vergunningen, gebiedsontwikkeling en volksgezondheid zijn uitvoerig aan de orde geweest. Binnen de gemeente is de sector vanuit verschillende beleidsterreinen belicht. Op basis daarvan hebben we ambities geformuleerd. Via het bewonerspanel en de sociale media is een vragenlijst over de nachtcultuur in Utrecht verspreid in de stad, die door bijna 7000 Utrechters is ingevuld. Verder heeft overleg plaatsgevonden met andere steden waar nachtcultuurbeleid ook een actueel thema is.

Met het onderzoeksrapport *Untz untz untz. Clubcultuur in Utrecht* (2020), in opdracht van de gemeente Utrecht, is een belangrijke eerste stap gezet voor erkenning van de clubcultuur als stedelijk beleidsterrein. In 2021 is het Nachtoverleg opgericht, waarin vertegenwoordigers zich hebben verenigd in het kader van belangenbehartiging en expertise-uitwisseling. Deze visienota vloeit daaruit voort. We willen de Utrechtse nachtcultuur een impuls geven en de sector financieel en anderszins ondersteunen. De komende jaren moeten de ambities die in de Nachtvisie zijn geformuleerd realiteit worden. We willen dat nachtcultuurbeleid integraal onderdeel wordt van de afdelingen Cultuur, Economische Zaken, Openbare orde & Veiligheid en Volksgezondheid.

Verwijzing naar bijlagen:

X Deelnemers rondetafelgesprekken

X Vragenlijst en analyse

X Aanbevelingen van Untz untz?

Inleiding

In de 24-uurssamenleving lijkt het onderscheid tussen dag en nacht steeds verder te vervagen. Internet maakt het mogelijk om ook 's nachts te winkelen, te daten of colleges te volgen, terwijl nachtwerk niet langer voorbehouden is aan specifieke beroepen. Tegelijkertijd nodigen juist die uren waarin de meeste mensen slapen uit tot avontuur, erop uitgaan, zelfontplooiing en ontspanning van de dagelijkse verplichtingen. Een dynamisch segment van clubs, muziek- en dansevenementen, concertpodia en andere culturele instellingen voorziet in die behoefte. Zij openen hun deuren op een tijdstip waar vroeger de roep om 'de laatste ronde' klonk en gaan dicht als de dag allang is begonnen – en gaan daarmee ook overdag door. Meer nog dan het tijdstip is de nachtcultuur verbonden met *dance*: een (elektronische) muzieksoort die vele verschijningsvormen kent, met de dansvloer en de dj als epicentrum.

De bevolking van Utrecht is relatief jong. In studiejaar 2021-2022 volgen meer dan 100.000 studenten een universitaire of een mbo- of hbo-opleiding in de stad. Utrecht heeft op het gebied van kunst en cultuur veel te bieden met een waaier aan opleidingen, grote en kleine podia, gerenommeerde gezelschappen en experimenteerruimte. De nachtcultuur is een volwaardig onderdeel daarvan. Uit de Utrecht Monitor 2021 blijkt dat 83 procent van de Utrechters tussen de 18 en 30 jaar culturele evenementen bezoekt. Voor veel inwoners is de levendigheid van de stad een reden om zich er te vestigen. De nachtcultuur draagt bij aan die levendigheid, geeft de stad karakter en voegt een grootstedelijk aura van avontuurlijkheid toe.

Sinds de house-explosie van de late jaren tachtig – de geboorte van een nieuwe jeugdcultuur met een enorme impact – heeft de nachtcultuur alleen maar aan belang en omvang gewonnen. Dat geldt wereldwijd en ook in Utrecht. Zowel grootschalige dancefestivals als elektronische concerten van vooraanstaande producers en dj's als undergroundfeesten voor een nichepubliek drukken een stevige stempel op de hedendaagse (uitgaans)cultuur. Ze vormen een niet te onderschatten factor voor enerzijds de persoonlijke ontwikkeling en het welzijn van bezoekers en anderzijds de talentontwikkeling van (jonge) creatieven in de stad.

De sector is ook kwetsbaar, zoals de pandemie heeft aangetoond. Daarnaast spelen andere uitdagingen, met name op het gebied van veiligheid, vergunningen, toezicht en handhaving, volksgezondheid en gebiedsontwikkeling, in toenemende mate een rol. De stad groeit razendsnel, maar het aanbod aan clubs groeit niet mee. Is er extra ruimte te vinden voor de nachtcultuur? Welke rol kan de gemeente daarin spelen? En hoe verhoudt nachtaanbod zich tot de balans tussen leefbaarheid en levendigheid?

Het zal duidelijk zijn dat de gemeente de nachtcultuur serieus neemt en omarmt, zoals blijkt uit dit rapport. Aan de ene kant wil de gemeente de specifieke knelpunten en ontwikkelingsmogelijkheden van de branche erkennen en eraan tegemoetkomen in het kader van een zo divers mogelijk cultuurbeleid. Aan de andere kant is een visie wenselijk omdat de nachtcultuur raakt aan andere beleidsterreinen, zoals openbare orde en volksgezondheid. Die verstrengeling vraagt om een speciale aanpak.

Met deze visienota staat Utrecht niet alleen. Ook Rotterdam, Den Haag, Nijmegen en Groningen werken aan een visie op nachtcultuur, nadat Amsterdam in juni 2021 al het voortouw nam met

Toekomst van de nacht, nachtcultuur in Amsterdam. Een moderne stad kan niet zonder een bruisende nachtcultuur. Het is aan de overheid om daar de juiste randvoorwaarden voor te scheppen: voor makers, organisatoren, kunstenaars en publiek. Zodat de cultuur gedijt en kan floreren, ook in een groeiende stad met toenemend ruimtegebrek, en iedereen zich veilig kan voelen in de nacht.

Hoofdstuk 1 Nachtcultuur algemeen

- 1.1 Begripsbepaling
- 1.2 De waarde
- 1.3 De stand van zaken
- 1.4 Gemeentebeleid
- 1.5 Nachtvisie 2030

Hoofdstuk 2 De makers

- 2.1 Creatieven
- 2.2 Organisatoren
- 2.3 Clubs en podia

Hoofdstuk 3 De bezoekers

- 3.1 Een plek voor iedereen
- 3.2 Veilig uitgaan
- 3.3 Gezondheid

Hoofdstuk 4 De stad

- 4.1 Evenementenkalender
- 4.2 Locaties en vastgoed
- 4.3 Leefbaarheid en levendigheid

Hoofdstuk 5 Ambities voor 2030

Hoofdstuk 1 Nachtcultuur

Dit hoofdstuk schetst de nachtcultuur in het algemeen en de Utrechtse context van deze visienota, zowel cultureel-maatschappelijk als beleidsmatig

1.1 Begripsbepaling

Cultuur kent geen begin- of eindtijd. Ook in de nacht – of misschien wel *juist* – zoeken creatieven en publiek elkaar op: om muziek te maken, te draaien en te dansen. Hoewel (elektronische) muziek de bindende factor is, is het meer dan dat. Nachtcultuur is een overkoepelend begrip voor het domein waar dj's, kunstenaars, vormgevers, creatieve professionals en publiek samenkomen.

Onder nachtcultuur verstaan we:

- Nachtclubs en muziekpodia met een eigen autonome muziekprogrammering in de nacht, vaak gerelateerd aan elektronische muziek.
- Dancefestivals met een programmering die kenmerkend is voor nachtcultuur.
- De *scene* rondom de nacht: dj's, organisatoren, vormgevers, online radiostations, programmeurs, producenten, technici en bezoekers. In sommige community's, zoals de queer community, vormt de sociale inbedding van de nachtcultuur een belangrijk onderdeel van de identiteit.¹

Dansbars en feestcafés

In deze visie staat de nachtcultuur centraal, zoals hierboven staat omschreven. Daarnaast kent de stad dansbars en feestcafés die weliswaar een belangrijke rol spelen in het Utrechtse uitgaansleven, maar niet onder de definitie vallen. Deze gelegenheden komen in deze visienota zijdelings aan bod, omdat thema's als veiligheid en overlast ook hen aangaan. In dansbars en feestcafés wordt wel gedanst, maar de muziekprogrammering is niet het hoofddoel.

Als het over beide sectoren gaat – nachtcultuur enerzijds en dansbars en feestcafés anderzijds – is de term uitgaansleven van toepassing. Horecagelegenheden die tot laat open zijn, maar waar niet wordt gedanst, zoals kroegen, nachtcafés, shisha-lounges, wijnbars, blijven buiten beschouwing in deze visie. Voor hen geldt het *Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018*. Ook snackbars en winkels die in de nacht open zijn, worden buiten beschouwing gelaten.

Nacht en dag

In de regel vinden dance-evenementen, concerten en feesten die tot de nachtcultuur behoren plaats tussen 22.00 uur en 06.00 uur. Maar ook overdag en in de vroege avond worden feesten en dancefestivals georganiseerd die onder de noemer vallen. De nacht heeft hier op de eerste plaats betekenis als aanduiding voor een cultureel fenomeen en geldt niet als strikte tijdsaanduiding.

¹ De nachtcultuur trekt van oudsher tegencultuur aan: mensen die zich in de gevestigde orde niet thuis voelen, vormen nieuwe subculturen in de nacht. Nachtcultuur is dan ook sterk verweven met bijvoorbeeld mode, activisme, kunst en undergroundstromingen.

1.2 De waarde

Nachtcultuur voegt op verschillende manieren waarde toe aan het leven in de stad: cultureel, sociaal-maatschappelijk en economisch. Het is waarde die ten goede komt aan de samenleving als geheel, maar ook bijdraagt aan persoonlijke groei en welbevinden.

Culturele waarde: ruimte voor experiment en ontdekking

De nacht is voor velen een vrijplaats, waar ruimte is voor experimenteren en ongekennde creativiteit. Sinds het ontstaan van de dancecultuur in de jaren tachtig is die betekenis gebleven, voor zowel makers als publiek. De nacht nodigt uit tot een ander soort interactie en een andere beleving van kunst en cultuur dan overdag. Door de jaren heen is de nachtcultuur uitgegroeid tot een levendige, diverse sector waar zowel professionals als beginnend talent tot hun recht komen en kunnen floreren. Nachtcultuur behelst meer dan (elektronische) muziek; veel subculturen vinden er hun oorsprong. Voor een grote groep bezoekers vormt de nachtcultuur een eerste kennismaking met het Utrechtse culturele leven.

Persoonlijke waarde: mentale gezondheid en een plek om jezelf te kunnen zijn

Het nachtleven brengt mensen samen. Het is een plek om te dansen, samen met vrienden en gelijkgestemden, een plek om grenzen te verleggen en nieuwe mensen ontmoeten. Uit een enquête onder Utrechters bleken dansen, sociale contacten en het vinden van een uitlaatklep de belangrijkste redenen om uit te gaan.² De nachtcultuur vormt voor velen een *safe space*, waar ze wel kunnen zijn, vrij van de normen van de mainstream, wie ze overdag niet kunnen zijn. Clubs doen hun best om bezoekers die vrijheid en veiligheid te kunnen garanderen.

Waarde voor de stad: een aantrekkelijke plek voor iedereen

Het nachtleven geeft kleur aan het leven in de stad. In de rangorde van aantrekkelijkste Nederlandse steden om te wonen staat Utrecht op de tweede plaats, na Amsterdam. Het culturele aanbod is van grote invloed op de aantrekkingskracht – naast de beschikbaarheid van werk, de natuurlijke ligging, de Universiteit Utrecht en de historische binnenstad, blijkt uit onderzoek van Atlas voor Gemeenten 2022³. De nachtcultuur draagt bij aan de werkgelegenheid in de stad en vormt een belangrijke economische motor. De provincie Utrecht is na Stockholm de meest competitieve regio van alle 268 regio's in de EU. Utrecht staat op een gedeelde tweede plaats, samen met Londen. Ook bedrijven vestigen zich hier graag, mede dankzij de stad Utrecht, levendig en creatief, met passende voorzieningen⁴.

1.3 De stand van zaken

Sinds 2010 is het aantal clubs in de stad iets afgenomen. Sommige locaties zijn gestopt met nachtprogramma, maar er zijn ook nieuwe locaties bijgekomen. Ondertussen is Utrecht een van de snelst groeiende steden van het land. De groei van het aanbod in nachtcultuur blijft hierbij achter.

² Bewonerspanel Nachtcultuur augustus 2022: [Resultaten bewonerspanel Utrecht uitgaansleven | Gemeente Utrecht](#)

³ Onderzoeksflits Atlas voor Gemeenten 2022, Thema Wonen – De positie van Utrecht uitgelicht. Afdeling Onderzoek & Advies, gemeente Utrecht

⁴ Competitiviteit van de regio Utrecht. Onderzoeksflits: de positie van de regio Utrecht in de EU Regional Competitiveness Index 2019. Afdeling Onderzoek, gemeente Utrecht

Ontstaan van de house

Midden jaren tachtig ontstaat de housemuziek in Chicago: een ritmisch georiënteerde, muziekstijl die voortbouwt op disco en gebruikmaakt van synthesizers. De naam house (ook wel 'acid house') is ontleend aan The Warehouse in Chicago, een legendarische club met roots in de zwarte -, latino- en queer-community's. Rond 1987 slaat de house over naar Engeland, waar vooral Manchester en Londen in de ban raken. In Nederland gaat de acceptatie moeizaam. Dj Eddy de Clercq, een voorvechter, draait house in de RoXY in Amsterdam (opgericht in 1987), maar stuit op onbegrip. De zomer van 1988 staat bekend als de 'Summer of Love': de nieuwe muziekcultuur – die liefde en saamhorigheid predikt, al dan niet aangewakkerd door de nieuwe partydrug ecstasy – krijgt steeds meer navolging. In september 1988 vindt op het KNSM-eiland in Amsterdam het eerste illegale housefeest plaats in Nederland. De omslag is definitief.

Uit de housemuziek komen tal van substromingen voort, zoals techno, trance en hardcore. In de jaren negentig heeft 2 Unlimited wereldwijd succes met een mix van topveertigpop en house. Gabber is een authentiek Nederlands fenomeen, afkomstig uit Rotterdam. Langzaam maar zeker ontstaat er een serieuze industrie met gespecialiseerde feestorganisatoren en massale feesten die veel publiek trekken. Nederlandse dj's maken internationaal carrière en worden wereldsterren (Hardwell, Afrojack, Martin Garrix, Armin van Buuren).

Utrecht speelt in die beginjaren een bescheiden rol. Hoewel: uit discotheek Cartouch op de Mariaplaats – in 1972 de eerste discotheek van Nederland; later de plek van restaurant-dancing Stairway to Heaven – komt in 1986 club Escape aan het Leidse Plein in Amsterdam voort. Poppodia Tivoli en de Vrije Vloer organiseren incidenteel housefeesten, maar een structurele voorziening kent de stad niet. Langzaam maar zeker zet de nachtcultuur door op diverse locaties (Sophie's Palace, Fellini, PLF, Winkel van Sinkel). Liefhebbers gaan uit in Amsterdam en Rotterdam, of zelfs Antwerpen of Manchester. De ligging van Utrecht op kleine afstand van Amsterdam, hét centrum van de nachtcultuur, heeft voordelen, maar er gaat ook een remmende werking van uit.

Vandaag de dag kent de nachtcultuur een waaier aan niches en substromingen, waarin de oorspronkelijke uitgangspunten van saamhorigheid en persoonlijke vrijheid misschien niet meer overal terug te vinden zijn, maar zeker nog relevant zijn. De emancipatoire kracht van de nachtcultuur blijft een sterk gegeven.

Huidig aanbod

Anno 2022 kent Utrecht acht clubs en muziekpodia met een clubprogrammering. BASIS, Club Maggy en Club Poema zijn de enige clubs op een vaste locatie die uitsluitend nachtprogrammering hebben. Club WAS. in het Werkspoorgebied is één a twee keer per maand open. Van de poppodia hebben EKKO, De Helling en TivoliVredenburg een uitgebreide nachtprogrammering. Zij verzorgen die deels zelf, of ze vormen de vaste locatie voor feestconcepten van externen die op verschillende locaties in het land neerstrijken. Bassment op de Voorstraat is een evenementenlocatie zonder eigen programma, die gehuurd kan worden voor openbare en besloten feesten.

Incidenteel aanbod

Er zijn ook gelegenheden in de stad die af en toe nachtprogrammering hebben, zoals cultureel centrum ACU, oefenstudio en poppodium dB's, cultureel café Klein Berlijn en stadsstrand SOIA. Dansbars Stathe en Back & Fourth zijn open vanaf vroeg in de avond en bieden daarna dansprogramma in de nacht. Feestcafés zoals De Vrienden, de Jansbar en café Otje richten zich voornamelijk op studenten, net als studentendiscotheek Woolloomooloo. De afgelopen jaren heeft de pop-uplocatie een hoge vlucht genomen. Op plekken als De Nijverheid, Nar Café der Kunsten en de Zware Jongens wordt regelmatig in de nacht geprogrammeerd. Tenslotte zijn er in de stad evenementenlocaties zoals de Jaarbeurs waar uiteenlopende feesten worden georganiseerd.

Leeftijdscategorie 18-35

Naar verwachting groeit het aantal Utrechters tussen de 18 en 35 jaar van een kleine 125.000 in 2022 naar een kleine 155.000 in 2040⁵. Dat is een toename van bijna 25 procent. Dit is de leeftijdsgroep die het meest gebruikmaakt van het uitgaansleven. Daarmee is niet gezegd dat de nachtcultuur is voorbehouden aan jongeren. Ook ouderen, van wie sommigen zijn opgegroeid met de dancecultuur, bezoeken clubs en dance-evenementen.

Nachtoverleg

In 2020 is het onderzoeksrapport *Untz untz untz. Clubcultuur in Utrecht*⁶ gepubliceerd, een inventarisatie van wensen en knelpunten binnen de sector. Daaruit kwam een sterke behoefte naar voren aan enerzijds meer contact (onderling en met de gemeente) en anderzijds een duurzame visie voor de stad. Dit resulteerde begin 2021 in het Nachtoverleg. Betrokkenen komen tweemaandelijks bij elkaar om over actuele thema's te praten, zoals veilig uitgaan, diversiteit en inclusie, personeel en bedrijfsvoering en ruimte en omgeving. Het overleg wordt geleid door een coördinator die verantwoordelijk is voor de agenda, de algehele voortgang en de communicatie met de gemeente.

Het Nachtoverleg vormt de verbindende schakel tussen de Gemeente Utrecht en de nachtsector. Het voorziet in kennisdeling en -uitbreiding en initieert en coördineert lobbyactiviteiten. Voor de gemeente functioneert het overleg als vraagbaak en aanspreekpunt, andersom weet het Nachtoverleg de gemeente ook op eigen initiatief te vinden. Bij het Nachtoverleg zijn onder meer aangesloten: ACU, BASIS, Bassment, Club Poema, De Helling, EKKO, TivoliVredenburg, WAS. (Elevation Events) en de Beurs. Online radiostation Stranded FM, dat een belangrijke functie op het gebied van experiment en talentontwikkeling binnen de Utrechtse nachtcultuur heeft, schuift ook regelmatig aan. Derden worden incidenteel uitgenodigd, wanneer de omstandigheden erom vragen.

1.4 Gemeentebeleid

⁵ Utrecht Monitor 2022 ([Bevolkingsontwikkeling | Utrecht Monitor \(schaduw\) \(utrecht-monitor.nl\)](#))

⁶ Door Vera Vaessen, als afstudeeronderzoek in opdracht de Gemeente Utrecht & Universiteit Utrecht

Een grote stad als Utrecht kan niet zonder een visie op nachtcultuur. Deze overtuiging heeft geleid tot de volgende paragraaf in het Coalitieakkoord Utrecht 2022-2026 *Investeren in Utrecht: kiezen voor gelijke kansen, betaalbaar wonen en klimaat*:

‘Een bruisende nachtcultuur is belangrijk voor een grote stad als Utrecht. Denk bijvoorbeeld aan podia voor nieuwe bands en een levendige Utrechtse dance-scene. Om dit naar een hoger niveau te tillen stellen we een Utrechtse Nachtvisie op. Daarmee maken we nachtcultuur een serieus onderdeel van de cultuursector. Samen met het Nachtoverleg en bewoners wordt gezocht naar geschikte locaties voor nachtcultuur en wordt gekeken hoe we ruimte kunnen bieden voor talent en experiment.’

Nu, met deze nota, is de Nachtvisie een feit. Daarmee is de basis gelegd voor een gezonde toekomst voor de Utrechtse nachtcultuur en een uitgangspunt geformuleerd voor nachtcultuurbeleid in de komende jaren. Het nachtcultuurbeleid vloeit voort uit bestaand beleid. Het bouwt voort op de ruimtelijke koers van de stad, vastgelegd in *Gezond stedelijk leven voor iedereen, RSU 2040* (2019), en de *Cultuurnota Kunst Kleurt De Stad* (2019). Een levendige, creatieve nachtcultuur vormt niet alleen een serieus onderdeel van de cultuursector, maar is ook van essentieel belang voor het welzijn van de inwoners en het leefklimaat in het algemeen.

Gezond stedelijk leven

In ‘RSU 2040’ is de ruimtelijke koers van de stad beschreven. Leefbaarheid – een gezond stedelijk leven voor iedereen – staat hierin voorop. De rol van nachtcultuur is evident; nachtcultuur geeft bezoekers een uitlaatklep, brengt mensen samen, geeft gelegenheid tot experiment en zelfontplooiing, en laat mensen kennismaken met muziek en kunst. In een stad waarin de beschikbare ruimte beperkt is en het inwonersaantal verder toeneemt, zijn dergelijke voorzieningen noodzakelijk.

Utrecht hanteert een ‘barcode’ in het ruimtelijk beleid: een formule voor de inrichting van de ruimte. Culturele voorzieningen, zowel op stedelijk niveau als op wijkniveau, maken standaard deel uit van die barcode. In de *Uitvoeringsnota huisvesting culturele en creatieve sector* zijn doelen, mogelijkheden en wensen (zoals meer broedplaatsen, meer programma op bijzondere locaties) voor de huisvesting van de sector concreet uitgewerkt. Samen met andere gemeenten, de provincie en het Rijk werkt Utrecht aan de culturele stedelijke regio. In het regioprofiel *Eeuwig Jong* zijn ambities vastgelegd voor de regionale invulling van ruimte voor makers, innovatie, educatie en talenthubs.

Kunst Kleurt De Stad

De Utrechtse Cultuurvisie steunt op vier pijlers: 1. een pluriform aanbod, 2. een inclusieve cultuursector, 3. het stimuleren van creatief vermogen, 4. ontwikkelruimte. Op basis van deze pijlers hebben de Utrechtse culturele instellingen voor de periode 2021-2024 hun toekomstplannen vormgegeven. Een visitatiecommissie stelde in een analyse van de cultuurnotaperiode 2017-2020 vast dat het aandeel van de nachtcultuur nog te marginaal was in het gemeentebestuur. Uit het *Visitatierapport Cultuurnota 2017-2020*: ‘Daarnaast zien wij het belang van een nog bruisender cultureel nachtklimaat. Het Utrechtse nachtleven lijkt als het gaat om aanbod en locaties buiten de singel achter te blijven ten opzichte van andere grote steden. Terwijl een experimenteel en spannend nachtaanbod onontbeerlijk is voor een inclusieve culturele metropool.’

Die achterstand willen we inlopen. Een levendige nachtcultuur draagt per definitie bij aan een inclusieve, pluriforme cultuursector waar ruimte is voor experiment en jong talent de kans krijgt zich

te ontwikkelen. Nachtcultuur vormt bovendien voor veel jongvolwassenen de eerste kennismaking met kunst en cultuur.

Nachtvisie 2022

Met deze Nachtvisie geven we de nachtcultuur, het uitgaansleven en de culturele sector in Utrecht een nieuwe impuls. We willen de middelen en instrumenten waarmee de gemeente werkt toegankelijker maken, tijdelijke regelingen ontwikkelen, adviseren bij het vinden van nieuwe locaties en de sector beter zichtbaar maken. De rol van de gemeente is ondersteunend en faciliterend. We willen dat de nachtcultuur een vanzelfsprekend thema in het gemeentebestuur wordt.

We onderscheiden de volgende fases:

- In het coalitieakkoord 2022-2026 is budget vrijgemaakt voor nachtcultuur in het algemeen en een gemeentelijke visie daarop.
- De komende jaren werken we aan de ambities zoals geformuleerd in deze nota.
- In 2025 volgt een evaluatie van gebruikte instrumenten en regelingen; welke komen bijvoorbeeld in aanmerking als structurele maatregel?
- De periode 2026-2030 staat in het teken van het verder inbedden van de nachtcultuur in het algehele gemeentebestuur. We willen dat de nachtvisie een natuurlijk en integraal onderdeel wordt van de afdelingen Cultuur, Economische Zaken, Openbare orde & Veiligheid, Vergunningen, Toezicht & handhaving en Volksgezondheid.

1.5 Nachtvisie 2030

Utrecht wil uitgroeien tot een inclusieve culturele metropool. Nachtcultuur is een belangrijk en aantrekkelijk aspect van die metropool en maakt er op een vanzelfsprekende manier deel van uit. Met deze Nachtvisie leggen de gemeente en de Utrechtse nachtcultuursector een stevige basis voor verbreding en verdieping van de nachtcultuur in de stad. De nachtcultuur zal de komende jaren verder aan belang, impact, zichtbaarheid, creativiteit en belangstelling winnen. Daar zijn we van overtuigd. De stad heeft er behoefte aan en er is voldoende potentie en talent aanwezig in Utrecht om deze toekomstvisie vorm te geven. Het is aan de gemeente om de juiste omstandigheden te creëren. Waar nodig nemen wij een sturende rol op ons.

In 2030 is nachtcultuur een vanzelfsprekend onderdeel van de Utrechtse culturele sector. Het aanbod is goed zichtbaar in de stad en daarbuiten. De sector heeft zich verenigd en onderhoudt contact met de gemeente via korte lijnen. Het nachtcultuurbeleid is van toepassing op nachtcultuur in de hele stad en niet alleen in de binnenstad.

In 2030 vormt het nachtculturaanbod in de stad een reële afspiegeling van de bevolkingssamenstelling. Voor uiteenlopende doelgroepen en leeftijden is er aanbod, en er is ook voor de behoeften van jongeren onder de 18 jaar. Jonge makers en organisatoren vinden bij de gemeente een welwillend oor voor hun ideeën; voor hen is er voldoende ruimte om een feest of een evenement te organiseren.

In 2030 zijn het aantal plekken voor nachtcultuur uitgebreid en beter verspreid over de stad. De variëteit is toegenomen en de nachtcultuur is als geheel aanzienlijk gegroeid. Voor jonge creatieven is

het aantrekkelijk om in Utrecht te blijven of naar Utrecht te komen. Clubs verschillen niet alleen in signatuur, sfeer en doelgroep, maar ook in omvang. In gebiedsontwikkeling is nachtcultuur structureel een punt van aandacht.

In 2030 bestaat er een beter evenwicht tussen leefbaarheid en levendigheid in de stad. Dankzij locatieprofielen en gebiedsprofielen zijn de behoeften van verschillende belanghebbenden beter op elkaar afgestemd. Niemand hoeft voor onaangename verrassingen komen te staan bij herinrichting en gebiedsontwikkeling. Een levendige stad en een prettige woonomgeving kunnen dus goed samengaan.

Hoofdstuk 2 Makers (Aanbod)

In dit hoofdstuk ligt de focus op de makers: dj's en andere creatieven, organisatoren, clubs en podia

In de nachtcultuur zijn veel creatieve professionals aan het werk: jong talent en gevestigde namen. Zij vormen met elkaar een levendige scene. In een dynamische wisselwerking tussen makers, organisatoren, locaties en publiek krijgt het nachtcultuuraanbod vorm. Makers moeten de ruimte hebben om te leren en te experimenteren en vervolgens door te groeien, te floreren en te excelleren. Een voorwaarde voor professionele en creatieve groei zijn goede voorzieningen. Op dit moment is het aanbod in de stad nog te beperkt.

2.1 Creatieven

Opleidingen

Utrecht heeft veel creatieve opleidingen, zowel op mbo- als hbo-niveau. Sommige richtingen zijn rechtstreeks verwant aan de nachtcultuur, zoals Artiest Muzikant Dance Producer van de Herman Brood Academie (HBA) en Composition Electronic Music aan de Hogeschool voor de kunsten Utrecht (HKU). Andere hebben indirect te maken met nachtcultuur, zoals Music Management (HKU) en Podium- en Evenemententechniek aan het Creative College van ROC Midden Nederland. De opleidingen trekken studenten uit het hele land. Wij zijn daar trots op. Maar een deel van hen vertrekt ook weer, deels omdat zij elders betere omstandigheden zien om zich te ontwikkelen. We willen een stad zijn waar creatieve studenten niet alleen studeren, maar ook blijven wonen en aan hun carrière kunnen werken. Dat kan met de juiste faciliteiten: locaties om te experimenteren en een levendige scene als inspiratiebron.

Workshops en radiostations

Ook buiten de opleidingen om zijn veel Utrechters actief als dj of danceproducer, of ze koesteren de wens dat te doen. Instellingen als EKKO, DUMS, Birdcage, jongerencultuurhuis BOKS en EQ030 bieden dj-lessen en -workshops aan voor amateurs. Ook hier komt talent bovendrijven. Beginnende dj's en producers moeten de kans hebben zich te ontplooien. Dit kan bijvoorbeeld op kleinere stages op festivals of op vroege tijdslots tijdens een clubavond. Online radiozenders als Stranded FM en Birdcage geven jonge talenten de kans om sets te draaien. Zij vormen een belangrijke katalysator in de nachtsector. Ook labels vormen een spil in het nachtcircuit. De Utrechtse dj Carista richtte United Identities op: een label, community, radioprogramma en springplank voor nieuw talent in de

elektronische muziek. Voor een rijke nachtcultuur zijn zulke initiatieven onmisbaar. Met wat extra stimulans hopen meer makers aan te moedigen tot vergelijkbare stappen.

Visuals en grafische kunst

De nachtcultuur vormt ook een voedingsbodem voor andersoortige creatieve beroepen. Veejays verzorgen visuals voor clubnachten, fotografen maken vliegrepen op festivals en vormgevers ontwikkelen artwork voor clubconcepten. Bij de analoge printstudio Kapitaal werken bijvoorbeeld grafisch kunstenaars aan artwork gerelateerd aan de nachtcultuur. In broedplaatsen als de Vechtclub XL, het Hof van Cartesius en de Havenloods komen creatieven uit allerlei sectoren samen. Kruisbestuiving vindt hier plaats rondom festivals en nachtevenementen. Utrechtse festivals als Soenda, By the Creek, Lief! en Smeerboel hebben hun wortels in de stad. Ze bieden Utrechtse makers en creatieve professionals een podium zowel voor als achter de schermen. Ook voor (aankomende) productieleders, geluids- en lichttechnici en stagemanagers biedt de nacht een opstap naar werk en een vruchtbaar netwerk. Zij floreeren allemaal bij betere voorzieningen.

Knelpunt: Voor de nieuwe lichting zijn de mogelijkheden in de stad om ervaring op te doen beperkt.

Kans: Door het diverse aanbod aan (creatieve) opleidingen is de voedingsbodem voor talent groot.

Ambities: We willen de experimenteer- en doorgroeiruimte in de stad versterken en zo het aanbod uitbreiden. Dit doen we onder meer door actief op zoek te gaan naar meer ruimte voor de nachtcultuur.

[Doorklik naar Hoofdstuk 6](#)

2.2 Organisatoren

Feesten waar verschillende dj's onder de vlag van een feestconcept draaien, vormen een belangrijk onderdeel van de nachtcultuur. Trekpleister voor de bezoeker zijn niet alleen de namen van de dj's, maar ook de merknaam – van zeg, Vunzige Deuntjes in TivoliVredenburg of Freaky Dancing in EKKO – en de muziekstijl die daarbij hoort. Elevation Events is een grote organisator die meerdere concepten aanbiedt in Utrecht. Daarnaast zijn er kleinere organisatoren actief zoals La Casette, Disko Disko en Yallah! Yallah!. Voor publiek en dj's zijn zulke feesten in de stad van groot belang. Zoals beginnende dj's een plek moeten zien te veroveren op het podium, zo geldt dat ook voor jonge organisaties die nieuwe concepten lanceren. In het 'ecosysteem' van feestenaanbod vormen zij als het ware de humuslaag, met opties om door te groeien en de overstap te maken naar de gevestigde orde. Aanwas van onderop staat garant voor een divers, dynamisch aanbod in de stad.

Vergunningen

Een organisator heeft een [evenementen](#) vergunning nodig voor feesten en festivals in de buitenlucht en voor feesten binnen met meer dan tweeduizend bezoekers. Die regel kan een onneembare drempel opwerpen: niet alleen gaat de kost voor de baat uit, het vergunningsproces is ook complex. Er zijn commerciële partijen die helpen bij dat proces, maar niet elke organisatie kan zich professionele hulp veroorloven. Bovendien is geschikte en beschikbare ruimte schaars in en om de stad. Dit heeft tot gevolg dat het lokale festivallandschap al lange tijd uit dezelfde (gevestigde) partijen bestaat. Zij kunnen het risico wel dragen en kennen de weg binnen de gemeente.

Knelpunt: Voor nieuwe organisatoren is het lastig om een [feestvergunning](#) [evenementenvergunning](#) te krijgen, met stagnatie en gebrek van diversiteit in het aanbod als gevolg.

Kans: Deze Nachtvisie biedt een kans om te werken aan de toegankelijkheid van de vergunningverlening.

Ambitie: We willen de doorstroom in de nachtcultuur stimuleren en meer variatie bewerkstelligen in het aanbod. Dit doen we onder meer door een nachtsprekkuur in het leven te roepen. Hier kunnen organisaties bijvoorbeeld advies inwinnen over onder andere het verkrijgen van evenementen vergunningen.

Doorklik

2.3 Clubs en podia

Het clublandschap is de afgelopen jaren ingrijpend veranderd, onder meer door de opkomst en het succes van de festivalcultuur. Ook het verhogen van de minimumleeftijd voor alcohol en het rookverbod zijn van invloed geweest op het uitgaansleven. In Utrecht heeft de opening van TivoliVredenburg in 2014 een aanzienlijke verschuiving teweeggebracht. Waar Tivoli Oudegracht op de eerste plaats een podium was voor alternatieve popmuziek, bedient TivoliVredenburg vele doelgroepen tegelijk onder één dak. De verschillende zalen in het nieuwe pand nodigen uit tot een uitgebreid nachtprogramma waarin uiteenlopende genres aan bod komen: van drum'n bass tot dabke nights. Het rijke aanbod gaat hand in hand met een zekere verschraving elders in de stad. Dit doet niets af aan het feit dat Utrecht nog steeds een redelijk uitgebreid uitgaansaanbod heeft, van dansbars en feestcafés tot drukbezochte feestconcepten. Utrechtse clubs en muziekpodia met nachtprogrammering proberen hun aanbod zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Deze collegiale houding kenmerkt het veld van Utrecht.

Zichtbaarheid

Utrecht staat bekend om de rijke muziekcultuur, van het Festival Oude Muziek tot Le Guess Who?, maar de nachtcultuur blijft enigszins onder de radar. Dat is zonde, want er gebeurt genoeg interessants. Sinds jaar en dag is het Utrechtse culturele aanbod te vinden in de gratis Uitkrant en op de website www.uitagendautrecht.nl. Utrecht Marketing is verantwoordelijk voor de Uitagenda en houdt zich bezig met promotie van het aanbod in onze stad. De nachtcultuur is echter geen onderdeel van de Uitagenda.

Knelpunt: Het aantal clubs en muziekpodia met nachtprogrammering is niet alleen beperkt, het aanbod is slecht zichtbaar.

Kans: In het kader van Utrecht900 is het platform NOX030 opgericht (www.NOX030.nl). De website geeft een overzicht van nachtcultuur in de stad. De mogelijkheden van het platform kunnen verder worden uitgebreid.

Ambitie: We willen de zichtbaarheid in de stad verder vergroten. Dit doen we door samen met Utrecht Marketing en online nachtplatform NOX030 te onderzoeken hoe dat het best kan.

Doorklik

Hoofdstuk 3 Bezoekers

In dit hoofdstuk ligt de focus op het publiek: het belang van een divers aanbod en van veiligheid, op straat en in de persoonlijke belevingssfeer

We vinden het belangrijk dat alle Utrechters, ongeacht de buurt waar ze wonen, hun economische status, gender, culturele achtergrond of fysieke beperking, nachtcultuur kunnen bezoeken. Er moet dus aanbod zijn voor iedereen. We willen ook dat de bezoekers veilig uit kunnen gaan.

3.1 Een plek voor iedereen

Een inclusieve stad

Utrecht is de vierde stad van het land. De bevolkingssamenstelling is divers: een bonte mix leeftijden, culturele achtergronden, genders en smaken en voorkeuren. De nachtcultuur is voortgekomen uit de underground en is daarmee van oudsher een plek om te ontsnappen aan de mainstreamcultuur en een veilige plek voor ondervertegenwoordigde groepen. Dat aspect is nog altijd relevant, hoewel de nachtcultuur zelf intussen ook deel uitmaakt van de gevestigde orde.

Feesten en clubs voor iedereen

Zo divers als de dancemuziek is, zo divers zijn de feesten die ofwel in het teken van een subgenre staan ofwel zich op specifieke doelgroepen richten. De Utrechtse LHBTQIA+-organisatie PANN organiseert al tientallen jaren feesten voor jonge queers. PANN-feesten zijn vooral voor jongeren tussen de 18 en 25 jaar. Net zo belangrijk voor de Utrechtse queer scene zijn de feesten van Rubber en Cruise Control. Tijdens Dabke Nights en Yallah! Yallah!, waar Arabische muziek wordt gedraaid, staat het samenbrengen van verschillende culturen centraal. Liefhebbers van drum 'n bass kunnen terecht op Blackout. Collectief La Casette bedient een jong hiphoppubliek. Voor mensen met een gehoorbeperking is er het zintuigprikkelende festival Sencity. Inclusiviteit staat bij veel nachtlocaties hoog in het vaandel. Club WAS. hanteert strikte huisregels op dit gebied en checkt of bezoekers zich daaraan houden. Sommige clubs zijn gespecialiseerd zoals feesten dat zijn. Club Maggy is dé urban club van Utrecht, voor liefhebbers van hiphop, r&b en reggaetown. Club Basis richt zich vooral op technofans. TivoliVredenburg, EKKO en De Helling hebben een divers programma met uitgesproken accenten. Voor de alternatievere *scene* worden feesten georganiseerd in onder andere de Nar.

Wie zich onderdompelt in het uitgaansleven treft doorgaans geen realistische afspiegeling van de inwoners van de stad aan. Het Utrechtse uitgaansleven wordt vaak als 'studentikoos' getypeerd⁷. Veel kroegen richten zich op hbo- en universitaire studenten. Mbo-studenten en Utrechters met een bi-culturele achtergrond zijn minder vaak te vinden in kroegen, danscafés en clubs. Het gebrek aan diversiteit is in het bewonerspanel over nachtcultuur veelvuldig aan bod gekomen.⁸

Er zijn verschillende oorzaken aan te wijzen voor het gebrek aan diversiteit. Eén daarvan is de betaalbaarheid van danscafé- en clubbezoek. Onder invloed van de inflatie zijn zowel de entreprijzen als de prijzen van consumpties flink gestegen. Dat maakt dat het aanbod sowieso minder toegankelijk wordt. Bovendien spreekt het huidige aanbod niet iedereen in gelijke mate aan. Dat is niet erg, smaken verschillen tenslotte, maar het is wel kwalijk dat er voor sommige doelgroepen geen of nauwelijks aanbod is.

⁷ Resultaten bewonerspanel nachtcultuur 2022, antwoorden open vraag V11

⁸ Resultaten bewonerspanel nachtcultuur 2022, antwoorden open vraag V11

Sommige Utrechters organiseren hun eigen alternatieve uitgaansgelegenheden. Deels omdat ze die spannender vinden dan het reguliere aanbod en deels uit noodzaak, bijvoorbeeld omdat hun geloofsovertuiging botst met de heersende zeden en/of alcoholgebruik. Deze doelgroep spreekt vaker thuis af of gaat naar speciale avonden in buurtcultuurhuizen.

Knelpunt: Niet alleen het uitgaansaanbod is weinig divers, het geldt ook voor het publiek dat er gebruik van maakt.

Kansen: Door in jong talent te investeren, het vergunningensysteem en de subsidieregelingen toegankelijker te maken en te helpen bij het vinden van nieuwe locaties kan de gemeente bijdragen aan een breder aanbod waarin meer mensen zich kunnen herkennen.

Ambitie: We willen de diversiteit van de nachtcultuur stimuleren en meer in lijn brengen met de bevolkingssamenstelling van de stad. Dit doen we onder meer door een Nachtspreekuur in het leven te roepen.

Resultaten bewonerspanel

Van maandag 22 augustus tot en met zondag 4 september 2022 heeft afdeling Onderzoek & Advies een peiling gehouden over het uitgaansleven en de nachtcultuur in Utrecht. De peiling is door 6.761 mensen ingevuld. Ruim tweederde van de respondenten zegt sinds de heropening na corona (februari 2022) wel eens uit te gaan. Kroegen (71 procent), muziekpodia met nachtprogrammering (52 procent) en nachtclubs (48 procent) zijn de locaties die het meest worden bezocht. Over het aanbod van kroegen is men het meest tevreden (70 procent). Ook over het aanbod van muziekpodia met nachtprogrammering is men tevreden (48 procent). Over het aanbod nachtclubs is slechts 19 procent tevreden, tegenover 39 procent die ontevreden is.

Hoewel men de kwaliteit van nachtcultuur als 'goed' bestempelt (57 procent) is men over de hoeveelheid locaties ontevreden (57 procent). Van de respondenten is 44 procent het oneens met de stelling dat het aanbod van nachtcultuurlocaties (clubs, podia, etc.) veelzijdig is. De respondenten zijn het met name (zeer) eens met de stelling dat clubs en podia makkelijk te bereiken zijn (90 procent). Ook geeft 82 procent van de respondenten aan dat de locaties van de clubs/podia/feesten goed toegankelijk zijn. 77 procent van de respondenten voelt zich veilig tijdens het uitgaan en 75 procent voelt zich welkom op clubs/podia/feesten.

Op de stelling over informatievoorziening zijn de meningen verdeeld: 32 procent vindt dat er voldoende informatie te vinden is over nachtcultuur in Utrecht, een derde is het hier niet mee eens. 'Dansen/feesten' en 'sociale contacten' worden verreweg het meest genoemd als reden om uit te gaan. Ook 'uitlaatklep' komt vaak terug. De Utrechtse nachtcultuur wordt gezien als 'gezellig' (55 procent) maar ook als 'eenzijdig' (44 procent). 'Gemoedelijk', 'braaf' en 'toegankelijk' komen ook vaak terug. Op de afsluitende open vraag over wat er in de stad ontbreekt, heeft maar liefst een derde gereageerd (2.182 open antwoorden). Het meest genoemd wordt het gebrek aan clubs, het gebrek aan diversiteit en de behoefte aan aanbod voor specifieke leeftijdsgroepen. Dat geldt zowel voor aanbod onder de 18 jaar, tussen de 18 en 21 jaar en voor 25 jaar en ouder.

Deurbeleid

De meeste clubs, dansbars en feestcafés werken met een deurbeleid. Ze maken vaak gebruik van expliciete huisregels ten behoeve van een veilige en tolerante omgeving voor iedereen: bezoekers en medewerkers.

Portiers aan de deur hebben een belangrijke rol als beschermers van de *safe space*. Op basis van de huisregels en de drukte kunnen zij besluiten of zij mensen binnenlaten. Maar een deurbeleid kan ook leiden tot discriminatie of een gevoel van uitsluiting.

Om misstanden te voorkomen, is het Panel Deurbeleid Utrecht opgericht: een samenwerking tussen de Gemeente Utrecht, de politie, Koninklijke Horeca Nederland en art. 1 Midden Nederland. Mensen die vinden dat ze onterecht zijn geweigerd in een Utrechtse horecagelegenheid, kunnen dit melden bij Panel Deurbeleid. Het panel organiseert bemiddelingsgesprekken en helpt desgewenst bij het opstellen en controleren van huisregels.

Panel Deurbeleid Utrecht is onderdeel van de gemeentelijke aanpak Veilig Uitgaan, net zoals het portiersoverleg, waarin de portiers van de uitgaansgelegenheden in de binnenstad elkaar regelmatig treffen. Veilig Uitgaan richt zich op de binnenstad, terwijl steeds meer uitgaansgelegenheden zich buiten de binnenstad bevinden. Voor hen zijn de meeste veiligheidsthema's net zo relevant.

Knelpunt: Gemeentebestuur op het gebied van veilig uitgaan richt zich hoofdzakelijk op de binnenstad, terwijl er steeds meer uitgaanslocaties buiten de binnenstad ontstaan.

Kansen: We onderzoeken of we het portiersoverleg het convenant Veilig Uitgaan en het panel deurbeleid kunnen uitbreiden naar andere delen van de stad.

Ambities: We willen dat Utrechters overal in de stad veilig kunnen uitgaan. We willen dat clubs, podia en evenementen, waar dan ook in de stad, gebruik kunnen maken van voorzieningen op dat gebied.

Safe space

Veel clubs, feesten en evenementen treffen al maatregelen om ongewenst gedrag te voorkomen. Er zijn bijvoorbeeld hosts, die duidelijk herkenbaar zijn en aanspreekbaar zijn bij problemen. Zo werken zij ook binnendeurs aan een veilige omgeving. Clubs lopen voorop met deze trends. Met een training als Safer Clubbing van organisatie Sex Matters kunnen clubs hun werkwijze op het gebied van grensoverschrijdend gedrag verder aanscherpen.

Leeftijd

Voor de jonge doelgroep zijn er nauwelijks uitgaansgelegenheden meer in de stad sinds de leeftijdsgrens voor alcohol is verhoogd van 16 naar 18 jaar. Sommige uitgaansgelegenheden hanteren een minimum-entreeleeftijd van 18 jaar, andere richten zich op een publiek vanaf 21 jaar en ouder. Voorheen was er jongerendiscotheek Brothers in Bunnik, maar die ging in 2022 dicht. Ook in Bassment zijn er nauwelijks feesten meer voor de leeftijdsgroep vanaf 16 jaar: feesten waar geen alcohol wordt geschonken, zijn niet rendabel voor de verhuur. Bovendien is de handhaving op het alcoholverbod intensief en kostbaar. En ook voor PANN, die voorheen in TivoliVredenburg besloten feesten organiseerde voor de doelgroep, werden de kosten te hoog. Een aantal jongerenhuiskamers in de wijk organiseren wel aanbod voor jongeren, zoals tienerdisco's of meidenavonden.

Recent verscheen het rapport *De staat van de Utrechtse Jeugd*. Daaruit blijkt dat de sociaal-emotionele ontwikkeling van jongeren tijdens corona op veel fronten vertraging heeft opgelopen⁹.

Zij hebben weinig contact gehad met leeftijdsgenoten en hebben nauwelijks kunnen experimenteren. Ook voor de jonge doelgroep heeft uitgaan een vormende waarde. Onder de titel 'disconnected' is in 2015 de haalbaarheid van alcoholvrije feesten voor jongeren tussen de 16 en 18 jaar onderzocht. Het was een initiatief van jongeren, horeca, politie, Victas en de gemeente Utrecht. Destijds bleek de controle op 'indrinken' (blaastesten bij de ingang) een heikel punt en niet waterdicht. Zoveel jaar later – destijds was de leeftijdsgrens net verhoogd – verdient het onderwerp opnieuw de aandacht.

Knelpunt: Er is nauwelijks aanbod voor jong publiek.

Kans: Veel organisaties die in de nacht programmeren, zeggen om financiële redenen niet voor de doelgroep te kunnen programmeren. Subsidie kan verlichting geven.

Ambitie: We voeren gesprekken met jongeren over hun uitgaansbehoeften. Op basis hiervan treffen we maatregelen, al dan niet structureel, bijvoorbeeld op het gebied van subsidies.

3.2 Veilig uitgaan

Convenant veilig uitgaan & UIT-team

Utrecht werkt sinds 2003 met convenanten Veilig Uitgaan. Daarin zijn afspraken vastgelegd over thema's die bijdragen aan een veilig uitgaansklimaat, zoals veiligheid op straat en preventie van schadelijk middelengebruik. De politie in Utrecht werkt op donderdag, vrijdag en zaterdagavond met het UIT-team (Uitgaansinterventieteam). Dit team surveilleert tijdens uitgaansavonden in de binnenstad, werkt nauw samen met de horecabeveiligers en -ondernemers en is snel oproepbaar via een speciaal telefoonnummer. Eens per zes weken is er binnen de werkgroep Veilig Uitgaan overleg tussen de politie, gemeente en de horeca. Uitgaansgelegenheden ervaren de laagdrempeligheid van het team als zeer prettig.

Uitgaansgelegenheden buiten de binnenstad – waar het UIT-team niet opereert – hebben vooralsnog geen problemen op het gebied van veiligheid. Daarmee is niet gezegd dat de gemeente niet ook hier een vinger aan de pols houdt. Met de Fietsenbond is er contact over veilige fietsroutes van en naar locaties.

Knelpunt: Beleid van de gemeente op het gebied van veiligheid richt zich hoofdzakelijk op de binnenstad, terwijl er steeds meer locaties buiten de binnenstad ontstaan.

Kansen: Uitgaansgelegenheden buiten de binnenstad kunnen aansluiten bij de bestaande overleggen in de binnenstad.

Ambitie: We willen de veiligheid van uitgaansgelegenheden buiten de binnenstad versterken. Dat doen we onder meer door hen te betrekken bij het portiersoverleg en het Panel Deurbeleid.

3.3 Gezondheid

Het belang van uitgaan voor de mentale en fysieke gezondheid staat buiten kijf. Mensen willen kunnen ontsnappen aan de dagelijkse verplichtingen. Nachtcultuur geeft hun de gelegenheid om te ontspannen, plezier te maken en uit de band te springen. Die behoefte gaat gepaard met

⁹ De Staat van de Utrechtse Jeugd, 2022

middelengebruik, hetgeen gezondheidsrisico's met zich meebrengt. Jongeren en jongvolwassenen die uitgaan, gebruiken aanzienlijk meer alcohol en drugs dan anderen. Zij vormen een risicogroep wat betreft combi- en *binge*-gebruik. Tegelijkertijd blijkt uit onderzoek dat velen zonder al te veel problemen met alcohol en drugs kunnen omgaan¹⁰.

Mentale gezondheid

De leeftijdsgroep 18-25 jaar heeft het meest te lijden gehad van de lockdowns tijdens de coronacrisis, blijkt uit onderzoek van het RIVM en de GGD. Sombere gevoelens en eenzaamheid kwamen veel voor bij jonge mensen, voornamelijk bij jonge vrouwen in een stedelijke omgeving. Het gebrek aan sociale contacten en mogelijkheden om iets te ondernemen waren de belangrijkste oorzaken¹¹.

Gezond stedelijk leven voor iedereen in Utrecht is een belangrijk uitgangspunt in het gemeentebestuur. We hechten aan de fysieke en de mentale gezondheid van de inwoners van de stad. De coronacrisis heeft met name de aandacht voor de mentale gezondheid van jongeren vergroot. Sociale contacten zijn van cruciaal belang en cultuur heeft daarin een essentieel aandeel. Voor veel jongeren is het uitgaansleven – en vooral de nachtcultuur – niet los te zien van het sociale bestaan. Daar is ruimte om jezelf te zijn, te experimenteren, te dansen, plezier te hebben met vrienden, en nieuwe mensen en nieuwe muziek te ontdekken.

Middelengebruik

Uitgaan en middelengebruik zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden; met name alcohol, cannabis, ecstasy, cocaïne en amfetamine zijn favoriet in de nachtcultuur. De afgelopen jaren is het gebruik van sterke drank en harddrugs in de privésfeer (tijdens huisfeestjes) toegenomen. Of middelengebruik tot gezondheidsproblemen leidt, is afhankelijk van meerdere factoren. De gemeente wil de risico's beperken. Dat gebeurt met preventieprogramma's van Jellinek, gericht op informatie voor bezoekers en trainingen voor het personeel [en het preventie- en handavingsplan alcohol-](#)

Gehoorschade

Gehoorschade kan een neveneffect zijn van uitgaan. Steeds meer jongeren ondervinden tijdelijke of blijvende gehoorschade door harde muziek. De meeste clubs wijzen standaard op het belang van oordoppen en bieden gehoorbescherming aan.

Drugs & alcohol in het coalitieakkoord 2022-2026

We hebben een realistische kijk op drugs. Volksgezondheid staat centraal in het drugsbeleid waarin regulering en legalisering hand in hand gaan. Dat doen we zonder de ogen te sluiten voor de problematische kanten van drugsgebruik zoals gezondheidsrisico's en drugsgerelateerde criminaliteit – een probleem waarover de partijen in de driehoek (burgemeester, Openbaar Ministerie en politie) zich buigen.

- We zoeken de balans tussen ruimte om te experimenteren met legalisering, een mogelijke regulering van de keten en het voorkomen van misbruik, verslaving en criminaliteit.
- We ontwikkelen samen met deskundige partners informatie gericht op preventie van problematisch alcohol- en middelengebruik en gokken voor alle leeftijdsgroepen (jeugd en ouders, volwassenen en jongvolwassenen). We bieden passende zorg voor mensen met

¹⁰ Het Grote uitgaansonderzoek Trimbos 2020

¹¹ RIVM gezondheidsonderzoek COVID-19 (2021) [Mentale gezondheid jongeren](#) | RIVM

acute of chronische verslavingsproblemen.

- We willen als stad een rol vervullen in het landelijke experiment 'gesloten coffeeshopketen' om te onderzoeken of legale levering, inkoop en verkoop van cannabis mogelijk is. De Rijksoverheid stelt een aantal eisen aan gemeenten om mee te kunnen doen aan het wietexperiment. Het overleg met Utrechtse coffeeshophouders zetten we voort.

Nachtrust

Voor omwonenden van uitgaansgelegenheden kan geluidsoverlast een vervelend bijverschijnsel zijn, met in sommige gevallen kwalijke gevolgen voor de gezondheid. Overlast kan zich voordoen wanneer een club of evenement zich niet houdt aan de wettelijke geluidsnorm of als een locatie slecht is geïsoleerd. Maar vaker is de overlast afkomstig van bezoekers die de gelegenheid verlaten of buiten staan te roken. Inwoners kunnen met klachten terecht bij het online meldpunt Signalen. Op sommige plekken in de stad werken we samen met bewoners aan oplossingen.

Hoofdstuk 4 De stad

In dit hoofdstuk ligt de focus op locaties, vastgoed en leefbaarheid.

De nachtcultuur is energiek en veelomvattend met een uiteenlopend aanbod van (pop-up)clubs tot feestconcepten, van undergroundfeesten tot grootschalige evenementen. Al die verschijningsvormen voorzien in een behoefte, maar er moeten wel mogelijkheden (lees: fysieke ruimte) voor zijn. Dat is een uitdaging in een groeiende stad. De nachtcultuur raakt hier direct aan beleidsterreinen als gebiedsontwikkeling, ~~of~~ de openbare orde en veiligheid en toezicht & handhaving in de stad. Op plekken waar geluidsoverlast een terugkerend probleem is, komt de leefbaarheid onder druk te staan. Het is een thema waarmee ook andere uitgaansgelegenheden, vooral in de binnenstad, te maken hebben. In deze Nachtvisie vertellen we hoe we met gebiedsprofielen en locatieprofielen richtlijnen vastleggen voor de inrichting van de ruimte.

4.1 Evenementenkalender

In en rond Utrecht vinden regelmatig evenementen plaats: culturele evenementen, sportevenementen, buurt evenementen, maar ook zakelijke beurzen en congressen. Dancefestivals horen ook tot dit aanbod. Bekende Utrechtse voorbeelden zijn Soenda, Smeerboel en Verknijpt, maar ook State of Trance en Thunderdome – die jaarlijks in de Jaarbeurs worden georganiseerd. Al die evenementen staan vermeld op de zogeheten evenementenkalender, die de gemeente opstelt aan het einde van het jaar. Organisatoren kunnen zich daarvoor aanmelden. Evenementen die een plek hebben op de kalender, weten zich niet alleen verzekerd van de beschikbaarheid van de locatie, maar ook van voldoende capaciteit van de hulpdiensten (mits er geen noodgevallen elders zijn). Kleine festivals zonder risicoprofiel kunnen probleemloos in de loop van het jaar worden toegevoegd, als er ruimte voor is.

Het aantal locaties in en rondom Utrecht waar evenementen zijn toegestaan is beperkt. Een deel daarvan zal de komende jaren nog afvallen in verband met bouwplannen. Voor een aantal plekken in de stad, zoals het Jaarbeursplein, is een maximum vastgesteld voor het aantal bezoekers en het aantal dagen per jaar dat er evenementen georganiseerd mogen worden. Over het algemeen geldt: wie het eerst komt, wie het eerst maakt. Het gebruik van de grond is voor alle soorten festivals en evenementen

gratis. Bij meerdere aanvragen voor één locatie wordt in overleg met de betrokkenen naar een oplossing gezocht. Er zijn geen inhoudelijke toetsingskaders voor verschillende aanmeldingen voor eenzelfde locatie op dezelfde datum. Om toch meer sturing te kunnen geven aan de toewijzing, zijn kaders noodzakelijk. Daarom werkt de gemeente aan locatieprofielen voor de spreiding van evenementen over de stad (zie paragraaf 4.4).

4.2 Locaties en vastgoed

Gebiedsontwikkeling

Utrecht groeit in een hoog tempo en de ruimte om te wonen, te werken en te recreëren is al beperkt. In de *Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040* (RSU 2040) hebben we onze visie op de ontwikkeling van de fysieke omgeving vastgelegd. In de *Uitvoeringsnota Huisvesting Culturele en Creatieve Sector* staat beschreven hoe we ruimte geven aan de creatieve en culturele sector in de stad.

Als gemeente hebben we een actieve rol in gebiedsontwikkelingen: soms omdat we eigenaar zijn van de grond of de panden die daarop worden gebouwd, soms omdat we kaders stellen voor marktpartijen. Wanneer we delen van een gebiedsontwikkeling willen toewijzen aan nachtcultuur, moet dit worden opgenomen in het bestemmingsplan of omgevingsplan. Voordat we dat kunnen doen, moeten we op de hoogte zijn van wensen en behoeften en weten wat er speelt in de sector. Nu is dat nog te weinig het geval. De gemeente houdt onvoldoende rekening met mogelijkheden voor de uitbreiding van nachtcultuur bij gebiedsontwikkeling.

We moeten voorkomen dat het welzijn van omwonenden en de status quo van nabije voorzieningen worden geschaad. Een nachtclub midden in een woonwijk is zelden een goed idee, terwijl een kleine of middelgrote club op bijvoorbeeld een (oud) bedrijventerrein plezier en levendigheid met zich meebrengt. Een nachtcultuurbestemming kan verlaten panden en omgevingen nieuw leven inblazen; omwonenden krijgen niet alleen een uitgaansgelegenheid dichtbij huis, door de bedrijvigheid nemen de sociale controle en het gevoel van veiligheid in de buurt toe. Tegelijkertijd hebben al te afgelegen gebieden uitdagingen rondom mobiliteit, ~~en~~ veiligheid en toezicht tot gevolg; voor (fietsend) uitgaanspubliek moet de uitgaansgelegenheid niet al te ver weg zijn en (sociaal) veilig te bereiken zijn.

In het *Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018* worden de verschillende type vergunningen gekoppeld aan profielen voor de horeca (niet te verwarren met de nieuwe locatieprofielen in het kader van deze Nachtvisie). Binnen een aantal van deze profielen is het ontwikkelen van alle mogelijke horeca toegestaan. A-vergunningen, die vereist zijn voor een club en een muziekpodium met nachtprogrammering, zijn ook binnen deze profielen mogelijk. Dit geldt voor het Stationsgebied en het Beurskwartier, voor Leidsche Rijn en Vleuten-de Meern, en voor 'bedrijventerreinen en kantorenlocaties', 'bijzondere horeca op bijzondere locaties' en 'creatieve hotspots'. Clubs behoren hier tot de mogelijkheid, al wijst de praktijk uit dat vaker lichtere vormen van horeca, zoals restaurants, zich nestelen op deze locaties.

Binnenstad

In de *Omgevingsvisie Binnenstad 2040* staan de ambities voor de binnenstad beschreven. In de toekomst kent de binnenstad nog altijd een grote variatie aan functies: wonen en werken, winkels en cultuur, kerken en horeca. Het is de bedoeling dat de veelzijdigheid van de horeca toeneemt.¹²

¹² Omgevingsvisie Binnenstad 2040

Ofschoon het risico van overlast toeneemt op een plek waar mensen dicht op elkaar wonen, werken en recreëren. Nieuwe A-vergunningen zijn op basis van het horecabeleid niet toegestaan. Alleen op panden waar al een A-vergunning op zit, kan nieuwe nachtcultuur in de binnenstad ontstaan. Dit betekent in de praktijk dat nieuwe nachtcultuurinitiatieven hier weinig kans maken. We hechten wel aan het behoud van de (bestaande) nachtcultuur in het centrum, ook omdat het aanbod aan diversiteit heeft ingeboet. De clubcultuur vormt een welkome aanvulling op de feestcafés en dansbars.

Tijdelijke locaties

Culturele organisaties en horecaondernemers zijn dankbare gebruikers van leegstaande panden en terreinen. De huur is vaak een fractie van de prijs van regulier vastgoed. Bovendien is de ambiance vaak aantrekkelijk voor een creatief en jong publiek. Dit heeft tot gevolg dat de laatste jaren pop-uplocaties als paddenstoelen uit de grond zijn geschoten.

Het gebruiksklaar maken van een leegstaand gebouw vraagt om een behoorlijke investering. Zo'n tijdelijke locatie is alleen rendabel als een club er minstens vijf jaar kan blijven zitten, maar liever nog tien jaar. Ad Hoc is de instantie die leegstaand gemeentelijk vastgoed nu beheert. In het kader van Maatschappelijke Meerwaarde krijgt effectiever gebruik van tijdelijke leegstand de komende jaren meer prioriteit. In 2022 wordt het leegstandsbeheer opnieuw aanbesteed. Geldende kaders en eisen kunnen mogelijk worden aangepast ten gunste van de nachtcultuur.

Knelpunt: In gebiedsontwikkeling wordt er nog onvoldoende rekening gehouden met (tijdelijke) locaties voor nachtcultuur.

Kans: Dankzij het Nachtoverleg zijn de lijnen tussen de gemeente en de nachtsector kort. Kennis over de behoefte aan ruimte aan de ene kant en mogelijkheden door leegstand of gebiedsontwikkeling aan de andere kant kan gemakkelijker worden gedeeld.

Ambitie: We selecteren een aantal gebieden in de stad die mogelijk geschikt zijn voor nachtcultuur. In samenspraak met de nachtsector en de verantwoordelijke gebiedscoördinatoren formuleren we per gebied een 'zoekopdracht'.

(Doorklik)

4.3 Leefbaarheid en levendigheid

Vooral in de binnenstad kunnen de behoeften en belangen van bewoners en uitgaanspubliek botsen. In de Omgevingsvisie Binnenstad staat beschreven hoe de gemeente de overlast wil beperken in samenspraak met bewoners, ondernemers en organisaties. Bewoners kunnen last hebben van geluidsoverlast, maar ook van fietsen voor deur of vuil op straat. Daarnaast kan de doorlopende drukte (veegwagens, een markt die opbouwt, busverkeer) storend zijn.

Tegen de verschillende oorzaken van overlast treedt de gemeente op, onder meer door toezicht te houden. Fietsen worden verwijderd op plekken waar ze niet mogen staan. Op sommige plekken waar veel overlast wordt ervaren, treft de gemeente extra maatregelen. Zo is er in de Nobelstraat de afgelopen jaren af en aan met stewards gewerkt. Zij wijzen het publiek op parkeerplekken voor de fiets en spreken mensen aan op overlastgevend gedrag. In de buurt loopt een project dat het tegengaan van overlast verder onderzoekt samen met bewoners. Het is een optie om structureel gebruik te gaan maken van horecastewards.

Voor bewoners is het belangrijk dat ze weten waar ze aan toe zijn; het is van belang dat ze op tijd worden geïnformeerd en dat ze hun mening kunnen geven. Ook dat is een manier om (het gevoel van) overlast te beperken. Niemand wil worden overvallen door een nieuwe horecazaak in de straat of een evenement voor de deur. Maar ook horecaondernemers en evenementorganisatoren wensen duidelijkheid van de gemeente en hebben daar recht op. Gebiedsprofielen moeten houvast gaan bieden. In 2023 treedt bovendien de nieuwe landelijke omgevingswet in werking. Daarin is meer ruimte voor maatwerk.

Een gebiedsprofiel voor het Damplein

De gemeente, omwonenden van het Damplein en andere belanghebbenden zijn gestart met het opstellen van een gebiedsprofiel voor het Damplein. Dit gebiedsprofiel omvat ruimtelijke, sociale en maatschappelijk thema's. In verschillende werkgroepen komen actuele onderwerpen aan de orde, zoals 'goederenvervoer' op het plein. Betrokkenen analyseren gewoontes en gedrag die leiden tot ergernissen of overlast nauwgezet, zodat wederzijds begrip kan ontstaan. De werkgroep neemt vervolgens een standpunt in (of meerdere) op basis waarvan oplossingen en strategieën worden aangedragen. Deze landen in het gebiedsprofiel in de vorm van richtlijnen voor leefbaarheid en werkbaarheid. Deze manier van werken wordt in de toekomst naar verwachting vaker ingezet.

Locatieprofielen en evenementenbeleid

Aan de hand van locatieprofielen willen we (muziek)evenementen en nachtcultuur beter spreiden over de stad. Zo kunnen we de balans tussen leefbaarheid en levendigheid in de stad verbeteren en het toewijzingsbeleid voor ondernemers en bewoners inzichtelijk maken. We beginnen met tien locatieprofielen voor evenementen. We onderzoeken de mogelijkheden van de betreffende plekken in de stad en bepalen vervolgens welke richtlijnen bij de locatie past.

Knelpunt: De verhoudingen in sommige gebieden in de stad staan op scherp: bewoners ondervinden overlast, ondernemers raken in de verdrukking.

Kans: Onvrede komt vaak voort uit onwetendheid en onvoorspelbaarheid. Door bewoners en ondernemers beter te informeren kan veel onvrede worden weggenomen.

Ambitie: We gaan locatieprofielen en gebiedsprofielen ontwikkelen met duidelijke richtlijnen voor het gebruik en de inrichting van de omgeving.

NB *Locatieprofielen* brengen de mogelijkheden en beperkingen voor nachtcultuur en evenementen in kaart; *gebiedsprofielen* zijn bedoeld om mogelijk botsende belangen op drukke locaties in de stad in goede banen te leiden.

Hoofdstuk 5 Ambities

De Utrechtse nachtcultuur heeft een stevige basis. Er zijn clubs, podia, dj's, radiostations, makers en creatieven in de stad die met elkaar een levendige *scene* vormen en met veel energie, enthousiasme en kunde bouwen aan de voortzetting en uitbreiding ervan. Over publieksbelangstelling heeft de scene niet te klagen. Toch is er ruimte voor verbetering.

Met deze Nachtvisie geven we de nachtsector een impuls. De komende jaren investeren we in regelingen en voorzieningen die bestendinging en verbreding van de sector en een duurzaam

nachtcultuurbeleid mogelijk maken. In het gemeentebudget is daar op basis van het *Coalitieakkoord 2022-2026* geld voor vrijgemaakt. Tussentijds zullen we de gang van zaken evalueren. Deze Nachtvisie is een document in ontwikkeling: gaandeweg kan het bijgeschaafd, aangepast en uitgebreid worden. De rol van de gemeente is faciliterend, maar ook sturend en regisserend als dat nodig is. We willen een solide gesprekspartner zijn voor vertegenwoordigers van de nachtcultuur. Inhoudelijk heeft de sector de vrije hand.

In deze visie schetsen we een vergezicht voor 2030. We formuleren vier hoofdambities waaraan we een aantal actiepunten koppelen, deels tijdelijk, deels permanent van aard.

5.1 De Utrechtse nachtcultuur krijgt de erkenning die ze verdient

Met deze Nachtvisie erkennen we het belang van de nachtcultuur voor Utrecht. Nachtcultuur geeft niet alleen dj's en producers een podium en de gelegenheid zich te ontwikkelen, maar ook andere creatieven: visual artists, vormgevers, beeldend kunstenaars en performers. Nachtcultuur is meer dan uitgaan; bezoekers ontmoeten gelijkgestemden, genieten de vrijheid om te zijn wie ze willen zijn. Nachtcultuur is onderdeel van de culturele sector in onze stad. De komende jaren krijgt de sector ondersteuning en ruimte om te groeien.

❖ Het Nachtoverleg krijgt een permanent karakter

Met het Nachtoverleg heeft de sector een belangrijke stap gezet om zich te verenigen en verder te professionaliseren. We stimuleren deze ontwikkeling en investeren in uitbouw en bestendiging van het overleg tot en met 2026. Het Nachtoverleg is toegankelijk voor de hele Utrechtse nachtsector. Het overleg voert zelf de regie over de structuur en de inhoud van de agenda en voorziet de gemeente gevraagd en ongevraagd van advies.

❖ Het aanbod wordt beter zichtbaar

De stad heeft 's nachts meer te bieden dan menig een weet of denkt. Voor het publiek is informatie over de actuele Utrechtse nachtcultuur niet altijd even makkelijk te vinden. Daar brengen we verandering in in samenwerking met Utrecht Marketing en platform NOX030.

5.2 De Utrechtse nachtcultuur is divers en veilig

Op het gebied van diversiteit laat de Utrechtse nachtcultuur nog te wensen over. De nachtcultuur is te weinig representatief voor de bevolkingssamenstelling van onze stad wat betreft aanbod en bezoekers. Ook op het gebied van sociale veiligheid valt er wel wat te verbeteren. In 2030 heeft Utrecht een gevarieerd nachtleven voor verschillende leeftijden en doelgroepen, waar iedereen zich thuis en veilig kan voelen.

❖ Sociale veiligheid heeft prioriteit

Veilig uitgaan betekent onder meer dat bezoekers ongehinderd zichzelf kunnen zijn, zichzelf kunnen uiten zoals ze willen, en geen discriminatie, agressie en grensoverschrijdend gedrag ondervinden. Helaas krijgen nog te veel mensen hiermee te maken. Samen met de nachtsector kijken we hoe we onwenselijk gedrag beter kunnen signaleren en voorkomen.

❖ Beleidsinstrumenten als Veilig Uitgaan worden uitgebreid

Het portiersoverleg, Panel Deurbeleid en het convenant Veilig Uitgaan richten zich alleen op de binnenstad, terwijl het aantal uitgaanslocaties buiten de binnenstad toeneemt. We onderzoeken op welke manier we deze overleggen voor de hele stad toegankelijk kunnen maken. Sociale veiligheid en discriminatie zijn ook hier relevante thema's.

❖ **Subsidieregelingen worden beter toegankelijk**

We willen de doorstroom binnen de nachtcultuur verbeteren, zodat ook jonge dj's en nieuwe organisatoren er een plek in vinden. We willen subsidieregelingen beter zichtbaar en toegankelijk maken voor mensen die er onbekend mee zijn. Op deze manier willen we de diversiteit in het aanbod vergroten.

❖ **De doelgroep 18-min krijgt een plaats in het nachtcultuurbeleid**

Voor jongeren onder de 18 jaar zijn er bijna geen uitgaansgelegenheden meer, los van incidentele feesten die poppodia en ondernemers voor de doelgroep organiseren. Veel jongeren herkennen zich bovendien niet in het aanbod. Aan de hand van gesprekken met de jongeren van Young Minds brengen we wensen en behoeften in kaart. Op basis daarvan stimuleren we initiatieven voor de jongere leeftijdsgroep.

5.3 De Utrechtse nachtcultuur heeft ruimte voor experiment en ontwikkeling

Door ruimtegebrek zijn er weinig plekken voor experiment en talentontwikkeling in de stad. Toch zijn die nodig, willen we de nachtcultuur serieus nemen en een impuls kunnen geven. Vanuit de sector is de vraag naar ruimte veelgehoord en frequent. We gaan de komende tijd op zoek naar drie nieuwe locaties. Een kanttekening is hier op zijn plaats: de gemeente wil niet interveniëren in de marktwerking van de sector. De invulling van de locaties laten we aan de sector over. Met een Nachtspreekuur willen we de gemeente bovendien beter toegankelijk maken voor de nachtsector.

❖ **We zoeken drie nieuwe locaties voor nachtcultuur**

Voor 2026 onderzoeken we de mogelijkheden voor drie nieuwe locaties voor nachtcultuur: klein (capaciteit voor 100-150 bezoekers) en groter (capaciteit 500+). De gemeente zoekt de locaties in eerste instantie binnen het eigen vastgoed verspreid over de stad. De aard van de zoekopdracht wordt samen met vertegenwoordigers van de nachtsector bepaald. De invulling van de locatie is aan hen.

❖ **We markeren gebieden in Utrecht waar nachtcultuur kansrijk is**

De stad ontwikkelt zich in hoog tempo. Bij gebiedsontwikkeling houden we rekening met eventuele ruimte voor nachtcultuur. Deze plekken in de stad zijn mogelijk geschikt: Overvecht, Lage Weide, Utrecht Science Park, Stationsgebied, Werkspoorgebied, Papendorp en Rotsoord. Dit betekent niet dat we in al deze gebieden een nieuwe locatie gaan zoeken.

❖ **We ontwerpen een subsidieregeling voor het inrichten van nieuwe locaties**

Een geschikte locatie vinden is stap één. Het is aan ondernemers en organisatoren om een clubconcept te bedenken en deze locaties nieuw leven in te blazen. We richten een

subsidieregeling in die ondernemers handvatten geeft voor het opstellen van een businessplan en het geschikt maken van de locaties.

❖ **We organiseren het toezicht en handhaving op nieuwe locaties**

Voor nieuwe locaties voor de nachtcultuur is adequaat toezicht en handhaving op de naleving van de vergunning belangrijk, mede gelet op impact op de omgeving en bezoekersstromen.-

❖ **We stellen een nachtspreekuur in**

Voor veel creatieven en feestorganisatoren is de gemeente een ondoorgrondelijke organisatie. Zij weten niet waar ze terecht kunnen met vragen over beschikbare ruimte, vergunningen en subsidieregelingen. Met een periodiek spreekuur willen we de sector tegemoetkomen.

5.4 De stad is levendig én leefbaar

In een grote stad kan de balans tussen wonen, werken en recreëren soms een uitdaging zijn. Utrecht vormt daarop geen uitzondering. Het uitgaansleven en terugkerende evenementen kunnen gepaard gaan met overlast voor bewoners. We vinden het belangrijk om die waar mogelijk in de kiem te smoren. Dit doen we volgens de algemene handhavingsstrategie. Leefbaarheid is een belangrijk aspect om rekening mee te houden bij de zoektocht naar nieuwe locaties. We streven naar spreiding over de hele stad: van nachtcultuur, maar ook van andere evenementen die mogelijk overlast geven.

- ❖ We stellen tien *locatieprofielen* op voor evenementen. We schetsen de mogelijkheden van de locaties en bepalen welke richtlijnen bij de locaties passen. De profielen geven duidelijkheid over wat bewoners kunnen verwachten aan voorzieningen en evenementen in hun omgeving. Voor ondernemers vormen zij een leidraad en inspiratiebron.
- ❖ We werken met *gebiedsprofielen* voor de (her)ontwikkeling van drukke gebieden. Die brengen in kaart wat op die locatie al dan niet wenselijk is. In samenspraak met bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden komen de profielen tot stand. Zij worden in een vroeg stadium betrokken bij het proces zodat zij niet voor verrassingen komen te staan.

From: "[REDACTED]" <[REDACTED]@utrecht.nl>
Sent: Fri, 23 Dec 2022 11:11:43 +0200
To: "[REDACTED]" <[REDACTED]@utrecht.nl>
Cc: "[REDACTED]" <[REDACTED]@utrecht.nl>; "[REDACTED]" <[REDACTED]@utrecht.nl>; "[REDACTED]" <[REDACTED]@utrecht.nl>
<[REDACTED]@utrecht.nl>
Subject: RE: Nachtvisie

Ha [REDACTED]

Prima verwoord en wat mij betreft akkoord.
Fijne feestdagen en happy NY !

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]@utrecht.nl

www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht
Vergunningen, Toezicht en Handhaving
Toezicht en Handhaving Bebouwde Omgeving
Stadsplateau1
14e etage Zuid
ma,di,wo,do,vr

Van: [REDACTED] <[REDACTED]@utrecht.nl>

Verzonden: donderdag 22 december 2022 17:37

Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@utrecht.nl>

CC: [REDACTED] <[REDACTED]@utrecht.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@utrecht.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@utrecht.nl>
<[REDACTED]@utrecht.nl>

Onderwerp: RE: Nachtvisie

Ha [REDACTED]

Dank voor je snelle werk. Ik heb je suggesties over genomen. Ik heb alleen het punt over handhaving en toezicht bij de nieuwe locaties nu samen gevoegd met het punt over de nieuwe locaties in het algemeen. Ik hoor graag of je akkoord bent met onderstaande:

- **We zoeken drie nieuwe locaties voor nachtcultuur**

Voor 2026 onderzoeken we de mogelijkheden voor drie nieuwe locaties voor nachtcultuur: klein (capaciteit voor 100-150 bezoekers) en groter (capaciteit 500+). De gemeente zoekt de locaties in eerste instantie binnen het eigen vastgoed

verspreid over de stad. De aard van de zoekopdracht wordt samen met vertegenwoordigers van de nachtsector bepaald. De invulling van de locatie is aan hen. Binnen de huidige financiële kaders kunnen de mogelijkheden voor nieuwe locaties onderzocht worden. Voor nieuwe locaties voor de nachtcultuur is adequaat toezicht en handhaving op de naleving van de vergunning belangrijk, mede gelet op impact op de omgeving en bezoekersstromen. Wanneer er concrete locaties op het oog zijn, wordt de haalbaarheid en gewenste invulling afgestemd met onder andere toezicht en handhaving.

Groet en goede dagen,

5.1.2E

Van: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>

Verzonden: dinsdag 20 december 2022 13:48

Aan: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>

CC: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>; 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>; 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>

Onderwerp: RE: Nachtvisie

Ha 5.1.2E

Omdat de nachtvisie bij concretisering zeker impact heeft op toezicht en handhaving, is het document hierop aangepast. Alvast fijne feestdagen !

Met vriendelijke groet,

5.1.2E

5.1.2E

5.1.2E

5.1.2E@utrecht.nl

www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Toezicht en Handhaving Bebouwde Omgeving

Stadsplateau1

14e etage Zuid

ma,di,wo,do,vr

Gemeente Utrecht

From: "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>
Sent: Tue, 10 Jan 2023 10:00:36 +0200
To: "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>
Cc: "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>
Subject: Re: Nachtvisie

Hi 5.1.2E

Vandaag cursus dus het gaat niet om op het SK af te spreken.
Misschien ff telefonisch.

Gr

5.1.2E

Verzonden vanaf [Outlook voor Android](#)

From: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>
Sent: Tuesday, January 10, 2023 8:55:55 AM
To: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>
Cc: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>
Subject: Nachtvisie

5.1.2E,

De Nachtvisie staat vanmiddag op de agenda van het Binnenstadoverleg. Ik meen dat jij een keer geïnterviewd bent.

Kunne wij voor 13.00 uur nog ff contact hebben? Ik kijk ff in de agenda

Gr

5.1.2E

From: "5.1.2E"
Sent: Tue, 10 Jan 2023 10:00:42 +0200
To: "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>; "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>
Subject: RE: Nachtvisie
Attachments: RE: Nachtvisie , RE: Nachtvisie

Hoi 5.1.2E

5.1.2E heeft cursus.
Zie ook het commentaar uit de bijlage vanuit VTH

Met vriendelijke groet,

5.1.2E

5.1.2E 5.1.2E

5.1.2E
5.1.2E
5.1.2E @utrecht.nl

www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht
Vergunningen, Toezicht en Handhaving
Toezicht en Handhaving Bebouwde Omgeving

Van: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>
Verzonden: dinsdag 10 januari 2023 08:56
Aan: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>
CC: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>
Onderwerp: Nachtvisie

5.1.2E,

De Nachtvisie staat vanmiddag op de agenda van het Binnenstadoverleg. Ik meen dat jij een keer geïnterviewd bent.

Kunne wij voor 13.00 uur nog ff contact hebben? Ik kijk ff in de agenda

5.1.2E

From: "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>
Sent: Tue, 10 Jan 2023 10:03:40 +0200
To: "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>
Cc: "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>
Subject: RE: Nachtvisie

Hey,

Ik heb reactie van VTH via 5.1.2E gekregen. Daar kan ik nu wel mee uit de voeten. Mocht ik prangende vraag hebben, dan stuur ik appje voor contact.

Gr 5.1.2E

Van: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>
Verzonden: dinsdag 10 januari 2023 09:01
Aan: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>
CC: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>
Onderwerp: Re: Nachtvisie

Hi 5.1.2E

Vandaag cursus dus het gaat niet om op het SK af te spreken.
Misschien ff telefonisch.

Gr

5.1.2E

Verzonden vanaf [Outlook voor Android](#)

From: 5.1.2E <h.5.1.2E@utrecht.nl>
Sent: Tuesday, January 10, 2023 8:55:55 AM
To: 5.1.2E 5.1.2E@utrecht.nl>
Cc: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>
Subject: Nachtvisie

5.1.2E,

De Nachtvisie staat vanmiddag op de agenda van het Binnenstadoverleg. Ik meen dat jij een keer geïnterviewd bent.

Kunne wij voor 13.00 uur nog ff contact hebben? Ik kijk ff in de agenda

Gr 5.1.2E

From: "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>
Sent: Tue, 10 Jan 2023 10:32:48 +0200
To: "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>
Subject: RE: Nachtvisie

5.1.2E

Ik annuleer deze. Ik kan voldoende uit de voeten met commentaar wat ik, gekregen heb.

5.1.2E

-----Oorspronkelijke afspraak-----

Van: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl> **Namens** 5.1.2E

Verzonden: dinsdag 10 januari 2023 09:12

Aan: 5.1.2E

Onderwerp: Geaccepteerd: Nachtvisie

Tijd: dinsdag 10 januari 2023 10:00-10:15 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.

Locatie:

From: "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>
Sent: Tue, 10 Jan 2023 10:33:18 +0200
To: "5.1.2E" <5.1.2E@utrecht.nl>
Subject: Geannuleerd: Nachtvisie
Importance: High

Microsoft Teams-vergadering

Neem deel vanaf uw computer, mobiele app of apparaat voor vergaderruimte

[Klik hier om deel te nemen aan de vergadering](#)

Vergadering-id: 354 989 768 158

Wachtwoordcode: EXnvoz

[Teams downloaden](#) | [Deelnemen op het web](#)

[Meer informatie](#) | [Opties voor vergadering](#)

From: "5.1,2E"
Sent: Wed, 11 Jan 2023 14:26:09 +0200
To: "5.1,2E" <5.1,2E@utrecht.nl>; "5.1,2E" <5.1,2E@utrecht.nl>; "VG Bestuurlijke ondersteuning" <5.1,2E@utrecht.nl>
Subject: FW: Gezondheid in de nachtvisie cultuur
Attachments: Nachtvisie gedeelte gezondheidszorg 20221102 ICK.docx

Zie in bijlage de laatste versie van de nachtvisie. Ik weet niet of deze uiteindelijk is geagendeerd bij Eelco.
[@VG Bestuurlijke ondersteuning](#), weet jij dat?

Met vriendelijke groet,

5.1,2E
Beleidsadviseur

5.1,2E
5.1,2E@utrecht.nl
www.utrecht.nl
Gemeente Utrecht
Volksgezondheid

Van: 5.1,2E
Verzonden: donderdag 10 november 2022 10:48
Aan: 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>; 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>
Onderwerp: RE: Gezondheid in de nachtvisie cultuur

Ha 5.1,2E

Goed bezig! En fijn dat 5.1,2E heeft meegeschreven. Dat was inderdaad één van mijn vragen: of de cijfers etc. allemaal kloppen. Nog een paar vragen:

- Welk tijdsbestek is de nachtvisie? Is het dan handig om nog jaartallen neer te zetten als we het bijv. hebben over meest gebruikte drugs (of is dat al jaren dit rijtje?)
- Wat betreft Jellinek. St. Krachtwijken gaat miss ook wel wat doen 'in het nachtleven'. Zal het toch algemener laten.
- Zie bijlage voor de opmerkingen 😊.

Met vriendelijke groet,

5.1,2E
Beleidsadviseur

5.1,2E
5.1,2E@utrecht.nl

Van: [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>

Verzonden: woensdag 9 november 2022 12:33

Aan: [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>; [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>; [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>; [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>; [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>; [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>; [redacted] <[redacted]@utrecht.nl>

Onderwerp: Gezondheid in de nachtvisie cultuur

Hallo collega's,

Culturele Zaken is bezig met het schrijven van een nachtvisie. Het doel van deze nachtvisie is markering van de culturele waarde van nachtcultuur vanuit gemeente Utrecht en het belang van nachtcultuur voor Utrecht vastleggen. De nachtvisie geeft de gemeente Utrecht verschillende handelingsperspectieven hoe de nachtcultuur in de keten van kunst en cultuur te positioneren.

De visie op de Utrechtse nacht is voortgekomen uit een groot aantal gesprekken met de nachtsector, brancheorganisaties, bewoners, publiek, makers en organisatoren. Daarnaast zijn er vijf rondetafelgesprekken gevoerd met clubs, makers en met publiek. Bij deze gesprekken kwamen verschillende thema's aan bod. Zoals ruimte voor de nacht, talentontwikkeling en experiment, de rol van de nacht voor publiek en de blik op de toekomst. De nachtsector is bovendien verbonden met een groot aantal thema's en sectoren. Denk aan veiligheid, vergunningen, gebiedsontwikkeling en volksgezondheid. Ook binnen de gemeente is een groot aantal gesprekken gevoerd. Daarbij is de overlap tussen verschillende beleidsterreinen onderzocht en zijn ambities gezamenlijk ingestoken. Er is daarnaast afgestemd met Amsterdam, Rotterdam en Den Haag. Ook in deze steden is een nachtvisie aanwezig, dan wel in de maak. Een deel van de thema's overlapt met deze steden.

Gezondheid krijgt ook een bladzijde in de nachtvisie. Dat is een mooi resultaat! [redacted] heeft hieraan meegewerkt. De bijlage zou ik graag -voordat deze in het college komt- aan Eelco willen voorleggen.

[redacted] / [redacted] willen jullie even meelezen op het stukje mentale gezondheid?

[redacted] / [redacted] zou een van jullie akkoord willen geven met mijn lijn en de tekst. Ik twijfel of we jellinek bij naam moeten noemen, maar zie dr ook niet veel kwaad in want dit zal niet veranderen de komende jaren vermoed ik.

[redacted] ik neem jou even mee ivm de nieuwe nota, dit komt waarschijnlijk nog iets te vroeg. Maar toch 😉

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted] Volksgezondheid

[redacted]
[redacted]@utrecht.nl
www.utrecht.nl
Gemeente Utrecht
Volksgezondheid
ma t/m dond

4.3 Gezondheid

De mogelijkheid om nachtcultuur te bezoeken is belangrijk voor de mentale en fysieke gezondheid van bezoekers. Zo kan de nacht een plek zijn voor ontspanning en de afwezigheid van nachtcultuur stress geven. In het nachtleven kunnen tegelijkertijd risico's ontstaan voor de volksgezondheid.

Het alcohol- en drugsgebruik ligt aanzienlijk hoger onder uitgaande jongeren en jongvolwassenen dan in de algemene bevolking. Uitgaanders vormen in het algemeen een risicogroep wat betreft het experimenteren met middelengebruik, bingegebruik, of combigebruik. Tegelijkertijd lijken veel uitgaande jongeren en jongvolwassenen zonder al te veel problemen met alcohol en drugs om te gaan. Kortom, het uitgaansleven is een setting waarin enerzijds genoten wordt en die als uitlaatklep fungeert voor de dagelijkse verplichtingen, maar waar niettemin risicogedrag plaatsvindt (Het Grote Uitgaansonderzoek 2020 Trimbos)

Mentale gezondheid

Uit onderzoek van het RIVM over de impact van de lockdown(s) ten gevolge van de coronacrisis blijkt dat de leeftijdsgroep 18-25 te lijden heeft op het gebied van mentale gezondheid. Wel is de impact van corona echt anders voor jongeren die al een vast leefritme hebben dan voor jongeren die nog zoekende/ in ontwikkeling zijn. De coronacrisis heeft de aandacht voor de mentale gezondheid van jongeren vergroot. We willen een gezond stedelijk leven voor iedereen in Utrecht. We hebben het hierbij niet alleen over fysieke gezondheid, maar ook over mentale gezondheid. Voor mentaal welzijn zijn sociale contacten van essentieel belang, maar ook cultuur speelt hier een belangrijke rol: geprikkeld worden, nieuwe ervaringen opdoen, nieuwe mensen leren kennen. Voor een groot deel van onze bewoners is het uitgaansleven, en de nachtcultuur in het bijzonder een onderdeel van de sociale basis-infrastructuur: dansen, genieten van muziek, samenzijn, jezelf en anderen ontdekken en mensen ontmoeten.

Fysieke gezondheid

Uitgaan en middelgebruik zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Al sinds het ontstaan van de clubcultuur gaat deze hand in hand met drank en drugs. Middelen die bijdragen aan ontspanning, spontaniteit en energie zijn favoriet binnen het uitgaansleven. Daarbij gaat het vooral om alcohol, tabak, cannabis, ecstasy, cocaïne en amfetamine. Als gemeente willen we gezondheidsschade door middelengebruik minimaliseren. Ook willen we de indirecte gevolgen of het vergroten van risico's door alcohol en middelengebruik in het uitgaansleven beperken, zoals (uitgaans)geweld, seksueel grensoverschrijdend gedrag en rijden/fietsen onder invloed.

Het gebruik van alcohol en harddrugs als cocaïne en xtc in de privésfeer, zoals huisfeestjes, zijn toegenomen. Cannabis en XTC zijn de meest gebruikte drugs onder jongvolwassenen (volksgezondheidsmonitor Utrecht/ Drugs). Of gebruik van alcohol en/of drugs tot

gezondheidsproblemen leidt, hangt mede af van persoonlijke factoren en omgevingsinvloeden. Jellinek heeft in Utrecht diverse preventieprogramma's om bezoekers voor te lichten en personeel in het nachtleven te trainen. Ook kan je hier drugs anoniem laten testen.

Uitgaan kan ook een effect hebben op het gehoor van het publiek. Steeds meer jongeren hebben last van tijdelijke of blijvende gehoorschade door te lang blootgesteld te zijn aan te harde muziek. Gehoorbescherming is daarom essentieel tijdens het uitgaan.

Nachtrust

Het uitgaansleven heeft ook invloed op de gezondheid van mensen die er geen onderdeel van uit maken. Geluidsoverlast kan bewoners in gebieden waar uitgaansgelegenheden zijn uit hun slaap houden, dat is vervelend en slecht voor de gezondheid. Alle locaties waar 's nachts muziek wordt gedraaid dienen zich aan de wettelijke hoeveelheid toegestane dB's -het volume van de muziek- te

Commented [5.1.2E]: Hier dus misschien jaartal?

Commented [5.1.2E]: Voor wie is de impact dan groter? Dat blijkt hier niet uit

Commented [5.1.2E]: Dit zou ik naar boven plaatsen of weg halen.

Commented [5.1.2E]: Heet dit zo? Ik denk gelijk aan cultuur van bijv. mensen. Niet iets van culturele activiteiten (of sociale activiteiten)

Commented [5.1.2E]: Maken we hier bewust onderscheid? Ipv. Middelengebruik zoals alcohol, softdrugs, harddrugs. Drank is namelijk toch ook een 'drug'

Commented [5.1.2E]: Jaartal?

Commented [5.1.2E]: Alcohol toch? Moet dat er niet wat explicieter in. Dat alcohol nog steeds veruit het meest wordt gebruikt in het uitgaansleven.

Commented [5.1.2E]: In Utrecht zijn er diverse preventieprogramma's Etc. etc. (dan haal je Jellinek weg).

Commented [5.1.2E]: Weten jullie hier meer over? Zijn er nog recente signalen ter ore gekomen of onderzoeken? Ik vond alleen dit [Jongvolwassene | Vrije tijd | Uitgaan | Gehoorschade - Jeugdgezondheidszorg Utrecht \(jeugdgezondheidszorg.nl\)](#)

houden. Indien een omwonende overlast ervaart, kan dit online gemeld worden bij de gemeente. Vervolgens wordt nagegaan of de wettelijke normering wordt overschreden. Als dat het geval is, moet het aantal dB's omlaag. Ook beter isoleren kan een oplossing zijn. Het grootste probleem doet zich echter voor wanneer de bezoekers de gelegenheid verlaten. Sinds rookruimtes wettelijk niet meer zijn toegestaan, moeten de rokers naar buiten. Ook dit zorgt voor hinderlijk stemgeluid en herrie in de nacht. Samen met de ondernemers werkt de gemeente aan manieren om de geluidsoverlast in de nacht te beperken. Zo wordt op de Nobelstraat, een straat met studenten kroegen waar overlast wordt ervaren, samen met bewoners en ondernemers gezocht naar oplossingen.

Voorwoord wethouder

Xxx

Visual bewonerspanel

Xx

Visual nachtvisie

Xx

Context/leeswijzer

Voor deze visienota hebben we een groot aantal gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van de nachtsector: makers, publiek, bewoners, brancheorganisaties en onafhankelijke organisatoren. Daarnaast hebben we vijf rondetafelgesprekken georganiseerd met clubeigenaren en programmeurs, makers en publiek. Verschillende thema's kwamen aan bod: ruimte voor de nacht, talentontwikkeling en experiment, de betekenis voor het publiek en de blik op de toekomst. Ook thema's zoals veiligheid, vergunningen, gebiedsontwikkeling en volksgezondheid zijn uitvoerig aan de orde geweest. Binnen de gemeente is de sector vanuit verschillende beleidsterreinen belicht. Op basis daarvan hebben we ambities geformuleerd. Via het bewonerspanel en de sociale media is een vragenlijst over de nachtcultuur in Utrecht verspreid in de stad, die door bijna 7000 Utrechters is ingevuld. Verder heeft overleg plaatsgevonden met andere steden waar nachtcultuurbeleid ook een actueel thema is.

Met het onderzoeksrapport *Untz untz untz. Clubcultuur in Utrecht* (2020), in opdracht van de gemeente Utrecht, is een belangrijke eerste stap gezet voor erkenning van de clubcultuur als stedelijk beleidsterrein. In 2021 is het Nachtoverleg opgericht, waarin vertegenwoordigers zich hebben verenigd in het kader van belangenbehartiging en expertise-uitwisseling. Deze visienota vloeit daaruit voort. We willen de Utrechtse nachtcultuur een impuls geven en de sector financieel en anderszins ondersteunen. De komende jaren moeten de ambities die in de Nachtvisie zijn geformuleerd realiteit worden. We willen dat nachtcultuurbeleid integraal onderdeel wordt van de afdelingen Cultuur, Economische Zaken, Openbare orde & Veiligheid en Volksgezondheid.

Verwijzing naar bijlagen:

X Deelnemers rondetafelgesprekken

X Vragenlijst en analyse

X Aanbevelingen van Untz untz?

Inleiding

In de 24-uurssamenleving lijkt het onderscheid tussen dag en nacht steeds verder te vervagen. Internet maakt het mogelijk om ook 's nachts te winkelen, te daten of colleges te volgen, terwijl nachtwerk niet langer voorbehouden is aan specifieke beroepen. Tegelijkertijd nodigen juist die uren waarin de meeste mensen slapen uit tot avontuur, erop uitgaan, zelfontplooiing en ontspanning van de dagelijkse verplichtingen. Een dynamisch segment van clubs, muziek- en dansevenementen, concertpodia en andere culturele instellingen voorziet in die behoefte. Zij openen hun deuren op een tijdstip waar vroeger de roep om 'de laatste ronde' klonk en gaan dicht als de dag allang is begonnen – en gaan daarmee ook overdag door. Meer nog dan het tijdstip is de nachtcultuur verbonden met *dance*: een (elektronische) muzieksoort die vele verschijningsvormen kent, met de dansvloer en de dj als epicentrum.

De bevolking van Utrecht is relatief jong. In studiejaar 2021-2022 volgen meer dan 100.000 studenten een universitaire of een mbo- of hbo-opleiding in de stad. Utrecht heeft op het gebied van kunst en cultuur veel te bieden met een waaier aan opleidingen, grote en kleine podia, gerenommeerde gezelschappen en experimenteerruimte. De nachtcultuur is een volwaardig onderdeel daarvan. Uit de Utrecht Monitor 2021 blijkt dat 83 procent van de Utrechters tussen de 18 en 30 jaar culturele evenementen bezoekt. Voor veel inwoners is de levendigheid van de stad een reden om zich er te vestigen. De nachtcultuur draagt bij aan die levendigheid, geeft de stad karakter en voegt een grootstedelijk aura van avontuurlijkheid toe.

Sinds de house-explosie van de late jaren tachtig – de geboorte van een nieuwe jeugdcultuur met een enorme impact – heeft de nachtcultuur alleen maar aan belang en omvang gewonnen. Dat geldt wereldwijd en ook in Utrecht. Zowel grootschalige dancefestivals als elektronische concerten van vooraanstaande producers en dj's als undergroundfeesten voor een nichepubliek drukken een stevige stempel op de hedendaagse (uitgaans)cultuur. Ze vormen een niet te onderschatten factor voor enerzijds de persoonlijke ontwikkeling en het welzijn van bezoekers en anderzijds de talentontwikkeling van (jonge) creatieven in de stad.

De sector is ook kwetsbaar, zoals de pandemie heeft aangetoond. Daarnaast spelen andere uitdagingen, met name op het gebied van veiligheid, vergunningen, toezicht en handhaving, volksgezondheid en gebiedsontwikkeling, in toenemende mate een rol. De stad groeit razendsnel, maar het aanbod aan clubs groeit niet mee. Is er extra ruimte te vinden voor de nachtcultuur? Welke rol kan de gemeente daarin spelen? En hoe verhoudt nachtaanbod zich tot de balans tussen leefbaarheid en levendigheid?

Het zal duidelijk zijn dat de gemeente de nachtcultuur serieus neemt en omarmt, zoals blijkt uit dit rapport. Aan de ene kant wil de gemeente de specifieke knelpunten en ontwikkelingsmogelijkheden van de branche erkennen en eraan tegemoetkomen in het kader van een zo divers mogelijk cultuurbeleid. Aan de andere kant is een visie wenselijk omdat de nachtcultuur raakt aan andere beleidsterreinen, zoals openbare orde en volksgezondheid. Die verstrengeling vraagt om een speciale aanpak.

Met deze visienota staat Utrecht niet alleen. Ook Rotterdam, Den Haag, Nijmegen en Groningen werken aan een visie op nachtcultuur, nadat Amsterdam in juni 2021 al het voortouw nam met

Toekomst van de nacht, nachtcultuur in Amsterdam. Een moderne stad kan niet zonder een bruisende nachtcultuur. Het is aan de overheid om daar de juiste randvoorwaarden voor te scheppen: voor makers, organisatoren, kunstenaars en publiek. Zodat de cultuur gedijt en kan floreren, ook in een groeiende stad met toenemend ruimtegebrek, en iedereen zich veilig kan voelen in de nacht.

Inhoud

Hoofdstuk 1 Nachtcultuur	5
1.1 Begripsbepaling	5
1.2 De waarde	6
1.3 De stand van zaken	6
1.4 Gemeentebestuur	8
1.5 Nachtvisie 2030	10
Hoofdstuk 2 Makers (Aanbod)	11
2.1 Creatieven	11
2.2 Organisatoren	12
2.3 Clubs en podia	13
Hoofdstuk 3 Bezoekers	13
3.1 Een plek voor iedereen	14
3.2 Veilig uitgaan	17
3.3 Gezondheid	17
Hoofdstuk 4 De stad	19
4.1 Evenementenkalender	19
4.2 Locaties en vastgoed	20
4.3 Leefbaarheid en levendigheid	21
Hoofdstuk 5 Ambities	22
5.1 De Utrechtse nachtcultuur krijgt de erkenning die ze verdient	23
5.2 De Utrechtse nachtcultuur is divers en veilig	23
5.3 De Utrechtse nachtcultuur heeft ruimte voor experiment en ontwikkeling	24
5.4 De stad is levendig én leefbaar	25

Hoofdstuk 1 Nachtcultuur

Dit hoofdstuk schetst de nachtcultuur in het algemeen en de Utrechtse context van deze visienota, zowel cultureel-maatschappelijk als beleidsmatig

1.1 Begripsbepaling

Cultuur kent geen begin- of eindtijd. Ook in de nacht – of misschien wel *juist* – zoeken creatieven en publiek elkaar op: om muziek te maken, te draaien en te dansen. Hoewel (elektronische) muziek de bindende factor is, is het meer dan dat. Nachtcultuur is een overkoepelend begrip voor het domein waar dj's, kunstenaars, vormgevers, creatieve professionals en publiek samenkomen.

Onder nachtcultuur verstaan we:

- Nachtclubs en muziekpodia met een eigen autonome muziekprogrammering in de nacht, vaak gerelateerd aan elektronische muziek.
- Dancefestivals met een programmering die kenmerkend is voor nachtcultuur.
- De *scene* rondom de nacht: dj's, organisatoren, vormgevers, online radiostations, programmeurs, producenten, technici en bezoekers. In sommige community's, zoals de queer community, vormt de sociale inbedding van de nachtcultuur een belangrijk onderdeel van de identiteit.¹

Dansbars en feestcafés

In deze visie staat de nachtcultuur centraal, zoals hierboven staat omschreven. Daarnaast kent de stad dansbars en feestcafés die weliswaar een belangrijke rol spelen in het Utrechtse uitgaansleven, maar niet onder de definitie vallen. Deze gelegenheden komen in deze visienota zijdelings aan bod, omdat thema's als veiligheid en overlast ook hen aangaan. In dansbars en feestcafés wordt wel gedanst, maar de muziekprogrammering is niet het hoofddoel.

Als het over beide sectoren gaat – nachtcultuur enerzijds en dansbars en feestcafés anderzijds – is de term uitgaansleven van toepassing. Horecagelegenheden die tot laat open zijn, maar waar niet wordt gedanst, zoals kroegen, nachtcafés, shisha-lounges, wijnbars, blijven buiten beschouwing in deze visie. Voor hen geldt het *Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018*. Ook snackbars en winkels die in de nacht open zijn, worden buiten beschouwing gelaten.

Nacht en dag

In de regel vinden dance-evenementen, concerten en feesten die tot de nachtcultuur behoren plaats tussen 22.00 uur en 06.00 uur. Maar ook overdag en in de vroege avond worden feesten en dancefestivals georganiseerd die onder de noemer vallen. De nacht heeft hier op de eerste plaats betekenis als aanduiding voor een cultureel fenomeen en geldt niet als strikte tijdsaanduiding.

¹ De nachtcultuur trekt van oudsher tegencultuur aan: mensen die zich in de gevestigde orde niet thuis voelen, vormen nieuwe subculturen in de nacht. Nachtcultuur is dan ook sterk verweven met bijvoorbeeld mode, activisme, kunst en undergroundstromingen.

1.2 De waarde

Nachtcultuur voegt op verschillende manieren waarde toe aan het leven in de stad: cultureel, sociaal-maatschappelijk en economisch. Het is waarde die ten goede komt aan de samenleving als geheel, maar ook bijdraagt aan persoonlijke groei en welbevinden.

Culturele waarde: ruimte voor experiment en ontdekking

De nacht is voor velen een vrijplaats, waar ruimte is voor experimenteren en ongekennde creativiteit. Sinds het ontstaan van de dancecultuur in de jaren tachtig is die betekenis gebleven, voor zowel makers als publiek. De nacht nodigt uit tot een ander soort interactie en een andere beleving van kunst en cultuur dan overdag. Door de jaren heen is de nachtcultuur uitgegroeid tot een levendige, diverse sector waar zowel professionals als beginnend talent tot hun recht komen en kunnen floreren. Nachtcultuur behelst meer dan (elektronische) muziek; veel subculturen vinden er hun oorsprong. Voor een grote groep bezoekers vormt de nachtcultuur een eerste kennismaking met het Utrechtse culturele leven.

Persoonlijke waarde: mentale gezondheid en een plek om jezelf te kunnen zijn

Het nachtleven brengt mensen samen. Het is een plek om te dansen, samen met vrienden en gelijkgestemden, een plek om grenzen te verleggen en nieuwe mensen ontmoeten. Uit een enquête onder Utrechters bleken dansen, sociale contacten en het vinden van een uitlaatklep de belangrijkste redenen om uit te gaan.² De nachtcultuur vormt voor velen een *safe space*, waar ze wel kunnen zijn, vrij van de normen van de mainstream, wie ze overdag niet kunnen zijn. Clubs doen hun best om bezoekers die vrijheid en veiligheid te kunnen garanderen.

Waarde voor de stad: een aantrekkelijke plek voor iedereen

Het nachtleven geeft kleur aan het leven in de stad. In de rangorde van aantrekkelijkste Nederlandse steden om te wonen staat Utrecht op de tweede plaats, na Amsterdam. Het culturele aanbod is van grote invloed op de aantrekkingskracht – naast de beschikbaarheid van werk, de natuurlijke ligging, de Universiteit Utrecht en de historische binnenstad, blijkt uit onderzoek van Atlas voor Gemeenten 2022³. De nachtcultuur draagt bij aan de werkgelegenheid in de stad en vormt een belangrijke economische motor. De provincie Utrecht is na Stockholm de meest competitieve regio van alle 268 regio's in de EU. Utrecht staat op een gedeelde tweede plaats, samen met Londen. Ook bedrijven vestigen zich hier graag, mede dankzij de stad Utrecht, levendig en creatief, met passende voorzieningen⁴.

1.3 De stand van zaken

Sinds 2010 is het aantal clubs in de stad iets afgenomen. Sommige locaties zijn gestopt met nachtoprogramma, maar er zijn ook nieuwe locaties bijgekomen. Ondertussen is Utrecht een van de snelst groeiende steden van het land. De groei van het aanbod in nachtcultuur blijft hierbij achter.

² Bewonerspanel Nachtcultuur augustus 2022: [Resultaten bewonerspanel Utrecht uitgaansleven | Gemeente Utrecht](#)

³ Onderzoeksflits Atlas voor Gemeenten 2022, Thema Wonen – De positie van Utrecht uitgelicht. Afdeling Onderzoek & Advies, gemeente Utrecht

⁴ Competitiviteit van de regio Utrecht. Onderzoeksflits: de positie van de regio Utrecht in de EU Regional Competitiveness Index 2019. Afdeling Onderzoek, gemeente Utrecht

Ontstaan van de house

Midden jaren tachtig ontstaat de housemuziek in Chicago: een ritmisch georiënteerde, muziekstijl die voortbouwt op disco en gebruikmaakt van synthesizers. De naam house (ook wel 'acid house') is ontleend aan The Warehouse in Chicago, een legendarische club met roots in de zwarte -, latino- en queer-community's. Rond 1987 slaat de house over naar Engeland, waar vooral Manchester en Londen in de ban raken. In Nederland gaat de acceptatie moeizaam. Dj Eddy de Clercq, een voorvechter, draait house in de RoXY in Amsterdam (opgericht in 1987), maar stuit op onbegrip. De zomer van 1988 staat bekend als de 'Summer of Love': de nieuwe muziekcultuur – die liefde en saamhorigheid predikt, al dan niet aangewakkerd door de nieuwe partydrug ecstasy – krijgt steeds meer navolging. In september 1988 vindt op het KNSM-eiland in Amsterdam het eerste illegale housefeest plaats in Nederland. De omslag is definitief.

Uit de housemuziek komen tal van substromingen voort, zoals techno, trance en hardcore. In de jaren negentig heeft 2 Unlimited wereldwijd succes met een mix van topveertigpop en house. Gabber is een authentiek Nederlands fenomeen, afkomstig uit Rotterdam. Langzaam maar zeker ontstaat er een serieuze industrie met gespecialiseerde feestorganisatoren en massale feesten die veel publiek trekken. Nederlandse dj's maken internationaal carrière en worden wereldsterren (Hardwell, Afrojack, Martin Garrix, Armin van Buuren).

Utrecht speelt in die beginjaren een bescheiden rol. Hoewel: uit discotheek Cartouch op de Mariaplaats – in 1972 de eerste discotheek van Nederland; later de plek van restaurant-dancing Stairway to Heaven – komt in 1986 club Escape aan het Leidse Plein in Amsterdam voort. Poppodia Tivoli en de Vrije Vloer organiseren incidenteel housefeesten, maar een structurele voorziening kent de stad niet. Langzaam maar zeker zet de nachtcultuur door op diverse locaties (Sophie's Palace, Fellini, PLF, Winkel van Sinkel). Liefhebbers gaan uit in Amsterdam en Rotterdam, of zelfs Antwerpen of Manchester. De ligging van Utrecht op kleine afstand van Amsterdam, hét centrum van de nachtcultuur, heeft voordelen, maar er gaat ook een remmende werking van uit.

Vandaag de dag kent de nachtcultuur een waaier aan niches en substromingen, waarin de oorspronkelijke uitgangspunten van saamhorigheid en persoonlijke vrijheid misschien niet meer overal terug te vinden zijn, maar zeker nog relevant zijn. De emancipatoire kracht van de nachtcultuur blijft een sterk gegeven.

Huidig aanbod

Anno 2022 kent Utrecht acht clubs en muziekpodia met een clubprogrammering. BASIS, Club Maggy en Club Poema zijn de enige clubs op een vaste locatie die uitsluitend nachtprogrammering hebben. Club WAS. in het Werkspoorgebied is één a twee keer per maand open. Van de poppodia hebben EKKO, De Helling en TivoliVredenburg een uitgebreide nachtprogrammering. Zij verzorgen die deels zelf, of ze vormen de vaste locatie voor feestconcepten van externen die op verschillende locaties in het land neerstrijken. Bassment op de Voorstraat is een evenementenlocatie zonder eigen programma, die gehuurd kan worden voor openbare en besloten feesten.

Incidenteel aanbod

Er zijn ook gelegenheden in de stad die af en toe nachtprogrammering hebben, zoals cultureel centrum ACU, oefenstudio en poppodium dB's, cultureel café Klein Berlijn en stadsstrand SOIA. Dansbars Stathe en Back & Fourth zijn open vanaf vroeg in de avond en bieden daarna dansprogramma in de nacht. Feestcafés zoals De Vrienden, de Jansbar en café Otje richten zich voornamelijk op studenten, net als studentendiscotheek Woolloomooloo. De afgelopen jaren heeft de pop-uplocatie een hoge vlucht genomen. Op plekken als De Nijverheid, Nar Café der Kunsten en de Zware Jongens wordt regelmatig in de nacht geprogrammeerd. Tenslotte zijn er in de stad evenementenlocaties zoals de Jaarbeurs waar uiteenlopende feesten worden georganiseerd.

Leeftijdscategorie 18-35

Naar verwachting groeit het aantal Utrechters tussen de 18 en 35 jaar van een kleine 125.000 in 2022 naar een kleine 155.000 in 2040⁵. Dat is een toename van bijna 25 procent. Dit is de leeftijdsgroep die het meest gebruikmaakt van het uitgaansleven. Daarmee is niet gezegd dat de nachtcultuur is voorbehouden aan jongeren. Ook ouderen, van wie sommigen zijn opgegroeid met de dancecultuur, bezoeken clubs en dance-evenementen.

Nachtoverleg

In 2020 is het onderzoeksrapport *Untz untz untz. Clubcultuur in Utrecht*⁶ gepubliceerd, een inventarisatie van wensen en knelpunten binnen de sector. Daaruit kwam een sterke behoefte naar voren aan enerzijds meer contact (onderling en met de gemeente) en anderzijds een duurzame visie voor de stad. Dit resulteerde begin 2021 in het Nachtoverleg. Betrokkenen komen tweemaandelijks bij elkaar om over actuele thema's te praten, zoals veilig uitgaan, diversiteit en inclusie, personeel en bedrijfsvoering en ruimte en omgeving. Het overleg wordt geleid door een coördinator die verantwoordelijk is voor de agenda, de algehele voortgang en de communicatie met de gemeente.

Het Nachtoverleg vormt de verbindende schakel tussen de Gemeente Utrecht en de nachtsector. Het voorziet in kennisdeling en -uitbreiding en initieert en coördineert lobbyactiviteiten. Voor de gemeente functioneert het overleg als vraagbaak en aanspreekpunt, andersom weet het Nachtoverleg de gemeente ook op eigen initiatief te vinden. Bij het Nachtoverleg zijn onder meer aangesloten: ACU, BASIS, Bassment, Club Poema, De Helling, EKKO, TivoliVredenburg, WAS. (Elevation Events) en de Beurs. Online radiostation Stranded FM, dat een belangrijke functie op het gebied van experiment en talentontwikkeling binnen de Utrechtse nachtcultuur heeft, schuift ook regelmatig aan. Derden worden incidenteel uitgenodigd, wanneer de omstandigheden erom vragen.

1.4 Gemeentebeleid

Een grote stad als Utrecht kan niet zonder een visie op nachtcultuur. Deze overtuiging heeft geleid tot de volgende paragraaf in het Coalitieakkoord Utrecht 2022-2026 *Investeren in Utrecht: kiezen voor gelijke kansen, betaalbaar wonen en klimaat*:

⁵ Utrecht Monitor 2022 ([Bevolkingsontwikkeling](#) | [Utrecht Monitor \(schaduw\)](#) ([utrecht-monitor.nl](#)))

⁶ Door Vera Vaessen, als afstudeeronderzoek in opdracht de Gemeente Utrecht & Universiteit Utrecht

‘Een bruisende nachtcultuur is belangrijk voor een grote stad als Utrecht. Denk bijvoorbeeld aan podia voor nieuwe bands en een levendige Utrechtse dance-scene. Om dit naar een hoger niveau te tillen stellen we een Utrechtse Nachtvisie op. Daarmee maken we nachtcultuur een serieus onderdeel van de cultuursector. Samen met het Nachtoverleg en bewoners wordt gezocht naar geschikte locaties voor nachtcultuur en wordt gekeken hoe we ruimte kunnen bieden voor talent en experiment.’

Nu, met deze nota, is de Nachtvisie een feit. Daarmee is de basis gelegd voor een gezonde toekomst voor de Utrechtse nachtcultuur en een uitgangspunt geformuleerd voor nachtcultuurbeleid in de komende jaren. Het nachtcultuurbeleid vloeit voort uit bestaand beleid. Het bouwt voort op de ruimtelijke koers van de stad, vastgelegd in *Gezond stedelijk leven voor iedereen, RSU 2040* (2019), en de *Cultuurnota Kunst Kleurt De Stad* (2019). Een levendige, creatieve nachtcultuur vormt niet alleen een serieus onderdeel van de cultuursector, maar is ook van essentieel belang voor het welzijn van de inwoners en het leefklimaat in het algemeen.

Gezond stedelijk leven

In ‘RSU 2040’ is de ruimtelijke koers van de stad beschreven. Leefbaarheid – een gezond stedelijk leven voor iedereen – staat hierin voorop. De rol van nachtcultuur is evident; nachtcultuur geeft bezoekers een uitlaatklep, brengt mensen samen, geeft gelegenheid tot experiment en zelfontplooiing, en laat mensen kennismaken met muziek en kunst. In een stad waarin de beschikbare ruimte beperkt is en het inwonersaantal verder toeneemt, zijn dergelijke voorzieningen noodzakelijk.

Utrecht hanteert een ‘barcode’ in het ruimtelijk beleid: een formule voor de inrichting van de ruimte. Culturele voorzieningen, zowel op stedelijk niveau als op wijkniveau, maken standaard deel uit van die barcode. In de *Uitvoeringsnota huisvesting culturele en creatieve sector* zijn doelen, mogelijkheden en wensen (zoals meer broedplaatsen, meer programma op bijzondere locaties) voor de huisvesting van de sector concreet uitgewerkt. Samen met andere gemeenten, de provincie en het Rijk werkt Utrecht aan de culturele stedelijke regio. In het regioprofiel *Eeuwig Jong* zijn ambities vastgelegd voor de regionale invulling van ruimte voor makers, innovatie, educatie en talenthubs.

Kunst Kleurt De Stad

De Utrechtse Cultuurvisie steunt op vier pijlers: 1. een pluriform aanbod, 2. een inclusieve cultuursector, 3. het stimuleren van creatief vermogen, 4. ontwikkelruimte. Op basis van deze pijlers hebben de Utrechtse culturele instellingen voor de periode 2021-2024 hun toekomstplannen vormgegeven. Een visitatiecommissie stelde in een analyse van de cultuurnotaperiode 2017-2020 vast dat het aandeel van de nachtcultuur nog te marginaal was in het gemeentebestuur. Uit het *Visitatierapport Cultuurnota 2017-2020*: ‘Daarnaast zien wij het belang van een nog bruisender cultureel nachtklimaat. Het Utrechtse nachtleven lijkt als het gaat om aanbod en locaties buiten de singel achter te blijven ten opzichte van andere grote steden. Terwijl een experimenteel en spannend nachtaanbod onontbeerlijk is voor een inclusieve culturele metropool.’

Die achterstand willen we inlopen. Een levendige nachtcultuur draagt per definitie bij aan een inclusieve, pluriforme cultuursector waar ruimte is voor experiment en jong talent de kans krijgt zich te ontwikkelen. Nachtcultuur vormt bovendien voor veel jongvolwassenen de eerste kennismaking met kunst en cultuur.

Nachtvisie 2022

Met deze Nachtvisie geven we de nachtcultuur, het uitgaansleven en de culturele sector in Utrecht een nieuwe impuls. We willen de middelen en instrumenten waarmee de gemeente werkt toegankelijker maken, tijdelijke regelingen ontwikkelen, adviseren bij het vinden van nieuwe locaties en de sector beter zichtbaar maken. De rol van de gemeente is ondersteunend en faciliterend. We willen dat de nachtcultuur een vanzelfsprekend thema in het gemeentebestuur wordt.

We onderscheiden de volgende fases:

- In het coalitieakkoord 2022-2026 is budget vrijgemaakt voor nachtcultuur in het algemeen en een gemeentelijke visie daarop.
- De komende jaren werken we aan de ambities zoals geformuleerd in deze nota.
- In 2025 volgt een evaluatie van gebruikte instrumenten en regelingen; welke komen bijvoorbeeld in aanmerking als structurele maatregel?
- De periode 2026-2030 staat in het teken van het verder inbedden van de nachtcultuur in het algehele gemeentebestuur. We willen dat de nachtvisie een natuurlijk en integraal onderdeel wordt van de afdelingen Cultuur, Economische Zaken, Openbare orde & Veiligheid, Vergunningen, Toezicht & handhaving en Volksgezondheid.

1.5 Nachtvisie 2030

Utrecht wil uitgroeien tot een inclusieve culturele metropool. Nachtcultuur is een belangrijk en aantrekkelijk aspect van die metropool en maakt er op een vanzelfsprekende manier deel van uit. Met deze Nachtvisie leggen de gemeente en de Utrechtse nachtcultuursector een stevige basis voor verbreding en verdieping van de nachtcultuur in de stad. De nachtcultuur zal de komende jaren verder aan belang, impact, zichtbaarheid, creativiteit en belangstelling winnen. Daar zijn we van overtuigd. De stad heeft er behoefte aan en er is voldoende potentie en talent aanwezig in Utrecht om deze toekomstvisie vorm te geven. Het is aan de gemeente om de juiste omstandigheden te creëren. Waar nodig nemen wij een sturende rol op ons.

In 2030 is nachtcultuur een vanzelfsprekend onderdeel van de Utrechtse culturele sector. Het aanbod is goed zichtbaar in de stad en daarbuiten. De sector heeft zich verenigd en onderhoudt contact met de gemeente via korte lijnen. Het nachtcultuurbeleid is van toepassing op nachtcultuur in de hele stad en niet alleen in de binnenstad.

In 2030 vormt het nachtculturaanbod in de stad een reële afspiegeling van de bevolkingssamenstelling. Voor uiteenlopende doelgroepen en leeftijden is er aanbod, en er is ook voor de behoeften van jongeren onder de 18 jaar. Jonge makers en organisatoren vinden bij de gemeente een welwillend oor voor hun ideeën; voor hen is er voldoende ruimte om een feest of een evenement te organiseren.

In 2030 zijn het aantal plekken voor nachtcultuur uitgebreid en beter verspreid over de stad. De variëteit is toegenomen en de nachtcultuur is als geheel aanzienlijk gegroeid. Voor jonge creatieven is het aantrekkelijk om in Utrecht te blijven of naar Utrecht te komen. Clubs verschillen niet alleen in signatuur, sfeer en doelgroep, maar ook in omvang. In gebiedsontwikkeling is nachtcultuur structureel een punt van aandacht.

In 2030 bestaat er een beter evenwicht tussen leefbaarheid en levendigheid in de stad. Dankzij locatieprofielen en gebiedsprofielen zijn de behoeften van verschillende belanghebbenden beter op elkaar afgestemd. Niemand hoeft voor onaangename verrassingen komen te staan bij herinrichting en gebiedsontwikkeling. Een levendige stad en een prettige woonomgeving kunnen dus goed samengaan.

Hoofdstuk 2 Makers (Aanbod)

In dit hoofdstuk ligt de focus op de makers: dj's en andere creatieven, organisatoren, clubs en podia

In de nachtcultuur zijn veel creatieve professionals aan het werk: jong talent en gevestigde namen. Zij vormen met elkaar een levendige scene. In een dynamische wisselwerking tussen makers, organisatoren, locaties en publiek krijgt het nachtculturaanbod vorm. Makers moeten de ruimte hebben om te leren en te experimenteren en vervolgens door te groeien, te floreren en te excelleren. Een voorwaarde voor professionele en creatieve groei zijn goede voorzieningen. Op dit moment is het aanbod in de stad nog te beperkt.

2.1 Creatieven

Opleidingen

Utrecht heeft veel creatieve opleidingen, zowel op mbo- als hbo-niveau. Sommige richtingen zijn rechtstreeks verwant aan de nachtcultuur, zoals Artiest Muzikant Dance Producer van de Herman Brood Academie (HBA) en Composition Electronic Music aan de Hogeschool voor de kunsten Utrecht (HKU). Andere hebben indirect te maken met nachtcultuur, zoals Music Management (HKU) en Podium- en Evenemententechniek aan het Creative College van ROC Midden Nederland. De opleidingen trekken studenten uit het hele land. Wij zijn daar trots op. Maar een deel van hen vertrekt ook weer, deels omdat zij elders betere omstandigheden zien om zich te ontwikkelen. We willen een stad zijn waar creatieve studenten niet alleen studeren, maar ook blijven wonen en aan hun carrière kunnen werken. Dat kan met de juiste faciliteiten: locaties om te experimenteren en een levendige scene als inspiratiebron.

Workshops en radiostations

Ook buiten de opleidingen om zijn veel Utrechters actief als dj of danceproducer, of ze koesteren de wens dat te doen. Instellingen als EKKO, DUMS, Birdcage, jongerencultuurhuis BOKS en EQ030 bieden dj-lessen en -workshops aan voor amateurs. Ook hier komt talent bovendien. Beginnende dj's en producers moeten de kans hebben zich te ontplooiën. Dit kan bijvoorbeeld op kleinere stages op festivals of op vroege tijdslots tijdens een clubavond. Online radiozenders als Stranded FM en Birdcage geven jonge talenten de kans om sets te draaien. Zij vormen een belangrijke katalysator in de nachtsector. Ook labels vormen een spil in het nachtcircuit. De Utrechtse dj Carista richtte United Identities op: een label, community, radioprogramma en springplank voor nieuw talent in de elektronische muziek. Voor een rijke nachtcultuur zijn zulke initiatieven onmisbaar. Met wat extra stimulans hopen meer makers aan te moedigen tot vergelijkbare stappen.

Visuals en grafische kunst

De nachtcultuur vormt ook een voedingsbodem voor andersoortige creatieve beroepen. Veejays verzorgen visuals voor clubnachten, fotografen maken vliegrepen op festivals en vormgevers ontwikkelen artwork voor clubconcepten. Bij de analoge printstudio Kapitaal werken bijvoorbeeld grafisch kunstenaars aan artwork gerelateerd aan de nachtcultuur. In broedplaatsen als de Vechtclub XL, het Hof van Cartesius en de Havenloods komen creatieven uit allerlei sectoren samen. Kruisbestuiving vindt hier plaats rondom festivals en nachtevenementen. Utrechtse festivals als Soenda, By the Creek, Lief! en Smeerboel hebben hun wortels in de stad. Ze bieden Utrechtse makers en creatieve professionals een podium zowel voor als achter de schermen. Ook voor (aankomende) productieleders, geluids- en lichttechnici en stagemanagers biedt de nacht een opstap naar werk en een vruchtbaar netwerk. Zij floreren allemaal bij betere voorzieningen.

Knelpunt: Voor de nieuwe lichting zijn de mogelijkheden in de stad om ervaring op te doen beperkt.

Kans: Door het diverse aanbod aan (creatieve) opleidingen is de voedingsbodem voor talent groot.

Ambities: We willen de experimenteer- en doorgroeiruimte in de stad versterken en zo het aanbod uitbreiden. Dit doen we onder meer door actief op zoek te gaan naar meer ruimte voor de nachtcultuur.

Doorklik naar Hoofdstuk 6

2.2 Organisatoren

Feesten waar verschillende dj's onder de vlag van een feestconcept draaien, vormen een belangrijk onderdeel van de nachtcultuur. Trekpleister voor de bezoeker zijn niet alleen de namen van de dj's, maar ook de merknaam – van zeg, Vunzige Deuntjes in TivoliVredenburg of Freaky Dancing in EKKO – en de muziekstijl die daarbij hoort. Elevation Events is een grote organisator die meerdere concepten aanbiedt in Utrecht. Daarnaast zijn er kleinere organisatoren actief zoals La Casette, Disko Disko en Yallah! Yallah!. Voor publiek en dj's zijn zulke feesten in de stad van groot belang. Zoals beginnende dj's een plek moeten zien te veroveren op het podium, zo geldt dat ook voor jonge organisaties die nieuwe concepten lanceren. In het 'ecosysteem' van feestenaanbod vormen zij als het ware de humuslaag, met opties om door te groeien en de overstap te maken naar de gevestigde orde. Aanwas van onderop staat garant voor een divers, dynamisch aanbod in de stad.

Vergunningen

Een organisator heeft een evenementenvergunning nodig voor feesten en festivals in de buitenlucht en voor feesten binnen met meer dan tweeduizend bezoekers. Die regel kan een onneembare drempel opwerpen: niet alleen gaat de kost voor de baat uit, het vergunningsproces is ook complex. Er zijn commerciële partijen die helpen bij dat proces, maar niet elke organisatie kan zich professionele hulp veroorloven. Bovendien is geschikte en beschikbare ruimte schaars in en om de stad. Dit heeft tot gevolg dat het lokale festivallandschap al lange tijd uit dezelfde (gevestigde) partijen bestaat. Zij kunnen het risico wel dragen en kennen de weg binnen de gemeente.

Knelpunt: Voor nieuwe organisatoren is het lastig om een evenementenvergunning te krijgen, met stagnatie en gebrek van diversiteit in het aanbod als gevolg.

Kans: Deze Nachtvisie biedt een kans om te werken aan de toegankelijkheid van de vergunningverlening.

Ambitie: We willen de doorstroom in de nachtcultuur stimuleren en meer variatie bewerkstelligen in het aanbod. Dit doen we onder meer door een nachtspreekuur in het leven te roepen. Hier kunnen organisaties bijvoorbeeld advies inwinnen over onder andere het verkrijgen van evenementenvergunningen of de juiste horecavergunning voor de locatie.

Doorklik

2.3 Clubs en podia

Het clublandschap is de afgelopen jaren ingrijpend veranderd, onder meer door de opkomst en het succes van de festivalcultuur. Ook het verhogen van de minimumleeftijd voor alcohol en het rookverbod zijn van invloed geweest op het uitgaansleven. In Utrecht heeft de opening van TivoliVredenburg in 2014 een aanzienlijke verschuiving teweeggebracht. Waar Tivoli Oudegracht op de eerste plaats een podium was voor alternatieve popmuziek, bedient TivoliVredenburg vele doelgroepen tegelijk onder één dak. De verschillende zalen in het nieuwe pand nodigen uit tot een uitgebreid nachtprogramma waarin uiteenlopende genres aan bod komen: van drum'n bass tot dabke nights. Het rijke aanbod gaat hand in hand met een zekere verschraling elders in de stad. Dit doet niets af aan het feit dat Utrecht nog steeds een redelijk uitgebreid uitgaansaanbod heeft, van dansbars en feestcafés tot drukbezochte feestconcepten. Utrechtse clubs en muziekpodia met nachtprogrammering proberen hun aanbod zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Deze collegiale houding kenmerkt het veld van Utrecht.

Zichtbaarheid

Utrecht staat bekend om de rijke muziekcultuur, van het Festival Oude Muziek tot Le Guess Who?, maar de nachtcultuur blijft enigszins onder de radar. Dat is zonde, want er gebeurt genoeg interessants. Sinds jaar en dag is het Utrechtse culturele aanbod te vinden in de gratis Uitkrant en op de website www.uitagendautrecht.nl. Utrecht Marketing is verantwoordelijk voor de Uitagenda en houdt zich bezig met promotie van het aanbod in onze stad. De nachtcultuur is echter geen onderdeel van de Uitagenda.

Knelpunt: Het aantal clubs en muziekpodia met nachtprogrammering is niet alleen beperkt, het aanbod is slecht zichtbaar.

Kans: In het kader van Utrecht900 is het platform NOX030 opgericht (www.NOX030.nl). De website geeft een overzicht van nachtcultuur in de stad. De mogelijkheden van het platform kunnen verder worden uitgebreid.

Ambitie: We willen de zichtbaarheid in de stad verder vergroten. Dit doen we door samen met Utrecht Marketing en online nachtplatform NOX030 te onderzoeken hoe dat het best kan.

Doorklik

Hoofdstuk 3 Bezoekers

In dit hoofdstuk ligt de focus op het publiek: het belang van een divers aanbod en van veiligheid, op straat en in de persoonlijke belevingssfeer

We vinden het belangrijk dat alle Utrechters, ongeacht de buurt waar ze wonen, hun economische status, gender, culturele achtergrond of fysieke beperking, nachtcultuur kunnen bezoeken. Er moet dus aanbod zijn voor iedereen. We willen ook dat de bezoekers veilig uit kunnen gaan.

3.1 Een plek voor iedereen

Een inclusieve stad

Utrecht is de vierde stad van het land. De bevolkingssamenstelling is divers: een bonte mix leeftijden, culturele achtergronden, genders en smaken en voorkeuren. De nachtcultuur is voortgekomen uit de underground en is daarmee van oudsher een plek om te ontsnappen aan de mainstreamcultuur en een veilige plek voor ondervertegenwoordigde groepen. Dat aspect is nog altijd relevant, hoewel de nachtcultuur zelf intussen ook deel uitmaakt van de gevestigde orde.

Feesten en clubs voor iedereen

Zo divers als de dancemuziek is, zo divers zijn de feesten die ofwel in het teken van een subgenre staan ofwel zich op specifieke doelgroepen richten. De Utrechtse LHBTQIA+-organisatie PANN organiseert al tientallen jaren feesten voor jonge queers. PANN-feesten zijn vooral voor jongeren tussen de 18 en 25 jaar. Net zo belangrijk voor de Utrechtse queer scene zijn de feesten van Rubber en Cruise Control. Tijdens Dabke Nights en Yallah! Yallah!, waar Arabische muziek wordt gedraaid, staat het samenbrengen van verschillende culturen centraal. Liefhebbers van drum 'n bass kunnen terecht op Blackout. Collectief La Casette bedient een jong hiphoppubliek. Voor mensen met een gehoorbeperking is er het zintuigprikkelende festival Sencity. Inclusiviteit staat bij veel nachtlocaties hoog in het vaandel. Club WAS. hanteert strikte huisregels op dit gebied en checkt of bezoekers zich daaraan houden. Sommige clubs zijn gespecialiseerd zoals feesten dat zijn. Club Maggy is dé urban club van Utrecht, voor liefhebbers van hiphop, r&b en reggaetown. Club Basis richt zich vooral op technofans. TivoliVredenburg, EKKO en De Helling hebben een divers programma met uitgesproken accenten. Voor de alternatievere *scene* worden feesten georganiseerd in onder andere de Nar.

Wie zich onderdompelt in het uitgaansleven treft doorgaans geen realistische afspiegeling van de inwoners van de stad aan. Het Utrechtse uitgaansleven wordt vaak als 'studentikoos' getypeerd⁷. Veel kroegen richten zich op hbo- en universitaire studenten. Mbo-studenten en Utrechters met een bi-culturele achtergrond zijn minder vaak te vinden in kroegen, danscafés en clubs. Het gebrek aan diversiteit is in het bewonerspanel over nachtcultuur veelvuldig aan bod gekomen.⁸

Er zijn verschillende oorzaken aan te wijzen voor het gebrek aan diversiteit. Eén daarvan is de betaalbaarheid van danscafé- en clubbezoek. Onder invloed van de inflatie zijn zowel de entreprijzen als de prijzen van consumpties flink gestegen. Dat maakt dat het aanbod sowieso minder toegankelijk wordt. Bovendien spreekt het huidige aanbod niet iedereen in gelijke mate aan. Dat is niet erg, smaken verschillen tenslotte, maar het is wel kwalijk dat er voor sommige doelgroepen geen of nauwelijks aanbod is.

Sommige Utrechters organiseren hun eigen alternatieve uitgaansgelegenheden. Deels omdat ze die spannender vinden dan het reguliere aanbod en deels uit noodzaak, bijvoorbeeld omdat hun geloofsovertuiging botst met de heersende zeden en/of alcoholgebruik. Deze doelgroep spreekt vaker thuis af of gaat naar speciale avonden in buurtcultuurhuizen.

⁷ Resultaten bewonerspanel nachtcultuur 2022, antwoorden open vraag V11

⁸ Resultaten bewonerspanel nachtcultuur 2022, antwoorden open vraag V11

Knelpunt: Niet alleen het uitgaansaanbod is weinig divers, het geldt ook voor het publiek dat er gebruik van maakt.

Kansen: Door in jong talent te investeren, het vergunningensysteem en de subsidieregelingen toegankelijker te maken en te helpen bij het vinden van nieuwe locaties kan de gemeente bijdragen aan een breder aanbod waarin meer mensen zich kunnen herkennen.

Ambitie: We willen de diversiteit van de nachtcultuur stimuleren en meer in lijn brengen met de bevolkingssamenstelling van de stad. Dit doen we onder meer door een Nachtspreekuur in het leven te roepen.

Resultaten bewonerspanel

Van maandag 22 augustus tot en met zondag 4 september 2022 heeft afdeling Onderzoek & Advies een peiling gehouden over het uitgaansleven en de nachtcultuur in Utrecht. De peiling is door 6.761 mensen ingevuld. Ruim tweederde van de respondenten zegt sinds de heropening na corona (februari 2022) wel eens uit te gaan. Kroegen (71 procent), muziekpodia met nachtprogrammering (52 procent) en nachtclubs (48 procent) zijn de locaties die het meest worden bezocht. Over het aanbod van kroegen is men het meest tevreden (70 procent). Ook over het aanbod van muziekpodia met nachtprogrammering is men tevreden (48 procent). Over het aanbod nachtclubs is slechts 19 procent tevreden, tegenover 39 procent die ontevreden is.

Hoewel men de kwaliteit van nachtcultuur als 'goed' bestempelt (57 procent) is men over de hoeveelheid locaties ontevreden (57 procent). Van de respondenten is 44 procent het oneens met de stelling dat het aanbod van nachtcultuurlocaties (clubs, podia, etc.) veelzijdig is. De respondenten zijn het met name (zeer) eens met de stelling dat clubs en podia makkelijk te bereiken zijn (90 procent). Ook geeft 82 procent van de respondenten aan dat de locaties van de clubs/podia/feesten goed toegankelijk zijn. 77 procent van de respondenten voelt zich veilig tijdens het uitgaan en 75 procent voelt zich welkom op clubs/podia/feesten.

Op de stelling over informatievoorziening zijn de meningen verdeeld: 32 procent vindt dat er voldoende informatie te vinden is over nachtcultuur in Utrecht, een derde is het hier niet mee eens. 'Dansen/feesten' en 'sociale contacten' worden verreweg het meest genoemd als reden om uit te gaan. Ook 'uitlaatklep' komt vaak terug. De Utrechtse nachtcultuur wordt gezien als 'gezellig' (55 procent) maar ook als 'eenzijdig' (44 procent). 'Gemoedelijk', 'braaf' en 'toegankelijk' komen ook vaak terug. Op de afsluitende open vraag over wat er in de stad ontbreekt, heeft maar liefst een derde gereageerd (2.182 open antwoorden). Het meest genoemd wordt het gebrek aan clubs, het gebrek aan diversiteit en de behoefte aan aanbod voor specifieke leeftijdsgroepen. Dat geldt zowel voor aanbod onder de 18 jaar, tussen de 18 en 21 jaar en voor 25 jaar en ouder.

Deurbeleid

De meeste clubs, dansbars en feestcafés werken met een deurbeleid. Ze maken vaak gebruik van expliciete huisregels ten behoeve van een veilige en tolerante omgeving voor iedereen: bezoekers en medewerkers. Portiers aan de deur hebben een belangrijke rol als beschermers van de *safe space*. Op basis van de huisregels en de drukte kunnen zij besluiten of zij mensen binnenlaten. Maar een deurbeleid kan ook leiden tot discriminatie of een gevoel van uitsluiting.

Om misstanden te voorkomen, is het Panel Deurbeleid Utrecht opgericht: een samenwerking tussen de Gemeente Utrecht, de politie, Koninklijke Horeca Nederland en art. 1 Midden Nederland. Mensen die vinden dat ze onterecht zijn geweigerd in een Utrechtse horecagelegenheid, kunnen dit melden bij Panel Deurbeleid. Het panel organiseert bemiddelingsgesprekken en helpt desgewenst bij het opstellen en controleren van huisregels.

Panel Deurbeleid Utrecht is onderdeel van de gemeentelijke aanpak Veilig Uitgaan, net zoals het portiersoverleg, waarin de portiers van de uitgaansgelegenheden in de binnenstad elkaar regelmatig treffen. Veilig Uitgaan richt zich op de binnenstad, terwijl steeds meer uitgaansgelegenheden zich buiten de binnenstad bevinden. Voor hen zijn de meeste veiligheidsthema's net zo relevant.

Knelpunt: Gemeentebestuur op het gebied van veilig uitgaan richt zich hoofdzakelijk op de binnenstad, terwijl er steeds meer uitgaanslocaties buiten de binnenstad ontstaan.

Kansen: We onderzoeken of we het portiersoverleg het convenant Veilig Uitgaan en het panel deurbeleid kunnen uitbreiden naar andere delen van de stad.

Ambities: We willen dat Utrechters overal in de stad veilig kunnen uitgaan. We willen dat clubs, podia en evenementen, waar dan ook in de stad, gebruik kunnen maken van voorzieningen op dat gebied.

Safe space

Veel clubs, feesten en evenementen treffen al maatregelen om ongewenst gedrag te voorkomen. Er zijn bijvoorbeeld hosts, die duidelijk herkenbaar zijn en aanspreekbaar zijn bij problemen. Zo werken zij ook binnendeurs aan een veilige omgeving. Clubs lopen voorop met deze trends. Met een training als Safer Clubbing van organisatie Sex Matters kunnen clubs hun werkwijze op het gebied van grensoverschrijdend gedrag verder aanscherpen.

Leeftijd

Voor de jonge doelgroep zijn er nauwelijks uitgaansgelegenheden meer in de stad sinds de leeftijdsgrens voor alcohol is verhoogd van 16 naar 18 jaar. Sommige uitgaansgelegenheden hanteren een minimum-entreeleeftijd van 18 jaar, andere richten zich op een publiek vanaf 21 jaar en ouder. Voorheen was er jongerendiscotheek Brothers in Bunnik, maar die ging in 2022 dicht. Ook in Bassment zijn er nauwelijks feesten meer voor de leeftijdsgroep vanaf 16 jaar: feesten waar geen alcohol wordt geschonken, zijn niet rendabel voor de verhuur. Bovendien is de handhaving op het alcoholverbod intensief en kostbaar. En ook voor PANN, die voorheen in TivoliVredenburg besloten feesten organiseerde voor de doelgroep, werden de kosten te hoog. Een aantal jongerenhuiskamers in de wijk organiseren wel aanbod voor jongeren, zoals tienerdisco's of meidenavonden.

Recent verscheen het rapport *De staat van de Utrechtse Jeugd*. Daaruit blijkt dat de sociaal-emotionele ontwikkeling van jongeren tijdens corona op veel fronten vertraging heeft opgelopen⁹.

Zij hebben weinig contact gehad met leeftijdsgenoten en hebben nauwelijks kunnen experimenteren. Ook voor de jonge doelgroep heeft uitgaan een vormende waarde. Onder de titel 'disconnected' is in 2015 de haalbaarheid van alcoholvrije feesten voor jongeren tussen de 16 en 18 jaar onderzocht. Het was een initiatief van jongeren, horeca, politie, Victas en de gemeente Utrecht.

⁹ De Staat van de Utrechtse Jeugd, 2022

Destijds bleek de controle op 'indrinken' (blaastesten bij de ingang) een heikel punt en niet waterdicht. Zoveel jaar later – destijds was de leeftijdsgrens net verhoogd – verdient het onderwerp opnieuw de aandacht.

Knelpunt: Er is nauwelijks aanbod voor jong publiek.

Kans: Veel organisaties die in de nacht programmeren, zeggen om financiële redenen niet voor de doelgroep te kunnen programmeren. Subsidie kan verlichting geven.

Ambitie: We voeren gesprekken met jongeren over hun uitgaansbehoeften. Op basis hiervan treffen we maatregelen, al dan niet structureel, bijvoorbeeld op het gebied van subsidies.

3.2 Veilig uitgaan

Convenant veilig uitgaan & UIT-team

Utrecht werkt sinds 2003 met convenanten Veilig Uitgaan. Daarin zijn afspraken vastgelegd over thema's die bijdragen aan een veilig uitgaansklimaat, zoals veiligheid op straat en preventie van schadelijk middelengebruik. De politie in Utrecht werkt op donderdag, vrijdag en zaterdagavond met het UIT-team (Uitgaansinterventieteam). Dit team surveilleert tijdens uitgaansavonden in de binnenstad, werkt nauw samen met de horecabeveiligers en -ondernemers en is snel oproepbaar via een speciaal telefoonnummer. Eens per zes weken is er binnen de werkgroep Veilig Uitgaan overleg tussen de politie, gemeente en de horeca. Uitgaansgelegenheden ervaren de laagdrempeligheid van het team als zeer prettig.

Uitgaansgelegenheden buiten de binnenstad – waar het UIT-team niet opereert – hebben vooralsnog geen problemen op het gebied van veiligheid. Daarmee is niet gezegd dat de gemeente niet ook hier een vinger aan de pols houdt. Met de Fietsenbond is er contact over veilige fietsroutes van en naar locaties.

Knelpunt: Beleid van de gemeente op het gebied van veiligheid richt zich hoofdzakelijk op de binnenstad, terwijl er steeds meer locaties buiten de binnenstad ontstaan.

Kansen: Uitgaansgelegenheden buiten de binnenstad kunnen aansluiten bij de bestaande overleggen in de binnenstad.

Ambitie: We willen de veiligheid van uitgaansgelegenheden buiten de binnenstad versterken. Dat doen we onder meer door hen te betrekken bij het portiersoverleg en het Panel Deurbeleid.

3.3 Gezondheid

Het belang van uitgaan voor de mentale en fysieke gezondheid staat buiten kijf. Mensen willen kunnen ontsnappen aan de dagelijkse verplichtingen. Nachtcultuur geeft hun de gelegenheid om te ontspannen, plezier te maken en uit de band te springen. Die behoefte gaat gepaard met middelengebruik, hetgeen gezondheidsrisico's met zich meebrengt. Jongeren en jongvolwassenen die uitgaan, gebruiken aanzienlijk meer alcohol en drugs dan anderen. Zij vormen een risicogroep wat betreft combi- en binge-gebruik. Tegelijkertijd blijkt uit onderzoek dat velen zonder al te veel problemen met alcohol en drugs kunnen omgaan¹⁰.

¹⁰ Het Grote uitgaansonderzoek Trimbos 2020

Mentale gezondheid

De leeftijdsgroep 18-25 jaar heeft het meest te lijden gehad van de lockdowns tijdens de coronacrisis, blijkt uit onderzoek van het RIVM en de GGD. Sombere gevoelens en eenzaamheid kwamen veel voor bij jonge mensen, voornamelijk bij jonge vrouwen in een stedelijke omgeving. Het gebrek aan sociale contacten en mogelijkheden om iets te ondernemen waren de belangrijkste oorzaken¹¹.

Gezond stedelijk leven voor iedereen in Utrecht is een belangrijk uitgangspunt in het gemeentebestuur. We hechten aan de fysieke en de mentale gezondheid van de inwoners van de stad. De coronacrisis heeft met name de aandacht voor de mentale gezondheid van jongeren vergroot. Sociale contacten zijn van cruciaal belang en cultuur heeft daarin een essentieel aandeel. Voor veel jongeren is het uitgaansleven – en vooral de nachtcultuur – niet los te zien van het sociale bestaan. Daar is ruimte om jezelf te zijn, te experimenteren, te dansen, plezier te hebben met vrienden, en nieuwe mensen en nieuwe muziek te ontdekken.

Middelengebruik

Uitgaan en middelengebruik zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden; met name alcohol, cannabis, ecstasy, cocaïne en amfetamine zijn favoriet in de nachtcultuur. De afgelopen jaren is het gebruik van sterke drank en harddrugs in de privésfeer (tijdens huisfeestjes) toegenomen. Of middelengebruik tot gezondheidsproblemen leidt, is afhankelijk van meerdere factoren. De gemeente wil de risico's beperken. Dat gebeurt met preventieprogramma's van Jellinek, gericht op informatie voor bezoekers, trainingen voor het personeel en het preventie- en handhavingplan alcohol

Gehoorschade

Gehoorschade kan een neveneffect zijn van uitgaan. Steeds meer jongeren ondervinden tijdelijke of blijvende gehoorschade door harde muziek. De meeste clubs wijzen standaard op het belang van oordoppen en bieden gehoorbescherming aan.

Drugs & alcohol in het coalitieakkoord 2022-2026

We hebben een realistische kijk op drugs. Volksgezondheid staat centraal in het drugsbeleid waarin regulering en legalisering hand in hand gaan. Dat doen we zonder de ogen te sluiten voor de problematische kanten van drugsgebruik zoals gezondheidsrisico's en drugsgerelateerde criminaliteit – een probleem waarover de partijen in de driehoek (burgemeester, Openbaar Ministerie en politie) zich buigen.

- We zoeken de balans tussen ruimte om te experimenteren met legalisering, een mogelijke regulering van de keten en het voorkomen van misbruik, verslaving en criminaliteit.
- We ontwikkelen samen met deskundige partners informatie gericht op preventie van problematisch alcohol- en middelengebruik en gokken voor alle leeftijdsgroepen (jeugd en ouders, volwassenen en jongvolwassenen). We bieden passende zorg voor mensen met acute of chronische verslavingsproblemen.
- We willen als stad een rol vervullen in het landelijke experiment 'gesloten coffeeshopketen' om te onderzoeken of legale levering, inkoop en verkoop van cannabis mogelijk is. De Rijksoverheid stelt een aantal eisen aan gemeenten om mee te kunnen doen aan het wietexperiment. Het overleg met Utrechtse coffeeshophouders zetten we voort.

¹¹ RIVM gezondheidsonderzoek COVID-19 (2021) [Mentale gezondheid jongeren](#) | RIVM

Nachtrust

Voor omwonenden van uitgaansgelegenheden kan geluidsoverlast een vervelend bijverschijnsel zijn, met in sommige gevallen kwalijke gevolgen voor de gezondheid. Overlast kan zich voordoen wanneer een club of evenement zich niet houdt aan de wettelijke geluidsnorm of als een locatie slecht is geïsoleerd. Maar vaker is de overlast afkomstig van bezoekers die de gelegenheid verlaten of buiten staan te roken. Inwoners kunnen met klachten terecht bij het online meldpunt Signalen. Op sommige plekken in de stad werken we samen met bewoners aan oplossingen.

Hoofdstuk 4 De stad

In dit hoofdstuk ligt de focus op locaties, vastgoed en leefbaarheid.

De nachtcultuur is energiek en veelomvattend met een uiteenlopend aanbod van (pop-up)clubs tot feestconcepten, van undergroundfeesten tot grootschalige evenementen. Al die verschijningsvormen voorzien in een behoefte, maar er moeten wel mogelijkheden (lees: fysieke ruimte) voor zijn. Dat is een uitdaging in een groeiende stad. De nachtcultuur raakt hier direct aan beleidsterreinen als gebiedsontwikkeling, de openbare orde en veiligheid en toezicht & handhaving in de stad. Op plekken waar geluidsoverlast een terugkerend probleem is, komt de leefbaarheid onder druk te staan. Het is een thema waarmee ook andere uitgaansgelegenheden, vooral in de binnenstad, te maken hebben. In deze Nachtvisie vertellen we hoe we met gebiedsprofielen en locatieprofielen richtlijnen vastleggen voor de inrichting van de ruimte.

4.1 Evenementenkalender

In en rond Utrecht vinden regelmatig evenementen plaats: culturele evenementen, sportevenementen, buurt evenementen, maar ook zakelijke beurzen en congressen. Dancefestivals horen ook tot dit aanbod. Bekende Utrechtse voorbeelden zijn Soenda, Smeerboel en Verknijpt, maar ook State of Trance en Thunderdome – die jaarlijks in de Jaarbeurs worden georganiseerd. Al die evenementen staan vermeld op de zogeheten evenementenkalender, die de gemeente opstelt aan het einde van het jaar. Organisatoren kunnen zich daarvoor aanmelden. Evenementen die een plek hebben op de kalender, weten zich niet alleen verzekerd van de beschikbaarheid van de locatie, maar ook van voldoende capaciteit van de hulpdiensten (mits er geen noodgevallen elders zijn). Kleine festivals zonder risicoprofiel kunnen probleemloos in de loop van het jaar worden toegevoegd, als er ruimte voor is.

Het aantal locaties in en rondom Utrecht waar evenementen zijn toegestaan is beperkt. Een deel daarvan zal de komende jaren nog afvallen in verband met bouwplannen. Voor een aantal plekken in de stad, zoals het Jaarbeursplein, is een maximum vastgesteld voor het aantal bezoekers en het aantal dagen per jaar dat er evenementen georganiseerd mogen worden. Over het algemeen geldt: wie het eerst komt, wie het eerst maalt. Het gebruik van de grond is voor alle soorten festivals en evenementen gratis. Bij meerdere aanvragen voor één locatie wordt in overleg met de betrokkenen naar een oplossing gezocht. Er zijn geen inhoudelijke toetsingskaders voor verschillende aanmeldingen voor eenzelfde locatie op dezelfde datum. Om toch meer sturing te kunnen geven aan de toewijzing, zijn kaders noodzakelijk. Daarom werkt de gemeente aan locatieprofielen voor de spreiding van evenementen over de stad (zie paragraaf 4.4).

4.2 Locaties en vastgoed

Gebiedsontwikkeling

Utrecht groeit in een hoog tempo en de ruimte om te wonen, te werken en te recreëren is al beperkt. In de *Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040* (RSU 2040) hebben we onze visie op de ontwikkeling van de fysieke omgeving vastgelegd. In de *Uitvoeringsnota Huisvesting Culturele en Creatieve Sector* staat beschreven hoe we ruimte geven aan de creatieve en culturele sector in de stad.

Als gemeente hebben we een actieve rol in gebiedsontwikkelingen: soms omdat we eigenaar zijn van de grond of de panden die daarop worden gebouwd, soms omdat we kaders stellen voor marktpartijen. Wanneer we delen van een gebiedsontwikkeling willen toewijzen aan nachtcultuur, moet dit worden opgenomen in het bestemmingsplan of het omgevingsplan. Voordat we dat kunnen doen, moeten we op de hoogte zijn van wensen en behoeften en weten wat er speelt in de sector. Nu is dat nog te weinig het geval. De gemeente houdt onvoldoende rekening met mogelijkheden voor de uitbreiding van nachtcultuur bij gebiedsontwikkeling.

We moeten voorkomen dat het welzijn van omwonenden en de status quo van nabije voorzieningen worden geschaad. Een nachtclub midden in een woonwijk is zelden een goed idee, terwijl een kleine of middelgrote club op bijvoorbeeld een (oud) bedrijventerrein plezier en levendigheid met zich meebrengt. Een nachtcultuurbestemming kan verlaten panden en omgevingen nieuw leven inblazen; omwonenden krijgen niet alleen een uitgaansgelegenheid dichtbij huis, door de bedrijvigheid nemen de sociale controle en het gevoel van veiligheid in de buurt toe. Tegelijkertijd hebben al te afgelegen gebieden uitdagingen rondom mobiliteit, veiligheid en toezicht tot gevolg; voor (fietsend) uitgaanspubliek moet de uitgaansgelegenheid niet al te ver weg zijn en (sociaal) veilig te bereiken zijn.

In het *Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018* worden de verschillende type vergunningen gekoppeld aan profielen voor de horeca (niet te verwarren met de nieuwe locatieprofielen in het kader van deze Nachtvisie). Binnen een aantal van deze profielen is het ontwikkelen van alle mogelijke horeca toegestaan. A-vergunningen, die vereist zijn voor een club en een muziekpodium met nachtprogrammering, zijn ook binnen deze profielen mogelijk. Dit geldt voor het Stationsgebied en het Beurskwartier, voor Leidsche Rijn en Vleuten-de Meern, en voor 'bedrijventerreinen en kantorenlocaties', 'bijzondere horeca op bijzondere locaties' en 'creatieve hotspots'. Clubs behoren hier tot de mogelijkheid, al wijst de praktijk uit dat vaker lichtere vormen van horeca, zoals restaurants, zich nestelen op deze locaties.

Binnenstad

In de *Omgevingsvisie Binnenstad 2040* staan de ambities voor de binnenstad beschreven. In de toekomst kent de binnenstad nog altijd een grote variatie aan functies: wonen en werken, winkels en cultuur, kerken en horeca. Het is de bedoeling dat de veelzijdigheid van de horeca toeneemt.¹² Ofschoon het risico van overlast toeneemt op een plek waar mensen dicht op elkaar wonen, werken en recreëren. Nieuwe A-vergunningen zijn op basis van het horecabeleid niet toegestaan. Alleen op panden waar al een A-vergunning op zit, kan nieuwe nachtcultuur in de binnenstad ontstaan. Dit betekent in de praktijk dat nieuwe nachtcultuurinitiatieven hier weinig kans maken. We hechten wel aan het behoud van de (bestaande) nachtcultuur in het centrum, ook omdat het aanbod aan diversiteit heeft ingeboet. De clubcultuur vormt een welkome aanvulling op de feestcafés en dansbars.

¹² Omgevingsvisie Binnenstad 2040

Tijdelijke locaties

Culturele organisaties en horecaondernemers zijn dankbare gebruikers van leegstaande panden. De huur is vaak een fractie van de prijs van regulier vastgoed. Bovendien is de ambiance vaak aantrekkelijk voor een creatief en jong publiek. Dit heeft tot gevolg dat de laatste jaren pop-uplocaties als paddenstoelen uit de grond zijn geschoten.

Het gebruiksklaar maken van een leegstaand gebouw vraagt om een behoorlijke investering. Zo'n tijdelijke locatie is alleen rendabel als een club er minstens vijf jaar kan blijven zitten, maar liever nog tien jaar. Ad Hoc is de instantie die leegstaand gemeentelijk vastgoed nu beheert. In het kader van Maatschappelijke Meerwaarde krijgt effectiever gebruik van tijdelijke leegstand de komende jaren meer prioriteit. In 2022 wordt het leegstandsbeheer opnieuw aanbesteed. Geldende kaders en eisen kunnen mogelijk worden aangepast ten gunste van de nachtcultuur.

Knelpunt: In gebiedsontwikkeling wordt er nog onvoldoende rekening gehouden met (tijdelijke) locaties voor nachtcultuur.

Kans: Dankzij het Nachtoverleg zijn de lijnen tussen de gemeente en de nachtsector kort. Kennis over de behoefte aan ruimte aan de ene kant en mogelijkheden door leegstand of gebiedsontwikkeling aan de andere kant kan gemakkelijker worden gedeeld.

Ambitie: We selecteren een aantal gebieden in de stad die mogelijk geschikt zijn voor nachtcultuur. In samenspraak met de nachtsector en de verantwoordelijke gebiedscoördinatoren formuleren we per gebied een 'zoekopdracht'.

(Doorklik)

4.3 Leefbaarheid en levendigheid

Vooral in de binnenstad kunnen de behoeften en belangen van bewoners en uitgaanspubliek botsen. In de Omgevingsvisie Binnenstad staat beschreven hoe de gemeente de overlast wil beperken in samenspraak met bewoners, ondernemers en organisaties. Bewoners kunnen last hebben van geluidsoverlast, maar ook van fietsen voor deur of vuil op straat. Daarnaast kan de doorlopende drukte (veegwagens, een markt die opbouwt, busverkeer) storend zijn.

Tegen de verschillende oorzaken van overlast treedt de gemeente op, onder meer door toezicht te houden. Fietsen worden verwijderd op plekken waar ze niet mogen staan. Op sommige plekken waar veel overlast wordt ervaren, treft de gemeente extra maatregelen. Zo is er in de Nobelstraat de afgelopen jaren af en aan met stewards gewerkt. Zij wijzen het publiek op parkeerplekken voor de fiets en spreken mensen aan op overlastgevend gedrag. In de buurt loopt een project dat het tegengaan van overlast verder onderzoekt samen met bewoners. Het is een optie om structureel gebruik te gaan maken van horecastewards.

Voor bewoners is het belangrijk dat ze weten waar ze aan toe zijn; het is van belang dat ze op tijd worden geïnformeerd en dat ze hun mening kunnen geven. Ook dat is een manier om (het gevoel van) overlast te beperken. Niemand wil worden overvallen door een nieuwe horecazaak in de straat of een evenement voor de deur. Maar ook horecaondernemers en evenementorganisatoren wensen duidelijkheid van de gemeente en hebben daar recht op. Gebiedsprofielen moeten houvast gaan bieden. In 2023 treedt bovendien de nieuwe landelijke omgevingswet in werking. Daarin is meer ruimte voor maatwerk.

Een gebiedsprofiel voor het Damplein

De gemeente, omwonenden van het Damplein en andere belanghebbenden zijn gestart met het opstellen van een gebiedsprofiel voor het Damplein. Dit gebiedsprofiel omvat ruimtelijke, sociale en maatschappelijk thema's. In verschillende werkgroepen komen actuele onderwerpen aan de orde, zoals 'goederenvervoer' op het plein. Betrokkenen analyseren gewoontes en gedrag die leiden tot ergernissen of overlast nauwgezet, zodat wederzijds begrip kan ontstaan. De werkgroep neemt vervolgens een standpunt in (of meerdere) op basis waarvan oplossingen en strategieën worden aangedragen. Deze landen in het gebiedsprofiel in de vorm van richtlijnen voor leefbaarheid en werkbaarheid. Deze manier van werken wordt in de toekomst naar verwachting vaker ingezet.

Locatieprofielen en evenementenbeleid

Aan de hand van locatieprofielen willen we (muziek)evenementen en nachtcultuur beter spreiden over de stad. Zo kunnen we de balans tussen leefbaarheid en levendigheid in de stad verbeteren en het toewijzingsbeleid voor ondernemers en bewoners inzichtelijk maken. We beginnen met tien locatieprofielen voor evenementen. We onderzoeken de mogelijkheden van de betreffende plekken in de stad en bepalen vervolgens welke richtlijnen bij de locatie past.

Knelpunt: De verhoudingen in sommige gebieden in de stad staan op scherp: bewoners ondervinden overlast, ondernemers raken in de verdrukking.

Kans: Onvrede komt vaak voort uit onwetendheid en onvoorspelbaarheid. Door bewoners en ondernemers beter te informeren kan veel onvrede worden weggenomen.

Ambitie: We gaan locatieprofielen en gebiedsprofielen ontwikkelen met duidelijke richtlijnen voor het gebruik en de inrichting van de omgeving.

NB *Locatieprofielen* brengen de mogelijkheden en beperkingen voor nachtcultuur en evenementen in kaart; *gebiedsprofielen* zijn bedoeld om mogelijk botsende belangen op drukke locaties in de stad in goede banen te leiden.

Hoofdstuk 5 Ambities

De Utrechtse nachtcultuur heeft een stevige basis. Er zijn clubs, podia, dj's, radiostations, makers en creatieven in de stad die met elkaar een levendige *scene* vormen en met veel energie, enthousiasme en kunde bouwen aan de voortzetting en uitbreiding ervan. Over publieksbelangstelling heeft de scene niet te klagen. Toch is er ruimte voor verbetering.

Met deze Nachtvisie geven we de nachtsector een impuls. De komende jaren investeren we in regelingen en voorzieningen die bestendinging en verbreding van de sector en een duurzaam nachtcultuurbeleid mogelijk maken. In het gemeentebudget is daar op basis van het *Coalitieakkoord 2022-2026* geld voor vrijgemaakt. Dit budget biedt de mogelijkheid eerst stappen te zetten op gebied toegankelijkheid van de gemeentelijke diensten en regelingen voor de nachtcultuur. Ook is er ruimte om een zoektocht naar nieuwe locaties te starten. Voor concrete ontwikkelingen die hier uit volgen, bijvoorbeeld voor het inrichten van locaties voor nachtcultuur, is het budget ontoereikend. Tussentijds zullen we de gang van zaken evalueren, en wordt het benodigde extra budget inzichtelijk. Deze Nachtvisie is een document in ontwikkeling: gaandeweg kan het bijgeschaafd, aangepast en uitgebreid worden. De rol van de gemeente is faciliterend, maar ook sturend en regisserend als dat nodig is.

We willen een solide gesprekspartner zijn voor vertegenwoordigers van de nachtcultuur. Inhoudelijk heeft de sector de vrije hand. In deze visie schetsen we een vergezicht voor 2030. We formuleren vier hoofddambities waaraan we een aantal actiepunten koppelen, deels tijdelijk, deels permanent van aard.

5.1 De Utrechtse nachtcultuur krijgt de erkenning die ze verdient

Met deze Nachtvisie erkennen we het belang van de nachtcultuur voor Utrecht. Nachtcultuur geeft niet alleen dj's en producers een podium en de gelegenheid zich te ontwikkelen, maar ook andere creatieven: visual artists, vormgevers, beeldend kunstenaars en performers. Nachtcultuur is meer dan uitgaan; bezoekers ontmoeten gelijkgestemden, genieten de vrijheid om te zijn wie ze willen zijn. Nachtcultuur is onderdeel van de culturele sector in onze stad. De komende jaren krijgt de sector ondersteuning en ruimte om te groeien.

❖ **Het Nachtoverleg krijgt een permanent karakter**

Met het Nachtoverleg heeft de sector een belangrijke stap gezet om zich te verenigen en verder te professionaliseren. We stimuleren deze ontwikkeling en investeren in uitbouw en bestendiging van het overleg tot en met 2026. Het Nachtoverleg is toegankelijk voor de hele Utrechtse nachtsector. Het overleg voert zelf de regie over de structuur en de inhoud van de agenda en voorziet de gemeente gevraagd en ongevraagd van advies.

❖ **Het aanbod wordt beter zichtbaar**

De stad heeft 's nachts meer te bieden dan menigeen weet of denkt. Voor het publiek is informatie over de actuele Utrechtse nachtcultuur niet altijd even makkelijk te vinden. Daar brengen we verandering in in samenwerking met Utrecht Marketing en platform NOX030.

5.2 De Utrechtse nachtcultuur is divers en veilig

Op het gebied van diversiteit laat de Utrechtse nachtcultuur nog te wensen over. De nachtcultuur is te weinig representatief voor de bevolkingssamenstelling van onze stad wat betreft aanbod en bezoekers. Ook op het gebied van sociale veiligheid valt er wel wat te verbeteren. In 2030 heeft Utrecht een gevarieerd nachtleven voor verschillende leeftijden en doelgroepen, waar iedereen zich thuis en veilig kan voelen.

❖ **Sociale veiligheid heeft prioriteit**

Veilig uitgaan betekent onder meer dat bezoekers ongehinderd zichzelf kunnen zijn, zichzelf kunnen uiten zoals ze willen, en geen discriminatie, agressie en grensoverschrijdend gedrag ondervinden. Helaas krijgen nog te veel mensen hiermee te maken. Samen met de nachtsector kijken we hoe we onwenselijk gedrag beter kunnen signaleren en voorkomen.

❖ **Beleidsinstrumenten als Veilig Uitgaan worden uitgebreid**

Het portiersoverleg, Panel Deurbeleid en het convenant Veilig Uitgaan richten zich alleen op de binnenstad, terwijl het aantal uitgaanslocaties buiten de binnenstad toeneemt. We onderzoeken op welke manier we deze overleggen voor de hele stad toegankelijk kunnen maken. Sociale veiligheid en discriminatie zijn ook hier relevante thema's.

❖ **Subsidieregelingen worden beter toegankelijk**

We willen de doorstroom binnen de nachtcultuur verbeteren, zodat ook jonge dj's en nieuwe organisatoren er een plek in vinden. We willen subsidieregelingen beter zichtbaar en toegankelijk maken voor mensen die er onbekend mee zijn. Op deze manier willen we de diversiteit in het aanbod vergroten.

❖ **De doelgroep 18-min krijgt een plaats in het nachtcultuurbeleid**

Voor jongeren onder de 18 jaar zijn er bijna geen uitgaansgelegenheden meer, los van incidentele feesten die poppodia en ondernemers voor de doelgroep organiseren. Veel jongeren herkennen zich bovendien niet in het aanbod. Aan de hand van gesprekken met de jongeren van Young Minds brengen we wensen en behoeften in kaart. Op basis daarvan stimuleren we initiatieven voor de jongere leeftijdsgroep.

5.3 De Utrechtse nachtcultuur heeft ruimte voor experiment en ontwikkeling

Door ruimtegebrek zijn er weinig plekken voor experiment en talentontwikkeling in de stad. Toch zijn die nodig, willen we de nachtcultuur serieus nemen en een impuls kunnen geven. Vanuit de sector is de vraag naar ruimte veelgehoord en frequent. We gaan de komende tijd op zoek naar drie nieuwe locaties. Een kanttekening is hier op zijn plaats: de gemeente wil niet interveniëren in de marktwerking van de sector. De invulling van de locaties laten we aan de sector over. Met een Nachtspreekuur willen we de gemeente bovendien beter toegankelijk maken voor de nachtssector.

❖ **We zoeken drie nieuwe locaties voor nachtcultuur**

Voor 2026 onderzoeken we de mogelijkheden voor drie nieuwe locaties voor nachtcultuur: klein (capaciteit voor 100-150 bezoekers) en groter (capaciteit 500+). De gemeente zoekt de locaties in eerste instantie binnen het eigen vastgoed verspreid over de stad. De aard van de zoekopdracht wordt samen met vertegenwoordigers van de nachtssector bepaald. De invulling van de locatie is aan hen. Binnen de huidige financiële kaders kunnen de mogelijkheden voor nieuwe locaties onderzocht worden. Voor nieuwe locaties voor de nachtcultuur is adequaat toezicht en handhaving op de naleving van de vergunning belangrijk, mede gelet op impact op de omgeving en bezoekersstromen. Wanneer er concrete locaties op het oog zijn, wordt de haalbaarheid en gewenste invulling afgestemd met onder andere toezicht en handhaving.

❖ **We markeren gebieden in Utrecht waar nachtcultuur kansrijk is**

De stad ontwikkelt zich in hoog tempo. Bij gebiedsontwikkeling houden we rekening met eventuele ruimte voor nachtcultuur. Deze plekken in de stad zijn mogelijk geschikt: Overvecht, Lage Weide, Utrecht Science Park, Stationsgebied, Werkspoorgebied, Papendorp en Rotsoord. Dit betekent niet dat we in al deze gebieden een nieuwe locatie gaan zoeken.

❖ **We stellen een opstartbudget beschikbaar voor planvorming aangaande nieuwe locaties**

Een geschikte locatie vinden is stap één. Het is aan ondernemers en organisatoren om een clubconcept te bedenken en deze locaties nieuw leven in te blazen. We stellen een opstartbudget beschikbaar om ondernemers handvatten te geven voor bijvoorbeeld het opstellen van een businessplan.

❖ **We stellen een nachtspreekuur in**

Voor veel creatieven en feestorganisatoren is de gemeente een ondoorgrondelijke organisatie. Zij weten niet waar ze terecht kunnen met vragen over beschikbare ruimte, vergunningen en subsidieregelingen. Met een periodiek spreekuur willen we de sector tegemoetkomen.

5.4 De stad is levendig én leefbaar

In een grote stad kan de balans tussen wonen, werken en recreëren soms een uitdaging zijn. Utrecht vormt daarop geen uitzondering. Het uitgaansleven en terugkerende evenementen kunnen gepaard gaan met overlast voor bewoners. We vinden het belangrijk om die waar mogelijk in de kiem te smoren. Dit doen we volgens de algemene handhavingsstrategie. Leefbaarheid is een belangrijk aspect om rekening mee te houden bij de zoektocht naar nieuwe locaties. We streven naar spreiding over de hele stad: van nachtcultuur, maar ook van andere evenementen die mogelijk overlast geven.

- ❖ We stellen tien *locatieprofielen* op voor evenementen. We schetsen de mogelijkheden van de locaties en bepalen welke richtlijnen bij de locaties passen. De profielen geven duidelijkheid over wat bewoners kunnen verwachten aan voorzieningen en evenementen in hun omgeving. Voor ondernemers vormen zij een leidraad en inspiratiebron.
- ❖ We werken met *gebiedsprofielen* voor de (her)ontwikkeling van drukke gebieden. Die brengen in kaart wat op die locatie al dan niet wenselijk is. In samenspraak met bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden komen de profielen tot stand. Zij worden in een vroeg stadium betrokken bij het proces zodat zij niet voor verrassingen komen te staan.

Paragraaf gezondheid in concept nachtvisie

3.3 Gezondheid

Het belang van uitgaan voor de mentale en fysieke gezondheid staat buiten kijf. Mensen willen kunnen ontsnappen aan de dagelijkse verplichtingen. Nachtcultuur geeft hun de gelegenheid om te ontspannen, plezier te maken en uit de band te springen. Die behoefte gaat gepaard met middelengebruik, hetgeen gezondheidsrisico's met zich meebrengt. Jongeren en jongvolwassenen die uitgaan, gebruiken aanzienlijk meer alcohol en drugs dan anderen. Zij vormen een risicogroep wat

betreft combi- en *binge*-gebruik. Tegelijkertijd blijkt uit onderzoek dat velen zonder al te veel problemen met alcohol en drugs kunnen omgaan¹⁰.

¹⁰ Het Grote uitgaansonderzoek Trimbos 2020

Mentale gezondheid

De leeftijdsgroep 18-25 jaar heeft het meest te lijden gehad van de lockdowns tijdens de coronacrisis, blijkt uit onderzoek van het RIVM en de GGD. Sombere gevoelens en eenzaamheid kwamen veel voor bij jonge mensen, voornamelijk bij jonge vrouwen in een stedelijke omgeving. Het gebrek aan sociale contacten en mogelijkheden om iets te ondernemen waren de belangrijkste oorzaken¹¹.

Gezond stedelijk leven voor iedereen in Utrecht is een belangrijk uitgangspunt in het gemeentebeleid. We hechten aan de fysieke en de mentale gezondheid van de inwoners van de stad. De coronacrisis heeft met name de aandacht voor de mentale gezondheid van jongeren vergroot. Sociale contacten zijn van cruciaal belang en cultuur heeft daarin een essentieel aandeel. Voor veel jongeren is het uitgaansleven – en vooral de nachtcultuur – niet los te zien van het sociale bestaan. Daar is ruimte om jezelf te zijn, te experimenteren, te dansen, plezier te hebben met vrienden, en nieuwe mensen en nieuwe muziek te ontdekken.

Middelengebruik

Uitgaan en middelengebruik zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden; met name alcohol, cannabis, ecstasy, cocaïne en amfetamine zijn favoriet in de nachtcultuur. De afgelopen jaren is het gebruik van sterke drank en harddrugs in de privésfeer (tijdens huisfeestjes) toegenomen. Of middelengebruik tot gezondheidsproblemen leidt, is afhankelijk van meerdere factoren. De gemeente wil de risico's beperken. Dat gebeurt met preventieprogramma's van Jellinek, gericht op informatie voor bezoekers, trainingen voor het personeel en het preventie- en handavingsplan alcohol

Gehoorschade

Gehoorschade kan een neveneffect zijn van uitgaan. Steeds meer jongeren ondervinden tijdelijke of blijvende gehoorschade door harde muziek. De meeste clubs wijzen standaard op het belang van oordoppen en bieden gehoorbescherming aan.

Drugs & alcohol in het coalitieakkoord 2022-2026

We hebben een realistische kijk op drugs. Volksgezondheid staat centraal in het drugsbeleid waarin regulering en legalisering hand in hand gaan. Dat doen we zonder de ogen te sluiten voor de problematische kanten van drugsgebruik zoals gezondheidsrisico's en drugsgerelateerde criminaliteit – een probleem waarover de partijen in de driehoek (burgemeester, Openbaar Ministerie en politie) zich buigen.

- We zoeken de balans tussen ruimte om te experimenteren met legalisering, een mogelijke regulering van de keten en het voorkomen van misbruik, verslaving en criminaliteit.

- We ontwikkelen samen met deskundige partners informatie gericht op preventie van problematisch alcohol- en middelengebruik en gokken voor alle leeftijdsgroepen (jeugd en

ouders, volwassenen en jongvolwassenen). We bieden passende zorg voor mensen met acute of chronische verslavingsproblemen.

- We willen als stad een rol vervullen in het landelijke experiment 'gesloten coffeeshopketen' om te onderzoeken of legale levering, inkoop en verkoop van cannabis mogelijk is. De Rijksoverheid stelt een aantal eisen aan gemeenten om mee te kunnen doen aan het wietexperiment. Het overleg met Utrechtse coffeeshophouders zetten we voort.

11 RIVM gezondheidsonderzoek COVID-19 (2021) [Mentale gezondheid jongeren](#) | RIVM

From: "5.1,2E" <5.1,2E@utrecht.nl>
Sent: Wed, 11 Jan 2023 16:40:04 +0200
To: "5.1,2E" <5.1,2E@utrecht.nl>; "5.1,2E" <5.1,2E@utrecht.nl>; "5.1,2E" <5.1,2E@utrecht.nl>
Cc: "5.1,2E" <5.1,2E@utrecht.nl>
Subject: Reactie gevraagd - uiterlijk vr 13 jan
Attachments: 221222 Concept nachtvisie voor binnenstad overleg.pdf, Paragraaf gezondheid in nachtvisie.docx
Importance: High

Hey collega's,

Ik heb een korte spoedvraag aan jullie.

In het gebiedsteam Binnenstad is een concept nachtvisie besproken. Er wordt geschreven over alcohol- en middelengebruik en mentale gezondheid. Het lijken mij teksten die niet door VG geschreven zijn, en waar wij niet achter kunnen staan. Het heeft een hoog "het hoort er nu eenmaal bij gehalte" en er wordt wel erg gemakkelijk geschermd met het nut van nachthoreca voor het sociale leven van jongeren (ook 16-18 jarigen worden genoemd). Omdat het niet mijn expertise is ga ik bij jullie te rade.

Wat is de nachtvisie? Het is een visie over het nachttuitgaansleven (nachtclubs, disco's, dat kaliber). Het doel van het stuk is dat het aanbod van nachthoreca diverser wordt. Concreet betekent dit dat er ruimte gezocht wordt voor 3 nieuwe nachthoreca locaties. In de Binnenstad en/of daarbuiten. Het stuk is geschreven door de afdeling Cultuur. Het heet een visie, maar het is meer een hybride document waarin een visie gecombineerd is met een actieplan.

De tekst over gezondheid (pag. 17-18) heb ik in een word document geplakt, dat is makkelijker. Ik ontvang graag jullie reactie (wijzigingen, aanvullingen). Lukt dat deze week? (het stuk gaat volgende week al naar het college)

Super bedankt voor jullie reactie

Met vriendelijke groet,

5.1,2E

5.1,2E 5.1,2E

5.1,2E

5.1,2E

5.1,2E @utrecht.nl

www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Volksgezondheid

Stadsplateau 1 Utrecht

Ma t/m do

Gemeente Utrecht

Voorwoord wethouder

Xxx

Context/leeswijzer

Voor de Nachtvisie 2030 (hierna: nachtvisie) en de Beleidsnota Nachtcultuur (hierna: beleidsnota) hebben we een groot aantal gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van de nachtsector: makers, publiek, bewoners, brancheorganisaties en onafhankelijke organisatoren. Daarnaast hebben we vijf rondetafelgesprekken georganiseerd met clubeigenaren en programmeurs, makers en publiek. Verschillende thema's kwamen aan bod: ruimte voor de nacht, talentontwikkeling en experiment, de betekenis voor het publiek en de blik op de toekomst. Ook thema's zoals veiligheid, vergunningen, gebiedsontwikkeling en volksgezondheid zijn uitvoerig aan de orde geweest. Binnen de gemeente is de sector vanuit verschillende beleidsterreinen belicht. Op basis daarvan hebben we ambities geformuleerd. Via het bewonerspanel en de sociale media is een vragenlijst over de nachtcultuur in Utrecht verspreid in de stad, die door bijna 7000 Utrechters is ingevuld. Verder heeft overleg plaatsgevonden met andere steden waar nachtcultuurbeleid ook een actueel thema is.

Met het onderzoeksrapport *Untz untz untz. Clubcultuur in Utrecht* (2020), in opdracht van de gemeente Utrecht, is een eerste stap gezet voor erkenning van de clubcultuur als stedelijk beleidsterrein. In 2021 is het Nachtoverleg opgericht, waarin vertegenwoordigers zich hebben verenigd in het kader van belangenbehartiging en expertise-uitwisseling. De Nachtvisie 2030 en de Beleidsnota Nachtcultuur vloeien daaruit voort. In de nachtvisie schetsen we een vergezicht, we zetten een stip aan de horizon voor een diverse, bruisende en gezonde nachtcultuur. De beleidsnota laat zien hoe de Utrechtse nachtcultuur er uit ziet, waar knelpunten en kansen zitten. Er worden ambities en doelstellingen geformuleerd om Utrechtse nachtcultuur te stimuleren en ondersteunen. De nachtvisie en beleidsnota zijn een uitkomst van de ambities geformuleerd in het coalitieakkoord 2022-2026. Met de gealloceerde middelen uit het coalitieakkoord kan een deel van de doelstellingen direct worden uitgevoerd. Voor een ander deel geldt dit uitsluitend voor het vooronderzoek. In dat geval maakt besluitvorming over aanvullende dekkingsmogelijkheden onderdeel uit van de integrale afweging voorafgaand aan de Voorjaarsnota. We willen uiteindelijk dat nachtcultuurbeleid integraal onderdeel wordt van de afdelingen Cultuur, Economische Zaken, Openbare orde & Veiligheid en Volksgezondheid.

Verwijzing naar bijlagen:

X Deelnemers rondetafelgesprekken

X Vragenlijst en analyse

X Aanbevelingen van Untz untz?

Nachtvisie 2030

Nachtcultuur is een belangrijk en aantrekkelijk aspect van Utrecht en maakt er op een vanzelfsprekende manier deel van uit. Met deze nachtvisie leggen de gemeente en de Utrechtse nachtcultuursector een stevige basis voor verbreding en verdieping van de nachtcultuur in de stad. De nachtcultuur zal de komende jaren verder aan belang, impact, zichtbaarheid, creativiteit en belangstelling winnen. Daar zijn we van overtuigd. De stad heeft er behoefte aan en er is voldoende potentie en talent aanwezig in Utrecht om deze toekomstvisie vorm te geven. Het is aan de gemeente om de juiste omstandigheden te creëren. Waar nodig nemen wij een sturende rol op ons.

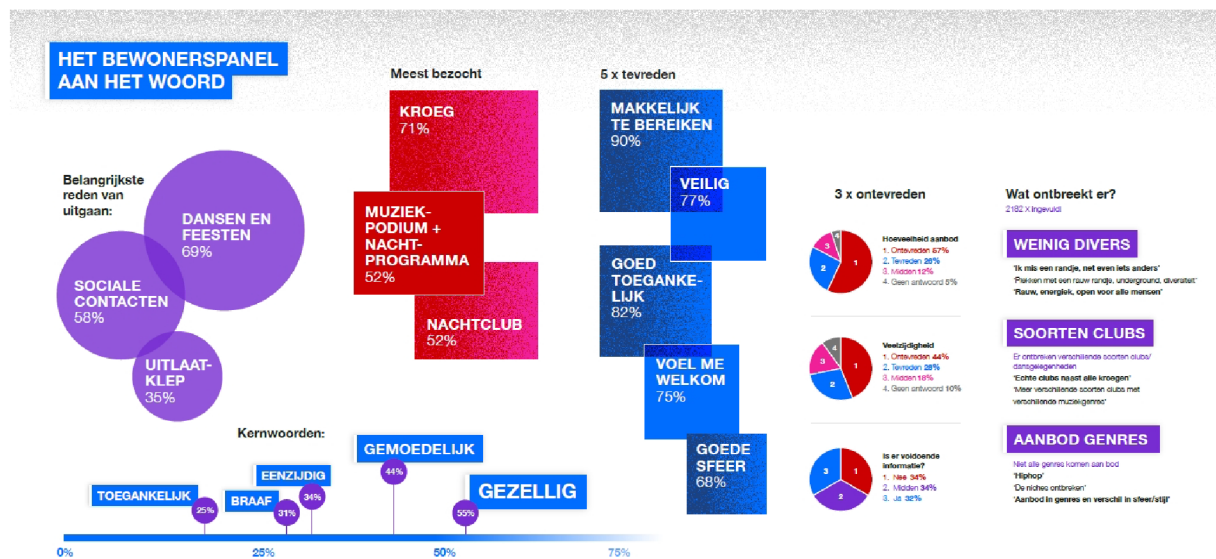
In 2030 is nachtcultuur een vanzelfsprekend onderdeel van de Utrechtse culturele sector. Het aanbod is goed zichtbaar in de stad en daarbuiten. De sector heeft zich verenigd en onderhoudt contact met de gemeente via korte lijnen. Het nachtcultuurbeleid is van toepassing op nachtcultuur in de hele stad en niet alleen in de binnenstad.

In 2030 vormt het nachtcultuuraanbod in de stad een reële afspiegeling van de bevolkingssamenstelling. Voor uiteenlopende doelgroepen en leeftijden is er aanbod, en er is ook voor de behoeften van jongeren onder de 18 jaar. Jonge makers en organisatoren vinden bij de gemeente een welwillend oor voor hun ideeën; voor hen is er voldoende ruimte om een feest of een evenement te organiseren. De (sociale) veiligheid in de nacht is toegenomen: Bezoekers van nachtcultuur kunnen ongehinderd zichzelf zijn.

In 2030 zijn het aantal plekken voor nachtcultuur uitgebreid en beter verspreid over de stad. De variëteit is toegenomen en de nachtcultuur is als geheel aanzienlijk gegroeid. Voor jonge creatieven is het aantrekkelijk om in Utrecht te blijven of naar Utrecht te komen. Clubs verschillen niet alleen in signatuur, sfeer en doelgroep, maar ook in omvang. In gebiedsontwikkeling is nachtcultuur structureel een punt van aandacht.

In 2030 bestaat er een beter evenwicht tussen leefbaarheid en levendigheid in de stad. Dankzij locatieprofielen en gebiedsprofielen zijn de behoeften van verschillende belanghebbenden beter op elkaar afgestemd. Niemand hoeft voor onaangename verrassingen komen te staan bij herinrichting en gebiedsontwikkeling. Een levendige stad en een prettige woonomgeving kunnen dus goed samengaan.

Utrechters aan het woord

Inhoud Beleidsnota Nachtcultuur

Hoofdstuk 1 Nachtcultuur	5
1.1 Inleiding	5
1.2 Begripsbepaling	6
1.3 De waarde	7
1.4 De stand van zaken	8
1.5 Gemeentebeleid	10
Hoofdstuk 2 Makers (Aanbod)	11
2.1 Creatieven	11
2.2 Organisatoren	12
2.3 Clubs en podia	13
Hoofdstuk 3 Bezoekers	14
3.1 Een plek voor iedereen	14
3.2 Veilig uitgaan	17
3.3 Gezondheid	18
Hoofdstuk 4 De stad	19
4.1 Evenementenkalender	20
4.2 Locaties en vastgoed	20
4.3 Leefbaarheid en levendigheid	22
Hoofdstuk 5 Ambities	23
5.1 De Utrechtse nachtcultuur krijgt de erkenning die ze verdient	23
5.2 De Utrechtse nachtcultuur is divers en veilig	24
5.3 De Utrechtse nachtcultuur heeft ruimte voor experiment en ontwikkeling	25
5.4 De stad is levendig én leefbaar	26

Hoofdstuk 1 Nachtcultuur

Dit hoofdstuk schetst de nachtcultuur in het algemeen en de Utrechtse context van deze beleidsnota, zowel cultureel-maatschappelijk als beleidsmatig.

1.1 Inleiding

In de 24-uurssamenleving lijkt het onderscheid tussen dag en nacht steeds verder te vervagen. Internet maakt het mogelijk om ook 's nachts te winkelen, te daten of colleges te volgen, terwijl nachtwerk niet langer voorbehouden is aan specifieke beroepen. Tegelijkertijd nodigen juist die uren waarin de meeste mensen slapen uit tot avontuur, erop uitgaan, zelfontplooiing en ontspanning van de dagelijkse verplichtingen. Een dynamisch segment van clubs, muziek- en dansevenementen, concertpodia en andere culturele instellingen voorziet in die behoefte. Zij openen hun deuren op een tijdstip waar vroeger de roep om 'de laatste ronde' klonk en gaan dicht als de dag allang is begonnen – en gaan daarmee ook overdag door. Meer nog dan het tijdstip is de nachtcultuur verbonden met *dance*: een (elektronische) muzieksoort die vele verschijningsvormen kent, met de dansvloer en de dj als epicentrum.

De bevolking van Utrecht is relatief jong. In studiejaar 2021-2022 volgen meer dan 100.000 studenten een universitaire of een mbo- of hbo-opleiding in de stad. Utrecht heeft op het gebied van kunst en cultuur veel te bieden met een waaier aan opleidingen, grote en kleine podia, gerenommeerde gezelschappen en experimenteeruimte. De nachtcultuur is een volwaardig onderdeel daarvan. Uit de Utrecht Monitor 2021 blijkt dat 83 procent van de Utrechters tussen de 18 en 30 jaar culturele evenementen bezoekt. Voor veel inwoners is de levendigheid van de stad een reden om zich er te vestigen. De nachtcultuur draagt bij aan die levendigheid, geeft de stad karakter en voegt een grootstedelijk aura van avontuurlijkheid toe.

Sinds de house-explosie van de late jaren tachtig – de geboorte van een nieuwe jeugdcultuur met een enorme impact – heeft de nachtcultuur alleen maar aan belang en omvang gewonnen. Dat geldt wereldwijd en ook in Utrecht. Zowel grootschalige dancefestivals als elektronische concerten van vooraanstaande producers en dj's als undergroundfeesten voor een nichepubliek drukken een stevige stempel op de hedendaagse (uitgaans)cultuur. Ze vormen een niet te onderschatten factor voor enerzijds de persoonlijke ontwikkeling en het welzijn van bezoekers en anderzijds de talentontwikkeling van (jonge) creatieven in de stad.

De sector is ook kwetsbaar, zoals de pandemie heeft aangetoond. Daarnaast spelen andere uitdagingen, met name op het gebied van veiligheid, vergunningen, toezicht en handhaving, volksgezondheid en gebiedsontwikkeling, in toenemende mate een rol. De stad groeit razendsnel, maar het aanbod aan clubs groeit niet mee. Is er extra ruimte te vinden voor de nachtcultuur? Welke rol kan de gemeente daarin spelen? En hoe verhoudt nachtaanbod zich tot de balans tussen leefbaarheid en levendigheid?

Het zal duidelijk zijn dat de gemeente de nachtcultuur serieus neemt en omarmt, zoals blijkt uit de nachtvisie en deze beleidsnota. Aan de ene kant wil de gemeente de specifieke knelpunten en ontwikkelingsmogelijkheden van de branche erkennen en eraan tegemoetkomen in het kader van een zo divers mogelijk cultuurbeleid.

Aan de andere kant is een visie op nachtcultuur wenselijk omdat de nachtcultuur raakt aan andere beleidsterreinen, zoals openbare orde en volksgezondheid. Die verstrengeling vraagt om een speciale aanpak.

Met de nachtvisie staat Utrecht niet alleen. Ook Rotterdam, Den Haag, Nijmegen en Groningen werken aan een visie op nachtcultuur, nadat Amsterdam in juni 2021 al het voortouw nam met *Toekomst van de nacht, nachtcultuur in Amsterdam*. Een moderne stad kan niet zonder een bruisende nachtcultuur. Het is aan de overheid om daar de juiste randvoorwaarden voor te scheppen: voor makers, organisatoren, kunstenaars en publiek. Zodat de cultuur gedijt en kan floreren, ook in een groeiende stad met toenemend ruimtegebrek, en iedereen zich veilig kan voelen in de nacht.

1.2 Begripsbepaling

Cultuur kent geen begin- of eindtijd. Ook in de nacht – of misschien wel *juist* – zoeken creatieven en publiek elkaar op: om muziek te maken, te draaien en te dansen. Hoewel (elektronische) muziek de bindende factor is, is het meer dan dat. Nachtcultuur is een overkoepelend begrip voor het domein waar dj's, kunstenaars, vormgevers, creatieve professionals en publiek samenkomen.

Onder nachtcultuur verstaan we:

- Nachtclubs en muziekpodia met een eigen autonome muziekprogrammering in de nacht, vaak gerelateerd aan elektronische muziek.
- Dancefestivals met een programmering die kenmerkend is voor nachtcultuur.
- De *scene* rondom de nacht: dj's, organisatoren, vormgevers, online radiostations, programmeurs, producenten, technici en bezoekers. In sommige community's, zoals de queer community, vormt de sociale inbedding van de nachtcultuur een belangrijk onderdeel van de identiteit.¹

Dansbars en feestcafés

In deze beleidsnota staat de nachtcultuur centraal, zoals hierboven staat omschreven. Daarnaast kent de stad dansbars en feestcafés die weliswaar een belangrijke rol spelen in het Utrechtse uitgaansleven, maar niet onder de definitie vallen. Deze gelegenheden komen in deze beleidsnota zijdelings aan bod, omdat thema's als veiligheid en overlast ook hen aangaan. In dansbars en feestcafés wordt wel gedanst, maar de muziekprogrammering is niet het hoofddoel. Als het over beide sectoren gaat – nachtcultuur enerzijds en dansbars en feestcafés anderzijds – is de term uitgaansleven van toepassing. Horecagelegenheden die tot laat open zijn, maar waar niet wordt gedanst, zoals kroegen, nachtcafés, shisha-lounges, wijnbars, blijven buiten beschouwing in deze beleidsnota. Voor hen geldt het *Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018*. Ook snackbars en winkels die in de nacht open zijn, worden buiten beschouwing gelaten.

Nacht en dag

In de regel vinden dance-evenementen, concerten en feesten die tot de nachtcultuur behoren plaats tussen 22.00 uur en 06.00 uur.

¹ ¹ De nachtcultuur trekt van oudsher tegeng cultuur aan: mensen die zich in de gevestigde orde niet thuis voelen, vormen nieuwe subculturen in de nacht. Nachtcultuur is dan ook sterk verweven met bijvoorbeeld mode, activisme, kunst en undergroundstromingen.

Maar ook overdag en in de vroege avond worden feesten en dancefestivals georganiseerd die onder de noemer vallen. De nacht heeft hier op de eerste plaats betekenis als aanduiding voor een cultureel fenomeen en geldt niet als strikte tijdsaanduiding.

1.3 De waarde

Nachtcultuur voegt op verschillende manieren waarde toe aan het leven in de stad: cultureel, sociaal-maatschappelijk en economisch. Het is waarde die ten goede komt aan de samenleving als geheel, maar ook bijdraagt aan persoonlijke groei en welbevinden.

Culturele waarde: ruimte voor experiment en ontdekking

De nacht is voor velen een vrijplaats, waar ruimte is voor experimenteren en ongekende creativiteit. Sinds het ontstaan van de dancecultuur in de jaren tachtig is die betekenis gebleven, voor zowel makers als publiek. De nacht nodigt uit tot een ander soort interactie en een andere beleving van kunst en cultuur dan overdag. Door de jaren heen is de nachtcultuur uitgegroeid tot een levendige, diverse sector waar zowel professionals als beginnend talent tot hun recht komen en kunnen floreren. Nachtcultuur behelst meer dan (elektronische) muziek; veel subculturen vinden er hun oorsprong. Voor een grote groep bezoekers vormt de nachtcultuur een eerste kennismaking met het Utrechtse culturele leven.

Persoonlijke waarde: mentale gezondheid en een plek om jezelf te kunnen zijn

Het nachtleven brengt mensen samen. Het is een plek om te dansen, samen met vrienden en gelijkgestemden, een plek om grenzen te verleggen en nieuwe mensen ontmoeten. Uit een enquête onder Utrechters bleken dansen, sociale contacten en het vinden van een uitlaatklep de belangrijkste redenen om uit te gaan.² De nachtcultuur vormt voor velen een *safe space*, waar ze wel kunnen zijn, vrij van de normen van de mainstream, wie ze overdag niet kunnen zijn. Clubs doen hun best om bezoekers die vrijheid en veiligheid te kunnen garanderen.

Waarde voor de stad: een aantrekkelijke plek voor iedereen

Het nachtleven geeft kleur aan het leven in de stad. In de rangorde van aantrekkelijkste Nederlandse steden om te wonen staat Utrecht op de tweede plaats, na Amsterdam. Het culturele aanbod is van grote invloed op de aantrekkingskracht – naast de beschikbaarheid van werk, de natuurlijke ligging, de Universiteit Utrecht en de historische binnenstad, blijkt uit onderzoek van Atlas voor Gemeenten 2022³. De nachtcultuur draagt bij aan de werkgelegenheid in de stad en vormt een belangrijke economische motor. De provincie Utrecht is na Stockholm de meest competitieve regio van alle 268 regio's in de EU. Utrecht staat op een gedeelde tweede plaats, samen met Londen. Ook bedrijven vestigen zich hier graag, mede dankzij de stad Utrecht, levendig en creatief, met passende voorzieningen⁴.

² Bewonerspanel Nachtcultuur augustus 2022: [Resultaten bewonerspanel Utrecht uitgaansleven | Gemeente Utrecht](#)

³ Onderzoeksflits Atlas voor Gemeenten 2022, Thema Wonen – De positie van Utrecht uitgelicht. Afdeling Onderzoek & Advies, gemeente Utrecht

⁴ Competitiviteit van de regio Utrecht. Onderzoeksflits: de positie van de regio Utrecht in de EU Regional Competitiveness Index 2019. Afdeling Onderzoek, gemeente Utrecht

1.4 De stand van zaken

Sinds 2010 is het aantal clubs in de stad iets afgenomen. Sommige locaties zijn gestopt met nachtprogramma, maar er zijn ook nieuwe locaties bijgekomen. Ondertussen is Utrecht een van de snelst groeiende steden van het land. De groei van het aanbod in nachtcultuur blijft hierbij achter.

Ontstaan van de house

Midden jaren tachtig ontstaat de housemuziek in Chicago: een ritmisch georiënteerde, muziekstijl die voortbouwt op disco en gebruikmaakt van synthesizers. De naam house (ook wel 'acid house') is ontleend aan The Warehouse in Chicago, een legendarische club met roots in de zwarte -, latino- en queer-community's. Rond 1987 slaat de house over naar Engeland, waar vooral Manchester en Londen in de ban raken. In Nederland gaat de acceptatie moeizaam. Dj Eddy de Clercq, een voorvechter, draait house in de RoXY in Amsterdam (opgericht in 1987), maar stuit op onbegrip. De zomer van 1988 staat bekend als de 'Summer of Love': de nieuwe muziekcultuur – die liefde en saamhorigheid predikt, al dan niet aangewakkerd door de nieuwe partydrug ecstasy – krijgt steeds meer navolging. In september 1988 vindt op het KNSM-eiland in Amsterdam het eerste illegale housefeest plaats in Nederland. De omslag is definitief.

Uit de housemuziek komen tal van substromingen voort, zoals techno, trance en hardcore. In de jaren negentig heeft 2 Unlimited wereldwijd succes met een mix van topveertigpop en house. Gabber is een authentiek Nederlands fenomeen, afkomstig uit Rotterdam. Langzaam maar zeker ontstaat er een serieuze industrie met gespecialiseerde feestorganisatoren en massale feesten die veel publiek trekken. Nederlandse dj's maken internationaal carrière en worden wereldsterren (Hardwell, Afrojack, Martin Garrix, Armin van Buuren).

Utrecht speelt in die beginjaren een bescheiden rol. Hoewel: uit discotheek Cartouch op de Mariaplaats – in 1972 de eerste discotheek van Nederland; later de plek van restaurant-dancing Stairway to Heaven – komt in 1986 club Escape aan het Leidse Plein in Amsterdam voort. Poppodia Tivoli en de Vrije Vloer organiseren incidenteel housefeesten, maar een structurele voorziening kent de stad niet. Langzaam maar zeker zet de nachtcultuur door op diverse locaties (Sophie's Palace, Fellini, PLF, Winkel van Sinkel). Liefhebbers gaan uit in Amsterdam en Rotterdam, of zelfs Antwerpen of Manchester. De ligging van Utrecht op kleine afstand van Amsterdam, hét centrum van de nachtcultuur, heeft voordelen, maar er gaat ook een remmende werking van uit.

Vandaag de dag kent de nachtcultuur een waaier aan niches en substromingen, waarin de oorspronkelijke uitgangspunten van saamhorigheid en persoonlijke vrijheid misschien niet meer overal terug te vinden zijn, maar zeker nog relevant zijn. De emancipatoire kracht van de nachtcultuur blijft een sterk gegeven.

Huidig aanbod

Anno 2022 kent Utrecht acht clubs en muziekpodia met een clubprogrammering. BASIS, Club Maggy en Club Poema zijn de enige clubs op een vaste locatie die uitsluitend nachtprogrammering hebben. Club WAS. in het Werkspoorgebied is één a twee keer per maand open. Van de poppodia hebben EKKO, De Helling en TivoliVredenburg een uitgebreide nachtprogrammering.

Zij verzorgen die deels zelf, of ze vormen de locatie voor feestconcepten van externen die op verschillende locaties in het land neerstrijken. Bassment op de Voorstraat is een discotheek zonder eigen programma, die gehuurd kan worden voor openbare en besloten feesten.

Incidenteel aanbod

Er zijn ook gelegenheden in de stad die af en toe nachtprogrammering hebben, zoals cultureel centrum ACU, oefenstudio en poppodium dB's, cultureel café Klein Berlijn en stadsstrand SOIA. Dansbars Stathe en Back & Fourth zijn open vanaf vroeg in de avond en bieden daarna dansprogramma in de nacht. Feestcafés zoals De Vrienden, de Jansbar en café Otje richten zich voornamelijk op studenten, net als studentendiscotheek Woolloomooloo. De afgelopen jaren heeft de pop-uplocatie een hoge vlucht genomen. Op plekken als De Nijverheid, Nar Café der Kunsten en de Zware Jongens wordt regelmatig in de nacht geprogrammeerd. Tenslotte zijn er in de stad evenementenlocaties zoals de Jaarbeurs waar uiteenlopende feesten worden georganiseerd.

Leeftijdscategorie 18-35

Naar verwachting groeit het aantal Utrechters tussen de 18 en 35 jaar van een kleine 125.000 in 2022 naar een kleine 155.000 in 2040⁵. Dat is een toename van bijna 25 procent. Dit is de leeftijdsgroep die het meest gebruikmaakt van het uitgaansleven. Daarmee is niet gezegd dat de nachtcultuur is voorbehouden aan jongeren. Ook ouderen, van wie sommigen zijn opgegroeid met de dancecultuur, bezoeken clubs en dance-evenementen.

Nachtoverleg

In 2020 is het onderzoeksrapport *Untz untz untz. Clubcultuur in Utrecht*⁶ gepubliceerd, een inventarisatie van wensen en knelpunten binnen de sector. Daaruit kwam een sterke behoefte naar voren aan enerzijds meer contact (onderling en met de gemeente) en anderzijds een duurzame visie voor de stad. Dit resulteerde begin 2021 in het Nachtoverleg. Betrokkenen komen tweemaandelijks bij elkaar om over actuele thema's te praten, zoals veilig uitgaan, diversiteit en inclusie, personeel en bedrijfsvoering en ruimte en omgeving. Het overleg wordt geleid door een coördinator die verantwoordelijk is voor de agenda, de gehele voortgang en de communicatie met de gemeente.

Het Nachtoverleg vormt de verbindende schakel tussen de Gemeente Utrecht en de nachtsector. Het voorziet in kennisdeling en -uitbreiding en initieert en coördineert lobbyactiviteiten. Voor de gemeente functioneert het overleg als vraagbaak en aanspreekpunt, andersom weet het Nachtoverleg de gemeente ook op eigen initiatief te vinden. Bij het Nachtoverleg zijn onder meer aangesloten: ACU, BASIS, Bassment, Club Poema, De Helling, EKKO, TivoliVredenburg, WAS. (Elevation Events) en de Beurs. Online radiostation Stranded FM, dat een belangrijke functie op het gebied van experiment en talentontwikkeling binnen de Utrechtse nachtcultuur heeft, schuift ook regelmatig aan. Derden worden incidenteel uitgenodigd, wanneer de omstandigheden erom vragen.

⁵ Utrecht Monitor 2022 ([Bevolkingsontwikkeling | Utrecht Monitor \(schaduw\) \(utrecht-monitor.nl\)](#))

⁶ Door Vera Vaessen, als afstudeeronderzoek in opdracht de Gemeente Utrecht & Universiteit Utrecht

1.5 Gemeentebeleid

Een grote stad als Utrecht kan niet zonder een visie op nachtcultuur. Deze overtuiging heeft geleid tot de volgende paragraaf in het Coalitieakkoord Utrecht 2022-2026 *Investeren in Utrecht: kiezen voor gelijke kansen, betaalbaar wonen en klimaat*:

‘Een bruisende nachtcultuur is belangrijk voor een grote stad als Utrecht. Denk bijvoorbeeld aan podia voor nieuwe bands en een levendige Utrechtse dance-scene. Om dit naar een hoger niveau te tillen stellen we een Utrechtse Nachtvisie op. Daarmee maken we nachtcultuur een serieus onderdeel van de cultuursector. Samen met het Nachtoverleg en bewoners wordt gezocht naar geschikte locaties voor nachtcultuur en wordt gekeken hoe we ruimte kunnen bieden voor talent en experiment.’

Nu zijn de Nachtvisie 2030 en de Beleidsnota Nachtcultuur een feit. Daarmee is de basis gelegd voor een gezonde toekomst voor de Utrechtse nachtcultuur en een uitgangspunt geformuleerd voor nachtcultuurbeleid in de komende jaren. Het nachtcultuurbeleid vloeit voort uit bestaand beleid. Het bouwt voort op de ruimtelijke koers van de stad, vastgelegd in *Gezond stedelijk leven voor iedereen, RSU 2040* (2019), en de *Cultuurnota Kunst Kleurt De Stad* (2019). Een levendige, creatieve nachtcultuur vormt niet alleen een serieus onderdeel van de cultuursector, maar is ook van essentieel belang voor het welzijn van de inwoners en het leefklimaat in het algemeen.

Gezond stedelijk leven

In ‘RSU 2040’ is de ruimtelijke koers van de stad beschreven. Leefbaarheid – een gezond stedelijk leven voor iedereen – staat hierin voorop. De rol van nachtcultuur is evident; nachtcultuur geeft bezoekers een uitlaatklep, brengt mensen samen, geeft gelegenheid tot experiment en zelfontplooiing, en laat mensen kennismaken met muziek en kunst. In een stad waarin de beschikbare ruimte beperkt is en het inwonersaantal verder toeneemt, zijn dergelijke voorzieningen noodzakelijk.

Utrecht hanteert een ‘barcode’ in het ruimtelijk beleid: een formule voor de inrichting van de ruimte. Culturele voorzieningen, zowel op stedelijk niveau als op wijkniveau, maken standaard deel uit van die barcode. In de *Uitvoeringsnota huisvesting culturele en creatieve sector* zijn doelen, mogelijkheden en wensen (zoals meer broedplaatsen, meer programma op bijzondere locaties) voor de huisvesting van de sector concreet uitgewerkt. Samen met andere gemeenten, de provincie en het Rijk werkt Utrecht aan de culturele stedelijke regio. In het regioprofiel *Eeuwig Jong* zijn ambities vastgelegd voor de regionale invulling van ruimte voor makers, innovatie, educatie en talenthubs.

Kunst Kleurt De Stad

De Utrechtse Cultuurvisie steunt op vier pijlers: 1. een pluriform aanbod, 2. een inclusieve cultuursector, 3. het stimuleren van creatief vermogen, 4. ontwikkelruimte. Op basis van deze pijlers hebben de Utrechtse culturele instellingen voor de periode 2021-2024 hun toekomstplannen vormgegeven. Een visitatiecommissie stelde in een analyse van de cultuurnotaperiode 2017-2020 vast dat het aandeel van de nachtcultuur nog te marginaal was in het gemeentebeleid. Uit het *Visitatierapport Cultuurnota 2017-2020*: ‘Daarnaast zien wij het belang van een nog bruisender cultureel nachtklimaat. Het Utrechtse nachtleven lijkt als het gaat om aanbod en locaties buiten de singel achter te blijven ten opzichte van andere grote steden. Terwijl een experimenteel en spannend nachtaanbod onontbeerlijk is voor een inclusieve culturele metropool.’

Die achterstand willen we inlopen. Een levendige nachtcultuur draagt per definitie bij aan een inclusieve, pluriforme cultuursector waar ruimte is voor experiment en jong talent de kans krijgt zich te ontwikkelen. Nachtcultuur vormt bovendien voor veel jongvolwassenen de eerste kennismaking met kunst en cultuur.

Nachtvisie en Beleidsnota nachtcultuur

Met de Nachtvisie 2030 en Beleidsnota Nachtcultuur geven we de nachtcultuur, het uitgaansleven en de culturele sector in Utrecht een nieuwe impuls. We willen de middelen en instrumenten waarmee de gemeente werkt toegankelijker maken, tijdelijke regelingen ontwikkelen, ondersteunen bij het vinden van nieuwe locaties en de sector beter zichtbaar maken. De rol van de gemeente is ondersteunend en faciliterend. We willen dat de nachtcultuur een vanzelfsprekend thema in het gemeentebestuur wordt.

We onderscheiden de volgende fases:

- In het coalitieakkoord 2022-2026 is budget vrijgemaakt voor nachtcultuur in het algemeen en een gemeentelijke visie daarop.
- De komende jaren werken we aan de ambities en doelstellingen zoals geformuleerd in deze visie en beleidsnota.
- In 2025 volgt een evaluatie van gebruikte instrumenten en regelingen; welke komen bijvoorbeeld in aanmerking als structurele maatregel?
- De periode 2026-2030 staat in het teken van het verder inbedden van de nachtcultuur in het algehele gemeentebestuur. We willen dat deze beleidsnota een natuurlijk en integraal onderdeel wordt van de afdelingen Cultuur, Economische Zaken, Openbare orde & Veiligheid, Vergunningen, Toezicht & handhaving en Volksgezondheid.

Hoofdstuk 2 Makers (Aanbod)

In dit hoofdstuk ligt de focus op de makers: dj's en andere creatieven, organisatoren, clubs en podia

In de nachtcultuur zijn veel creatieve professionals aan het werk: jong talent en gevestigde namen. Zij vormen met elkaar een levendige scene. In een dynamische wisselwerking tussen makers, organisatoren, locaties en publiek krijgt het nachtculturaanbod vorm. Makers moeten de ruimte hebben om te leren en te experimenteren en vervolgens door te groeien, te floreren en te excelleren. Een voorwaarde voor professionele en creatieve groei zijn goede voorzieningen. Op dit moment is het aanbod in de stad nog te beperkt.

2.1 Creatieven

Opleidingen

Utrecht heeft veel creatieve opleidingen, zowel op mbo- als hbo-niveau. Sommige richtingen zijn rechtstreeks verwant aan de nachtcultuur, zoals Artiest Muzikant Dance Producer van de Herman Brood Academie (HBA) en Composition Electronic Music aan de Hogeschool voor de kunsten Utrecht (HKU). Andere hebben indirect te maken met nachtcultuur, zoals Music Management (HKU) en Podium- en Evenemententechniek aan het Creative College van ROC Midden Nederland.

De opleidingen trekken studenten uit het hele land. Wij zijn daar trots op. Maar een deel van hen vertrekt ook weer, deels omdat zij elders betere omstandigheden zien om zich te ontwikkelen. We willen een stad zijn waar creatieve studenten niet alleen studeren, maar ook blijven wonen en aan hun carrière kunnen werken. Dat kan met de juiste faciliteiten: locaties om te experimenteren en een levendige *scene* als inspiratiebron.

Workshops en radiostations

Ook buiten de opleidingen om zijn veel Utrechters actief als dj of danceproducer, of ze koesteren de wens dat te doen. Instellingen als EKKO, DUMS, Birdcage, jongerencultuurhuis BOKS en EQ030 bieden dj-lessen en -workshops aan voor amateurs. Ook hier komt talent bovendrijven. Beginnende dj's en producers moeten de kans hebben zich te ontplooien. Dit kan bijvoorbeeld op kleinere *stages* op festivals of op vroege tijdslots tijdens een clubavond. Online radiozenders als Stranded FM en Birdcage geven jonge talenten de kans om sets te draaien. Zij vormen een belangrijke katalysator in de nachtsector. Ook labels vormen een spil in het nachtcircuit. De Utrechtse dj Carista richtte United Identities op: een label, community, radioprogramma en springplank voor nieuw talent in de elektronische muziek. Voor een rijke nachtcultuur zijn zulke initiatieven onmisbaar. Met wat extra stimulans hopen we meer makers aan te moedigen tot vergelijkbare stappen.

Visuals en grafische kunst

De nachtcultuur vormt ook een voedingsbodem voor andersoortige creatieve beroepen. Veejays verzorgen visuals tijdens clubnachten, fotografen maken vliegrepen op festivals en vormgevers ontwikkelen artwork voor clubconcepten. Bij de analoge printstudio Kapitaal werken bijvoorbeeld grafisch kunstenaars aan artwork gerelateerd aan de nachtcultuur. In broedplaatsen als de Vechtclub XL, het Hof van Cartesius en de Havenloods komen creatieven uit allerlei sectoren samen. Kruisbestuiving vindt hier plaats rondom festivals en nachtevenementen. Utrechtse festivals als Soenda, By the Creek, Lief! en Smeerboel hebben hun wortels in de stad. Ze bieden Utrechtse makers en creatieve professionals een podium, zowel voor als achter de schermen. Ook voor (aankomende) productieleders, geluids- en lichttechnici en stagemanagers biedt de nacht een opstap naar werk en een vruchtbaar netwerk. Zij floreren allemaal bij betere voorzieningen.

Knelpunt: Voor de nieuwe lichting zijn de mogelijkheden in de stad om ervaring op te doen beperkt.

Kans: Door het diverse aanbod aan (creatieve) opleidingen is de voedingsbodem voor talent groot.

Ambities: We willen de experimenteer- en doorgroeiruimte in de stad versterken en zo het aanbod uitbreiden. Dit doen we onder meer door actief op zoek te gaan naar meer ruimte voor de nachtcultuur.

Doorklik naar Hoofdstuk 6

2.2 Organisatoren

Feesten waar verschillende dj's onder de vlag van een feestconcept draaien, vormen een belangrijk onderdeel van de nachtcultuur. Trekpleister voor de bezoeker zijn niet alleen de namen van de dj's, maar ook de merknaam en de muziekstijl die daarbij hoort. Elevation Events is een grote organisator die meerdere concepten aanbiedt in Utrecht. Daarnaast zijn er kleinere organisatoren actief zoals La Casette, Disko Disko en Yallah! Yallah!. Voor publiek en dj's zijn zulke feesten in de stad van groot belang. Zoals beginnende dj's een plek moeten zien te veroveren op het podium, zo geldt dat ook voor jonge organisaties die nieuwe concepten lanceren.

In het 'ecosysteem' van feestenaanbod vormen zij als het ware de humuslaag, met opties om door te groeien en de overstap te maken naar de gevestigde orde. Aanwas van onderop staat garant voor een divers, dynamisch aanbod in de stad.

Vergunningen

Een organisator heeft een evenementenvergunning nodig voor festivals in de buitenlucht (zowel overdag als in de avond) en voor feesten binnen met meer dan tweeduizend bezoekers. Die regel kan een onneembare drempel opwerpen: niet alleen gaat de kost voor de baat uit, het vergunningsproces is ook complex. Er zijn commerciële partijen die helpen bij dat proces, maar niet elke organisatie kan zich professionele hulp veroorloven. Bovendien is geschikte en beschikbare ruimte schaars in en om de stad. Dit heeft tot gevolg dat het lokale festivallandschap al lange tijd uit dezelfde (gevestigde) partijen bestaat. Zij kunnen het risico wel dragen en kennen de weg binnen de gemeente.

Knelpunt: Voor nieuwe organisatoren is het lastig om een evenementenvergunning te krijgen, met stagnatie en gebrek van diversiteit in het aanbod als gevolg.

Kans: Deze beleidsnota biedt een kans om te werken aan de toegankelijkheid van de vergunningverlening.

Ambitie: We willen de doorstroom in de nachtcultuur stimuleren en meer variatie bewerkstelligen in het aanbod. Dit doen we onder meer door een nachtspreekuur in het leven te roepen. Hier kunnen organisaties bijvoorbeeld advies inwinnen over onder andere het verkrijgen van evenementenvergunningen of de juiste horecavergunning voor de locatie.

Doorklik

2.3 Clubs en podia

Het clublandschap is de afgelopen jaren ingrijpend veranderd, onder meer door de opkomst en het succes van de festivalcultuur. Ook het verhogen van de minimumleeftijd voor alcohol en het rookverbod zijn van invloed geweest op het uitgaansleven. In Utrecht heeft de opening van TivoliVredenburg in 2014 een aanzienlijke verschuiving teweeggebracht. Waar Tivoli Oudegracht op de eerste plaats een podium was voor alternatieve popmuziek, bedient TivoliVredenburg vele doelgroepen tegelijk onder één dak. De verschillende zalen in het nieuwe pand nodigen uit tot een uitgebreid nachtprogramma waarin uiteenlopende genres aan bod komen: van drum'n bass tot dabke nights. Het rijke aanbod gaat hand in hand met een zekere verschraving elders in de stad. Dit doet niets af aan het feit dat Utrecht nog steeds een redelijk uitgebreid uitgaansaanbod heeft, van dansbars en feestcafés tot drukbezochte feestconcepten. Utrechtse clubs en muziekpodia met nachtprogrammering proberen hun aanbod zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Deze collegiale houding kenmerkt het veld van Utrecht.

Zichtbaarheid

Utrecht staat bekend om de rijke muziekcultuur, van het Festival Oude Muziek tot Le Guess Who?, maar nachtcultuur blijft enigszins onder de radar. Dat is zonde, want er gebeurt genoeg interessants. Sinds jaar en dag is het Utrechtse culturele aanbod te vinden in de gratis Uitkrant en op de website www.uitagenda utrecht.nl. Utrecht Marketing is verantwoordelijk voor de Uitagenda en houdt zich bezig met promotie van het aanbod in onze stad. De nachtcultuur is echter geen onderdeel van de Uitagenda.

Knelpunt: Het aantal clubs en muziekpodia met nachtprogrammering is niet alleen beperkt, het aanbod is slecht zichtbaar.

Kans: In het kader van Utrecht900 is het platform NOX030 opgericht (www.NOX030.nl). De website geeft een overzicht van nachtcultuur in de stad. De mogelijkheden van het platform kunnen verder worden uitgebreid.

Ambitie: We willen de zichtbaarheid in de stad verder vergroten. Dit doen we door samen met Utrecht Marketing en online nachtplatform NOX030 te onderzoeken hoe dat het best kan.

Doorklik

Hoofdstuk 3 Bezoekers

In dit hoofdstuk ligt de focus op het publiek: het belang van een divers aanbod en van veiligheid, op straat en in de persoonlijke belevingssfeer

We vinden het belangrijk dat alle Utrechters, ongeacht de buurt waar ze wonen, hun economische status, gender, culturele achtergrond of fysieke beperking, nachtcultuur kunnen bezoeken. Er moet dus aanbod zijn voor iedereen. We willen ook dat de bezoekers veilig uit kunnen gaan.

3.1 Een plek voor iedereen

Een inclusieve stad

Utrecht is de vierde stad van het land. De bevolkingssamenstelling is divers: een bonte mix leeftijden, culturele achtergronden, genders en smaken en voorkeuren. De nachtcultuur is voortgekomen uit de underground en is daarmee van oudsher een plek om te ontsnappen aan de mainstreamcultuur en een veilige plek voor ondervertegenwoordigde groepen. Dat aspect is nog altijd relevant, hoewel de nachtcultuur zelf intussen ook deel uitmaakt van de gevestigde orde.

Feesten en clubs voor iedereen

Zo divers als de dancemuziek is, zo divers zijn de feesten die ofwel in het teken van een subgenre staan ofwel zich op specifieke doelgroepen richten. De Utrechtse LHBTQIA+-organisatie PANN organiseert al tientallen jaren feesten voor jonge queers. PANN-feesten zijn vooral voor jongeren tussen de 18 en 25 jaar. Net zo belangrijk voor de Utrechtse queer scene zijn de feesten van Rubber en Cruise Control. Tijdens Dabke Nights en Yallah! Yallah!, waar Arabische muziek wordt gedraaid, staat het samenbrengen van verschillende culturen centraal. Liefhebbers van drum 'n bass kunnen terecht op Blackout. Collectief La Casette bedient een jong hiphoppubliek. Voor mensen met een gehoorbeperking is er het zintuigprikkelende festival Sencity. Inclusiviteit staat bij veel nachtlocaties hoog in het vaandel. Club WAS. hanteert strikte huisregels op dit gebied en checkt of bezoekers zich daaraan houden. Sommige clubs zijn gespecialiseerd zoals feesten dat zijn. Club Maggy is dé urban club van Utrecht, voor liefhebbers van hiphop, r&b en reggaetown. Club Basis richt zich vooral op technofans. TivoliVredenburg, EKKO en De Helling hebben een divers programma met uitgesproken accenten. Voor de alternatievere *scene* worden feesten georganiseerd in onder andere de Nar.

Wie zich onderdompelt in het uitgaansleven treft doorgaans geen realistische afspiegeling van de inwoners van de stad aan. Het Utrechtse uitgaansleven wordt regelmatig als 'studentikoos' getypeerd⁷. Het gebrek aan diversiteit is in het bewonerspanel over nachtcultuur veelvuldig aan bod gekomen.⁸ Veel kroegen richten zich op hbo- en universitaire studenten. Mbo-studenten zijn hier niet altijd welkom. Eerder mochten mbo-studenten ook niet deelnemen aan de UITweek, waarbij nieuwe studenten kennis maken met de stad. Hier komt per studiejaar 2023-2024 echter verandering in: Utrecht heeft als eerste stad in Nederland aangekondigd dat mbo-studenten kunnen deelnemen aan de UITweek.

Er zijn verschillende oorzaken aan te wijzen voor het gebrek aan diversiteit. Eén daarvan is de betaalbaarheid van danscafé- en clubbezoek. Onder invloed van de inflatie zijn zowel de entreprijzen als de prijzen van consumpties flink gestegen. Dat maakt dat het aanbod sowieso minder toegankelijk wordt. Bovendien spreekt het huidige aanbod niet iedereen in gelijke mate aan. Dat is niet erg, smaken verschillen tenslotte, maar het is wel kwalijk dat er voor sommige doelgroepen geen of nauwelijks aanbod is. Daarnaast komen berichten over discriminatie in een uitgaansgelegenheid of aan de deur helaas nog te vaak voor, waardoor een grote groep Utrechters het uitgaansaanbod niet (meer) bezoekt. Sommige Utrechters organiseren hun eigen alternatieve uitgaansgelegenheden. Deels omdat ze die spannender vinden dan het reguliere aanbod en deels uit noodzaak, bijvoorbeeld omdat hun geloofsovertuiging botst met de heersende zeden en/of alcoholgebruik. Deze doelgroep spreekt vaker thuis af of gaat naar speciale avonden in buurtcultuurhuizen.

Knelpunt: Niet alleen het uitgaansaanbod is weinig divers, het geldt ook voor het publiek dat er gebruik van maakt.

Kansen: Door in jong talent te investeren, het vergunningensysteem en de subsidieregelingen toegankelijker te maken en te helpen bij het vinden van nieuwe locaties kan de gemeente bijdragen aan een breder aanbod waarin meer mensen zich kunnen herkennen.

Ambitie: We willen de diversiteit van de nachtcultuur stimuleren en meer in lijn brengen met de bevolkingssamenstelling van de stad. Dit doen we onder meer door een Nachtspreekuur in het leven te roepen.

Resultaten bewonerspanel

Van maandag 22 augustus tot en met zondag 4 september 2022 heeft afdeling Onderzoek & Advies een peiling gehouden over het uitgaansleven en de nachtcultuur in Utrecht. De peiling is door 6.761 mensen ingevuld. Ruim tweederde van de respondenten zegt sinds de heropening na corona (februari 2022) wel eens uit te gaan. Kroegen (71 procent), muziekpodia met nachtprogrammering (52 procent) en nachtclubs (48 procent) zijn de locaties die het meest worden bezocht. Over het aanbod van kroegen is men het meest tevreden (70 procent). Ook over het aanbod van muziekpodia met nachtprogrammering is men tevreden (48 procent). Over het aanbod nachtclubs is slechts 19 procent tevreden, tegenover 39 procent die ontevreden is.

Hoewel men de kwaliteit van nachtcultuur als 'goed' bestempelt (57 procent) is men over de hoeveelheid locaties ontevreden (57 procent). Van de respondenten is 44 procent het oneens met de stelling dat het aanbod van nachtcultuurlocaties (clubs, podia, etc.) veelzijdig is.

⁷ Resultaten bewonerspanel nachtcultuur 2022, antwoorden open vraag V11

⁸ Resultaten bewonerspanel nachtcultuur 2022, antwoorden open vraag V11

De respondenten zijn het met name (zeer) eens met de stelling dat clubs en podia makkelijk te bereiken zijn (90 procent). Ook geeft 82 procent van de respondenten aan dat de locaties van de clubs/podia/feesten goed toegankelijk zijn. 77 procent van de respondenten voelt zich veilig tijdens het uitgaan en 75 procent voelt zich welkom op clubs/podia/feesten.

Op de stelling over informatievoorziening zijn de meningen verdeeld: 32 procent vindt dat er voldoende informatie te vinden is over nachtcultuur in Utrecht, een derde is het hier niet mee eens. 'Dansen/feesten' en 'sociale contacten' worden verreweg het meest genoemd als reden om uit te gaan. Ook 'uitlaatklep' komt vaak terug. De Utrechtse nachtcultuur wordt gezien als 'gezellig' (55 procent) maar ook als 'eenzijdig' (44 procent). 'Gemoedelijk', 'braaf' en 'toegankelijk' komen ook vaak terug. Op de afsluitende open vraag over wat er in de stad ontbreekt, heeft maar liefst een derde gereageerd (2.182 open antwoorden). Het meest genoemd wordt het gebrek aan clubs, het gebrek aan diversiteit en de behoefte aan aanbod voor specifieke leeftijdsgroepen. Dat geldt zowel voor aanbod onder de 18 jaar, tussen de 18 en 21 jaar en voor 25 jaar en ouder.

Deurbeleid

De meeste clubs, dansbars en feestcafés werken met een deurbeleid. Ze maken vaak gebruik van expliciete huisregels ten behoeve van een veilige en tolerante omgeving voor iedereen: bezoekers en medewerkers. Portiers aan de deur hebben een belangrijke rol als beschermers van de *safe space*.

Op basis van de huisregels en de drukte kunnen zij besluiten of zij mensen binnenlaten. Maar een deurbeleid kan ook leiden tot discriminatie of een gevoel van uitsluiting. Om misstanden te voorkomen, is het Panel Deurbeleid Utrecht opgericht: een samenwerking tussen de Gemeente Utrecht, de politie, Koninklijke Horeca Nederland en art. 1 Midden Nederland. Mensen die vinden dat ze onterecht zijn geweigerd in een Utrechtse horecagelegenheid, kunnen dit melden bij Panel Deurbeleid. Het panel organiseert bemiddelingsgesprekken en helpt desgewenst bij het opstellen en controleren van huisregels.

Panel Deurbeleid Utrecht is onderdeel van de gemeentelijke aanpak Veilig Uitgaan, net zoals het portiersoverleg, waarin de portiers van de uitgaansgelegenheden in de binnenstad elkaar regelmatig treffen. Veilig Uitgaan richt zich op de binnenstad, terwijl steeds meer uitgaansgelegenheden zich buiten de binnenstad bevinden. Voor hen zijn de meeste veiligheidsthema's net zo relevant.

Knelpunt: Gemeentebestuur op het gebied van veilig uitgaan richt zich hoofdzakelijk op de binnenstad, terwijl er steeds meer uitgaanslocaties buiten de binnenstad ontstaan.

Kansen: We onderzoeken of we onderdelen uit de aanpak Veilig Uitgaan kunnen inzetten in andere delen van de stad, zoals bijvoorbeeld portiersoverleg of Panel Deurbeleid.

Ambities: We willen dat Utrechters overal in de stad veilig kunnen uitgaan. We willen dat clubs, podia en evenementen, waar dan ook in de stad, gebruik kunnen maken van voorzieningen op dat gebied.

Leeftijd

Voor de jonge doelgroep zijn er nauwelijks uitgaansgelegenheden meer in de stad sinds de leeftijdsgrens voor alcohol is verhoogd van 16 naar 18 jaar. Sommige uitgaansgelegenheden hanteren een minimum-entreeleeftijd van 18 jaar, andere richten zich op een publiek vanaf 21 jaar en ouder. Voorheen was er jongerendiscotheek Brothers in Bunnik, maar die ging in 2022 dicht.

Ook in Bassment zijn er nauwelijks feesten meer voor de leeftijdsgroep vanaf 16 jaar: feesten waar geen alcohol wordt geschonken, zijn niet rendabel voor de verhuur. Bovendien is de handhaving op het alcoholverbod intensief en kostbaar. En ook voor PANN, die voorheen in TivoliVredenburg besloten feesten organiseerde voor de doelgroep, werden de kosten te hoog. Een aantal jongerenhuiskamers in de wijk organiseren wel aanbod voor jongeren, zoals tienerdisco's of meidenavonden.

Recent verscheen het rapport *De staat van de Utrechtse Jeugd*. Daaruit blijkt dat de sociaal-emotionele ontwikkeling van jongeren tijdens corona op veel fronten vertraging heeft opgelopen⁹. Zij hebben weinig contact gehad met leeftijdsgenoten en hebben nauwelijks kunnen experimenteren. Ook voor de jonge doelgroep heeft uitgaan een vormende waarde. Onder de titel 'disconnected' is in 2015 de haalbaarheid van alcoholvrije feesten voor jongeren tussen de 16 en 18 jaar onderzocht. Het was een initiatief van jongeren, horeca, politie, Victas en de gemeente Utrecht. Destijds bleek de controle op 'indrinken' (blaastesten bij de ingang) een heikel punt en niet waterdicht. Zoveel jaar later – destijds was de leeftijdsgrens net verhoogd – verdient het onderwerp opnieuw de aandacht.

Knelpunt: Er is nauwelijks aanbod voor jong publiek.

Kans: Veel organisaties die in de nacht programmeren, zeggen om financiële redenen niet voor de doelgroep te kunnen programmeren. Subsidie kan verlichting geven.

Ambitie: We voeren gesprekken met jongeren over hun uitgaansbehoeften. Op basis hiervan treffen we maatregelen, al dan niet structureel, bijvoorbeeld op het gebied van subsidies.

3.2 Veilig uitgaan

Safe space

Veel clubs, feesten en evenementen treffen al maatregelen om ongewenst gedrag te voorkomen. Er zijn bijvoorbeeld hosts, die duidelijk herkenbaar zijn en aanspreekbaar zijn bij problemen. Zo werken zij ook binnendeurs aan een veilige omgeving. Clubs lopen voorop met deze trends. Met een training als Safer Clubbing van organisatie Sexmatters kunnen clubs hun werkwijze op het gebied van grensoverschrijdend gedrag verder aanscherpen.

⁹ De Staat van de Utrechtse Jeugd, 2022

Convenant veilig uitgaan & UIT-team

Utrecht werkt sinds 2003 met convenanten Veilig Uitgaan. Daarin zijn afspraken vastgelegd over thema's die bijdragen aan een veilig uitgaansklimaat, zoals veiligheid op straat en preventie van schadelijk middelengebruik. Eens per zes weken is er binnen de werkgroep Veilig Uitgaan overleg tussen de politie, gemeente en de horeca. Hier worden zaken rondom veiligheid tijdens het uitgaan besproken, zoals sfeer op straat en in de horeca, ontwikkelingen op gebied van overlast en geweld, middelgebruik, publieksgedrag en intimidatie op straat.

De politie in Utrecht werkt op donderdag, vrijdag en zaterdagavond met het UIT-team (Uitgaansinterventieteam). Dit team surveilleert tijdens uitgaansavonden in de binnenstad, en heeft als doel de escalatie te voorkomen om uitgaansgeweld te voorkomen. Het team werkt nauw samen met de horecabeveiligers en -ondernemers en is snel oproepbaar via een speciaal telefoonnummer voor ondernemers en beveiligers. Uitgaansgelegenheden ervaren de laagdrempeligheid van het UIT-team als zeer prettig.

Uitgaansgelegenheden buiten de binnenstad – waar het UIT-team niet opereert – hebben voornamelijk geen problemen op het gebied van veiligheid. De gemeente houdt wel de vinger aan de pols bij deze uitgaansgebieden. Ook is er contact met de Fietsenbond over veilige fietsroutes van en naar de uitgaanslocaties buiten de binnenstad.

Knelpunt: Beleid van de gemeente op het gebied van veiligheid richt zich hoofdzakelijk op de binnenstad, terwijl er steeds meer locaties buiten de binnenstad ontstaan.

Kansen: Onderdelen van de bestaande aanpak op het gebied van veiligheid in de binnenstad kunnen gebruikt worden in andere uitgaansgebieden.

Ambitie: We willen de veiligheid van uitgaansgelegenheden buiten de binnenstad waarborgen en versterken. We onderzoeken of het wenselijk is meer aansluiting te zoeken met bestaande overleggen, bijvoorbeeld bij het portiersoverleg en het Panel Deurbeleid.

3.3 Gezondheid

Het belang van uitgaan voor de mentale en fysieke gezondheid staat buiten kijf. Mensen willen kunnen ontsnappen aan de dagelijkse verplichtingen. Nachtcultuur geeft hen de gelegenheid om te ontspannen, plezier te maken en uit de band te springen. Die behoefte gaat vaak gepaard met middelengebruik, hetgeen gezondheidsrisico's met zich meebrengt. Jongeren en jongvolwassenen die uitgaan, gebruiken aanzienlijk meer alcohol en drugs dan anderen. Zij vormen een risicogroep wat betreft combi- en *binge*-gebruik. Tegelijkertijd blijkt uit onderzoek dat velen zonder al te veel problemen met alcohol en drugs kunnen omgaan¹⁰.

Mentale gezondheid

De leeftijdsgroep 18-25 jaar heeft het meest te lijden gehad van de lockdowns tijdens de coronacrisis, blijkt uit onderzoek van het RIVM en de GGD. Sombere gevoelens en eenzaamheid kwamen veel voor bij jonge mensen, voornamelijk bij jonge vrouwen in een stedelijke omgeving. Het gebrek aan sociale contacten en mogelijkheden om iets te ondernemen waren de belangrijkste oorzaken¹¹.

¹⁰ Het Grote uitgaansonderzoek Trimbos 2020

¹¹ RIVM gezondheidsonderzoek COVID-19 (2021) [Mentale gezondheid jongeren | RIVM](#)

Gezond stedelijk leven voor iedereen in Utrecht is een belangrijk uitgangspunt in het gemeentebestuur. We hechten aan de fysieke en de mentale gezondheid van de inwoners van de stad. De coronacrisis heeft met name de aandacht voor de mentale gezondheid van jongeren vergroot. Sociale contacten zijn van cruciaal belang en cultuur heeft daarin een essentieel aandeel. Voor veel jongeren is het uitgaansleven – en vooral de nachtcultuur – niet los te zien van het sociale bestaan. Daar is ruimte om jezelf te zijn, te experimenteren, te dansen, plezier te hebben met vrienden, en nieuwe mensen en nieuwe muziek te ontdekken.

Middelengebruik

Uitgaan gaat vaak gepaard met middelengebruik; met name alcohol is favoriet in de nachtcultuur. Daarnaast komt het gebruik van cannabis, ecstasy, cocaïne en amfetamine geregeld voor. De afgelopen jaren is het gebruik van sterke drank en harddrugs in de privésfeer (tijdens huisfeestjes) toegenomen. Of middelengebruik tot gezondheidsproblemen leidt, is afhankelijk van meerdere factoren. De gemeente wil de risico's beperken. Dat gebeurt met preventieprogramma's van Jellinek, gericht op informatie voor bezoekers, trainingen voor het personeel en het preventie- en handhavingplan alcohol

Drugs & alcohol in het coalitieakkoord 2022-2026

We hebben een realistische kijk op drugs. Volksgezondheid staat centraal in het drugsbeleid waarin regulering en legalisering hand in hand gaan. Dat doen we zonder de ogen te sluiten voor de problematische kanten van drugsgebruik zoals gezondheidsrisico's en drugsgerelateerde criminaliteit – een probleem waarover de partijen in de driehoek (burgemeester, Openbaar Ministerie en politie) zich buigen.

- We zoeken de balans tussen ruimte om te experimenteren met legalisering, een mogelijke regulering van de keten en het voorkomen van misbruik, verslaving en criminaliteit.
- We ontwikkelen samen met deskundige partners informatie gericht op preventie van problematisch alcohol- en middelengebruik en gokken voor alle leeftijdsgroepen (jeugd en ouders, volwassenen en jongvolwassenen). We bieden passende zorg voor mensen met acute of chronische verslavingsproblemen.
- We willen als stad een rol vervullen in het landelijke experiment 'gesloten coffeeshopketen' om te onderzoeken of legale levering, inkoop en verkoop van cannabis mogelijk is. De Rijksoverheid stelt een aantal eisen aan gemeenten om mee te kunnen doen aan het wietexperiment. Het overleg met Utrechtse coffeeshophouders zetten we voort.

Gehoorschade

Gehoorschade kan een neveneffect zijn van uitgaan. Steeds meer jongeren ondervinden tijdelijke of blijvende gehoorschade door harde muziek. De meeste clubs wijzen standaard op het belang van oordoppen en bieden gehoorbescherming aan.

Nachtrust

Voor omwonenden van uitgaansgelegenheden kan geluidsoverlast een vervelend bijverschijnsel zijn, met in sommige gevallen kwalijke gevolgen voor de gezondheid. Overlast kan zich voordoen wanneer een club of evenement zich niet houdt aan de wettelijke geluidsnorm of als een locatie slecht is

geïsoleerd. Maar vaker is de overlast afkomstig van bezoekers die de gelegenheid verlaten of buiten staan te roken. Inwoners kunnen met klachten terecht bij het online meldpunt Signalen. Op sommige plekken in de stad werken we samen met bewoners aan oplossingen.

Hoofdstuk 4 De stad

In dit hoofdstuk ligt de focus op locaties, vastgoed en leefbaarheid.

De nachtcultuur is energiek en veelomvattend met een uiteenlopend aanbod van (pop-up)clubs tot feestconcepten, van undergroundfeesten tot grootschalige evenementen. Al die verschijningsvormen voorzien in een behoefte, maar er moeten wel mogelijkheden (lees: fysieke ruimte) voor zijn. Dat is een uitdaging in een groeiende stad. De nachtcultuur raakt hier direct aan beleidsterreinen als gebiedsontwikkeling, de openbare orde en veiligheid en toezicht & handhaving in de stad. Op plekken waar geluidsoverlast een terugkerend probleem is, komt de leefbaarheid onder druk te staan. Het is een thema waarmee ook andere uitgaansgelegenheden, vooral in de binnenstad, te maken hebben. In deze beleidsnota vertellen we hoe we met gebiedsprofielen en locatieprofielen richtlijnen vastleggen voor de inrichting van de ruimte.

4.1 Evenementenkalender

In en rond Utrecht vinden regelmatig evenementen plaats: culturele evenementen, sportevenementen, buurtevenementen, zakelijke beurzen en congressen. Dancefestivals horen ook tot dit aanbod. Bekende Utrechtse voorbeelden zijn Soenda, Smeerboel en Verknipt, maar ook State of Trance en Thunderdome – die jaarlijks in de Jaarbeurs worden georganiseerd. Alle grotere evenementen staan vermeld op de zogeheten evenementenkalender, die de gemeente opstelt aan het einde van het jaar. Organisatoren kunnen zich daarvoor aanmelden. Evenementen die een plek hebben op de kalender, weten zich niet alleen verzekerd van de beschikbaarheid van de locatie, maar ook van voldoende capaciteit van de hulpdiensten (mits er geen noodgevallen elders zijn). Kleine festivals zonder risicoprofiel kunnen probleemloos in de loop van het jaar worden toegevoegd, als er ruimte voor is.

Het aantal locaties in en rondom Utrecht waar evenementen in de buitenlucht zijn toegestaan is beperkt. Een deel daarvan zal de komende jaren nog afvallen in verband met bouwplannen. Voor een aantal plekken in de stad, zoals het Jaarbeursplein, is een maximum vastgesteld voor het aantal bezoekers en het aantal dagen per jaar dat er evenementen georganiseerd mogen worden. Over het algemeen geldt: wie het eerst komt, wie het eerst maalt. Het gebruik van de grond is voor alle soorten festivals en evenementen gratis. Bij meerdere aanvragen voor één locatie wordt in overleg met de betrokkenen naar een oplossing gezocht. Er zijn geen inhoudelijke toetsingskaders voor verschillende aanmeldingen voor eenzelfde locatie op dezelfde datum. Om toch meer sturing te kunnen geven aan de toewijzing, zijn kaders noodzakelijk. Daarom werkt de gemeente aan locatieprofielen voor de spreiding van evenementen over de stad (zie paragraaf 4.4).

4.2 Locaties en vastgoed

Gebiedsontwikkeling

Utrecht groeit in een hoog tempo en de ruimte om te wonen, te werken en te recreëren is al beperkt. In de *Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040* (RSU 2040) hebben we onze visie op de ontwikkeling van de fysieke omgeving vastgelegd. In de *Uitvoeringsnota Huisvesting Culturele en Creatieve Sector* staat beschreven hoe we ruimte geven aan de creatieve en culturele sector in de stad.

Als gemeente hebben we een actieve rol in gebiedsontwikkelingen: soms omdat we eigenaar zijn van de grond of de panden die daarop worden gebouwd, soms omdat we kaders stellen voor marktpartijen. Wanneer we delen van een gebiedsontwikkeling willen toewijzen aan nachtcultuur, moet dit worden opgenomen in het bestemmingsplan of het omgevingsplan. Voordat we dat kunnen doen, moeten we op de hoogte zijn van wensen en behoeften en weten wat er speelt in de sector. Nu is dat nog te weinig het geval. De gemeente houdt onvoldoende rekening met mogelijkheden voor de uitbreiding van nachtcultuur bij gebiedsontwikkeling.

We moeten voorkomen dat het welzijn van omwonenden en de status quo van nabije voorzieningen worden geschaad. Een nachtclub midden in een woonwijk is zelden een goed idee, terwijl een kleine of middelgrote club op bijvoorbeeld een (oud) bedrijventerrein plezier en levendigheid met zich meebrengt. Een nachtcultuurbestemming kan verlaten panden en omgevingen nieuw leven inblazen; omwonenden krijgen niet alleen een uitgaansgelegenheid dichtbij huis, door de bedrijvigheid nemen de sociale controle en het gevoel van veiligheid in de buurt toe.

Tegelijkertijd hebben al te afgelegen gebieden uitdagingen rondom mobiliteit, veiligheid en toezicht tot gevolg; voor (fietsend) uitgaanspubliek moet de uitgaansgelegenheid niet al te ver weg zijn en (sociaal) veilig te bereiken zijn.

In het *Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018* worden de verschillende type vergunningen gekoppeld aan profielen voor de horeca (niet te verwarren met de nieuw te ontwikkelen locatieprofielen genoemd in paragraaf 4.4). Binnen een aantal van deze profielen is het ontwikkelen van alle mogelijke horeca toegestaan. A-vergunningen, die vereist zijn voor een club en een muziekpodium met nachtprogrammering, zijn ook binnen deze profielen mogelijk. Dit geldt voor het Stationsgebied en het Beurskwartier, voor Leidsche Rijn en Vleuten-de Meern, en voor 'bedrijventerreinen en kantorenlocaties', 'bijzondere horeca op bijzondere locaties' en 'creatieve hotspots'. Clubs behoren hier tot de mogelijkheid, al wijst de praktijk uit dat vaker lichtere vormen van horeca, zoals restaurants, zich nestelen op deze locaties.

Binnenstad

In de *Omgevingsvisie Binnenstad 2040* staan de ambities voor de binnenstad beschreven. In de toekomst kent de binnenstad nog altijd een grote variatie aan functies: wonen en werken, winkels en cultuur, kerken en horeca. Het is de bedoeling dat de veelzijdigheid van de horeca toeneemt.¹² Ofschoon het risico van overlast toeneemt op een plek waar mensen dicht op elkaar wonen, werken en recreëren. Nieuwe A-vergunningen zijn op basis van het horecabeleid niet toegestaan. Alleen op panden waar al een A-vergunning op zit, kan nieuwe nachtcultuur in de binnenstad ontstaan. Dit betekent in de praktijk dat nieuwe nachtcultuurinitiatieven hier weinig kans maken.

¹² Omgevingsvisie Binnenstad 2040

We hechten wel aan het behoud van de (bestaande) nachtcultuur in het centrum, ook omdat het aanbod aan diversiteit heeft ingeboet. De clubcultuur vormt een welkome aanvulling op de feestcafés en dansbars.

Tijdelijke locaties

Culturele organisaties en horecaondernemers zijn dankbare gebruikers van leegstaande panden. De huur is vaak een fractie van de prijs van regulier vastgoed. Bovendien is de ambiance vaak aantrekkelijk voor een creatief en jong publiek. Dit heeft tot gevolg dat de laatste jaren pop-uplocaties als paddenstoelen uit de grond zijn geschoten.

Het gebruiksklaar maken van een leegstaand gebouw vraagt om een behoorlijke investering. Zo'n tijdelijke locatie is alleen rendabel als een club er minstens vijf jaar kan blijven zitten, maar liever nog tien jaar. Ad Hoc is de instantie die leegstaand gemeentelijk vastgoed nu beheert. In het kader van Maatschappelijke Meerwaarde krijgt effectiever gebruik van tijdelijke leegstand de komende jaren meer prioriteit.

Knelpunt: In gebiedsontwikkeling wordt er nog onvoldoende rekening gehouden met (tijdelijke) locaties voor nachtcultuur.

Kans: Dankzij het Nachtoverleg zijn de lijnen tussen de gemeente en de nachtsector kort. Kennis over de behoefte aan ruimte aan de ene kant en mogelijkheden door leegstand of gebiedsontwikkeling aan de andere kant kan gemakkelijker worden gedeeld.

Ambitie: We selecteren een aantal gebieden in de stad die mogelijk geschikt zijn voor nachtcultuur. In samenspraak met de nachtsector en de verantwoordelijke gebiedscoördinatoren formuleren we verschillende 'zoekopdrachten'.

(Doorklik)

4.3 Leefbaarheid en levendigheid

Vooral in de binnenstad kunnen de behoeften en belangen van bewoners en uitgaanspubliek botsen. In de Omgevingsvisie Binnenstad staat beschreven hoe de gemeente de overlast wil beperken in samenspraak met bewoners, ondernemers en organisaties. Bewoners kunnen last hebben van geluidsoverlast, maar ook van fietsen voor deur of vuil op straat. Daarnaast kan de doorlopende drukte (veegwagens, een markt die opbouwt, busverkeer) storend zijn.

Tegen de verschillende oorzaken van overlast treedt de gemeente op, onder meer door toezicht te houden. Op sommige plekken waar veel overlast wordt ervaren, treft de gemeente extra maatregelen. In de Nobelstraat en omliggende straten wordt een cumulatieve aanpak van problemen ervaren door bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden. De gemeente is op dit moment bezig met een onderzoek naar welke maatregelen genomen kunnen worden om de overlast af te laten nemen.

Voor bewoners is het belangrijk dat ze weten waar ze aan toe zijn; het is van belang dat ze op tijd worden geïnformeerd en dat ze hun mening kunnen geven. Ook dat is een manier om (het gevoel van) overlast te beperken. Niemand wil worden overvallen door een nieuwe horecazaak in de straat of een evenement voor de deur. Ook horecaondernemers en evenementorganisatoren wensen duidelijkheid van de gemeente en hebben daar recht op.

Gebiedsprofielen moeten houvast gaan bieden. In 2023 treedt bovendien de nieuwe landelijke omgevingswet in werking. Daarin is meer ruimte voor maatwerk.

Een gebiedsprofiel voor het Domplein

De gemeente, omwonenden van het Domplein en andere belanghebbenden zijn gestart met het opstellen van een gebiedsprofiel voor het Domplein. Dit gebiedsprofiel omvat ruimtelijke, sociale en maatschappelijk thema's. In verschillende werkgroepen komen actuele onderwerpen aan de orde, zoals 'goederenvervoer' op het plein. Betrokkenen analyseren gewoontes en gedrag die leiden tot ergernissen of overlast nauwgezet, zodat wederzijds begrip kan ontstaan. De werkgroep neemt vervolgens een standpunt in (of meerdere) op basis waarvan oplossingen en strategieën worden aangedragen. Deze landen in het gebiedsprofiel in de vorm van richtlijnen voor leefbaarheid en werkbaarheid. Deze manier van werken wordt in de toekomst naar verwachting vaker ingezet.

Locatieprofielen en evenementenbeleid

Aan de hand van locatieprofielen willen we (muziek)evenementen en nachtcultuur beter spreiden over de stad. Zo kunnen we de balans tussen leefbaarheid en levendigheid in de stad verbeteren en het toewijzingsbeleid voor ondernemers en bewoners inzichtelijk maken. We beginnen met tien locatieprofielen voor evenementen. We onderzoeken de mogelijkheden van de betreffende plekken in de stad en bepalen vervolgens welke richtlijnen bij de locatie past.

Knelpunt: De verhoudingen in sommige gebieden in de stad staan op scherp: bewoners ondervinden overlast, ondernemers raken in de verdrukking.

Kans: Onvrede komt vaak voort uit onwetendheid en onvoorspelbaarheid. Door bewoners en ondernemers beter te informeren kan veel onvrede worden weggenomen.

Ambitie: We gaan locatieprofielen en gebiedsprofielen ontwikkelen met duidelijke richtlijnen voor het gebruik en de inrichting van de omgeving.

NB *Locatieprofielen* brengen de mogelijkheden en beperkingen voor nachtcultuur en evenementen in kaart; *gebiedsprofielen* zijn bedoeld om mogelijk botsende belangen op drukke locaties in de stad in goede banen te leiden.

Hoofdstuk 5 Ambities

De Utrechtse nachtcultuur heeft een stevige basis. Er zijn clubs, podia, dj's, radiostations, makers en creatieven in de stad die met elkaar een levendige *scene* vormen en met veel energie, enthousiasme en kunde bouwen aan de voortzetting en uitbreiding ervan. Over publieksbelangstelling heeft de sector niet te klagen. Toch is er ruimte voor verbetering.

Met de Nachtvisie 2030 en de Beleidsnota Nachtcultuur geven we de nachtsector een impuls. De komende jaren investeren we in regelingen en voorzieningen die verdieping en verbreding van de sector en een duurzaam nachtcultuurbeleid mogelijk maken. In het gemeentebudget is daar op basis van het *Coalitieakkoord 2022-2026* geld voor vrijgemaakt. Dit budget biedt de mogelijkheid eerst stappen te zetten op gebied toegankelijkheid van de gemeentelijke diensten en regelingen voor de nachtcultuur. Ook is er ruimte om een zoektocht naar nieuwe locaties te starten. Voor concrete ontwikkelingen die hier uit volgen, bijvoorbeeld voor het inrichten van locaties voor nachtcultuur, is het budget ontoereikend. Besluitvorming over aanvullende dekkingsmogelijkheden maakt onderdeel

uit van de integrale afweging voorafgaand aan de Voorjaarsnota. Tussentijds zullen we de gang van zaken evalueren, en wordt het benodigde extra budget inzichtelijk. Deze beleidsnota is een document in ontwikkeling: gaandeweg kan het bijgeschaafd, aangepast en uitgebreid worden. Voor een deel van de onderstaande ambities worden concrete actieplannen uitgewerkt waarmee de ambities verwezenlijkt kunnen worden. Voor andere ambities is dat niet nodig, en kunnen we direct aan de slag. De rol van de gemeente is faciliterend, maar ook sturend en regisserend als dat nodig is. We willen een solide gesprekspartner zijn voor vertegenwoordigers van de nachtcultuur. Inhoudelijk heeft de sector de vrije hand. We formuleren vier hoofdambitie waaraan we een aantal actiepunten koppelen, deels tijdelijk, deels permanent van aard.

5.1 De Utrechtse nachtcultuur krijgt de erkenning die ze verdient

Met de Nachtvisie 2030 en de Beleidsnota Nachtcultuur erkennen we het belang van de nachtcultuur voor Utrecht.

Nachtcultuur geeft niet alleen dj's en producers een podium en de gelegenheid zich te ontwikkelen, maar ook andere creatieven: visual artists, vormgevers, beeldend kunstenaars en performers. Nachtcultuur is meer dan uitgaan; bezoekers ontmoeten gelijkgestemden, genieten de vrijheid om te zijn wie ze willen zijn. Nachtcultuur is onderdeel van de culturele sector in onze stad. De komende jaren krijgt de sector ondersteuning en ruimte om te groeien.

❖ **Het Nachtoverleg krijgt een permanent karakter**

Met het Nachtoverleg heeft de sector een belangrijke stap gezet om zich te verenigen en verder te professionaliseren. We stimuleren deze ontwikkeling en investeren in uitbouw en bestendiging van het overleg tot en met 2026. Het Nachtoverleg is toegankelijk voor de hele Utrechtse nachtsector. Het overleg voert zelf de regie over de structuur en de inhoud van de agenda en voorziet de gemeente gevraagd en ongevraagd van advies.

❖ **Het aanbod wordt beter zichtbaar**

De stad heeft 's nachts meer te bieden dan menig een weet of denkt. Voor het publiek is informatie over de actuele Utrechtse nachtcultuur niet altijd even makkelijk te vinden. Daar brengen we verandering in samen met Utrecht Marketing en platform NOX030.

5.2 De Utrechtse nachtcultuur is divers en veilig

Op het gebied van diversiteit laat de Utrechtse nachtcultuur nog te wensen over. De nachtcultuur is te weinig representatief voor de bevolkingssamenstelling van onze stad wat betreft aanbod en bezoekers. Ook op het gebied van sociale veiligheid valt er wel wat te verbeteren. In 2030 heeft Utrecht een gevarieerd nachtleven voor verschillende leeftijden en doelgroepen, waar iedereen zich thuis en veilig kan voelen.

❖ **Sociale veiligheid heeft prioriteit**

Veilig uitgaan betekent onder meer dat bezoekers ongehinderd zichzelf kunnen zijn, zichzelf kunnen uiten zoals ze willen, en geen discriminatie, agressie en grensoverschrijdend gedrag ondervinden. Helaas krijgen nog te veel mensen hiermee te maken. Samen met de nachtsector kijken we hoe we onwenselijk gedrag beter kunnen signaleren en voorkomen.

❖ **Beleidsinstrumenten als Veilig Uitgaan worden uitgebreid**

Het portiersoverleg, Panel Deurbeleid en het convenant Veilig Uitgaan richten zich alleen op de binnenstad, terwijl het aantal uitgaanslocaties buiten de binnenstad toeneemt. We onderzoeken wat de wenselijke situatie is en of we onderdelen van de bestaande overleggen kunnen inzetten voor uitgaansgebieden buiten de binnenstad. Sociale veiligheid en discriminatie zijn ook hier relevante thema's.

❖ **Subsidieregelingen worden beter toegankelijk**

We willen de doorstroom binnen de nachtcultuur verbeteren, zodat ook jonge dj's en nieuwe organisatoren er een plek in vinden. We willen de huidige culturele subsidie-regelingen beter zichtbaar en toegankelijk maken voor mensen die er onbekend mee zijn. Op deze manier willen we de diversiteit in het aanbod vergroten.

❖ **De doelgroep 18-min krijgt een plaats in het nachtcultuurbeleid**

Voor jongeren onder de 18 jaar zijn er bijna geen uitgaansgelegenheden meer, los van incidentele feesten die poppodia en ondernemers voor de doelgroep organiseren. Veel jongeren herkennen zich bovendien niet in het aanbod. Aan de hand van gesprekken met de jongeren van Young Minds brengen we wensen en behoeften in kaart. Op basis daarvan stimuleren we initiatieven voor de jongere leeftijdsgroep.

5.3 De Utrechtse nachtcultuur heeft ruimte voor experiment en ontwikkeling

Door ruimtegebrek zijn er weinig plekken voor experiment en talentontwikkeling in de stad. Toch zijn die nodig, willen we de nachtcultuur serieus nemen en een impuls kunnen geven. Vanuit de sector is de vraag naar ruimte veelgehoord en frequent. We gaan de komende tijd op zoek naar drie nieuwe locaties. Een kanttekening is hier op zijn plaats: de gemeente wil niet interveniëren in de marktwerking van de sector. De invulling van de locaties laten we aan de sector over. Met een Nachtspreekuur willen we de gemeente bovendien beter toegankelijk maken voor de nachtsector.

❖ **We zoeken drie nieuwe locaties voor nachtcultuur**

Voor 2026 onderzoeken we de mogelijkheden voor drie nieuwe locaties voor nachtcultuur: klein (capaciteit voor 100-150 bezoekers) en groter (capaciteit 500+). De gemeente zoekt de locaties in eerste instantie binnen het eigen vastgoed verspreid over de stad. De focus ligt op locaties met bijzondere eigenschappen, waardoor deze niet direct geschikt zijn voor functies als wonen. Waar mogelijk wordt aangesloten bij de zoektocht naar meer m2 voor broedplaatsen in de stad. De aard van de zoekopdracht wordt samen met vertegenwoordigers van de nachtsector bepaald. De invulling van de locatie is aan hen. Binnen de huidige financiële kaders kunnen de mogelijkheden voor nieuwe locaties onderzocht worden. Voor nieuwe locaties voor de nachtcultuur is adequaat toezicht en handhaving op de naleving van de vergunning belangrijk, mede gelet op impact op de omgeving en bezoekersstromen. Wanneer er concrete locaties op het oog zijn, wordt de haalbaarheid en gewenste invulling afgestemd met onder andere toezicht en handhaving.

❖ **We markeren gebieden in Utrecht waar nachtcultuur kansrijk is**

De stad ontwikkelt zich in hoog tempo. Bij gebiedsontwikkeling houden we rekening met eventuele ruimte voor nachtcultuur. Deze plekken in de stad zijn mogelijk geschikt:

Overvecht, Utrecht Science Park, Stationsgebied, Werkspoorgebied, Papendorp en Rotsoord. Dit betekent niet dat we in al deze gebieden een nieuwe locatie gaan zoeken.

❖ **We stellen een opstartbudget beschikbaar voor planvorming aangaande nieuwe locaties**

Een geschikte locatie vinden is stap één. Het is aan ondernemers en organisatoren om een clubconcept te bedenken en deze locaties nieuw leven in te blazen. We stellen een opstartbudget beschikbaar om ondernemers handvatten te geven voor bijvoorbeeld het opstellen van een businessplan.

❖ **We stellen een nachtspreekuur in**

Voor veel creatieven en feestorganisatoren is de gemeente een ondoorgrondelijke organisatie. Zij weten niet waar ze terecht kunnen met vragen over beschikbare ruimte, vergunningen en subsidieregelingen. Met een periodiek spreekuur willen we de sector tegemoetkomen.

5.4 De stad is levendig én leefbaar

In een grote stad kan de balans tussen wonen, werken en recreëren soms een uitdaging zijn. Utrecht vormt daarop geen uitzondering. Het uitgaansleven en terugkerende evenementen kunnen gepaard gaan met overlast voor bewoners. We vinden het belangrijk om die waar mogelijk in de kiem te smoren. Dit doen we volgens de algemene handhavingsstrategie. Leefbaarheid is een belangrijk aspect om rekening mee te houden bij de zoektocht naar nieuwe locaties. We streven naar spreiding over de hele stad: van nachtcultuur, maar ook van andere evenementen die mogelijk overlast geven.

❖ We stellen tien *locatieprofielen* op voor evenementen. We schetsen de mogelijkheden van de locaties en bepalen welke richtlijnen bij de locaties passen. De profielen geven duidelijkheid over wat bewoners kunnen verwachten aan voorzieningen en evenementen in hun omgeving. Voor ondernemers vormen zij een leidraad en inspiratiebron.

❖ We werken met *gebiedsprofielen* voor de (her)ontwikkeling van drukke gebieden. Die brengen in kaart wat op die locatie al dan niet wenselijk is. In samenspraak met bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden komen de profielen tot stand. Zij worden in een vroeg stadium betrokken bij het proces zodat zij niet voor verrassingen komen te staan.

From: "[REDACTED]" <[REDACTED]@utrecht.nl>
Sent: Wed, 11 Jan 2023 18:10:56 +0200
To: "[REDACTED]" <[REDACTED]@utrecht.nl>
Subject: FW: Laatste versie nachtvisie
Attachments: 230111 Concept nachtvisie .docx

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@utrecht.nl

www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Volksgezondheid

Van: [REDACTED] [REDACTED]@utrecht.nl>

Verzonden: woensdag 11 januari 2023 17:01

Aan: [REDACTED] [REDACTED]@utrecht.nl>

Onderwerp: Laatste versie nachtvisie

Beste [REDACTED]

Fijn dat we elkaar net even spraken. In de bijlage de laatste – en enige juiste – versie van de nachtvisie. Het gaat specifiek om paragraaf 3.3. In paragraaf 1.3 'waarde' komt mentale gezondheid ook nog kort terug. Ik zie jullie aanpassingen tegemoet.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@utrecht.nl

www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Culturele Zaken

ma t/m do

From: "5.1,2E" <5.1,2E@utrecht.nl>
Sent: Thu, 12 Jan 2023 09:05:43 +0200
To: "5.1,2E" <5.1,2E@utrecht.nl>; "5.1,2E" <5.1,2E@utrecht.nl>; "5.1,2E" <5.1,2E@utrecht.nl>; "5.1,2E" <5.1,2E@utrecht.nl>; "5.1,2E" <5.1,2E@utrecht.nl>
Subject: Re: Reactie gevraagd - uiterlijk vr 13 jan

Mooi. Ik/5.1,2E hadden nog een paar andere dingen vanuit leefomgevingperspectief. Dat stuur ik apart naar 5.1,2E Ik zal verwijzen naar jullie reactie.

Griet 5.1,2E

Verzonden vanaf [Outlook voor Android](#)

Van: 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>
Verstuurd: donderdag 12 januari 2023 07:42
Aan: 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>; 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>; 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>; 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>; 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>; 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>
Onderwerp: RE: Reactie gevraagd - uiterlijk vr 13 jan

Even update:

Ik heb 5.1,2E gesproken.

5.1,2E en ik gaan vandaag de nachtvisie aanpassen en deze gaat (naar verwachting) vrijdag mee in de leesmap bij Eelco.

Thanks voor alertheid 5.1,2E!

Met vriendelijke groet,

5.1,2E

5.1,2E

5.1,2E

5.1,2E@utrecht.nl

www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Volksgezondheid

Van: 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>
Verzonden: woensdag 11 januari 2023 16:22
Aan: 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>; 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>; 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>; 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>; 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>
Onderwerp: RE: Reactie gevraagd - uiterlijk vr 13 jan

Hallo 5.1,2E en 5.1,2E

5.1,2E is in de lead voor de nachtvisie.

Groeten 5.1,2E

Van: 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>

Verzonden: woensdag 11 januari 2023 15:48

Aan: 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>; 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>; 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>; 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>; 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>

CC: 5.1,2E <5.1,2E@utrecht.nl>

Onderwerp: RE: Reactie gevraagd - uiterlijk vr 13 jan

Urgentie: Hoog

Ha 5.1,2E

Toevallig stuurde ik net bovenstaande mail door naar 5.1.2E

We hebben vanuit VG in november een aanzet gedaan voor nachtvisie in samenwerking met 5.1.2E (zie bijlage).

Ik heb hier feedback op gegeven. 5.1.2E zou dit verwerken en dan vervolgens ook nog bij Eelco voorleggen. 5.1.2E PA

PA

Bij check VG Bestuurlijke Ondersteuning is dit dus niet bij Eelco voorgelegd. En is de huidige versie ook nog niet verwerkt. Even een stappenplan:

- Weet jij wie in de lead is bij de nachtvisie?

Dan kunnen 5.1.2E en ik:

1. Contact opnemen met schrijvers nachtvisie
2. Deadline afspreken wanneer nieuwe visie vanuit Gezondheid moet worden aangeleverd (volgende week dus..)
3. Nieuwe tekst herschrijven, afstemmen met 5.1.2E / 5.1.2E (Eelco's leesmap a.s. vrijdag?)
4. Input Nachtvisie

Met vriendelijke groet,

5.1.2E

5.1.2E

5.1.2E

5.1.2E @utrecht.nl

www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Volksgezondheid

Gemeente Utrecht

Van: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>

Verzonden: woensdag 11 januari 2023 15:40

Aan: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>; 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>; 5.1.2E

<5.1.2E@utrecht.nl>

CC: 5.1.2E <5.1.2E@utrecht.nl>

Onderwerp: Reactie gevraagd - uiterlijk vr 13 jan

Urgentie: Hoog

Hey collega's,

Ik heb een korte spoedvraag aan jullie.

In het gebiedsteam Binnenstad is een concept nachtvisie besproken. Er wordt geschreven over alcohol- en middelengebruik en mentale gezondheid. Het lijken mij teksten die niet door VG geschreven zijn, en waar wij niet achter kunnen staan. Het heeft een hoog "het hoort er nu eenmaal bij gehalte" en er wordt wel erg gemakkelijk geschermd met het nut van nachthoreca voor het sociale leven van jongeren (ook 16-18 jarigen worden genoemd). Omdat het niet mijn expertise is ga ik bij jullie te rade.

Wat is de nachtvisie? Het is een visie over het nachttuitgaansleven (nachtclubs, disco's, dat kaliber). Het doel van het stuk is dat het aanbod van nachthoreca diverser wordt. Concreet betekent dit dat er ruimte gezocht wordt voor 3 nieuwe nachthoreca locaties. In de Binnenstad en/of daarbuiten. Het stuk is geschreven door de afdeling Cultuur. Het heet een visie, maar het is meer een hybride document waarin een visie gecombineerd is met een actieplan.

De tekst over gezondheid (pag. 17-18) heb ik in een word document geplakt, dat is makkelijker. Ik ontvang graag jullie reactie (wijzigingen, aanvullingen). Lukt dat deze week? (het stuk gaat volgende week al naar het college)

Super bedankt voor jullie reactie

Met vriendelijke groet,

5.1.2E

5.1.2E

5.1.2E

5.1.2E

5.1.2E @utrecht.nl

www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Volksgezondheid

Stadsplateau 1 Utrecht

Ma t/m do

Voorwoord wethouder

Xxx

Context/leeswijzer

Voor de Nachtvisie 2030 (hierna: nachtvisie) en de Beleidsnota Nachtcultuur (hierna: beleidsnota) hebben we een groot aantal gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van de nachtsector: makers, publiek, bewoners, brancheorganisaties en onafhankelijke organisatoren. Daarnaast hebben we vijf rondetafelgesprekken georganiseerd met clubeigenaren en programmeurs, makers en publiek. Verschillende thema's kwamen aan bod: ruimte voor de nacht, talentontwikkeling en experiment, de betekenis voor het publiek en de blik op de toekomst. Ook thema's zoals veiligheid, vergunningen, gebiedsontwikkeling en volksgezondheid zijn uitvoerig aan de orde geweest. Binnen de gemeente is de sector vanuit verschillende beleidsterreinen belicht. Op basis daarvan hebben we ambities geformuleerd. Via het bewonerspanel en de sociale media is een vragenlijst over de nachtcultuur in Utrecht verspreid in de stad, die door bijna 7000 Utrechters is ingevuld. Verder heeft overleg plaatsgevonden met andere steden waar nachtcultuurbeleid ook een actueel thema is.

Met het onderzoeksrapport *Untz untz untz. Clubcultuur in Utrecht* (2020), in opdracht van de gemeente Utrecht, is een eerste stap gezet voor erkenning van de clubcultuur als stedelijk beleidsterrein. In 2021 is het Nachtoverleg opgericht, waarin vertegenwoordigers zich hebben verenigd in het kader van belangenbehartiging en expertise-uitwisseling. De Nachtvisie 2030 en de Beleidsnota Nachtcultuur vloeien daaruit voort. In de nachtvisie schetsen we een vergezicht, we zetten een stip aan de horizon voor een diverse, bruisende en gezonde nachtcultuur. De beleidsnota laat zien hoe de Utrechtse nachtcultuur er uit ziet, waar knelpunten en kansen zitten. Er worden ambities en doelstellingen geformuleerd om Utrechtse nachtcultuur te stimuleren en ondersteunen. De nachtvisie en beleidsnota zijn een uitkomst van de ambities geformuleerd in het coalitieakkoord 2022-2026. Met de gealloceerde middelen uit het coalitieakkoord kan een deel van de doelstellingen direct worden uitgevoerd. Voor een ander deel geldt dit uitsluitend voor het vooronderzoek. In dat geval maakt besluitvorming over aanvullende dekkingsmogelijkheden onderdeel uit van de integrale afweging voorafgaand aan de Voorjaarsnota. We willen uiteindelijk dat nachtcultuurbeleid integraal onderdeel wordt van de afdelingen Cultuur, Economische Zaken, Openbare orde & Veiligheid en Volksgezondheid.

Verwijzing naar bijlagen:

X Deelnemers rondetafelgesprekken

X Vragenlijst en analyse

X Aanbevelingen van Untz untz?

Nachtvisie 2030

Nachtcultuur is een belangrijk en aantrekkelijk aspect van Utrecht en maakt er op een vanzelfsprekende manier deel van uit. Met deze nachtvisie leggen de gemeente en de Utrechtse nachtcultuursector een stevige basis voor verbreding en verdieping van de nachtcultuur in de stad. De nachtcultuur zal de komende jaren verder aan belang, impact, zichtbaarheid, creativiteit en belangstelling winnen. Daar zijn we van overtuigd. De stad heeft er behoefte aan en er is voldoende potentie en talent aanwezig in Utrecht om deze toekomstvisie vorm te geven. Het is aan de gemeente om de juiste omstandigheden te creëren. Waar nodig nemen wij een sturende rol op ons.

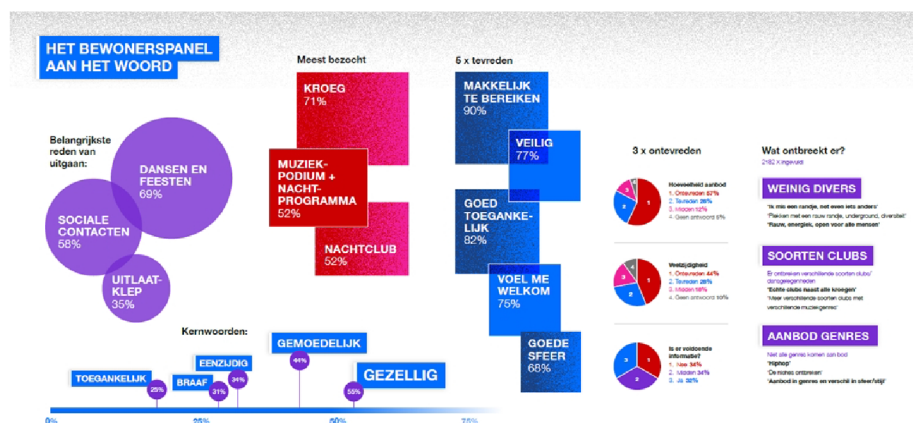
In 2030 is nachtcultuur een vanzelfsprekend onderdeel van de Utrechtse culturele sector. Het aanbod is goed zichtbaar in de stad en daarbuiten. De sector heeft zich verenigd en onderhoudt contact met de gemeente via korte lijnen. Het nachtcultuurbeleid is van toepassing op nachtcultuur in de hele stad en niet alleen in de binnenstad.

In 2030 vormt het nachtcultuuraanbod in de stad een reële afspiegeling van de bevolkingssamenstelling. Voor uiteenlopende doelgroepen en leeftijden is er aanbod, en er is ook voor de behoeften van jongeren onder de 18 jaar. Jonge makers en organisatoren vinden bij de gemeente een welwillend oor voor hun ideeën; voor hen is er voldoende ruimte om een feest of een evenement te organiseren. De (sociale) veiligheid in de nacht is toegenomen: Bezoekers van nachtcultuur kunnen ongehinderd zichzelf zijn.

In 2030 zijn het aantal plekken voor nachtcultuur uitgebreid en beter verspreid over de stad. De variëteit is toegenomen en de nachtcultuur is als geheel aanzienlijk gegroeid. Voor jonge creatieven is het aantrekkelijk om in Utrecht te blijven of naar Utrecht te komen. Clubs verschillen niet alleen in signatuur, sfeer en doelgroep, maar ook in omvang. In gebiedsontwikkeling is nachtcultuur structureel een punt van aandacht.

In 2030 bestaat er een beter evenwicht tussen leefbaarheid en levendigheid in de stad. Dankzij locatieprofielen en gebiedsprofielen zijn de behoeften van verschillende belanghebbenden beter op elkaar afgestemd. Niemand hoeft voor onaangename verrassingen komen te staan bij herinrichting en gebiedsontwikkeling. Een levendige stad en een prettige woonomgeving kunnen dus goed samengaan.

Utrechters aan het woord

Inhoud Beleidsnota Nachtcultuur

Hoofdstuk 1 Nachtcultuur	5
1.1 Inleiding	5
1.2 Begripsbepaling	6
1.3 De waarde	7
1.4 De stand van zaken	8
1.5 Gemeentebeleid	10
Hoofdstuk 2 Makers (Aanbod)	11
2.1 Creatieven	11
2.2 Organisatoren	12
2.3 Clubs en podia	13
Hoofdstuk 3 Bezoekers	14
3.1 Een plek voor iedereen	14
3.2 Veilig uitgaan	17
3.3 Gezondheid	18
Hoofdstuk 4 De stad	19
4.1 Evenementenkalender	20
4.2 Locaties en vastgoed	20
4.3 Leefbaarheid en levendigheid	22
Hoofdstuk 5 Ambities	23
5.1 De Utrechtse nachtcultuur krijgt de erkenning die ze verdient	23
5.2 De Utrechtse nachtcultuur is divers en veilig	24
5.3 De Utrechtse nachtcultuur heeft ruimte voor experiment en ontwikkeling	25
5.4 De stad is levendig én leefbaar	26

Hoofdstuk 1 Nachtcultuur

Dit hoofdstuk schetst de nachtcultuur in het algemeen en de Utrechtse context van deze beleidsnota, zowel cultureel-maatschappelijk als beleidsmatig.

1.1 Inleiding

In de 24-uurssamenleving lijkt het onderscheid tussen dag en nacht steeds verder te vervagen. Internet maakt het mogelijk om ook 's nachts te winkelen, te daten of colleges te volgen, terwijl nachtwerk niet langer voorbehouden is aan specifieke beroepen. Tegelijkertijd nodigen juist die uren waarin de meeste mensen slapen uit tot avontuur, erop uitgaan, zelfontplooiing en ontspanning van de dagelijkse verplichtingen. Een dynamisch segment van clubs, muziek- en dansevenementen, concertpodia en andere culturele instellingen voorziet in die behoefte. Zij openen hun deuren op een tijdstip waar vroeger de roep om 'de laatste ronde' klonk en gaan dicht als de dag allang is begonnen – en gaan daarmee ook overdag door. Meer nog dan het tijdstip is de nachtcultuur verbonden met *dance*: een (elektronische) muzieksoort die vele verschijningsvormen kent, met de dansvloer en de dj als epicentrum.

De bevolking van Utrecht is relatief jong. In studiejaar 2021-2022 volgen meer dan 100.000 studenten een universitaire of een mbo- of hbo-opleiding in de stad. Utrecht heeft op het gebied van kunst en cultuur veel te bieden met een waaier aan opleidingen, grote en kleine podia, gerenommeerde gezelschappen en experimenteeruimte. De nachtcultuur is een volwaardig onderdeel daarvan. Uit de Utrecht Monitor 2021 blijkt dat 83 procent van de Utrechters tussen de 18 en 30 jaar culturele evenementen bezoekt. Voor veel inwoners is de levendigheid van de stad een reden om zich er te vestigen. De nachtcultuur draagt bij aan die levendigheid, geeft de stad karakter en voegt een grootstedelijk aura van avontuurlijkheid toe.

Sinds de house-explosie van de late jaren tachtig – de geboorte van een nieuwe jeugdcultuur met een enorme impact – heeft de nachtcultuur alleen maar aan belang en omvang gewonnen. Dat geldt wereldwijd en ook in Utrecht. Zowel grootschalige dancefestivals als elektronische concerten van vooraanstaande producers en dj's als undergroundfeesten voor een nichepubliek drukken een stevige stempel op de hedendaagse (uitgaans)cultuur. Ze vormen een niet te onderschatten factor voor enerzijds de persoonlijke ontwikkeling en het welzijn van bezoekers en anderzijds de talentontwikkeling van (jonge) creatieven in de stad.

De sector is ook kwetsbaar, zoals de pandemie heeft aangetoond. Daarnaast spelen andere uitdagingen, met name op het gebied van veiligheid, vergunningen, toezicht en handhaving, volksgezondheid en gebiedsontwikkeling, in toenemende mate een rol. De stad groeit razendsnel, maar het aanbod aan clubs groeit niet mee. Is er extra ruimte te vinden voor de nachtcultuur? Welke rol kan de gemeente daarin spelen? En hoe verhoudt nachtaanbod zich tot de balans tussen leefbaarheid en levendigheid?

Het zal duidelijk zijn dat de gemeente de nachtcultuur serieus neemt en omarmt, zoals blijkt uit de nachtvisie en deze beleidsnota. Aan de ene kant wil de gemeente de specifieke knelpunten en ontwikkelingsmogelijkheden van de branche erkennen en eraan tegemoetkomen in het kader van een zo divers mogelijk cultuurbeleid.

Aan de andere kant is een visie op nachtcultuur wenselijk omdat de nachtcultuur raakt aan andere beleidsterreinen, zoals openbare orde en volksgezondheid. Die verstrengeling vraagt om een speciale aanpak.

Met de nachtvisie staat Utrecht niet alleen. Ook Rotterdam, Den Haag, Nijmegen en Groningen werken aan een visie op nachtcultuur, nadat Amsterdam in juni 2021 al het voortouw nam met *Toekomst van de nacht, nachtcultuur in Amsterdam*. Een moderne stad kan niet zonder een bruisende nachtcultuur. Het is aan de overheid om daar de juiste randvoorwaarden voor te scheppen: voor makers, organisatoren, kunstenaars en publiek. Zodat de cultuur gedijt en kan floreren, ook in een groeiende stad met toenemend ruimtegebrek, en iedereen zich veilig kan voelen in de nacht.

1.2 Begripsbepaling

Cultuur kent geen begin- of eindtijd. Ook in de nacht – of misschien wel *juist* – zoeken creatieven en publiek elkaar op: om muziek te maken, te draaien en te dansen. Hoewel (elektronische) muziek de bindende factor is, is het meer dan dat. Nachtcultuur is een overkoepelend begrip voor het domein waar dj's, kunstenaars, vormgevers, creatieve professionals en publiek samenkomen.

Onder nachtcultuur verstaan we:

- Nachtclubs en muziekpodia met een eigen autonome muziekprogrammering in de nacht, vaak gerelateerd aan elektronische muziek.
- Dancefestivals met een programmering die kenmerkend is voor nachtcultuur.
- De *scene* rondom de nacht: dj's, organisatoren, vormgevers, online radiostations, programmeurs, producenten, technici en bezoekers. In sommige community's, zoals de queer community, vormt de sociale inbedding van de nachtcultuur een belangrijk onderdeel van de identiteit.¹

Dansbars en feestcafés

In deze beleidsnota staat de nachtcultuur centraal, zoals hierboven staat omschreven. Daarnaast kent de stad dansbars en feestcafés die weliswaar een belangrijke rol spelen in het Utrechtse uitgaansleven, maar niet onder de definitie vallen. Deze gelegenheden komen in deze beleidsnota zijdelings aan bod, omdat thema's als veiligheid en overlast ook hen aangaan. In dansbars en feestcafés wordt wel gedanst, maar de muziekprogrammering is niet het hoofddoel. Als het over beide sectoren gaat – nachtcultuur enerzijds en dansbars en feestcafés anderzijds – is de term uitgaansleven van toepassing. Horecagelegenheden die tot laat open zijn, maar waar niet wordt gedanst, zoals kroegen, nachtcafés, shisha-lounges, wijnbars, blijven buiten beschouwing in deze beleidsnota. Voor hen geldt het *Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018*. Ook snackbars en winkels die in de nacht open zijn, worden buiten beschouwing gelaten.

Nacht en dag

In de regel vinden dance-evenementen, concerten en feesten die tot de nachtcultuur behoren plaats tussen 22.00 uur en 06.00 uur.

¹ De nachtcultuur trekt van oudsher tegencultuur aan: mensen die zich in de gevestigde orde niet thuis voelen, vormen nieuwe subculturen in de nacht. Nachtcultuur is dan ook sterk verweven met bijvoorbeeld mode, activisme, kunst en undergroundstromingen.

Maar ook overdag en in de vroege avond worden feesten en dancefestivals georganiseerd die onder de noemer vallen. De nacht heeft hier op de eerste plaats betekenis als aanduiding voor een cultureel fenomeen en geldt niet als strikte tijdsaanduiding.

1.3 De waarde

Nachtcultuur voegt op verschillende manieren waarde toe aan het leven in de stad: cultureel, sociaal-maatschappelijk en economisch. Het is waarde die ten goede komt aan de samenleving als geheel, maar ook bijdraagt aan persoonlijke groei en welbevinden.

Culturele waarde: ruimte voor experiment en ontdekking

De nacht is voor velen een vrijplaats, waar ruimte is voor experimenteren en ongekende creativiteit. Sinds het ontstaan van de dancecultuur in de jaren tachtig is die betekenis gebleven, voor zowel makers als publiek. De nacht nodigt uit tot een ander soort interactie en een andere beleving van kunst en cultuur dan overdag. Door de jaren heen is de nachtcultuur uitgegroeid tot een levendige, diverse sector waar zowel professionals als beginnend talent tot hun recht komen en kunnen floreren. Nachtcultuur behelst meer dan (elektronische) muziek; veel subculturen vinden er hun oorsprong. Voor een grote groep bezoekers vormt de nachtcultuur een eerste kennismaking met het Utrechtse culturele leven.

Persoonlijke waarde: mentale gezondheid en een plek om jezelf te kunnen zijn

Het nachtleven brengt mensen samen. Het is een plek om te dansen, samen met vrienden en gelijkgestemden, een plek om grenzen te verleggen en nieuwe mensen ontmoeten. Uit een enquête onder Utrechters bleken dansen, sociale contacten en het vinden van een uitlaatklep de belangrijkste redenen om uit te gaan.² De nachtcultuur vormt voor velen een *safe space*, waar ze wel kunnen zijn, vrij van de normen van de mainstream, wie ze overdag niet kunnen zijn. Clubs doen hun best om bezoekers die vrijheid en veiligheid te kunnen garanderen.

Waarde voor de stad: een aantrekkelijke plek voor iedereen

Het nachtleven geeft kleur aan het leven in de stad. In de rangorde van aantrekkelijkste Nederlandse steden om te wonen staat Utrecht op de tweede plaats, na Amsterdam. Het culturele aanbod is van grote invloed op de aantrekkingskracht – naast de beschikbaarheid van werk, de natuurlijke ligging, de Universiteit Utrecht en de historische binnenstad, blijkt uit onderzoek van Atlas voor Gemeenten 2022³. De nachtcultuur draagt bij aan de werkgelegenheid in de stad en vormt een belangrijke economische motor. De provincie Utrecht is na Stockholm de meest competitieve regio van alle 268 regio's in de EU. Utrecht staat op een gedeelde tweede plaats, samen met Londen. Ook bedrijven vestigen zich hier graag, mede dankzij de stad Utrecht, levendig en creatief, met passende voorzieningen⁴.

² Bewonerspanel Nachtcultuur augustus 2022: [Resultaten bewonerspanel Utrecht uitgaansleven | Gemeente Utrecht](#)

³ Onderzoeksflits Atlas voor Gemeenten 2022, Thema Wonen – De positie van Utrecht uitgelicht. Afdeling Onderzoek & Advies, gemeente Utrecht

⁴ Competitiviteit van de regio Utrecht. Onderzoeksflits: de positie van de regio Utrecht in de EU Regional Competitiveness Index 2019. Afdeling Onderzoek, gemeente Utrecht

1.4 De stand van zaken

Sinds 2010 is het aantal clubs in de stad iets afgenomen. Sommige locaties zijn gestopt met nachtprogramma, maar er zijn ook nieuwe locaties bijgekomen. Ondertussen is Utrecht een van de snelst groeiende steden van het land. De groei van het aanbod in nachtcultuur blijft hierbij achter.

Ontstaan van de house

Midden jaren tachtig ontstaat de housemuziek in Chicago: een ritmisch georiënteerde, muziekstijl die voortbouwt op disco en gebruikmaakt van synthesizers. De naam house (ook wel 'acid house') is ontleend aan The Warehouse in Chicago, een legendarische club met roots in de zwarte -, latino- en queer-community's. Rond 1987 slaat de house over naar Engeland, waar vooral Manchester en Londen in de ban raken. In Nederland gaat de acceptatie moeizaam. Dj Eddy de Clercq, een voorvechter, draait house in de RoXY in Amsterdam (opgericht in 1987), maar stuit op onbegrip. De zomer van 1988 staat bekend als de 'Summer of Love': de nieuwe muziekcultuur – die liefde en saamhorigheid predikt, al dan niet aangewakkerd door de nieuwe partydrug ecstasy – krijgt steeds meer navolging. In september 1988 vindt op het KNSM-eiland in Amsterdam het eerste illegale housefeest plaats in Nederland. De omslag is definitief.

Uit de housemuziek komen tal van substromingen voort, zoals techno, trance en hardcore. In de jaren negentig heeft 2 Unlimited wereldwijd succes met een mix van topveertigpop en house. Gabber is een authentiek Nederlands fenomeen, afkomstig uit Rotterdam. Langzaam maar zeker ontstaat er een serieuze industrie met gespecialiseerde feestorganisatoren en massale feesten die veel publiek trekken. Nederlandse dj's maken internationaal carrière en worden wereldsterren (Hardwell, Afrojack, Martin Garrix, Armin van Buuren).

Utrecht speelt in die beginjaren een bescheiden rol. Hoewel: uit discotheek Cartouch op de Mariaplaats – in 1972 de eerste discotheek van Nederland; later de plek van restaurant-dancing Stairway to Heaven – komt in 1986 club Escape aan het Leidse Plein in Amsterdam voort. Poppodia Tivoli en de Vrije Vloer organiseren incidenteel housefeesten, maar een structurele voorziening kent de stad niet. Langzaam maar zeker zet de nachtcultuur door op diverse locaties (Sophie's Palace, Fellini, PLF, Winkel van Sinkel). Liefhebbers gaan uit in Amsterdam en Rotterdam, of zelfs Antwerpen of Manchester. De ligging van Utrecht op kleine afstand van Amsterdam, hét centrum van de nachtcultuur, heeft voordelen, maar er gaat ook een remmende werking van uit.

Vandaag de dag kent de nachtcultuur een waaier aan niches en substromingen, waarin de oorspronkelijke uitgangspunten van saamhorigheid en persoonlijke vrijheid misschien niet meer overal terug te vinden zijn, maar zeker nog relevant zijn. De emancipatoire kracht van de nachtcultuur blijft een sterk gegeven.

Huidig aanbod

Anno 2022 kent Utrecht acht clubs en muziekpodia met een clubprogrammering. BASIS, Club Maggy en Club Poema zijn de enige clubs op een vaste locatie die uitsluitend nachtprogrammering hebben. Club WAS, in het Werkspoorgebied is één a twee keer per maand open. Van de poppodia hebben EKKO, De Helling en TivoliVredenburg een uitgebreide nachtprogrammering.

Zij verzorgen die deels zelf, of ze vormen de locatie voor feestconcepten van externen die op verschillende locaties in het land neerstrijken. Bassment op de Voorstraat is een discotheek zonder eigen programma, die gehuurd kan worden voor openbare en besloten feesten.

Incidenteel aanbod

Er zijn ook gelegenheden in de stad die af en toe nachtprogrammering hebben, zoals cultureel centrum ACU, oefenstudio en poppodium dB's, cultureel café Klein Berlijn en stadsstrand SOIA. Dansbars Stathe en Back & Fourth zijn open vanaf vroeg in de avond en bieden daarna dansprogramma in de nacht. Feestcafés zoals De Vrienden, de Jansbar en café Otje richten zich voornamelijk op studenten, net als studentendiscotheek Woolloomooloo. De afgelopen jaren heeft de pop-uplocatie een hoge vlucht genomen. Op plekken als De Nijverheid, Nar Café der Kunsten en de Zware Jongens wordt regelmatig in de nacht geprogrammeerd. Tenslotte zijn er in de stad evenementenlocaties zoals de Jaarbeurs waar uiteenlopende feesten worden georganiseerd.

Leeftijdscategorie 18-35

Naar verwachting groeit het aantal Utrechters tussen de 18 en 35 jaar van een kleine 125.000 in 2022 naar een kleine 155.000 in 2040⁵. Dat is een toename van bijna 25 procent. Dit is de leeftijdsgroep die het meest gebruikmaakt van het uitgaansleven. Daarmee is niet gezegd dat de nachtcultuur is voorbehouden aan jongeren. Ook ouderen, van wie sommigen zijn opgegroeid met de dancecultuur, bezoeken clubs en dance-evenementen.

Nachtoverleg

In 2020 is het onderzoeksrapport *Untz untz untz. Clubcultuur in Utrecht*⁶ gepubliceerd, een inventarisatie van wensen en knelpunten binnen de sector. Daaruit kwam een sterke behoefte naar voren aan enerzijds meer contact (onderling en met de gemeente) en anderzijds een duurzame visie voor de stad. Dit resulteerde begin 2021 in het Nachtoverleg. Betrokkenen komen tweemaal per jaar bij elkaar om over actuele thema's te praten, zoals veilig uitgaan, diversiteit en inclusie, personeel en bedrijfsvoering en ruimte en omgeving. Het overleg wordt geleid door een coördinator die verantwoordelijk is voor de agenda, de algehele voortgang en de communicatie met de gemeente.

Het Nachtoverleg vormt de verbindende schakel tussen de Gemeente Utrecht en de nachtsector. Het voorziet in kennisdeling en -uitbreiding en initieert en coördineert lobbyactiviteiten. Voor de gemeente functioneert het overleg als vraagbaak en aanspreekpunt, andersom weet het Nachtoverleg de gemeente ook op eigen initiatief te vinden. Bij het Nachtoverleg zijn onder meer aangesloten: ACU, BASIS, Bassment, Club Poema, De Helling, EKKO, TivoliVredenburg, WAS. (Elevation Events) en de Beurs. Online radiostation Stranded FM, dat een belangrijke functie op het gebied van experiment en talentontwikkeling binnen de Utrechtse nachtcultuur heeft, schuift ook regelmatig aan. Derden worden incidenteel uitgenodigd, wanneer de omstandigheden erom vragen.

⁵ Utrecht Monitor 2022 ([Bevolkingsontwikkeling](#) | [Utrecht Monitor \(schaduw\)](#) ([utrecht-monitor.nl](#)))

⁶ Door Vera Vaessen, als afstudeeronderzoek in opdracht de Gemeente Utrecht & Universiteit Utrecht

1.5 Gemeentebeleid

Een grote stad als Utrecht kan niet zonder een visie op nachtcultuur. Deze overtuiging heeft geleid tot de volgende paragraaf in het Coalitieakkoord Utrecht 2022-2026 *Investeren in Utrecht: kiezen voor gelijke kansen, betaalbaar wonen en klimaat*:

‘Een bruisende nachtcultuur is belangrijk voor een grote stad als Utrecht. Denk bijvoorbeeld aan podia voor nieuwe bands en een levendige Utrechtse dance-scene. Om dit naar een hoger niveau te tillen stellen we een Utrechtse Nachtvisie op. Daarmee maken we nachtcultuur een serieus onderdeel van de cultuursector. Samen met het Nachtoverleg en bewoners wordt gezocht naar geschikte locaties voor nachtcultuur en wordt gekeken hoe we ruimte kunnen bieden voor talent en experiment.’

Nu zijn de Nachtvisie 2030 en de Beleidsnota Nachtcultuur een feit. Daarmee is de basis gelegd voor een gezonde toekomst voor de Utrechtse nachtcultuur en een uitgangspunt geformuleerd voor nachtcultuurbeleid in de komende jaren. Het nachtcultuurbeleid vloeit voort uit bestaand beleid. Het bouwt voort op de ruimtelijke koers van de stad, vastgelegd in *Gezond stedelijk leven voor iedereen, RSU 2040* (2019), en de *Cultuurnota Kunst Kleurt De Stad* (2019). Een levendige, creatieve nachtcultuur vormt niet alleen een serieus onderdeel van de cultuursector, maar is ook van essentieel belang voor het welzijn van de inwoners en het leefklimaat in het algemeen.

Gezond stedelijk leven

In ‘RSU 2040’ is de ruimtelijke koers van de stad beschreven. Leefbaarheid – Een gezond stedelijk leven voor iedereen – staat hierin voorop: *Dat houdt in dat gezondheid centraal staat in alles wat we doen. Een stad van gezonde inwoners in een gezonde leefomgeving, werkend aan een gezonde economie. Waar iedereen kan meedoen en iedereen zich thuis mag voelen, ongeacht inkomen of afkomst.* De rol van nachtcultuur is evident; nachtcultuur geeft bezoekers een uitlaatklep, brengt mensen samen, geeft gelegenheid tot experiment en zelfontplooiing, en laat mensen kennismaken met muziek en kunst. In een stad waarin de beschikbare ruimte beperkt is en het inwonersaantal verder toeneemt, zijn dergelijke voorzieningen noodzakelijk.

Utrecht hanteert een ‘barcode’ in het ruimtelijk beleid: een formule voor de inrichting van de ruimte. Culturele voorzieningen, zowel op stedelijk niveau als op wijkniveau, maken standaard deel uit van die barcode. In de *Uitvoeringsnota huisvesting culturele en creatieve sector* zijn doelen, mogelijkheden en wensen (zoals meer broedplaatsen, meer programma op bijzondere locaties) voor de huisvesting van de sector concreet uitgewerkt. Samen met andere gemeenten, de provincie en het Rijk werkt Utrecht aan de culturele stedelijke regio. In het regioprofiel *Eeuwig Jong* zijn ambities vastgelegd voor de regionale invulling van ruimte voor makers, innovatie, educatie en talent hubs.

Kunst Kleurt De Stad

De Utrechtse Cultuurvisie steunt op vier pijlers: 1. een pluriform aanbod, 2. een inclusieve cultuursector, 3. het stimuleren van creatief vermogen, 4. ontwikkelruimte. Op basis van deze pijlers hebben de Utrechtse culturele instellingen voor de periode 2021-2024 hun toekomstplannen vormgegeven. Een visitatiecommissie stelde in een analyse van de cultuurnotaperiode 2017-2020 vast dat het aandeel van de nachtcultuur nog te marginaal was in het gemeentebeleid. Uit het *Visitatierapport Cultuurnota 2017-2020*: ‘Daarnaast zien wij het belang van een nog bruisender

Commented 5.1.2E : Zie: [Gezond stedelijk leven voor iedereen • MPSO 2018 Utrecht](#)

cultureel nachtklimaat. Het Utrechtse nachtleven lijkt als het gaat om aanbod en locaties buiten de singel achter te blijven ten opzichte van andere grote steden. Terwijl een experimenteel en spannend nachtaanbod onontbeerlijk is voor een inclusieve culturele metropool.'

Die achterstand willen we inlopen. Een levendige nachtcultuur draagt per definitie bij aan een inclusieve, pluriforme cultuursector waar ruimte is voor experiment en jong talent de kans krijgt zich te ontwikkelen. Nachtcultuur vormt bovendien voor veel jongvolwassenen de eerste kennismaking met kunst en cultuur.

Nachtvisie en Beleidsnota nachtcultuur

Met de Nachtvisie 2030 en Beleidsnota Nachtcultuur geven we de nachtcultuur, het uitgaansleven en de culturele sector in Utrecht een nieuwe impuls. We willen de middelen en instrumenten waarmee de gemeente werkt toegankelijker maken, tijdelijke regelingen ontwikkelen, ondersteunen bij het vinden van nieuwe locaties en de sector beter zichtbaar maken. De rol van de gemeente is ondersteunend en faciliterend. We willen dat de nachtcultuur een vanzelfsprekend thema in het gemeentebestuur wordt.

We onderscheiden de volgende fasen:

- In het coalitieakkoord 2022-2026 is budget vrijgemaakt voor nachtcultuur in het algemeen en een gemeentelijke visie daarop.
- De komende jaren werken we aan de ambities en doelstellingen zoals geformuleerd in deze visie en beleidsnota.
- In 2025 volgt een evaluatie van gebruikte instrumenten en regelingen; welke komen bijvoorbeeld in aanmerking als structurele maatregel?
- De periode 2026-2030 staat in het teken van het verder inbedden van de nachtcultuur in het algehele gemeentebestuur. We willen dat deze beleidsnota een natuurlijk en integraal onderdeel wordt van de afdelingen Cultuur, Economische Zaken, Openbare orde & Veiligheid, Vergunningen, Toezicht & handhaving en Volksgezondheid.

Hoofdstuk 2 Makers (Aanbod)

In dit hoofdstuk ligt de focus op de makers: dj's en andere creatieven, organisatoren, clubs en podia

In de nachtcultuur zijn veel creatieve professionals aan het werk: jong talent en gevestigde namen. Zij vormen met elkaar een levendige scene. In een dynamische wisselwerking tussen makers, organisatoren, locaties en publiek krijgt het nachtcultuuraanbod vorm. Makers moeten de ruimte hebben om te leren en te experimenteren en vervolgens door te groeien, te floreren en te excelleren. Een voorwaarde voor professionele en creatieve groei zijn goede voorzieningen. Op dit moment is het aanbod in de stad nog te beperkt.

2.1 Creatieven

Opleidingen

Utrecht heeft veel creatieve opleidingen, zowel op mbo- als hbo-niveau. Sommige richtingen zijn rechtstreeks verwant aan de nachtcultuur, zoals Artiest Muzikant Dance Producer van de Herman

Brood Academie (HBA) en Composition Electronic Music aan de Hogeschool voor de kunsten Utrecht (HKU). Andere hebben indirect te maken met nachtcultuur, zoals Music Management (HKU) en Podium- en Evenemententechniek aan het Creative College van ROC Midden Nederland.

De opleidingen trekken studenten uit het hele land. Wij zijn daar trots op. Maar een deel van hen vertrekt ook weer, deels omdat zij elders betere omstandigheden zien om zich te ontwikkelen. We willen een stad zijn waar creatieve studenten niet alleen studeren, maar ook blijven wonen en aan hun carrière kunnen werken. Dat kan met de juiste faciliteiten: locaties om te experimenteren en een levendige *scene* als inspiratiebron.

Workshops en radiostations

Ook buiten de opleidingen om zijn veel Utrechters actief als dj of danceproducer, of ze koesteren de wens dat te doen. Instellingen als EKKO, DUMS, Birdcage, jongerencultuurhuis BOKS en EQ030 bieden dj-lessen en -workshops aan voor amateurs. Ook hier komt talent bovendien. Beginnende dj's en producers moeten de kans hebben zich te ontplooien. Dit kan bijvoorbeeld op kleinere *stages* op festivals of op vroege tijdslots tijdens een clubavond. Online radiozenders als Stranded FM en Birdcage geven jonge talenten de kans om sets te draaien. Zij vormen een belangrijke katalysator in de nachtsector. Ook labels vormen een spil in het nachtcircuit. De Utrechtse dj Carista richtte United Identities op: een label, community, radioprogramma en springplank voor nieuw talent in de elektronische muziek. Voor een rijke nachtcultuur zijn zulke initiatieven onmisbaar. Met wat extra stimulans hopen we meer makers aan te moedigen tot vergelijkbare stappen.

Visuals en grafische kunst

De nachtcultuur vormt ook een voedingsbodem voor andersoortige creatieve beroepen. Veejays verzorgen visuals tijdens clubnachten, fotografen maken vliegrepen op festivals en vormgevers ontwikkelen artwork voor clubconcepten. Bij de analoge printstudio Kapitaal werken bijvoorbeeld grafisch kunstenaars aan artwork gerelateerd aan de nachtcultuur. In broedplaatsen als de Vechtclub XL, het Hof van Cartesius en de Havenloods komen creatieven uit allerlei sectoren samen. Kruisbestuiving vindt hier plaats rondom festivals en nachtevenementen. Utrechtse festivals als Soenda, By the Creek, Lief! en Smeerboel hebben hun wortels in de stad. Ze bieden Utrechtse makers en creatieve professionals een podium, zowel voor als achter de schermen. Ook voor (aankomende) productieleders, geluids- en lichttechnici en stagemanagers biedt de nacht een opstap naar werk en een vruchtbaar netwerk. Zij floreren allemaal bij betere voorzieningen.

Knelpunt: Voor de nieuwe lichting zijn de mogelijkheden in de stad om ervaring op te doen beperkt.

Kans: Door het diverse aanbod aan (creatieve) opleidingen is de voedingsbodem voor talent groot.

Ambities: We willen de experimenteer- en doorgroeiruimte in de stad versterken en zo het aanbod uitbreiden. Dit doen we onder meer door actief op zoek te gaan naar meer ruimte voor de nachtcultuur.

[Doorklik naar Hoofdstuk 6](#)

2.2 Organisatoren

Feesten waar verschillende dj's onder de vlag van een feestconcept draaien, vormen een belangrijk onderdeel van de nachtcultuur. Trekpleister voor de bezoeker zijn niet alleen de namen van de dj's, maar ook de merknaam en de muziekstijl die daarbij hoort. Elevation Events is een grote organisator die meerdere concepten aanbiedt in Utrecht. Daarnaast zijn er kleinere organisatoren actief zoals La

Casette, Disko Disko en Yallah! Yallah!. Voor publiek en dj's zijn zulke feesten in de stad van groot belang. Zoals beginnende dj's een plek moeten zien te veroveren op het podium, zo geldt dat ook voor jonge organisaties die nieuwe concepten lanceren.

In het 'ecosysteem' van feestenaanbod vormen zij als het ware de humuslaag, met opties om door te groeien en de overstap te maken naar de gevestigde orde. Aanwas van onderop staat garant voor een divers, dynamisch aanbod in de stad.

Vergunningen

Een organisator heeft een evenementenvergunning nodig voor festivals in de buitenlucht (zowel overdag als in de avond) en voor feesten binnen met meer dan tweeduizend bezoekers. Die regel kan een onneembare drempel opwerpen: niet alleen gaat de kost voor de baat uit, het vergunningsproces is ook complex. Er zijn commerciële partijen die helpen bij dat proces, maar niet elke organisatie kan zich professionele hulp veroorloven. Bovendien is geschikte en beschikbare ruimte schaars in en om de stad. Dit heeft tot gevolg dat het lokale festivallandschap al lange tijd uit dezelfde (gevestigde) partijen bestaat. Zij kunnen het risico wel dragen en kennen de weg binnen de gemeente.

Knelpunt: Voor nieuwe organisatoren is het lastig om een evenementenvergunning te krijgen, met stagnatie en gebrek van diversiteit in het aanbod als gevolg.

Kans: Deze beleidsnota biedt een kans om te werken aan de toegankelijkheid van de vergunningverlening.

Ambitie: We willen de doorstroom in de nachtcultuur stimuleren en meer variatie bewerkstelligen in het aanbod. Dit doen we onder meer door een nachtsprekkuur in het leven te roepen. Hier kunnen organisaties bijvoorbeeld advies inwinnen over onder andere het verkrijgen van evenementenvergunningen of de juiste horecavergunning voor de locatie.

Doorklik

2.3 Clubs en podia

Het clublandschap is de afgelopen jaren ingrijpend veranderd, onder meer door de opkomst en het succes van de festivalcultuur. Ook het verhogen van de minimumleeftijd voor alcohol en het rookverbod zijn van invloed geweest op het uitgaansleven. In Utrecht heeft de opening van TivoliVredenburg in 2014 een aanzienlijke verschuiving teweeggebracht. Waar Tivoli Oudegracht op de eerste plaats een podium was voor alternatieve popmuziek, bedient TivoliVredenburg vele doelgroepen tegelijk onder één dak. De verschillende zalen in het nieuwe pand nodigen uit tot een uitgebreid nachtprogramma waarin uiteenlopende genres aan bod komen: van drum'n bass tot dabke nights. Het rijke aanbod gaat hand in hand met een zekere verschraving elders in de stad. Dit doet niets af aan het feit dat Utrecht nog steeds een redelijk uitgebreid uitgaansaanbod heeft, van dansbars en feestcafés tot drukbezochte feestconcepten. Utrechtse clubs en muziekpodia met nachtprogrammering proberen hun aanbod zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Deze collegiale houding kenmerkt het veld van Utrecht.

Zichtbaarheid

Utrecht staat bekend om de rijke muziekcultuur, van het Festival Oude Muziek tot Le Guess Who?, maar nachtcultuur blijft enigszins onder de radar. Dat is zonde, want er gebeurt genoeg interessants. Sinds jaar en dag is het Utrechtse culturele aanbod te vinden in de gratis Uitkrant en op de website www.uitagendautrecht.nl. Utrecht Marketing is verantwoordelijk voor de Uitagenda en houdt zich

bezig met promotie van het aanbod in onze stad. De nachtcultuur is echter geen onderdeel van de Uitagenda.

Knelpunt: Het aantal clubs en muziekpodia met nachtprogrammering is niet alleen beperkt, het aanbod is slecht zichtbaar.

Kans: In het kader van Utrecht900 is het platform NOX030 opgericht (www.NOX030.nl). De website geeft een overzicht van nachtcultuur in de stad. De mogelijkheden van het platform kunnen verder worden uitgebreid.

Ambitie: We willen de zichtbaarheid in de stad verder vergroten. Dit doen we door samen met Utrecht Marketing en online nachtplatform NOX030 te onderzoeken hoe dat het best kan.

Doorklik

Hoofdstuk 3 Bezoekers

In dit hoofdstuk ligt de focus op het publiek: het belang van een divers aanbod en van veiligheid, op straat en in de persoonlijke belevingssfeer

We vinden het belangrijk dat alle Utrechters, ongeacht de buurt waar ze wonen, hun economische status, gender, culturele achtergrond of fysieke beperking, nachtcultuur kunnen bezoeken. Er moet dus aanbod zijn voor iedereen. We willen ook dat de bezoekers veilig uit kunnen gaan.

3.1 Een plek voor iedereen

Een inclusieve stad

Utrecht is de vierde stad van het land. De bevolkingssamenstelling is divers: een bonte mix leeftijden, culturele achtergronden, genders en smaken en voorkeuren. De nachtcultuur is voortgekomen uit de underground en is daarmee van oudsher een plek om te ontsnappen aan de mainstreamcultuur en een veilige plek voor ondervertegenwoordigde groepen. Dat aspect is nog altijd relevant, hoewel de nachtcultuur zelf intussen ook deel uitmaakt van de gevestigde orde.

Feesten en clubs voor iedereen

Zo divers als de dancemuziek is, zo divers zijn de feesten die ofwel in het teken van een subgenre staan ofwel zich op specifieke doelgroepen richten. De Utrechtse LHBTQIA+-organisatie PANN organiseert al tientallen jaren feesten voor jonge queers. PANN-feesten zijn vooral voor jongeren tussen de 18 en 25 jaar. Net zo belangrijk voor de Utrechtse queer scene zijn de feesten van Rubber en Cruise Control. Tijdens Dabke Nights en Yallah! Yallah!, waar Arabische muziek wordt gedraaid, staat het samenbrengen van verschillende culturen centraal. Liefhebbers van drum 'n bass kunnen terecht op Blackout. Collectief La Casette bedient een jong hiphoppubliek. Voor mensen met een gehoorbeperking is er het zintuigprikkelende festival Sencity. Inclusiviteit staat bij veel nachtlocaties hoog in het vaandel. Club WAS. hanteert strikte huisregels op dit gebied en checkt of bezoekers zich daaraan houden. Sommige clubs zijn gespecialiseerd zoals feesten dat zijn. Club Maggy is dé urban club van Utrecht, voor liefhebbers van hiphop, r&b en reggaetown. Club Basis richt zich vooral op technofans. TivoliVredenburg, EKKO en De Helling hebben een divers programma met uitgesproken accenten. Voor de alternatievere scene worden feesten georganiseerd in onder andere de Nar.